

สักทอง

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal

ปีที่ 29 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2566

Vol.29 No.2 April - June 2023

GTHJ

สถาบัน
วิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ISSN 2408 - 0845 (Print) ISSN 2651 - 1487 Online

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 29 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2566 Vol.29 No.2 April-June 2023

ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ เผยแพร่แก่นักวิชาการและบุคคลทั่วไป

ขอบเขต

จัดพิมพ์ทั้งผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญ์ พรหมภาสิต รักษาการแทนอธิการบดี
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขาวงกตพิงค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทิชา ตันตีสันติสม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาติ ปณะราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.โสรัช โพธิ์แก้ว	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรขา อรัญวงศ์	เกษียณอายุราชการ
Dr. William James	Kasem Bundit University
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาจริย์ ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลี ตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร ประคองชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ บุนี	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญานันท์ ศิริกิจเสถียร	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อาจารย์ ดร.สุภาพร พงศ์ภิญโญโอบาส	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ฝ่ายจัดการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ กีก้อง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ เตชะ
อาจารย์ประภัสสร่า ห่อทอง
นายทวีช ปิ่นวิเศษ
นางสาวมริสา การะเวก

ผู้จัดทำและเผยแพร่	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
กำหนดออก	ปีละ 4 ฉบับ
	ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน
	ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

สำนักงาน

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000

โทรศัพท์ 0 5570 6555 ต่อ 1760

http://research.kpru.ac.th/Journal_HSS/

วารสารนี้อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

(<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>)

บทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และบทความหรือ
ข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 29 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2566 Vol.29 No.2 April-June 2023

ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
○ บรรณาธิการแถลง.....	ก
○ บทความวิชาการ	
วัฒนธรรมข้าว : ตำนานและพิธีกรรมกับจารีตของคนไทยภาคใต้ ชาญณรงค์ คงฉิม Rice Culture and Customs of Southern Thailand Channarong Kongchim.....	1
การทบทวนแนวคิดและการศึกษาความมั่นคงด้านน้ำในระดับเมือง ณิชภัทร เพชรแก้ว Review of Concepts and Studies on Urban Water Security Nichaphat Petchkaew.....	14
○ บทความวิจัย	
กลวิธีการแปลคำกริยาวิเศษณ์ของนิสิตปริญญาตรีปี 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ นพรัตน์ จันทร์โสภา Translation Strategies of Phrasal Verbs : A case study of the 2 nd year English Major Students Nopparat Chansopha.....	27
การพัฒนาศักยภาพด้านการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของกำลังคนในเขตระเบียงเศรษฐกิจ ภาคตะวันออก อรอุษา พิมพ์สวัสดิ์ The Development of Cross-Cultural Negotiation and Communication of the Manpower in the Eastern Economic Corridor (EEC) On-Usa Phimsawat.....	43
English Accent Attitudes : Voices of Thai Multilingual University Students Panupan Panthong and Waridtha Rattanawaropas.....	60

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

แนวทางการจัดการภัยพิบัติของชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นรา พงษ์พานิช The Disaster Management Guidelines for Coastal Communities around Bandon Bay at Surat Thani Province, Thailand Nara Phongphanich.....	79
อิทธิพลการทำงานเป็นทีมที่ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ปิยะนุช พรหมประเสริฐ Influence of Teamwork on Performance of Local Administrative Organization Personnel in Muang District, Phetchabun Province Piyanut Promprasert.....	99
อิทธิพลขององค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วม : กรณีศึกษา เทศกาลดนตรีแคทเอ็กซ์โป จิตสุภา เมืองแมน และสันติธร ภูริภักดี The Influence of Festivalscape Components on Attendees' Memorable Experience : A Case Study of the Cat Expo Music Festival Jitsupa Maungman and Santidhorn Pooripakdee.....	111
ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things (IoT) : ปลั๊กไฟอัจฉริยะ ชัชชาติภัช เดชจิรมณี, พรชัย ชันทะวงค์ และชัยณรงค์ สิริพรปรีดา Purchase Intention of Innovative Product Internet of Things (IoT): Smart Plug Chutchatiput Dachjiramanee, Pornchai Kuntawong and Chainarong Siripornpreeda.....	127
ความรู้ อุปสรรค และการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร ปฏิพงศ์ จงรัฐธรรม Knowledge, Barriers, and Exercise Performances Among the Elderly in Sakon Nakhon Province Patipong Jongrutham.....	147
การพัฒนารูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ เสาวนีย์ รัฐนิธิคุณานนท์, ปรัชญาวี เมืองโสม และแสงอ่อง ลุงอุ A Development of Women's office wear from Tai Yai Woven Fabric by Combination with Thai silk fabric Patchwork and Decorating Techniques Saowanee Ratnidhikunanon, Patchayawee Muangsom and Saengong Longou.....	159

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

สมิทธิภาพ สภาพการเรียนรู้การสอน และความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษของ นักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์	
Proficiency, Instructional States and Needs of Media Use for Studying English of the Second-Year Naval Cadets Chaiwat Bowornwattanaset.....	176
การพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นความร่วมมือระหว่าง ห้องสมุดวิทยาลัยและชุมชน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พิมพ์พรลภัส ลักษณะวิเชียร	
The Development of Library to Enhance Learning Process on Local Wisdom Cooperation Between College Library and Mueang Kao Subdistrict, Mueang District, Sukhothai Province Pimpornlapas Laksanawichian.....	194
แนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร เพ็ญศรี จันทรอินทร์	
Development Guideline Strategies for Competitive Environment in Golden Banana Transform Business Entrepreneurs, Kamphaeng Phet Province Pensri Janin.....	210
การศึกษาต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ศรีฐา อ่อนแก้ว	
An Empirical Study of Developmental Assets for Children and Youth in Northeastern Thailand Karittha Onkeaw.....	221
การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนดในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ท่ามกลางพลวัตสังคม อติศา ปานคง, บุษกร โกมลตรี และปัญญา เทพสิงห์	
The Existence of Sugar Palms Wisdom in Sathing Phra Peninsula in The Midst of Social Dynamics Athisa Pankong, Busakorn Komoltree and Punya Tepsing.....	236

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

- ☐ คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ.....
- ☐ แบบฟอร์มการส่งบทความ.....
- ☐ แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์เผยแพร่.....
- ☐ จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร (Publication Ethics).....
- ☐ ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.....

บรรณาธิการแถลง

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้ก่อตั้งมาจนครบรอบ 50 ปี ได้ร่วมผลิตและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการผ่านทางวารสารสักทอง : มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มาจนถึงปีที่ 29 โดยคัดสรรและส่งเสริมคุณภาพบทความผ่านผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขา และในฉบับนี้ วารสารได้นำเสนอบทความในด้านวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมข้าว การเจรจาสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ห้องสมุดส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาตาลโตนด ชุดทำงานจากผ้าพื้นเมือง ด้านสภาพแวดล้อม เช่น ความมั่นคงด้านน้ำ การจัดการภัยพิบัติชุมชนชายฝั่ง อิทธิพลขององค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาลนครตรัง ด้านภาษา เช่น การเรียนภาษาอังกฤษ กลวิธีการแปลภาษาอังกฤษ ทักษะคิดต่อสำเนียงภาษาอังกฤษ ด้านคุณภาพชีวิต เช่น ต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชน การออกกำลังกายของผู้สูงอายุ รวมไปถึงด้านธุรกิจและการจัดการ เช่น กลยุทธ์การแข่งขันของผู้ประกอบการกล้วยไข่แปรรูป ความตั้งใจซื้อสินค้าอินเทอร์เน็ททุกสรรพสิ่ง อิทธิพลของการทำงานเป็นทีม ซึ่งทางกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยพัฒนางานวิชาการของประเทศต่อไป

บรรณาธิการ

วัฒนธรรมข้าว : ตำนานและพิธีกรรมกับจารีตของคนไทยภาคใต้

Rice Culture and Customs of Southern Thailand

ชาญณรงค์ คงฉิม*

Channarong Kongchim

Received : December 17, 2021

Revised : March 29, 2022

Accepted : May 24, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาวัฒนธรรมข้าวของคนไทยภาคใต้ เป็นการศึกษาแบบลงพื้นที่ และการสัมภาษณ์แบบออนไลน์ เป็นประโยชน์ใน วิธีการวิจัย อีกทั้งเอกสารการวิจัยก็นำมาปรับใช้ในการศึกษา ผลการศึกษาสรุปได้ว่า (1) ข้าวในสังคมภาคใต้มีตำนานเรื่องเล่าเกี่ยวกับปมปัญหาระหว่างแม่โพสพและพระโพธิสัตว์ (2) ด้านพิธีกรรมพบว่าคนใต้มีการทำขวัญข้าว การผูกข้าว และบางท้องถิ่นมีพิธีการแห่สังเค็ดข้าวก่อนฤดูการเพาะปลูก และพิธีลาซังตอนเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนา และ (3) ในด้านจารีตพบว่าข้าวมีความสัมพันธ์กับคนในสังคมตลอดทั้งปี ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อดั้งเดิม

คำสำคัญ : วัฒนธรรมข้าว / ตำนาน / พิธีกรรม / จารีต

ABSTRACT

This academic article aims to study the rice culture of Thai people in the south. Field study and interviewing by online were essential research methodology. Documentary research also applied in the study. The results of the study concluded that (1) there is a legend about rice in southern society about the problem between Mae Phosop and Bodhisattva. (2) In terms of rituals, it was found that people in the south performed rice kwan ceremony, tied rice, and some localities had a procession of sangked rice before the planting season. And the La Sang ceremony at the end of the farming season. (3) In terms of customs, it is found that rice is related to people in society throughout the year. Which deals with traditions, beliefs and religious rituals and traditional beliefs.

Keywords : Rice Culture / Myths / Rituals / Tradition

*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Lecturer Bachelor of Education Program in Thai Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

e-mail: Channarong_jf@hotmail.com

บทนำ

“ข้าว” เป็นไม้ล้มลุกหลายชนิดหลายสกุล ในวงศ์ Gramineae โดยเฉพาะชนิด *Oryza sativa* L. เมล็ดเป็นอาหารหลัก มีหลายพันธุ์ เช่น ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว (Royal Institute Dictionary, 2011) ที่มีคาร์โบไฮเดรตที่เป็นสารอาหารหลักให้พลังงานต่อร่างกาย เป็นอาหารที่คนไทยนิยมนำมาบริโภคอย่างช้านาน กระบวนการผลิตข้าวเริ่มตั้งแต่การหว่านข้าว การบำรุงรักษา และการเก็บเกี่ยว ที่แต่ละภูมิภาคปฏิบัติต่างกันออกไป

ในอดีตได้ยังมีนิทานหรือตำนานที่เกี่ยวข้องกับ “ข้าว” (Rice myth) ปรากฏคู่กันหลายพื้นที่ ในปี พ.ศ. 2537-2539 ศิราพร ณ ถลาง ได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล ตำนานข้าวแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วย สิบสองปันนา ได้คง เชียงตุง หลวงพระบาง และหลวงน้ำทา แล้ววิเคราะห์โครงเรื่องตำนานข้าวและความสัมพันธ์ของคนไทย พบโครงเรื่อง 2 ประเภท คือ (1) โครงเรื่องข้าวถูกตี-ข้าวถูกขาย เนื้อเรื่องกล่าวถึงขนาดของเมล็ดข้าว ข้าวบินเข้ายังนางเอง ต่อมาแม่หม้ายตีข้าวด้วยไม้คานทำให้แม่โพสพหนีไป และ (2) โครงเรื่องย่ำขวัญข้าว-พระพุทธรูป เนื้อเรื่องกล่าวถึงขวัญข้าวน้อยใจที่พระพุทธรูปเจ้าลืมนำบุญคุณข้าวจึงหนีไปอยู่เมืองมืด ทำให้คนไม่มีข้าวกิน พระพุทธรูปเจ้าจึงอ้อนวอนให้ขวัญข้าวกลับคืนมา ซึ่งเรื่องราวข้าวดังกล่าวมีปรากฏโดยตรงในอัครคัมภีร์ในพระไตรปิฎกของพุทธศาสนา (Na Thalang, 1996, pp.138-143)

ข้าว จึงเป็นแม่แบบของวัฒนธรรม ความเชื่อ และข้อประเพณีต่างๆ ของคนในชุมชน เกิดเป็น “วัฒนธรรมข้าว” ที่มีความสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นอย่างขาดกันมิได้ โดยแต่ละท้องถิ่นล้วนมีความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้าวทั้งสิ้น เช่น พิธีบุญเปิดทุ่งนาง ของชาวอีสานใต้ ที่กระทำกันในช่วง วันขึ้น 15 ค่ำเดือน 10 เป็นการทำบุญอุทิศแด่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และเชื่อว่าเป็นการบอกแม่โพสพก่อนนำข้าวมาบริโภค (Sonpanoa, 2019, p.720)

การทำนาของชาวไทยภาคใต้ส่วนใหญ่จะอาศัยน้ำฝนหลัก เรียกว่า นาน้ำฝน คือ (1) นาปี การทำนาที่ต้องอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติตามฤดูกาลเป็นหลัก โดยเริ่มในเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน และ (2) นาปรัง คือ การทำนาครั้งที่สองหรือนานอกฤดู โดยอาศัยน้ำฝนที่ตกตามฤดูกาลเป็นหลัก (Yompakdee, 2017, p.14) ด้วย การที่เป็นสังคมเกษตรกรรมทำให้สังคมไทยจึงมีศักยภาพในการผลิตข้าว การค้าขายแลกเปลี่ยน และการส่งออกอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างในสังคมอดีตชุมชนลุ่มแม่น้ำปากพนัง ข้าวเป็นสินค้าส่งออกที่รุ่งเรืองที่สุดในปี พ.ศ. 2480 (Boonsuaykwan, 2016, pp.7-8)

นอกจากนี้ ผู้เขียนพบว่าภาคใต้ของประเทศไทยมี “ตำนานข้าว” ปรากฏร่วมกับ “ตำนานสร้างโลกภาคใต้” โดยตำนานสร้างโลกภาคใต้ หมายถึง เรื่องเล่าที่เกี่ยวกับกำเนิดโลกและธรรมชาติ การเกิดมนุษย์คู่แรก วิบุรุษทางวัฒนธรรม ตัวละครในตำนานมักมีสภาพเป็นพระเจ้าหรือเทพเจ้า (Sonpanoa, 2019, p.3) สำหรับตำนานสร้างโลกภาคใต้ Kongchim (2019) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์ตำนานสร้างโลกภาคใต้ โดยรวบรวมตำนานไว้ 9 สำนวน (Kongchim, 2019, p.8) โดยผู้เขียนพบว่ามีตำนานสร้างโลกภาคใต้ 3 สำนวน คือ (1) ตำนานสร้างโลก ฉบับบ้านปาลาม (2) ตำนานสร้างโลก ฉบับนายชัย จันรอดภัย และ (3) หนังสือโลกปฏิสนธิ สำนวนนายเจื้อน ชูสกุล ที่ถ่ายทอดความเชื่อและวิถีคิดของคนไทยภาคใต้เกี่ยวกับการกำเนิดโลก และ

ตำนานเรื่องเล่าเกี่ยวกับข้าวไว้ด้วยกัน โดยผู้เขียนจึงเห็นว่าวัฒนธรรมข้าวของคนไทยภาคใต้ที่ปรากฏในตำนานต่างๆ ล้วนส่งผลต่อจารีต ประเพณี และพิธีกรรมในท้องถิ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ด้านพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้าวในสังคมภาคใต้ พบว่ามีการประกอบพิธีขึ้นทั้งก่อนฤดูการเก็บเกี่ยว เช่น การเชิญขวัญข้าว การแห่สังเค็ดข้าว และหลังฤดูการเก็บเกี่ยว เช่น พิธีลาซัง เป็นต้น ขณะเดียวกันยังมีพิธีกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้าว เช่น พิธีกรรมเหยียบเสนโนราโรงครู พิธีไหว้พระภูมิเจ้าที่ นอกจากนี้ด้านอื่นๆ ที่ปรากฏเป็นวัฒนธรรมด้านอาหาร โดยเฉพาะการนำข้าวมาแปรรูปเพื่ออุทิศส่วนบุญแด่บรรพบุรุษ และยังปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับแม่โพสพ และวัตถุมงคลต่างๆ อีกด้วย ในบทความนี้ผู้เขียนได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาด้านและความเชื่อเรื่องข้าวในท้องถิ่นภาคใต้
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์พิธีกรรมและองค์ความรู้ “ข้าว” ในฐานะวัฒนธรรมที่ปรากฏในท้องถิ่นภาคใต้
3. เพื่อศึกษาความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับ “ข้าว” ที่ปรากฏในสังคมภาคใต้

โดยมีวิธีการดำเนินการศึกษา 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำนานและพิธีกรรมข้าว จากบทความ รายงานวิจัยและวิทยานิพนธ์
2. เก็บข้อมูลจากเอกสาร สื่อออนไลน์ การสัมภาษณ์และลงพื้นที่สังเกตการณ์พิธีกรรม 3 แห่ง คือ (1) พิธีลาซัง ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง (2) พิธีแห่สังเค็ด พื้นที่ตำบลทุ่งหวาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และ (3) พิธีลาซังและประเพณีชักพระ พื้นที่ตำบลตรัง อำเภอมาบยอ จังหวัดปัตตานี
3. สรุปผลการศึกษาดำเนินการวัตถุประสงค์ และนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์

ตำนานและความเชื่อเรื่อง “ข้าว” ในท้องถิ่นภาคใต้

1. ตำนานข้าวในฐานะวรรณกรรมลายลักษณ์

Na Thalang (1996) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ตำนานสร้างโลกของคนไทย พบว่าในท้ายตำนานสร้างโลกหลายสำนวนมักปรากฏ “ตำนานข้าว” ร่วมด้วย กลายเป็น “วัฒนธรรมข้าว” ในฐานะที่เป็นส่วนร่วมของชนชาติไทย เพราะไม่ว่าประเทศใดมักตั้งหลักแหล่งใกล้น้ำเพื่อปลูกข้าว คนไทยกับการทำนาจึงเป็นของคู่กัน (Sonpanoa, 2019, pp.76-77)

ตำนานข้าว (Rice Myths) ที่ปรากฏร่วมกับตำนานสร้างโลกภาคใต้ (Creation Myths in Southern Thailand) มีเนื้อหาว่าด้วยการกำเนิดโลกและจักรวาลตามคติความเชื่อของคนไทยภาคใต้ ตัวยกตำนานสร้างโลกมาจาก 2 แนวคิดหลัก คือ ตำนานจากพุทธศาสนา และตำนานที่มาจากคติพราหมณ์-ฮินดูความเชื่อดั้งเดิม (Kongchim, 2019, p.72)

“ตำนานข้าว” ที่ผู้เขียนนำมาศึกษาวิเคราะห์มี 3 สำนวน คือ (1) ตำนานสร้างโลก ฉบับบ้านป่าลาม อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ฉบับปริวรรต หนังสือวรรณกรรมทักษิณ วรรณกรรมคัตสร โดยพิชัย แก้วขาว เป็นผู้ปริวรรต (2) ตำนานสร้างโลก ฉบับนายชัย จันรอดภัย จำนวน 5 เล่ม จัดพิมพ์โดยโรงพิมพ์อุดมพานิชกิจ ปีพิมพ์ พ.ศ. 2497 และ (3) หนังสือโลกปฐินิ ฉบับนายเจื่อน ชูสกุล จำนวน 5 เล่ม โดยโรงพิมพ์อุดมพานิชกิจ

ปีพิมพ์ พ.ศ. 2503 (ตำนานสร้างโลก ฉบับนายชัย จันรอดภัย และหนังสือโลกปฏิสนธิ มีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน) สามารถสรุปตำนานได้ว่า

ตำนานสร้างโลก ฉบับบ้านปาลาม ได้กล่าวถึงการกำเนิดข้าว ว่า เมื่อโลกได้ถือกำเนิดขึ้นแล้ว ต่อมาได้มีมนุษย์คู่แรก มนุษย์คู่แรกได้ให้กำเนิดลูก 12 คน โดยมี แม่โพสพ (เทพีแห่งข้าว) เป็นลูกของมนุษย์คู่แรก ต่อมาแม่โพสพได้ให้ประทานข้าวให้แก่ลูกหลานมนุษย์เป็นอาหารในเวลาต่อมา ความว่า

เมื่อข้าวเต็มกอบูชาบอริถิวงกรงพาลีแล้ว ให้เรียกขวัญข้าวมาบพิเสกทำขวัญ
ขบขอบให้ปกครองเลี้ยงกัน ให้ตั้งสติเหมือนดังเพ็ดสะหนูกันให้พระอินทร์
อบพิเสกพระอิศวร ให้เลี้ยงกันด้วยนางอุมาคะวดีจึงก็มาบังเกิดมีลูกนั้นแล

(Kaewkhaw, 2004, B1, p.39)

ตำนานสร้างโลก ฉบับนายชัย จันรอดภัย กล่าวถึงเหตุการณ์แม่โพสพ ว่า แม่โพสพสถิตที่ต้นข้าว เศรษฐีได้นำขวัญข้าวมาบูชาจึงบังเกิดความอุดมสมบูรณ์ขึ้น ดังปรากฏในตำนานความว่า

แม่โพสพมาประทับห้องข้าวแล้ว	เหมือนได้แก้วเจือเพชรทั้งเจ็ดสี
ตั้งแต่ได้เมล็ดพันธุ์โพสาลี	บังเกิดมีมากมายขึ้นหลายพันธุ์

(Janrodphai, 1954, B3, p.6)

หนังสือโลกปฏิสนธิ ปรากฏเนื้อหาความขัดแย้งระหว่างแม่โพสพกับพระกุกุสนโร ว่า เมื่อมนุษย์บูชาแม่โพสพแล้วบังเกิดความอุดมสมบูรณ์ ต่อมาได้มีพระกุกุสนโรโพธิสัตว์เข้ามาตรัสเทศนาธรรมแก่มนุษย์ เมื่อพระโพธิสัตว์ตรัสถามมนุษย์ว่าใครมีคุณแก่มนุษย์ มนุษย์ทั้งหลายตอบว่าพระโพธิสัตว์ทำให้แม่โพสพเสียใจและหนีไปทำให้ต้นข้าวเสียหายและได้ผลผลิตไม่สมบูรณ์ทำให้มนุษย์อดอยากมากขึ้น ดังปรากฏในตำนานความว่า

เกิดกระหล่ำกระหนอนเข้าช้อนกิน	บังเกิดเสียนแผ่นดินเพราะตัวหมาน
ทั้งข้าวเหนียวข้าวเจ้าเก่าเก่าๆ	ยังแต่เปลือกเปล่าๆ ไม่มีสาร
บ้างที่อดท้อต้อเดินขอทาน	กินอ้อยตาลกล้วยถั่วหัวพังลา

(Chusakul, B1, 1960, p.6)

เมื่อแม่โพสพหนีไปทำให้มนุษย์เกิดความอดอยาก พระกุกุสนโรจึงให้มนุษย์ไปตามแม่โพสพกลับ เมื่อเจอแม่โพสพแล้วจึงให้ขวัญข้าวมา 7 เมล็ด จากนั้นมนุษย์จึงทำขวัญข้าว การทำขวัญข้าว ในตำนานสร้างโลก ฉบับบ้านปาลาม กล่าวว่า “ครั้นได้ดังนั้นแล้ว ให้รวบกองข้าวขึ้นด้วยด้ายดิบ 7 เส้น ลิพาเส้นหนึ่ง ใส่เข้ากับด้ายนั้นให้รวบเอากอ” (Kaewkhaw, 2004, p.42) เนื้อหาของตำนานสำนวนนี้ จะอธิบายขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมการทำขวัญและขั้นตอนการนำแม่ขวัญ (รวงข้าว) เข้ายังฉาง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า “ข้าว” ในท้ายตำนานสร้างโลกทั้ง 3 สำนวน จะพบเหตุการณ์หลัก 4 เหตุการณ์ คือ (1) การกำเนิดของ “แม่โพสพ” (เป็นเทพีแห่งข้าว) (2) การบูชาข้าวให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ (3) ปมปัญหา

ระหว่างแม่โพสพกับพระโพธิสัตว์จนทำให้แม่โพสพหนีไปและมนุษย์ไม่มีข้าวกิน และ (4) การตามแม่โพสพกลับมาและทำขวัญข้าว โดยเรื่องเล่าตำนานจาก 4 เหตุการณ์ ข้างต้น ปรากฏตรงกับโครงเรื่อง “ยาขวัญข้าว-พระพุทเจ้า” พบในภาคเหนือและภาคใต้ (Jaruworn, 2006, p.102)

จุดเด่นของตำนานข้าวภาคใต้ คือ เหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างแม่โพสพกับพระโพธิสัตว์จนทำให้แม่โพสพหนีไปและมนุษย์ไม่มีข้าวกิน เป็นคู่ตรงข้ามระหว่างความเชื่อดั้งเดิม-พุทธศาสนา ที่มนุษย์ยกย่องฝ่ายพุทธศาสนา (พระกุกุสนโธ) มากกว่าความคิดดั้งเดิม (แม่โพสพ) ซึ่งหากพิจารณาตามตัวบทตำนานถือว่าเป็นตัวละครตรงข้ามกัน (Jaruworn, 2006, p.339)

2. ข้าวในพิธีกรรมต่างๆ ของภาคใต้

ข้าวในพิธีโนราโรงครู พบว่า มีการใช้ “ข้าวตอก” คือ ข้าวเปลือก ข้าวเจ้าที่เอามาคว่ำให้แตกบานเป็นดอก (Royal Institute dictionary) โนราใหญ่นำข้าวมาเป็นส่วนหนึ่งในเครื่องบวงสรวงพลีกรรม ดังปรากฏในบทไหว้สัสดีใหญ่ ฉบับนางหนูพา ณ พัทลุง จังหวัดพัทลุง ที่ได้กล่าวถึง “ข้าวตอก” ว่า

ท่านได้สั่งสอนข้า	ตามธรรมชาติเถาเถา
สอนข้าให้เรื่องยศ	ข้าไม่ลืมพระคุณครู
ข้าวตอกและดอกไม้	ข้าแต่งไว้มีหลายหมู่
ธูปเทียนและหมากพลู	บูชาครูมากเรียงราย
ข้าวเหนียวและข้าวเจ้า	อีกหมากพร้าวมากเหลือหลาย
แป้งหอมน้ำมันสลาย	อีกจวงจันทน์นั้นมากมี
ทุกสิ่งแต่งพร้อมสรรพ	เครื่องสำหรับทั้งบายศรี
ไหว้ครูผู้อารี	ท่านได้สอนตัวข้ามา

(Noothong, 1981, p.30)

การนำข้าวตอกมาเป็นเครื่องสักการะครูอาจารย์ในพิธีกรรมไหว้ครูโนรานั้น เป็นสัญลักษณ์ (sign) ของการแสดงออกถึงความเคารพอย่างสูง ดังข้าวตอกเมื่อผ่านการคว่ำทำให้บานออกจากเมล็ดข้าวเปลือก ซึ่งเชื่อว่าการบูชาด้วยข้าวตอกจะทำให้ชีวิตเกิดความรุ่งเรือง

ขณะที่ การเหยียบเสน เป็นอีกหนึ่งพิธีกรรมที่สำคัญของโนราโรงครู โดย “เสน” มีลักษณะเนื้อที่งอกออกจากผิวหนัง มีสีแดง หากสีดำเรียกเรียกว่า “ปาน” การเหยียบเสนของโนราโรงครูมี 7 ขั้นตอน คือ การรับพานขันหมาก การลงอักขระที่หัวแม่เท้า การอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในการรักษา การขับบทประกอบในการรักษา การรำประกอบการรักษา การใช้เท้าเหยียบในการรักษา และการปิดเสนียดจัญไรและการให้พรผู้ป่วย (Buakong & Saisang, 2019, p.177)

ภาพที่ 1 โนราใหญ่เหยียบเสนผู้ป่วย

การเหยียบเสน สิ่งที่ผู้ป่วยต้องเตรียม ประกอบด้วย เครื่องเหยียบเสน ประกอบด้วย แป้ง น้ำมัน ใบมีด หินลับมีด เงินเหรียญ หล้าตีนกา และรวงข้าว 3 รวง ขณะที่โนราใหญ่ใช้หัวแม่เท้าเหยียบลงในเครื่องเหยียบเสน ก่อนแล้วจึงไปเหยียบที่ผู้ป่วย การใช้หัวแม่เท้าเหยียบที่เครื่องเหยียบเสนเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่ตัวโนราใหญ่ ที่จะรักษาเสนนั้นให้หายไป ธวัชชัย มหาชาติ กล่าวว่า เครื่องเหยียบ เปรียบเสมือนตัวแทนสิ่งต่าง ๆ เช่น มีด เสมือนตัวแทนเทวดานามว่า “เวสหนุกัน” และรวงข้าว เปรียบเสมือนตัวแม่โพสพ ที่จะช่วยให้ผู้ป่วยหายจากโรค (Mahachai, 2021 July 30)

3. ข้าวกับองค์ประกอบของพิธีกรรม

พิธีกรรมหลายพิธีกรรมในภาคใต้ พบว่ามีการนำมารวงข้าว ข้าวเปลือก และข้าวสาร มาเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรม เช่น “พิธีกรรมยกเสาเอก” ที่เป็นการนำฤกษ์ความเป็นมงคลของสิ่งปลูกสร้าง โดยเฉพาะการสร้าง บ้านและโรงเรียน ที่หมอไสยศาสตร์พื้นบ้านนำ “รวงข้าว” 9 รวง มาผูกรวมกับต้นกล้วย ต้นอ้อย ผ้าและด้าย มงคล ในขณะที่ประกอบพิธีกรรม ที่เป็นนัยของความอุดมสมบูรณ์ของเจ้าของเรือน “พิธีกรรมการส่งครู” ใน ตอนท้ายของพิธีกรรมโนราที่โรงครู โนราใหญ่จะใช้ “ข้าวสาร” หว่านทั่วโรงโนรา (เรียกว่า ชัดสาร) เพื่อขับไล่ ภูติผีหลังการประกอบพิธีกรรม

นอกจากนี้ ในประเพณีการแต่งงานของชาวไทยภาคใต้ มีการนำรวงข้าวใส่ในถาดพร้อมด้วย ใบมีด หินลับมีด เงิน และทอง ให้เจ้าบ่าวเหยียบก่อนเข้าเรือนเจ้าสาว เชื่อว่าเป็นการเสริมบารมีให้แก่เจ้าบ่าวมีพลังอำนาจเหนือสิ่งของทั้งปวง

กล่าวได้ว่า “ข้าว” ที่ถูกนำมาใช้ประกอบพิธีกรรมของภาคใต้ มี 2 บริบท คือ (1) เพื่อความเป็นมงคล และเจริญรุ่งเรืองแก่ชีวิต เช่น การไหว้ครูที่เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อครูบาอาจารย์ และ (2) เพื่อการรักษาและบำบัด เช่น พิธีกรรมเหยียบเสน ที่นำข้าวมารักษาโรคให้แก่ผู้ป่วย ยังมีการนำข้าวมาเสริมอำนาจของผู้ทำการรักษาโรค

วัฒนธรรมข้าวในท้องถิ่นภาคใต้

การปลูกข้าวของชาวไทยภาคใต้ มี 2 ประเภท คือ (1) นาดำ คือการเพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่ที่เหมาะสม เรียกว่าหว่านกล้า (Jantharat, 2021 July 27) แล้วจึงถอนต้นกล้าที่สมบูรณ์ไปปักดำในนาที่มีการไถเรียบร้อยแล้ว โดยจะเริ่มเพาะเมล็ดพันธุ์ (หว่านกล้า) ในช่วงเดือน 8 ตามปฏิทินจันทรคติ เพราะเป็นช่วงที่มีฝน

และ (2) นาหว่าน เป็นการปลูกข้าวโดยการหว่านเมล็ดลงไปบนนาที่เตรียมพื้นที่ไว้แล้วโดยตรง เป็นวิธีการที่นิยมมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากประหยัดแรงงานและเวลา (Rice Department, 2021) และเมื่อเกษตรกรเตรียมนา (ไถ) เสร็จแล้วก็จะดำเนินการปักดำต้นกล้าและหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวตามลำดับ ที่ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลักและเก็บเกี่ยวในช่วงเดือน 3-4 ตามปฏิทินจันทรคติ ที่เกี่ยวข้องกับคนได้ตลอดทั้งปี เริ่มตั้งแต่ฤดูการเพาะปลูกจนถึงฤดูการเก็บเกี่ยว จนกลายเป็นวัฒนธรรมที่ปฏิบัติกันสืบมาช้านาน

ในประเด็นนี้ผู้เขียนแสดงความสำคัญของข้าวที่เกี่ยวข้องกับคนได้ที่เป็นความสัมพันธ์ในฐานะวัฒนธรรม โดยศึกษาผ่านพิธีกรรมจาก 3 แหล่งข้อมูล ดังนี้

1. พิธีลาซัง พื้นที่ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
2. พิธีแห่สังเค็ด พื้นที่ตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
3. พิธีลาซังและประเพณีชักพระ พื้นที่ตำบลตรัง อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

พิธีลาซัง พื้นที่ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง จะจัดขึ้นหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงเดือน 3 และเสร็จสิ้นในเดือน 4 ตามปฏิทินจันทรคติ เมื่อถึงเดือน 5 ชาวชุมชนนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง จะทำพิธีลาซัง โดยเริ่มจากการจัดเตรียมสถานที่ นำข้าวที่เก็บเกี่ยวแล้วมาทำเป็นลอมข้าวประมาณหนึ่ง โยงด้วยสายสิญจน์ จัดทำบายศรี และถวายเครื่องเซ่นสังเวยแด่แม่โพสพและทำขวัญข้าว เพื่อความเป็นสิริมงคลต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ภาพที่ 2 พิธีลาซัง ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

พิธีแห่สังเค็ด พื้นที่ตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จัดขึ้นก่อนฤดูการเพาะปลูก ตัวอย่าง ในปี พ.ศ. 2566 องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งหวังและวัดทุ่งหวังใน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จัดงานประเพณีแห่สังเค็ดข้าว ในงานมีการนำรวงข้าวมาประดิษฐ์เป็นรถแห่ของแต่ละชุมชน การทำสังเค็ดข้าวก่อนฤดูการเพาะปลูก เชื่อว่าการทำนาในปีนั้นๆ จะทำให้ข้าวได้ผลผลิตดี

ภาพที่ 3 การประดับรถแหในงานประเพณีแห่สังเค็ดข้าว
ที่มา <http://www.thungwang.go.th/frontpage>

พิธีลาซังและประเพณีชักพระ พื้นที่ตำบลตรัง อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี โดยชาวมุสลิมบ้านตรัง อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี จะทำพิธีลาซังในเดือน 6 โดยการนำขวัญข้าวที่เก็บ 39 รวงมาทำขวัญลาซังที่วัดใกล้บ้าน จัดทำขึ้นก่อนฤดูการเก็บเกี่ยว ชาวบ้านจะไปนำขวัญข้าว (รวงข้าวที่สุกพอประมาณ) ในเวลาบ่าย โดยใช้ “แกะ” เก็บข้าว 39 รวง จากนั้นนำแหวนทองคำผูกเข้าแล้วใส่ในกระเชอและห่อด้วยผ้าขาว จากนั้นนำมาที่ยังดวงของตนโดยมิให้ใครพบเห็นและห้ามเจรจากับใคร (Mahachai, 2021 July 30)

ขณะที่ ประเพณีชักพระ ชาวมุสลิมบ้านตรัง อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี เชื่อว่าเป็นวันที่พระพุทธรูปเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ซึ่งตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี ชาวตำบลบ้านตรังจัดทำ “เรือพระ” แล้วชักลากไปยังสถานที่ต่างๆ โดยผ่าน “ทุ่งนา” ชาวบ้านเชื่อว่าหากเรือพระลากผ่านทุ่งนาของใคร ข้าวในทุ่งนานั้นจะให้ผลผลิตดี ไม่เสียหายจากพายุและแมลงศัตรูพืช (Mahachai, 2021 July 30) ความเชื่อดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านเชื่อในอำนาจของคุณพระพุทธรูปเจ้าว่าสามารถทำให้เกิดความสุขได้ ด้วยเหตุนี้ ข้าวจึงเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งและความสมบูรณ์ ที่มีการนำข้าวมาทำบุญหรือพิธีกรรมทางจิตวิญญาณ (Boonsuaykwan, 2016, p.8)

จากพิธีกรรม 3 แหล่งข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า “ข้าว” มีความสัมพันธ์กับชีวิตตลอดทั้งปี และเป็นวัฒนธรรมด้านอาหาร จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลพบว่า หลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว นอกเหนือจากการหุงเพื่อรับประทานข้าวจะถูกนำมาแปรรูปเป็นอาหารชนิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานบุญประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะ “วันว่าง”

“ประเพณีวันว่าง” ของชาวกาโตที่จัดขึ้นในช่วงเดือน 5 ตามปฏิทินทางจันทรคติ และเกี่ยวข้องกับวันสงกรานต์ คำว่า “ว่าง” สามารถตีความได้ 2 นัยยะ คือ (1) การว่างจากการทำนา (หลังเก็บเกี่ยวผลผลิต) และ (2) ความเชื่อเรื่องการว่างจากเทวดารักษาเมือง (ในช่วงเดือน 5 บางพื้นที่จะมีการประกอบพิธีรับเทียมดา (รับเทวดา) มีการบวงสรวงพิธีกรรมตามความเชื่อแต่ละท้องถิ่น) โดยในแต่ละชุมชนมีการจัดงานวันว่างขึ้นตามสถานที่สำคัญ เช่น ว่างในวัด ว่างในป่าช้า และว่างที่ศาลาหน้าบ้าน ในงานจะมีการนิมนต์พระมาสวดมาติกา บังสุกุลอุทิศแด่บรรพบุรุษ

อาหารที่นิยมรับประทานและทำบุญในช่วงวันว่าง โดยแปรรูปจากข้าว มี 2 ชนิด คือ (1) ขนมจีน ได้มาจากการบดแป้งข้าวเจ้า และ (2) แป้งข้าวหมาก ผลิตจากการหุงข้าวเหนียวสีด้าและสีขาว ผสมกับหัวเชื้อแป้ง

ข้าวหมาก หมักไว้ 2-3 คืน แล้วนำมารับประทานและบ้างนำไปทำบุญที่วัดต่างๆ การนำข้าวมาแปรรูปดังกล่าว ถือเป็นการบุญข้าวใหม่ ที่แสดงให้เห็นเรื่องความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ชาวไทยได้ยึดถือมาอย่างช้านาน

ขณะที่ ข้าวกับกิจกรรมทางพุทธศาสนา จะมักมีคำกล่าวว่า “เข้าพร้อมดอก ออกพร้อมต้ม” ใช้เป็น ปริศนาคำทายและคำกล่าวทั่วไปในช่วงเทศกาลวันเข้าพรรษา โดย คำว่า “เข้าพร้อมดอก” หมายความว่า วัน เข้าพรรษาชาวได้มีการทำบุญข้าวตอก (ข้าวเปลือกนำมาคั่วด้วยความร้อนจนเป็นดอกบาน) เมื่อถึงวันเข้าพรรษา พระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์ฉลองเข้าตอก บางพื้นที่จะมีการตักบาตรต้นพรรษา (เรียกว่า ตักบาตรหัวขา) เมื่อ ครบ 7 วันจะมีการทำบุญฉลองข้าวตอก ส่วนคำว่า “ออกพร้อมต้ม” หมายความว่า จะมีการทำขนมต้ม (ข้าว เหนียว) และข้าวต้มมัดในช่วงออกพรรษา โดยจะนิยมนำขนมต้มไปแขวนไว้ที่เรือพระในงานประเพณีชักพระช่วง วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี

ข้าวกับระบบความเชื่อของคนไทยภาคใต้

นอกจากพิธีกรรมและงานประเพณีทั้ง 3 ข้างต้น ผู้เขียนพบว่ายังมีพิธีกรรมอื่น ๆ ที่ปรากฏในระบบความ เชื่อซึ่งเกี่ยวข้องกับข้าวและการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังนี้

พิธีกรรมไหว้เจ้าที่ไร่นา ถือเป็นพิธีกรรมที่สำคัญที่ชาวไทยภาคใต้ยึดถือและปฏิบัติกันมาอย่างช้านาน นิยมทำขึ้นในช่วงเดือน 6 และเดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติ นิยมประกอบพิธีกรรมในหลายพื้นที่ โดยการ ประกอบพิธีกรรมดังกล่าวจะมีการเซ่นไหว้ด้วยเครื่องบวงสรวงและการอ่านโองการโดยหมอไสยศาสตร์พื้นบ้าน กระทำขึ้นเพื่อเป็นสิริมงคลและขวัญกำลังใจในการประกอบอาชีพทำนา มีบทสวดหนึ่งที่กล่าวถึง “เจ้าที่ไร่-เจ้าที่ นา” ความว่า

“สิบนิ้วข้าไหว้ท้าวทันทูให้ เสด็จมาทุกหมู่ตาดุดและยายบัตตาสีรัดยายพุทโธท่านนั้นเป็น ตราชูรักษาอยู่ที่สวนและไร่นา นางเอื้อยและนางเอ้เป็นเจ้าที่แต่ก่อนมา วันนี้นั้นแหละหนาเชิญท่านมา ทั้ง 6 คน...”

(Inthamano, 1954, p.2)

พิธีกรรมการไหว้เจ้าที่ไร่นาจะปรากฏเป็นความเชื่อเรื่องพื้นที่และดินแดนตามแนวคิดจักรวาลวิทยา ที่ ปรากฏตรงกับตำนานสร้างโลกภาคใต้ ว่า “ใครเอากินให้ขอต่อพระธรรม ผู้ประจำรักษาชูราสี อีกรับริถิวงรุงพาลี รักษาที่เขตแคว้นแดนทุกวัน” (Janrodphai, 1954, B3, p.5)

นอกจากนี้เนื้อหาของบทสวดไหว้เจ้าที่ไร่นานั้นจะมีการขอพรต่อเจ้าที่ให้บดเป่าสิ่งชั่วร้าย ความว่า “กรูกรหากุหริ่ง ละลายหายไปศัตรูหมู่ไหนยกไล่ไปพลัน...” (Inthamano, 1954, p.2) หมายถึงแมลงศัตรูพืชที่ อาจทำให้ข้าวได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร

พิธีกรรมไหว้เจ้าที่ไร่นา จะเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมการไหว้ภูมิ (มีลักษณะการประกอบพิธีกรรมคล้ายคลึง กัน แต่ต่างกันที่บทสวด) มีการกล่าวถึง “พระบริถิ พระภูมิ เจ้ากรุงพาลี” ตัวอย่างดังปรากฏในบทสวดไหว้ภูมิ ความว่า “ตัวข้าขอเชิญ ท้าวกรุงพาลี ท้าวครอบครองที่ อยู่ป่าหิมพานต์ฯ” (Noothong, 1981, p.51) ที่ชาวไทย

ภาคใต้เชื่อว่าหากทำการมงคลใด เช่น สร้างสะพาน สร้างบ้าน พิธีมงคลสมรส การจัดงานบรรพชา-อุปสมบท จำเป็นต้องให้พระภูมิเจ้าที่ก่อนเริ่มงานเพื่อความเป็นสิริมงคล

“การไหว้เจ้าที่ไร่นา” จึงมีความก้ำกึ่งที่มีได้จำกัดในกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการ “เกษตร” เท่านั้น แต่หากครอบคลุมไปถึงในพื้นที่เกษตรกรรมอื่นๆ เช่น สวนยางพาราหรือพื้นที่ที่อยู่อาศัยของตน

ในด้านความเชื่ออื่นๆ พบว่าคนใต้ที่ทำนาเป็นอาชีพจะพึงพิงกับระบบความเชื่อ 3 อย่าง คือ (1) ความเชื่อเกี่ยวแม่โพสพ (2) ความเชื่อเกี่ยวกับขวัญข้าว และ (3) ความเชื่อเกี่ยวกับฤกษ์ยามการหว่านข้าว เกี่ยวข้าว และนำข้าวขึ้นยุ้งฉาง (National Library Kanchanaphisek Songkhla, 2014, p.58) ซึ่งเป็นระบบความเชื่อที่อยู่คู่กับชาวนาได้มาเป็นระยะเวลาช้านาน

ภาพที่ 4 ผ้ายันต์แม่โพสพ จัดสร้างโดยคณะพราหมณ์ จังหวัดพัทลุง ปี พ.ศ. 2562

นอกจากนี้พบว่า ยังมีการนำรูป “แม่โพสพ” มาทำเป็นผ้ายันต์ เชื่อว่าจะเกิดโชคลาภและความอุดมสมบูรณ์อีกด้วย ที่ปรากฏกับตำนานข้าวตอนที่แม่โพสพหนีไป โดยผ้ายันต์รูปดังกล่าวเป็นที่นิยมของชาวนาใต้ที่ประกอบอาชีพค้าขายเป็นความเชื่อด้านโชคลาภอีกด้วย

สรุป

วัฒนธรรมข้าว เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของคนไทยภาคใต้ ในอดีตพบว่ามีตำนานหลาย ๆ ส่วนที่เล่าสืบต่อกันมาในฐานะที่เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 2490-2510 มีการจัดพิมพ์ตำนานสร้างโลกภาคใต้ขึ้น กวีมีการนำเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานข้าวสอดแทรกลงไปด้วย ปรากฏเป็นความเชื่อที่แพร่หลายยิ่งขึ้น

ตำนานและวัฒนธรรมข้าวของชาวไทยภาคใต้มีการผสมผสานระหว่างศาสนาพุทธ พราหมณ์และความเชื่อดั้งเดิมของคนในท้องถิ่น ตัวอย่าง พิธีกรรมไหว้เจ้าที่ไร่นามีการไหว้พระสวามนตร์ และอ่านโอองการบูชาเจ้าที่ตลอดทั้งการกรวดน้ำในตอนท้าย ซึ่งหากวิเคราะห์ตามแนวคิดโครงสร้าง (Structural Anthropolog) พบว่าลักษณะดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความประนีประนอมของตำนาน ที่เป็นการผสมผสานกับระหว่างพุทธศาสนา

และความเชื่อดั้งเดิม ของคู่ตรงข้าม (binary pairs or option) ที่คนในสังคมเลือกปรับใช้เพื่อความร่มเย็นต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

การลงพื้นที่เก็บข้อมูล 3 แหล่ง พบว่าจะประกอบพิธีกรรมใน 3 คือ (1) ช่วงก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต (เชิญขวัญข้าวสู่ยังฉาง, การทำสังเค็ดข้าว) (3) ช่วงหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต (พิธีลาซัง) และ (4) ระหว่างเพาะปลูก (ประเพณีชักพระ) นอกจากนี้พบว่า ข้าวยังเป็นวัฒนธรรมด้านอาหารของคนใต้ พบว่าหลังฤดูการเก็บเกี่ยวมีการนำข้าวมาแปรรูปเพื่อการทำบุญอุทิศถวายแด่บรรพบุรุษที่แปรรูปเป็นแป้งข้าวหมากและขนมจีน เป็นต้น

การประกอบพิธีกรรมจาก 3 แหล่งข้อมูล พบว่าบางพื้นที่ยังคงยึดถือขนบของการประกอบพิธีกรรมไว้อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอมาบยอ จังหวัดปัตตานี ขณะที่บางพื้นที่ได้รื้อฟื้นพิธีกรรมขึ้น โดยเฉพาะพิธีลาซังในจังหวัดตรัง และมีบางประเพณีที่จัดขึ้นเฉพาะกิจ กล่าวคือ ตามงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่น เช่น ประเพณีแห่สังเค็ดข้าวในพื้นที่ตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นต้น

ด้านพิธีกรรมต่างๆ มีการนำข้าวมาใช้ประกอบ เช่น โนราโรงครู (การเหยียบเสน) การยกเสาเอก และการแต่งงานที่นำมารวงข้าวใช้ในพิธีกรรม นอกจากนี้ในบทธวดโองการต่างๆ มีการกล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อว่าเป็นผู้ดูแลไร่นา และมีการทำวัตถุมงคลโดยเฉพาะ ผ้ายันต์ ที่เชื่อว่าจะส่งผลให้เกิดโชคลาภและความอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น

แม้ปัจจุบันความคิดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับ “ข้าว” จะเลือนหายไปตามความเจริญของโลกปัจจุบัน ส่งผลให้บางพื้นที่ไม่นิยมประกอบพิธีกรรมแล้วก็ตาม เหตุว่าเป็นความสามารถเฉพาะตัวของหมอไสยศาสตร์พื้นบ้าน หรือการปรับเปลี่ยนการประกอบอาชีพ เช่น การทำสวนยางพารา หรือสวนปาล์มแทนการทำนา ส่งผลให้ตำนานและความคิดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับข้าวได้เลือนหายไปด้วย แต่กระนั้นก็ตามอาจมีองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นผู้สนับสนุนหลักที่ทำให้พิธีกรรมเหล่านั้นรื้อฟื้นขึ้นมาอีกครั้ง

References

- Buakong, N. & Saisang, P. (2019). The Sacred Yiebsane Ritual and Its Relationship to the Divine. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 11(1), 165-190. [In Thai]
- Boonsuaykwan, R. (2016, July). Conceptual Framework for Rice Culture Descriptions and Findings the Pak Phanang Basin, Nakhon Si Thammarat. *Walailak Abode of Culture Journal*, 16, 1-39. [In Thai]
- Chusakul, J. (1960) *Lokpatisonthi. Book 1*. Phatthalung : U-Domphanichkij. [In Thai]
- Chusakul, J. (1960) *Lokpatisonthi. Book 2*. Phatthalung : U-Domphanichkij. [In Thai]
- Inthamano, KL. (1954). *Textbooks and traditional medicine*. Songkhla : Sombun O-sod. [In Thai]
- Jantharat, D. (2021 July 27). farmer. Interview. [In Thai]
- Janrodphai, Ch. (1954). *Creation Myths. Book 1*. Phatthalung : U-Domphanichkij. [In Thai]
- Janrodphai, Ch. (1954). *Creation Myths. Book 2*. Phatthalung : U-Domphanichkij. [In Thai]

- Janrodphai, Ch. (1954). **Creation Myths. Book 3.** Phatthalung : U-Domphanichkij. [In Thai]
- Janrodphai, Ch. (1954). **Creation Myths. Book 4.** Phatthalung : U-Domphanichkij. [In Thai]
- Janrodphai, Ch. (1954). **Creation Myths. Book 5.** Phatthalung : U-Domphanichkij. [In Thai]
- Jaruworn, P. (2006). **Conflict and compromise in Thai myths.** Bangkok : Academic Publishing Project Faculty of Arts Chulalongkorn University. [In Thai]
- Kaewkhaw, Ph. (2004). **Creation Myths model Ban Pa Lam. Thaksin Literature : Selected Literature Book 1.** Bangkok : Amarin Printing and Public Co. [In Thai]
- Kongchim, Ch. (2019, June). Creation Myths in Southern Thailand : An Analytical Study. **Humanities Journal (Graduate School), Ramkhamhaeng University, 6,** 68-84. [In Thai]
- Mahachai, Th. (2021 July 30). Shaman. Interview. [In Thai]
- Na Thalang, S. (1996). **An Analysis of the Creation Myths of the Tai Speaking Peoples.** Bangkok : Sukhothai Thammathirat Open University. [In Thai]
- Nattapong Buang Prachaksha Saisang. (2019 January) The connection with the Divinities in Yiebsane Ritual. **Journal of Humanities and Social Sciences, SRU, 11,** 165-190. [In Thai]
- National Library Kanchanaphisek Songkhla. (2014). **Knowledge and wisdom from Southern Local Literature.** Songkhla : Kanchanaphisek National Library Songkhla. [In Thai]
- Nillaor, N. (2021 July 14). Cultural scholar Trang. Interview. [In Thai]
- Nimmanhaemin, P., Chiranakorn, Y., Na Thalang, S. & Suchaya, S. (2002). **Rice culture from The Thai people: reflections from legends, tales, songs.** Bangkok : Chulalongkorn University. [In Thai]
- Noothong, U. (1981). **Literature of Psalms and Lae Tham Khwan of the South.** Songkhla : Institute Thaksin Khadi Education Srinakharinwirot University. [In Thai]
- Royal Academy. (2011). **Royal Institute Dictionary,** [Online]. Available : <https://dictionary.orst.go.th/> [2021 July 25]. [In Thai]
- Santini Yompakdee, A., Penglieng, S. & Tula, S. (2017). **A study of way of rice : thainess.** Songkhla : Rattaphum College Rajamangala University of Technology Sriwichai. [In Thai]

- Sonpanoa, Ph. (2019 April). Rice Culture : Inheritance of Local Wisdom in Beliefs and Ritesof Southern Isan Communities. **Journal of MCU Peace Studies Special Issue**, 6, 715-722. [In Thai]
- Thung Wang Subdistrict Administrative Organization. (2021). **Tradition Sangkat Thung Wang Subdistrict**. [Online]. Available : <http://www.thungwang.go.th/gallery/detail/9862> [2021, July 30]. [In Thai]

การทบทวนแนวคิดและการศึกษาความมั่นคงด้านน้ำในระดับเมือง Review of Concepts and Studies on Urban Water Security

นิชาภัทร เพชรแก้ว*

Nichaphat Petchkaew

Received : November 8, 2021

Revised : March 23, 2022

Accepted : May 17, 2022

บทคัดย่อ

การเพิ่มขึ้นของประชากรเมืองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความต้องการใช้น้ำในปริมาณมาก ในขณะที่อุปทานน้ำใช้มีปริมาณจำกัด ปัญหาความไม่มั่นคงด้านน้ำจึงเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์และระบบนิเวศน์ ซึ่งปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกกำลังประสบและมีแนวโน้มทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น แนวคิดความมั่นคงด้านน้ำเป็นหนึ่งในแนวทางเพื่อช่วยในการจัดการน้ำและสร้างความเป็นธรรมให้กับผู้ใช้น้ำในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะพื้นที่เมืองที่ต้องการใช้น้ำสูงในการอุปโภคบริโภคของประชากรและกิจกรรมอื่นๆ เช่น ธุรกิจการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม เป็นต้น บทความนี้ได้อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำและการประยุกต์ใช้ในพื้นที่เมืองซึ่งมีพลวัตและมิติของการใช้น้ำหลากหลาย รวมถึงมีโอกาสได้รับผลกระทบจากความไม่มั่นคงด้านน้ำในระดับสูง โดยการทบทวนวรรณกรรมชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยขาดการศึกษาวิจัยด้านความมั่นคงด้านน้ำในระดับเมือง และแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ที่นำเสนอในการศึกษาด้านการใช้น้ำของเมืองของประเทศไทยที่เหมาะสมกับสถานการณ์เป็นอันมาก

คำสำคัญ : ความมั่นคงด้านน้ำในเมือง / ความต้องการใช้น้ำ / การจัดการน้ำ

*นักศึกษาลัทธิการวางแผนภาพและเมืองดุซุญบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนผังและออกแบบเมือง

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Student of the Ph.D. Visual and Urban Planning Program Department of Planning and Urban Design

Department of Regional and Urban Planning Faculty of Architecture Chulalongkorn University

e-mail: kheawwan_023@hotmail.com

ABSTRACT

The continued increase in the urban population results in the need for a large amount of water while the water supply is limited. The problem of water insecurity is a new threat that affects human well-being and ecosystems. Currently, many countries around the world are experiencing and tend to increase in violence. The water security concept is one approach to help manage water and create fairness for water users in all sectors. Especially in urban areas where water demand is high for the consumption of the population and other activities such as tourism, industry, etc. This article attempts to explain the origin and importance of the concept of water security and its application. In urban areas where the dynamics and dimensions of water use are varied It is likely to be affected by high levels of water insecurity. The aforementioned review of the literature indicates that Thailand lacks research on water security at the urban level. And the concept of water security is an interesting new paradigm in the study of urban water use in Thailand that is appropriate for many situations.

Keywords : Urban Water Security / Water Demand / Water Management

บทนำ

น้ำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และคงไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศ (Tardieu, 2018; UN Water, 2007) แต่ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในกิจกรรมต่างๆ ทางเศรษฐกิจ อันนำไปสู่ปัญหาการขัดแย้งที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ สาเหตุของการขยายตัวของเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้น โดยในปี 1950 ทั่วโลกมีประชากรอาศัยอยู่ในเมืองเพียง 30 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2007 มีประชากรเมืองทั่วโลกเพิ่มขึ้นมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ และคาดว่าภายในปี 2050 ประชากรในเมืองจะเพิ่มขึ้นเป็นสองในสามของประชากรโลก (UN, 2014) จากข้อมูลการใช้น้ำทั่วโลกขององค์การสหประชาชาติ พบว่า ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมาความต้องการน้ำในเมืองเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าของอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร เป็นผลให้ประชากรประมาณ 1.2 พันล้านคนอาศัยอยู่ในพื้นที่ขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค (UN Water, 2007) ในขณะที่ความต้องการใช้น้ำมีปริมาณมากขึ้นแต่อุปทานน้ำใช้มีปริมาณจำกัด ทำให้ปัญหาด้านน้ำ เช่น น้ำประปาไม่เพียงพอ ขาดสุขาภิบาล การจัดการน้ำฝนที่ล้มเหลว ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ (Nazemi & Madani, 2018; Sadoff, et al., n.d.; van Ginkel, et al., 2018; Varis, et al., 2006) และปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เพิ่มความกดดันต่อระบบน้ำ (Hallegatte, et al., 2013) โดยปัจจุบันผู้ประกอบการประมาณ 1.6 พันล้านคนกำลังเผชิญกับภาวะขาดแคลนน้ำ เนื่องจากราคาน้ำที่สูงขึ้นทำให้ขาดเงินทุนที่เพียงพอในการเข้าถึงแหล่งน้ำที่มีอยู่ การขาดการเข้าถึงน้ำที่ปลอดภัยกำลังกลายเป็นวิกฤตต่อชีวิตความเป็นอยู่ และปัญหาสุขภาพของผู้คนนับล้านทั่วโลก (Mishra, et al., 2021)

ความไม่มั่นคงด้านน้ำจึงเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threat) ที่ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์และระบบนิเวศน์ (Garrick & Hall, 2014) ซึ่งปัญหาด้านน้ำดังกล่าวเป็นความท้าทายที่สำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั่วโลก

แนวคิดความมั่นคงด้านน้ำเป็นหนึ่งในแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับปัญหาความไม่มั่นคงด้านน้ำที่เกิดขึ้น และเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการน้ำให้เพียงพออย่างยั่งยืน (Gerlak, et al., 2018) ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้น บทความนี้ได้มีการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับสิทธิการใช้น้ำซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานที่ทำให้สามารถเข้าใจบทบาทและความสำคัญของแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำมากขึ้น การการทบทวนประเด็นความมั่นคงด้านน้ำได้นำเสนอเกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและการนำแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่เมืองให้เกิดความเหมาะสมและสร้างความยั่งยืนต่อไป

แนวคิดพื้นฐานด้านสิทธิการใช้น้ำ

สิทธิในการใช้น้ำเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ และเป็นสิทธิอันชอบธรรมที่ทุกคนสามารถจะได้รับน้ำในปริมาณที่เพียงพอ ปลอดภัยและยอมรับได้ โดยทางกายภาพและราคา แต่ปัจจุบันปัญหาด้านน้ำได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิการเข้าถึงแหล่งน้ำที่จำเป็นพื้นฐาน ซึ่งความเพียงพอของน้ำที่จำเป็นมีความแตกต่างกันไปตามปัจจัยและสถานการณ์ (Chansanoh and Arpornsilp, 2003) ดังนี้

1. ความเพียงพอ กล่าวถึงปริมาณน้ำที่เพียงพอและต่อเนื่องสำหรับการใช้ประโยชน์ของแต่ละบุคคล
2. คุณภาพ กล่าวถึงน้ำที่จำเป็นต่อการใช้ประโยชน์นั้นต้องไม่มีการปนเปื้อนและเป็นอันตรายต่อ

สุขภาพของบุคคล

3. การเข้าถึง กล่าวถึงการเข้าถึงน้ำใน 4 มิติ คือ 1) การเข้าถึงโดยทางกายภาพ ซึ่งเป็นการเข้าถึงการให้บริการตามโครงสร้างพื้นฐานของเมืองหรือท้องถิ่น ทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับน้ำ 2) การเข้าถึงทางเศรษฐกิจ เป็นการเข้าถึงในเรื่องราคาที่สมารถยอมรับได้ 3) การไม่เลือกปฏิบัติ เป็นการเข้าถึงในทุกกลุ่มประชากรไม่ว่าจะเป็นคนเมือง คนชนบท หรือบุคคลชายขอบ และ 4) การเข้าถึงข้อสนเทศ การเข้าถึงสิทธิในการค้นหา และรับส่งข้อสนเทศ ต่าง ๆ เกี่ยวกับน้ำ

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิในการใช้น้ำแล้ว สามารถเชื่อมโยงให้เห็นถึงสิทธิพื้นฐานที่นำไปใช้ในการกำหนดกรอบของความมั่นคงด้านน้ำ ที่ผู้กำหนดนโยบายหรือกรอบการพัฒนาแนวคิดสามารถนำไปพิจารณาได้

ความเป็นมาของแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำ

ในช่วงสองทศวรรษก่อนหน้าที่จะมีคำว่า “ความมั่นคงด้านน้ำ” คำว่าความมั่นคงถูกนำไปใช้เกี่ยวกับเรื่องของความมั่นคงทางด้านอาหารและความมั่นคงทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งถูกพูดถึงในช่วงทศวรรษ 1970 ซึ่งเป็นช่วงที่โลกกำลังเกิดวิกฤตขาดแคลนอาหาร อันเป็นผลจากภาวะวิกฤติทางด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ประชากรไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้ ซึ่งการนิยามความไม่มั่นคงได้พูดถึง 4 มิติ คือ ความพอเพียง (Availability) การเข้าถึง (Access) การใช้ประโยชน์ (Utilization) และเสถียรภาพ (Stability) สำหรับความมั่นคงด้านน้ำแม้จะมีการ

จุดประกายในช่วงสองทศวรรษหลังจากการกล่าวถึงความมั่นคงด้านอาหาร แต่แนวคิดความมั่นคงด้านน้ำได้มีรากฐานมาตั้งแต่ปี 1940 จากการทบทวนสงครามโลกครั้งที่ 2 (Garrick & Hall, 2014) ซึ่งระบุข้อเท็จจริงเชิงพื้นที่ที่นำไปสู่ความจริงของผลกระทบเชิงพื้นที่ที่มีต่อการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกี่ยวกับข้อพิพาทในการใช้น้ำร่วมกัน เช่น กรณีแม่น้ำไนล์ ในจอร์แดนและยูเฟรติส แม่น้ำคงคา แม่น้ำพรหมบุตร และแม่น้ำสินธุในเอเชียใต้ แม่น้ำโคลโรโด แม่น้ำริโอแกรนด์ แม่น้ำปารานา ในอเมริกา และนำไปสู่จุดเริ่มต้นของแนวคิดดัชนีวัดความเปราะบางของรัฐต่อความขัดแย้งในด้านน้ำ (Gleick, et al., 1993)

ภายหลังได้มีการประชุม World Water Forum ในปี 2000 ที่กรุงเฮก และได้การประกาศปฏิญญารัฐมนตรีด้วยความมั่นคงทางน้ำในศตวรรษที่ 21 ขึ้น หลังจากการประกาศปฏิญญารัฐมนตรีด้วยความมั่นคงทางน้ำในศตวรรษที่ 21 ทำให้แนวคิดความมั่นคงด้านน้ำได้รับความสนใจและเป็นที่รู้จักเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยมีการนำคำว่า “ความมั่นคงด้านน้ำ” ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การศึกษาวิจัยและพัฒนาอย่างกว้างขวางทั่วโลก ด้วยความสนใจของรัฐบาลและนักวิชาการหลากหลายสาขา เพื่อพัฒนาและกำหนดนโยบายด้านระบบการจัดการและแก้ไขปัญหาด้านน้ำ จึงเกิดเป็นความคิดริเริ่มทางวิชาการและการประเมินความมั่นคงด้านน้ำแบบสหวิทยาการและแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงศาสตร์ทางด้านสังคมและวิทยาศาสตร์เข้าด้วยกัน (Wheater & Gober, 2013) ต่อมาในการประชุม World Water Forum ครั้งที่ 4 ปี 2006 มีการตรวจสอบความสัมพันธ์ของความมั่นคงด้านน้ำกับการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นความท้าทายของการพัฒนาที่ต้องเผชิญกับความแปรปรวนด้านน้ำ โดยเฉพาะในระบบเศรษฐกิจที่ต้องพึ่งพาเกษตรน้ำฝน ซึ่งต้องการการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและคำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น จากความท้าทายดังกล่าวนำไปสู่การจำกัดความของความมั่นคงด้านน้ำที่เพิ่มขึ้น โดยระบุปริมาณและคุณภาพน้ำที่ยอมรับได้ เพื่อสุขภาพ การดำรงชีวิต ระบบนิเวศและการผลิต ควบคู่ไปกับการคำนึงถึงระดับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับน้ำที่ประชากร สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจสามารถยอมรับได้ ซึ่งนับเป็นอีกก้าวสำคัญของการพัฒนาแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำ (Garrick & Hall, 2014; Grey & Sadoff, 2007)

สำหรับการศึกษาความมั่นคงด้านน้ำในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ได้ริเริ่มโดยธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนระบบเศรษฐกิจ และการพัฒนาของประเทศแถบเอเชียและแปซิฟิก โดยธนาคารพัฒนาเอเชียได้พัฒนารอบความมั่นคงด้านน้ำและเผยแพร่ครั้งแรกใน Asian Water Development Outlook 2007 ซึ่งเน้นข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความมั่นคงน้ำในเอเชีย และเป็นข้อมูลชุดแรกของการวิเคราะห์สถานการณ์น้ำในอนาคตของเอเชีย ที่เน้นการจัดการน้ำและน้ำเสียในเมือง ต่อมาใน Asian Water Development Outlook 2013 ได้มีการระบุตัวชี้วัดการประเมินความมั่นคงด้านน้ำขึ้นและพัฒนารอบตัวชี้วัดเพื่อให้ครอบคลุมมิติที่เกี่ยวข้องกับน้ำมากขึ้น โดยกำหนดดัชนีความมั่นคงทางน้ำแห่งชาติ และมิติสำคัญของความมั่นคงด้านน้ำ 5 ด้าน ได้แก่ ความมั่นคงด้านน้ำในครัวเรือน ความมั่นคงด้านน้ำทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านน้ำในเมือง ความมั่นคงด้านน้ำด้านสิ่งแวดล้อม และความยืดหยุ่นต่อภัยพิบัติเกี่ยวกับน้ำ (ADB, 2007, 2013)

ปัจจุบันแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำได้มีการนำมาใช้ในการจัดการน้ำและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครอบคลุมปัญหาและสามารถจัดการน้ำเชิงพื้นที่ให้เพียงพอต่อความต้องการของประชากร กิจกรรมทาง

เศรษฐกิจ และเพื่อการรักษาระบบนิเวศอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสามารถรับมือกับความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การกำหนดนิยามของแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำ

แนวคิดความมั่นคงด้านน้ำมีความโดดเด่นในแง่ของแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายน้ำของโลก (Hall & Borgomeo, 2013; Lautze & Manthritlake, 2012) ในปี 2000 The Global Water Partnership ได้ให้คำจำกัดความ “ความมั่นคงทางน้ำ” ว่า การที่ทุกคนสามารถเข้าถึงน้ำที่ปลอดภัยเพียงพอในราคาที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่ชีวิตที่สะอาด มีสุขภาพที่ดี มีประสิทธิภาพ และดูแลสิ่งแวดล้อมให้ได้รับการคุ้มครองและปรับปรุงให้ดีขึ้น (UN., 2000; Wuysang, et al., 2016; Sucharit, et al., 2013) ซึ่งคำจำกัดความดังกล่าวได้ถูกวิพากษ์ว่าไม่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับวัตถุประสงค์ของความมั่นคงด้านน้ำของโลกได้

จากข้อวิพากษ์ถึงคำจำกัดความของความมั่นคงด้านน้ำที่พัฒนาโดย UN (2000) ทำให้ Gray and Sadoff (2007) ได้ทบทวนและพัฒนาคำจำกัดความความมั่นคงทางน้ำขึ้นใหม่ว่า ความมั่นคงทางน้ำ หมายถึง ความพอเพียงของน้ำทั้งในเชิงปริมาณน้ำและคุณภาพน้ำ เพื่อสุขอนามัย การดำรงชีวิต รักษาระบบนิเวศ เป็นปัจจัยในการผลิต และป้องกันความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับน้ำที่อาจส่งผลกระทบต่อประชากร สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ซึ่งคำจำกัดความนี้ได้มีการทบทวนและตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงด้านน้ำกับการพัฒนาเศรษฐกิจ เน้นความท้าทายในการพัฒนาภูมิภาคที่ต้องเผชิญกับความแปรปรวนด้านน้ำในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาเกษตรน้ำฝนเป็นหลัก

ต่อมา Scott, Meza, Varady, Tiessen, McEvoy, Garfin, Wilder, Farfán, Pablos & Montaña (2013) ให้คำจำกัดความ “ความมั่นคงทางน้ำ” ว่า การมีทรัพยากรน้ำที่ยั่งยืน เพียงพอสำหรับสังคมและระบบนิเวศ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ พร้อมทั้งมีความยืดหยุ่นเมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ไม่แน่นอน ซึ่งคำจำกัดความนี้ ได้มีการเพิ่มเติมประเด็นด้านความแปรปรวนทางอุทกวิทยาที่เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่กำลังคุกคามสังคมและระบบนิเวศเข้ามาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความมั่นคงด้านน้ำ

ในปีเดียวกันนั้น UN Water (2013) ได้กำหนดนิยามของความมั่นคงด้านน้ำ โดยพิจารณาความเชื่อมโยงของกระบวนการและผลประโยชน์ในหลายด้าน ซึ่งได้อธิบายความมั่นคงด้านน้ำว่าเป็นความสามารถในการเข้าถึงน้ำที่มีคุณภาพที่ยอมรับได้อย่างยั่งยืน ในปริมาณที่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน สามารถใช้ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถป้องกันมลพิษที่เกิดจากน้ำและภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำ และเพื่อรักษาระบบนิเวศในบรรยากาศแห่งสันติภาพและเสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งบอกเป็นนัยว่าความมั่นคงด้านน้ำ คือ การจัดการน้ำอย่างยั่งยืนตลอดวัฏจักรของน้ำ โดยเน้นการดำเนินการแบบสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เสริมสร้างความยืดหยุ่นทางสังคมต่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและโรคที่เกิดจากน้ำ โดยไม่กระทบต่อสุขภาพของประชากรและระบบนิเวศในปัจจุบันและอนาคต

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับคำจำกัดความของความมั่นคงด้านน้ำ พบว่า การพิจารณาเกี่ยวกับความมั่นคงด้านน้ำมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน คือ ความพอเพียงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของน้ำต่อความ

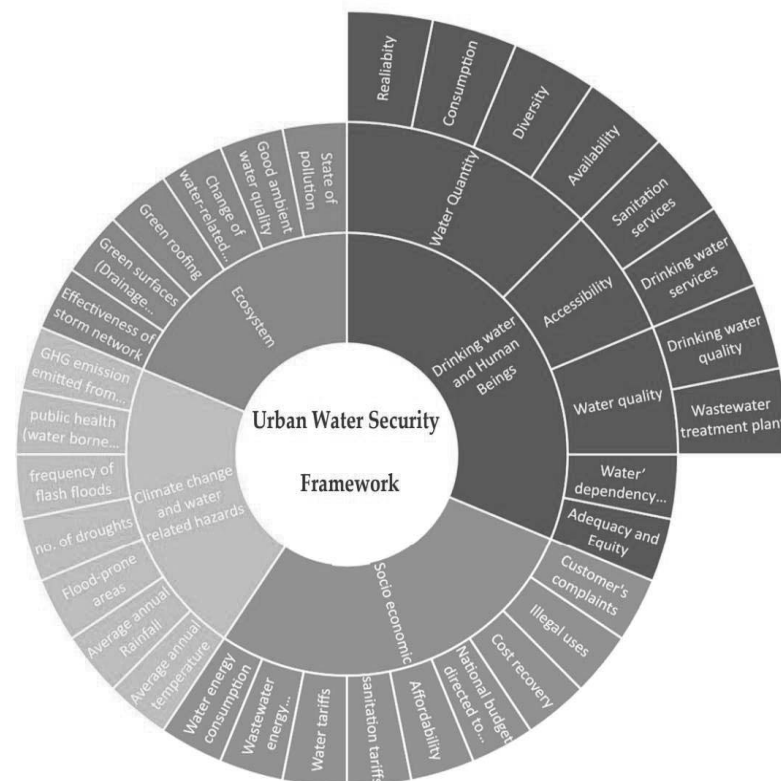
ต้องการใช้น้ำของมนุษย์ และระบบนิเวศน์ ในราคาที่เหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิต เป็นปัจจัยในการผลิต รักษา ระบบนิเวศ สร้างสันติภาพและเสถียรภาพทางการเมือง ตลอดจนมีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความไม่แน่นอนเพื่อป้องกันภัยพิบัติอันเกิดจากน้ำและสร้างความยั่งยืนแก่ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้ โดยในการศึกษาเกี่ยวกับความมั่นคงด้านน้ำที่ผ่านมาได้รับการพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและรูปแบบ การศึกษาที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มศาสตร์การคิดในแต่ละด้าน เช่น กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มเศรษฐศาสตร์ และ กลุ่มสังคมศาสตร์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากความมั่นคงด้านน้ำมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในหลายศาสตร์ การศึกษาส่วนใหญ่จึงมีการผสมผสานกันเป็นรูปแบบสหสาขาเพื่อให้สามารถพิจารณามิติของความมั่นคงด้านน้ำ ได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

การศึกษาและประยุกต์ใช้แนวคิดความมั่นคงด้านน้ำในต่างประเทศ

การบรรลุความมั่นคงด้านน้ำถูกมองว่าเป็นเป้าหมายใหม่ของภาคส่วนของน้ำ (Lautze & Manthritlake, 2012) ในทศวรรษที่ผ่านมา ความมั่นคงด้านน้ำได้ถูกนำมาใช้มากขึ้นในการระบุเป้าหมายที่จะบรรลุผลสำเร็จด้วยการจัดการน้ำที่ดีขึ้น โดยการพิจารณาองค์ประกอบของความมั่นคงด้านน้ำมีความแตกต่างกันไป จากการ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบวรรณกรรมที่มีการศึกษาในมุมมองที่หลากหลาย โดยสามารถสรุปตาม ประเภทของการศึกษา 3 ประเภท คือ การศึกษาเชิงแนวคิดและทฤษฎี การศึกษาเชิงประจักษ์ และการศึกษา เชิงเทคนิคและแบบจำลอง ดังนี้

การศึกษาเชิงแนวคิดและทฤษฎี เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์และพัฒนาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ ความมั่นคงด้านน้ำและพัฒนาคำจำกัดความของความมั่นคงด้านน้ำในเมือง เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ได้ อย่างครอบคลุม เนื่องจากแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ที่มีความเป็นพลวัตในการนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่ จึงทำให้การศึกษาส่วนหนึ่งมุ่งเน้นไปที่การพิจารณากรอบแนวคิด และการพัฒนาคำจำกัดความเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพปัญหาด้านความมั่นคงของน้ำในแต่ละ พื้นที่ เช่น การศึกษาของ Gray and Sadoff (2007) ได้พิจารณาถึงมิติของพลวัตด้านการบรรลุความมั่นคงด้าน น้ำ โดยกำหนดให้ความมั่นคงด้านน้ำเป็นปริมาณและคุณภาพน้ำที่ยอมรับได้เพื่อสุขภาพ การดำรงชีวิต ระบบ นิเวศน์และการผลิต ควบคู่ไปกับระดับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับน้ำที่ยอมรับได้ต่อผู้คน สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ และการจะบรรลุความมั่นคงด้านน้ำในระดับชาติได้จะต้องมีการลงทุนในการพัฒนาสถาบันที่เกี่ยวข้องกับน้ำและ โครงสร้างพื้นฐานในการจัดการน้ำ โดยมีแนวทางการปฏิบัติตามเส้นทางพื้นฐานอย่างยั่งยืนและสมดุล ซึ่ง การศึกษานี้ชี้ให้เห็นได้ชัดว่าประเทศที่ประสบความสำเร็จในด้านความมั่นคงทางน้ำล้วนแต่มีต้นทุนทางสังคมและ สิ่งแวดล้อม ในขณะที่ประเทศยากจนส่วนใหญ่ประสบปัญหาความมั่นคงด้านน้ำ เนื่องจากขาดต้นทุนทาง สิ่งแวดล้อมและทุนทางสังคมที่เพียงพอ ส่วนการศึกษาของ Allan, Kenway & Head (2018) ได้มีการพัฒนา กรอบแนวคิดของความมั่นคงด้านน้ำในเมือง โดยเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงด้านน้ำในเมืองกับการ จัดการน้ำและแนวคิดความยั่งยืน เพื่อพิจารณาปัจจัยความต้องการน้ำของชุมชนและผู้ให้บริการน้ำ ความสมดุล ของการจัดสรรน้ำให้แก่ภาคส่วน ทั้งทางด้านอุปโภคบริโภค การเกษตร ท่องเที่ยว และอุตสาหกรรม ด้วย ความเหมาะสมและเป็นธรรม ตลอดจนสร้างความหนาเชื่อถือและความยืดหยุ่นในการจัดการความเสี่ยงจากภัย

พิบัติด้านน้ำที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และสามารถตอบสนองความต้องการได้ในอนาคต โดย การศึกษานี้ได้มีการผสมผสานศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคม เพื่อสร้างความเข้าใจในความ ซับซ้อนของอัตลักษณ์ชุมชน รวมถึงทัศนคติ ความเชื่อ และความสนใจที่หลากหลายของผู้ใช้น้ำ การเข้าถึงข้อมูล จึงเป็นรูปแบบของการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมาใช้ในการ กำหนดกรอบแนวคิดและสร้างนิยามให้กับความมั่นคงด้านน้ำ และ Nazemi & Madani (2018) เป็นการ วิเคราะห์แนวคิดความมั่นคงด้านน้ำในเมือง เกี่ยวกับภัยคุกคามด้านน้ำที่ส่งผลกระทบต่อสังคมมนุษย์และบริบทของ ความมั่นคงด้านน้ำ โดยให้ความสำคัญกับความท้าทายด้านการดำเนินงานของสังคมควบคู่ไปกับการความต้องการ ของสภาพแวดล้อมในเมือง การศึกษาของ Aboelnga, Ribbe, Frechen & Saghir (2019) ได้พัฒนากรอบ แนวคิดความมั่นคงด้านน้ำตามความต้องการและลักษณะพิเศษของความมั่นคงทางน้ำในเมือง เพื่อประเมิน สถานะความมั่นคงทางน้ำในปัจจุบันและอนาคตอย่างมีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ โดยกรอบการประเมินความ มั่นคงด้านน้ำในเมือง ได้พูดถึงประเด็นหลัก 4 ด้าน คือ (1) น้ำดื่มและสวัสดิภาพของมนุษย์ (Drinking water and Human Beings) (2) ระบบนิเวศ (Ecosystem) (3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและอันตรายจากน้ำ (Climate change and water restated hazards) และ (4) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Socio economic) โดยองค์ประกอบของแต่ละด้าน ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบการประเมินความมั่นคงดเนน้ำในเมือง

ที่มา: Aboelnga, et al. (2019)

นอกจากนี้ การศึกษาของ Cook & Bakker (2012) ได้วิเคราะห์การศึกษาแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำอย่างครอบคลุม จากการทบทวนวรรณกรรมทางวิชาการและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านน้ำและแนวคิดที่เชื่อมโยงกัน โดยชี้ให้เห็นว่าความมั่นคงด้านน้ำเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นใหม่ที่ได้รับการสนใจจากนักวิชาการและผู้กำหนดนโยบายเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยได้นำแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำไปใช้ในการกำหนดกรอบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับน้ำและชี้ให้เห็นความแตกต่างของแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำที่เห็นในเชิงประจักษ์ ทำให้เกิดการวิพากษ์เกี่ยวกับวิธีการวิเคราะห์และคำจำกัดความขึ้น การทบทวนดังกล่าวยังชี้ให้เห็นถึงความแปรปรวนของข้อมูลในแง่ของการกำหนดมาตรฐานและเกณฑ์การวัดความมั่นคงด้านน้ำที่อาจส่งผลต่อความคาดเคลื่อนอันเกิดจากความละเอียดเชิงพื้นที่ที่แตกต่างกัน โดยการศึกษาในประเด็นการพัฒนาหรือกรอบนโยบายมักใช้มาตรฐานระดับชาติ การศึกษาเชิงอุทกวิทยามักใช้มาตรฐานระดับลุ่มน้ำ ภูมิภาค ไปถึงระดับชาติ และการศึกษาเชิงสังคมศาสตร์มักใช้มาตรฐานระดับเมืองหรือชุมชน ปัจจัยทางด้านมาตราส่วนหรือระดับของพื้นที่ในการศึกษายังเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ เนื่องจากการศึกษาในมาตราส่วนเล็ก เช่น การศึกษาในระดับประเทศ ระดับจังหวัดหรือระดับลุ่มน้ำ เป็นมาตราส่วนที่มีความหยابในเชิงพื้นที่ทำให้ผลลัพธ์ของข้อมูลที่ได้มีความหยاب การศึกษาในระดับดังกล่าวจึงเหมาะกับการศึกษาเพื่อให้เห็นโครงสร้างในภาพรวมเป็นหลัก ซึ่งหากต้องการความถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้นควรพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระดับมาตราส่วนใหญ่ เช่น การศึกษาในระดับเมือง/ชุมชน ซึ่งสามารถระบุปัจจัยได้ครอบคลุมมากกว่า และมีความเฉพาะของพื้นที่ที่แตกต่างกัน

การศึกษาเชิงประจักษ์ เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการนำแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ศึกษา ซึ่งการศึกษาส่วนใหญ่ของประเภทนี้มีการนำแนวคิดด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละภาคส่วนของการใช้น้ำมาใช้ในการออกแบบและพัฒนาดัชนีชี้วัดความมั่นคงด้านน้ำของพื้นที่ เช่น Ainuson (2010) การศึกษานโยบายด้านน้ำในเมืองและความมั่นคงด้านน้ำของชุมชนผู้ด้อยโอกาสในเมืองของประเทศกานา โดยการแนวคิดการมีส่วนร่วมมาใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อปรับปรุงด้านการจัดหาให้กับชุมชนผู้ด้อยโอกาสหรือพื้นที่รอบเมืองที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ สำหรับ Allan, Kenway & Head (2018) ได้ใช้แนวคิดด้านการมีส่วนร่วมมาใช้ในการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาปัจจัยความต้องการน้ำของชุมชนและผู้ให้บริการน้ำ ความสมดุลของการจัดสรรน้ำให้แต่ละภาคส่วน ทั้งทางด้านอุปโภคบริโภค การเกษตร ท่องเที่ยว และอุตสาหกรรม ด้วยความเหมาะสมและเป็นธรรม ตลอดจนสร้างความหน้าเชื่อถือและความยืดหยุ่นในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติด้านน้ำที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงด้านน้ำในเมืองกับการจัดการน้ำและแนวคิดความยั่งยืน เพื่อพัฒนารอบแนวคิดของความมั่นคงด้านน้ำในเมืองให้เกิดความยั่งยืน และสามารถตอบสนองความต้องการได้ในอนาคต

นอกจากนี้ ยังพบว่าบริบทของพื้นที่ที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อเกณฑ์การประเมินความมั่นคงด้านน้ำโดยตำแหน่งและมาตราส่วนของการศึกษา เช่น Diaz-Caravantes, Zuniga-Teran, Martin, Bernabeu, Stoker & Scott (2020) ได้วิเคราะห์ความมั่นคงด้านน้ำในเมืองของทวีปอเมริกา 3 เมือง ได้แก่ เมืองเอริโมซีย ประเทศเม็กซิโก เมืองเมนโดซา ประเทศอาร์เจนตินา และเมืองทูซอน ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นเมืองที่มีสภาพ

อากาศแห้งแล้ง และมีปัญหาในด้านการขาดแคลนน้ำในการอุปโภคบริโภค การศึกษานี้ได้กำหนดกรอบความมั่นคงด้านน้ำในเมืองใน 5 มิติ ได้แก่ สังคมวิทยา เศรษฐกิจ เทคโนโลยี นิเวศวิทยา และธรรมาภิบาล และให้ความสำคัญต่อมิติทางด้านธรรมาภิบาลที่เน้นย้ำถึงการรักษาระบบสังคมและระบบนิเวศวิทยาเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดความยั่งยืนกับสถานการณ์ในอนาคต และ Narain, Khan, Sada, Singh & Prakash (2013) ศึกษาความสัมพันธ์ของการขยายตัวของเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงด้านน้ำและความเป็นอยู่ที่ดีของประชากรใน 4 เมือง ได้แก่ เมืองคุลนา ประเทศบังกลาเทศ เมืองการูมาณฑุ ประเทศเนปาล เมืองไฮเดอราบัด และเมืองคุร์แกน ประเทศอินเดีย โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน และวิเคราะห์ในเชิงนโยบายสาธารณะและธรรมาภิบาลเกี่ยวกับความเชื่อมโยงของการถือครองที่ดินกับความมั่นคงด้านน้ำ การกระจายตัวของการพัฒนา และการวางผังเมือง ซึ่งเมื่อพิจารณาในเชิงพื้นที่ของการศึกษาทั้งสองชิ้น พบว่า งานของ Diaz-Caravantes, Zuniga-Teran, Martín, Bernabeu, Stoker & Scott (2020) ได้ให้ความสำคัญกับด้านธรรมาภิบาลและระบบสังคมของพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ทวีปอเมริกาทั้ง 3 เมือง อยู่ในเขตพื้นที่แห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำเป็นปัญหาใหญ่ที่นำไปสู่ความขัดแย้งของกลุ่มผู้ใช้น้ำ และการกดขี่ผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงแหล่งน้ำ ในขณะที่การศึกษาของ Narain, Khan, Sada, Singh & Prakash (2013) เน้นด้านนโยบายสาธารณะและธรรมาภิบาลควบคู่กันไป ทั้งนี้ ปัญหาหลักของพื้นที่ไม่ใช่ปัญหาความแห้งแล้ง แต่เป็นปัญหาที่เกิดจากการจัดสรรน้ำเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและลดความขัดแย้งในการเข้าถึงแหล่งน้ำระหว่างพื้นที่เมืองและชนบทเป็นสำคัญ

การศึกษาเชิงเทคนิคและแบบจำลอง เป็นการศึกษาที่นำเทคนิคหรือแบบจำลองมาใช้ในการประเมินความมั่นคงด้านน้ำ เช่น Jaramillo & Nazemi (2018) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลต่อความต้องการใช้น้ำและภาวะวิกฤติอุทกภัยในเมืองมอนทรีออล ประเทศแคนาดา โดยนำเทคนิคทางด้านปริมาณความแปรปรวนเชิงพื้นที่ (Spatial Risk profiles: SRPs) และความแปรปรวนเชิงท้องถิ่น (Local Risk Profile: LRP) มาใช้ในการพิจารณาตัวแปร hydroclimate ซึ่งการคาดการณ์จากแบบจำลองสภาพภูมิอากาศจำนวนหนึ่งจะถูกลดขนาดลงไปสู่ความละเอียดเชิงพื้นที่ที่ละเอียดยิ่งขึ้น ความพร้อมใช้งานของการจำลองสภาพภูมิอากาศแบบลดขนาดจะชี้ให้เห็นว่าภัยคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคตที่ส่งผลต่อความมั่นคงของน้ำสามารถวัดได้ในระดับของแต่ละเมือง

การศึกษาและประยุกต์ใช้แนวคิดความมั่นคงด้านน้ำในประเทศไทย

การศึกษาความมั่นคงด้านน้ำในประเทศไทยเริ่มขึ้นหลังจากการพัฒนากรอบความมั่นคงด้านน้ำของ Asian Development Bank: ADB โดยการศึกษาวิจัยของ (Sucharit, Piumchan & Piyatida (2013) กล่าวถึงแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำ โดยการศึกษาใน 2 ส่วน คือ การศึกษาความมั่นคงด้านน้ำในระดับจังหวัด ระดับลุ่มน้ำ และระดับประเทศ และการศึกษาเปรียบเทียบและการจัดลำดับประเทศไทยกับนานาประเทศในระดับ อาเซียน เอเชีย และระดับโลก โดยวิเคราะห์จากการสภาพการใช้น้ำในด้านต่าง ๆ ได้แก่ น้ำพื้นฐาน น้ำเพื่อการยังชีพ น้ำเพื่อพัฒนา น้ำในอนาคต วิถีภัย และผลิตภาพการใช้น้ำ สำหรับการศึกษาในระดับจังหวัดได้นำกรอบแนวคิดดัชนีชี้วัดความมั่นคงด้านน้ำของ AWDO/ADB มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ประเทศไทย โดยพิจารณาความมั่นคงด้านน้ำ 5 ด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ดัชนีชี้วัดความมั่นคงด้านน้ำแห่งชาติของประเทศไทยตามการศึกษาของ สุจริต คุณธนกุลวงศ์ และคณะ

ดัชนีหลัก	ตัวชี้วัด
ความมั่นคงด้านน้ำในครัวเรือน	การมีน้ำประปาหมู่บ้าน
ความมั่นคงด้านน้ำทางเศรษฐกิจ	ปริมาณการใช้น้ำในภาคเกษตรและอุตสาหกรรมต่อปริมาณการใช้น้ำทั้งหมด
ความมั่นคงด้านน้ำระดับชุมชน	การเข้าถึงแหล่งน้ำประปา
ความมั่นคงด้านน้ำระดับลุ่มน้ำ	ดัชนีคุณภาพน้ำทั่วไป
การปรับตัวเข้าสู่สภาพเดิม	ความถี่ภัยน้ำแล้งและภัยน้ำท่วม
การเทียบค่าดัชนีที่ได้กับผลผลิตภาพการใช้น้ำ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อคนในระดับประเทศ และระดับจังหวัด

ที่มา: (Sucharit, 2015)

จากการพิจารณาสถานะการใช้น้ำในระดับจังหวัดของประเทศไทยโดยใช้ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำ 5 ด้าน พบว่า กรุงเทพมหานครมีความมั่นคงด้านน้ำสูงสุด และจังหวัดเชียงใหม่มีความมั่นคงด้านน้ำต่ำสุด และเมื่อเปรียบเทียบกับสถานะการใช้น้ำของประเทศไทยกับต่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยปริมาณการใช้น้ำที่ต่ำ ศักยภาพน้ำดิบเหลือน้อย สัดส่วนการใช้น้ำในภาคเกษตรสูงกว่าค่าเฉลี่ยในระดับโลก แต่สัดส่วนการใช้น้ำในภาคอุตสาหกรรมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในระดับโลก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาคเกษตรของประเทศไทยต่ำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตสินค้าในภาคเกษตรด้วย สำหรับผลผลิตภาพการใช้น้ำต่อหน่วยรายได้ที่เกิดขึ้นของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต (Sucharit, et al., 2013)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความมั่นคงด้านน้ำในประเทศไทยในปัจจุบันเริ่มเป็นที่สนใจในกลุ่มสถาบันหรือหน่วยงานด้านน้ำ และกลุ่มนักวิชาการอย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้น สำหรับประเทศไทยในภาพรวมพบว่าปัญหาที่พบไม่ใช่ปัญหาการขาดแคลนน้ำ แต่เป็นประสพปัญหาด้านคุณภาพน้ำและการบริหารจัดการเป็นหลัก โดยการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการน้ำได้พิจารณาปัจจัยเกี่ยวกับการจัดหา ความพอเพียง คุณภาพน้ำ และภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดัชนีชี้วัดความมั่นคงด้านน้ำแห่งชาติของประเทศไทยตามการศึกษาของ สุจริต คุณธนกุลวงศ์ และคณะ เป็นกรอบการประเมินที่มีความครอบคลุม แต่ยังเป็นกรอบการประเมินในภาพรวม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับการศึกษาความมั่นคงด้านน้ำในต่างประเทศพบว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Gray and Sadoff (2007) และ Lautze and Manthritilake (2012) ในแง่ของมาตราส่วนของพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนเล็กในระดับประเทศ ระดับจังหวัด หรือระดับลุ่มน้ำ แต่จะมีความแตกต่างของกรอบการประเมินที่แตกต่างกันไปตามพื้นที่ และเมื่อพิจารณาย่อยลงไปในด้านหลักด้านความมั่นคงด้านน้ำระดับชุมชน ได้มีการกำหนดตัวชี้วัด 1 ตัว คือ การเข้าถึงแหล่งน้ำประปา ทำให้เห็นว่า

กรอบการประเมินความมั่นคงด้านน้ำดังกล่าวไม่สามารถนำมาใช้ในการประเมินความมั่นคงด้านน้ำในระดับเมืองหรือชุมชนได้ เนื่องจากความเป็นพลวัติของเมืองที่เกี่ยวข้องกับน้ำในหลากหลายมิติ เช่น ความพอเพียงของปริมาณน้ำ คุณภาพน้ำที่ยอมรับได้ ความยืดหยุ่น เป็นต้น นอกจากนี้ความเฉพาะเจาะจงในเชิงพื้นที่ ขนาด และบทบาทของเมืองหรือชุมชน ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่จำเป็นต้องพัฒนากรอบการประเมินความมั่นคงด้านน้ำที่หลากหลาย

การอภิปราย และสรุปผล

แนวคิดความมั่นคงด้านน้ำมีการพัฒนามายาวนานถึง 8 ทศวรรษ และมีวิวัฒนาการที่สอดคล้องกับปัจจัยหลักสองด้าน คือ พื้นที่และสถานการณ์ โดยจะเห็นว่า การกำหนดกรอบในการประเมินความมั่นคงด้านน้ำมีความยืดหยุ่นไปตามบริบทของพื้นที่ เช่น ในบริบทของพื้นที่แหล่งแล้งการให้น้ำหนักของปัจจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความเปราะบางหรือธรรมชาติเป็นหลัก ในขณะที่ในบริบทของพื้นที่ที่มีการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วการให้น้ำหนักของปัจจัยในการกำหนดกรอบของการประเมินทางด้านการกำหนดนโยบายที่เหมาะสม ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงการกำหนดมาตรการทางผังเมืองและมาตรการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับปัจจัยในเชิงสถานการณ์เกิดขึ้นตามช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงไป อันนำมาสู่ปัญหารูปแบบใหม่ ซึ่งส่งผลให้การกำหนดนิยามหรือแนวคิดเดิมล้าสมัยไป การทบทวนและพัฒนาแนวคิดอย่างต่อเนื่องทำให้แนวคิดความมั่นคงด้านน้ำมีความครอบคลุมในทุกมิติยิ่งขึ้น

สำหรับการศึกษาแนวคิดความมั่นคงด้านน้ำในต่างประเทศส่วนใหญ่ได้มีการศึกษาในระดับของพื้นที่เมืองซึ่งเป็นระดับพื้นที่ที่ทำให้เห็นมิติที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่าในแต่ละพื้นที่เมืองมีความแตกต่างของสภาพปัญหา ซึ่งส่งผลต่อปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดดัชนีชี้วัดความมั่นคงด้านน้ำของพื้นที่นั้น ๆ ด้วย

สำหรับการศึกษาความมั่นคงด้านน้ำในประเทศ พบว่า มีการศึกษาในระดับของภาพรวม โดยมีหน่วยย่อยสุดคือระดับของจังหวัด ซึ่งการศึกษาในระดับเมืองยังเป็นช่องว่างที่สามารถนำไปต่อยอดเป็นงานวิจัยในอนาคตได้

Reference

- Aboelnga, H.T., Ribbe, L., Frechen, F.B. & Saghir, J. (2019). Urban water security : Definition and assessment framework. **Resources**, 8(4), 178.
- Ainuson, K. G. (2010). Urban water politics and water security in disadvantaged urban communities in Ghana. **African Studies Quarterly**, 11(4), 59.
- Allan, J.V., Kenway, S.J. & Head, B.W. (2018). Urban water security-what does it mean?. **Urban Water Journal**, 15(9), 899-910.
- Asia-Pacific Water Forum. (2007). **Asian water development outlook**. Philippines : Asian Development Bank.

- Asian Development Bank. (2016). **Asian water development outlook 2016: Strengthening water security in Asia and the Pacific**. Philippines : Asian Development Bank.
- Chansanoh & Arpornsilp. (2003). **water rights: Decision of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights No. 15 on the right to water**. Bangkok : Office of the National Human Rights Commission. [In Thai]
- Cook, C. & Bakker, K. (2012). Water security : Debating an emerging paradigm. **Global environmental change**, 22(1), 94-102.
- Díaz-Caravantes, R.E., Zuniga-Teran, A., Martin, F., Bernabeu, M., Stoker, P. & Scott, C. (2020). Urban water security: a comparative study of cities in the arid Americas. **Environment and Urbanization**, 32(1), 275-294.
- Garrick, D. & Hall, J.W. (2014). Water security and society: risks, metrics, and pathways. **Annual Review of Environment and Resources**, 39, 611-639.
- Gerlak, A.K., House-Peters, L., Varady, R.G., Albrecht, T., Zúñiga-Terán, A., de Grenade, R.R. & Scott, C. A. (2018). Water security: A review of place-based research. **Environmental Science & Policy**, 82, 79-89.
- Grey, D. & Sadoff, C.W. (2007). Sink or swim? Water security for growth and development. **Water policy**, 9(6), 545-571.
- Hallegatte, S.C., Green, R.J. Nicholls. & J. Corfee-Morlot. (2013). “Future flood losses in major coastal cities.” **Nat. Clim. Change**, 3(9), 802–806.
- Hall, J. & Borgomeo, E. (2013). Risk-based principles for defining and managing water security. **Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences**, 371.
- Jaramillo, P. & Nazemi, A. (2018). Assessing urban water security under changing climate: Challenges and ways forward. **Sustainable cities and society**, 41, 907-918.
- Lautze, J. & Manthritlake, H. (2012). Water security: old concepts, new package, what value?. **Natural resources forum**, 36(2), 76-87.
- Narain, V., Khan, M.S.A., Sada, R., Singh, S. & Prakash, A. (2013). Urbanization, peri-urban water (in)security and human well-being: A perspective from four south Asian cities. **Water Int**, 38(7), 930-940.
- Nazemi, A. & Madani, K. (2018). Urban water security: emerging discussion and remaining challenges. **Sustain. Cities Soc**, 41, 925e928.

Sadoff, C.W., Hall, J.W., Grey, D., Aerts, J.C.J.H., Ait-Kadi, M., Brown, C. & Wiberg, D. (2015).

Securing water, sustaining growth: Report of the GWP/OECD task force on water security and sustainable growth. Oxford, UK : Univ. of Oxford.

Scott, C.A., Meza, F.J., Varady, R.G., Tiessen, H., McEvoy, J., Garfin, G.M. & Montaña, E. (2013).

Water security and adaptive management in the arid Americas. **Annals of the Association of American Geographers**, 103(2), 280-289.

Sucharit, K., Piumchan, D. & Piyatida, H. (2013). **Water Security Index Concept: Thailand**

Water Use Situation in the context of World and ASEAN. Water Resources System Research Unit, Faculty of Engineering, Chulalongkorn University. Bangkok : Chulalongkorn University. [In Thai]

Koontanakulvong, S. (2015). **Climate change and water management planning in Thailand.**

Water Resources System Research Unit, Faculty of Engineering, Chulalongkorn University. Bangkok : Chulalongkorn University. [In Thai]

Tardieu, E. (2018). Global water security: lessons learnt and long-term implications in France.

Global Water Security, 185-215.

UN. (2014). **According to the United Nations World urbanization prospects.** New York :

United Nations University.

UN WATER. (2007). Coping with water scarcity : challenge of the twenty-first century. Prepared for World Water Day.

UN WATER. (2013). Water Security & the Global Water Agenda. United Nations University.

Unesco. (2000). Ministerial Declaration of The Hague on Water Security in the 21st Century. **waterlines**, 20-23.

Varis, O., Biswas, A.K., Tortajada, C. & Lundqvist, J. (2006). Megacities and water management.

Water Resources, 22(2), 377-394.

Wheater, H. & Gober, P. (2013). Water security in the Canadian Prairies: science and

management challenges. **Philosophical Transactions of the Royal Society A : Mathematical, Physical and Engineering Sciences**, 371.

Wuysang, J.E., Triweko, R.W. & Yudianto, D. (2016). **A Study in developing of urban water**

security dimension in Indonesia. Indonesia : Universitas Katolik Parahyangan.

กลวิธีการแปลคำกริยาวลีของนิสิตปริญญาตรีปี 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

Translation Strategies of Phrasal Verbs : A case study of the 2nd year English

Major Students

นพรัตน์ จันทร์โสภะ*

Nopparat Chansopha

Received : January 22, 2022

Revised : June 10, 2022

Accepted : November 18, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแปลคำกริยาวลีของนิสิตชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 62 คน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแปลคำกริยาวลีที่ต้องใช้ความเข้าใจในความหมายจากการรวมคำให้มีความหมายใหม่ของนิสิต การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือแบบทดสอบการแปลคำกริยาวลี จำนวน 30 คำ อ้างอิงและปรับมาจากงานวิจัยของ Becker (2014) ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการแปลคำกริยาวลีในการศึกษานี้คือทฤษฎีของ Larson (1998), Newmark (1988), Molina (1998) และ Albir (1994) จากการศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวรใช้กลวิธีการแปลคำกริยาวลีแบบการรวมคำเป็นความหมายใหม่ (Semantic translation) และการแปลแบบตรงตัว (Literal translation) นิสิตใช้กลวิธีการแปลแบบการรวมคำเป็นความหมายใหม่มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 80.9 ในขณะที่เดียวกันมีการใช้การแปลแบบตรงตัวคิดเป็นร้อยละ 17.8 และ การไม่ได้รับการแปลร้อยละ 1.3 ผลการวิจัยทำให้ทราบว่านิสิตชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวรรับรู้ว่าการกริยาวลีมีโครงสร้างอย่างไรและมีความหมายอย่างไรถึงแม้ว่านิสิตส่วนน้อยจำนวนหนึ่งอาจจะไม่ทราบความหมายของกริยาวลีบางตัวก็ตาม ผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับรายวิชาการแปล และเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนและผู้สอนในการศึกษาการแปลคำกริยาวลี

คำสำคัญ : การแปล / กลวิธีการแปล / กริยาวลี

*อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer in Department of English Faculty of Humanities Naresuan University

e-mail: nc.nopparat@gmail.com

ABSTRACT

This research endeavors to examine the translation strategies employed by 62 second-year English major students with respect to phrasal verbs. Specifically, the study aims to explore the translation strategies adopted by students by combining both literal and semantic meanings. A hybrid study design is utilized to analyze students' translation strategies based on a specialized test adapted from Becker (2014). The research draws upon the categorization of translation techniques proposed by Larson (1998), Newmark (1988), Molina (1998), and Albir (1994) for the purpose of analysis. The findings of the study indicate that the students' predominant translation strategy for phrasal verbs was semantic translation, accounting for 80.9% of the cases. On the other hand, literal translation was found to be used in only 17.8% of the cases, while 1.3% of the cases were left untranslated. These results suggest that sophomore English majors at Naresuan University possess an understanding of the semantic and syntactic features of phrasal verbs, albeit with some exceptions where a few students did not translate certain phrasal verbs. The implications of the findings of this study are twofold. First, the results could serve as a guide for teachers and students in teaching translation, particularly in the area of phrasal verb translation. Second, this study contributes to the broader body of research on phrasal verb acquisition and could inform the development of more effective pedagogical practices for teaching phrasal verbs.

Keywords : Translation / Translation Strategies / Phrasal Verbs

Introduction

Phrasal verbs are often applied in grammatical structures both in written and oral expressions. They provide an important role to express clearly conversational points that typically use slangs, help to understand jokes or metaphoric relations in English, and they are often used to form deep idioms sentences (McArthur & Atkins, 1975 as cited in Santika, Putri, & Suastini, 2018). In translation, conveying the meaning of phrasal verbs into a target language can be more problematic especially for foreign language learners. According to the translation pedagogy experiences, the researchers found that many Thai students are struggling on interpretation of phrasal verbs. Sometimes they completely ignore or miss-translate the translation and the meaning of phrasal verbs. Due to multi-word construction, they are confused to translate. This is the reason why Kartal & Uner (2017) mentioned that the

translation of phrasal verbs is vital for translating a complete sentence. As a researcher has always noticed when teaching Translation course, students tend to get lower scores when translating phrasal verbs. Therefore, this brings my interest to investigate in students' strategies in translating phrasal verbs in order to plan to improve teaching techniques. As we could possibly see, many researchers generally focused on the translations of phrasal verbs in different aspects. For instance, Santika, Putri, and Suastini (2018) studied translation of phrasal verbs in Indonesian, Kartal and Uner (2017) studied the effects of conceptual metaphors on Turkish EFL learners' acquisition of phrasal verbs, even Amina (2010) studied the problem of translating phrasal verbs on the third year LMD learners of English. However, the translation strategies of phrasal verbs have not been yet studied clearly, particularly in Thailand. Consequently, the focus of this study would be placed on the translation of phrasal verbs at Naresuan University in hope of that this study will potentially benefit instructors, students, and readers who are interested in linguistic translation of phrasal verbs. Furthermore, this study is advantageous for other studies that related to the translation of phrasal verbs, and it also contributes to the field of English-Thai translation.

Statement of the problem

From my experience as a translation teacher, it has become apparent that students often struggle to use phrasal verbs in English, particularly in spoken language. This may be due to the complex syntactic structures and literal and figurative meanings of phrasal verbs. Indeed, phrasal verbs are commonly used in colloquial English, as noted by Santika, Putri, and Suastini (2018). However, in many countries, including Thailand, students are expected to memorize phrasal verbs without being taught how to use them effectively. This approach can lead to confusion and frustration for learners, resulting in their reluctance to use phrasal verbs in speaking and writing. Moreover, learners may attempt to translate phrasal verbs word-for-word, which can be problematic given that phrasal verbs often function as idioms or slang expressions (Khumbangly, 2005, as cited in Saiya, 2011). Larson (1998) suggests that translation involves transferring the meaning of the source language into the target language while preserving the original idea or meaning. Therefore, translating phrasal verbs can be challenging, and it is essential for students to develop the necessary skills to avoid potential barriers in learning English. As such, this study of phrasal verb translation is critical for Naresuan students.

Research Objectives

The main objective of this research is to study translation strategies used in phrasal verbs translating created by 62 second-year English major students enrolling in Introduction to Translation course in the second term of the academic year, 2021 at Naresuan University.

Research Questions

What translation strategies used in phrasal verbs translating created by 62 second-year English major students?

Research Methodology

Participants

This study involved the 62 English major sophomore students at Naresuan University. They were those who had already taken two translation courses: Thai – English and English – Thai translation.

Instruments

The phrasal verb tests were provided to the participants in order to investigate their knowledge concerning phrasal verb translation strategies. They were adapted from Becker (2014)'s journal and divided into two parts. The first part was the personal information and the other part was a list of 30 phrasal verbs with context in sentences which needed to be translated into Thai. These phrasal verbs were purposefully selected as they represented the 30 most frequently - used phrasal verbs in casual conversations determined by their high rates of occurrence in spoken corpora from the LSWE2 Corpus (Biber, Johansson, Leech, Conrad, & Finegan, 1999, pp. 403–427 as cited in Becker, 2014). Newmark's theory (1988) was employed to analyzed and categorized the collected data. Examples are shown in Table 1.

Table 1 Sample of phrasal verbs in sentences

1. You always argue back when I say something.
2. He can be easily bought off .
3. You are welcome anytime you call in .
4. The boy does not like his sister, she always digs at him.

5. We **fell out** but we are friends.

Procedures

The participants in this study were purposively selected from a pool of second-year English major students at Naresuan University who had completed two translation courses, namely Thai-English and English-Thai translation courses, as these courses were believed to have equipped them with the necessary knowledge and skills to translate phrasal verbs. To collect data, a phrasal verb test was developed, checked, rechecked, and evaluated by three experts in the field of translation. The test was administered during regular class hours and graded in the same way as other tests to ensure participants were motivated to perform to the best of their abilities. Prior to taking the test, the researcher provided clear instructions to prevent any misunderstandings. Participants were given one hour to complete the test, after which the data was analyzed and categorized using the principles and theories mentioned above. The analysis involved a careful examination of participants' translation strategies with respect to the use of semantic and literal meanings, as well as the frequency of non-translation. The results of the study were then discussed in relation to previous research on phrasal verb translation to identify similarities, differences, and implications for teaching and learning.

Data analysis

To analyze students' tests, researcher created an Excel table to fill in data. Students' strategies in translating each phrasal verb in sentences were counted as shown in Table 2.

Table 2 Sample of data analysis

Sentences with Phrasal verbs	Translated Sentences	Literal Translation	Semantic Translation	Not Translated
You always argue back when I say something.	คุณจะเถียงฉันเสมอเมื่อฉัน พูดบางอย่าง		✓	
	คุณมักจะโต้กลับเสมอเมื่อ ฉันพูดบางสิ่งบางอย่าง	✓		

	คุณมักจะขัดเสมอเลยเวลา ฉันพูดอะไร		√	
--	--------------------------------------	--	---	--

Findings and Discussions

After students had done the test, data were analyzed and categorized by using Newmark's theory (1988) as examples shown in Table 3 below.

Table 3 Percentage of Phrasal Verbs Translation Technique explanations of students

Phrasal Verbs Test	Students' Answers (Examples)		Number of Students' Translating / Percentage		
	Semantic Translation	Literal Translation	Semantic Translation	Literal Translation	Not Translated
1. You always argue back when I say something.	โกรธ, มีปาก เสียง, ขัด, ทะเลาะ, หงุดหงิด	โต้แย้งกลับ, เถียงกลับ	11 (17.7%)	51 (82.3%)	-
2. He can be easily bought off .	ติดสินบน, ถูก ปิดปาก, ชัก จูง, ยัดเงิน	ซื้อ	53 (85.4%)	8 (12.9%)	1 (1.6%)
3. You are welcome anytime you call in .	แวะมาหา, เข้า มาหา, เยี่ยม	โทรเข้ามา	26 (41.9%)	36 (58.1%)	-

4. The boy does not like his sister, she always digs at him.	พูดไม่ดี, ดูถูก, ถากถาง, แฉ, แก่ล้าง, ขี้บ่น	ขุดเรื่อง, ขุดคุ้ย	59 (95.2%)	2 (3.2%)	1 (1.6%)
---	--	--------------------	---------------	-------------	-------------

Table 3 (continued)

Phrasal Verbs Test	Students' Answers (Examples)		Number of Students' Translating / Percentage		
			Semantic Translation	Literal Translation	Not Translated
5. We fell out but we are friends.	ทะเลาะ, แตกต่างกัน หาย, เลิกกัน	-	60 (96.8%)	-	2 (3.2%)
6. She should just learn to stand up to him sometimes.	เผชิญหน้า, เถียง, โต้แย้ง, ช่วยเหลือ	ยืนข้าง, ลูกขึ้น, ยืนเคียงข้าง	11 (17.7%)	51 (82.3%)	-
7. Her parents took away the car because she was caught driving after she was drinking.	ยึด, ริบ, ขับ ออกไป,ไม่ให้ใช้	นำออกไป	50 (80.6%)	12 (19.4%)	-

8. We need to buy a garbage can, because the neighbors don't like to pick up our trash.	ส่งกลิ่นเหม็น, ทั้ง, มีกลิ่นตุ	หยิบ, เก็บ	17 (27.4%)	45 (72.6%)	-
--	--------------------------------	------------	---------------	---------------	---

Table 3 (continued)

Phrasal Verbs Test	Students' Answers (Examples)		Number of Students' Translating / Percentage		
			Semantic Translation	Literal Translation	Not Translated
9. Would you please come on!	เร็วหน่อย, ไม่เอาหน้า	มานี้, เข้ามา	16 (25.8%)	45 (72.6%)	1 (1.6%)
10. The trip to Las Vegas came off as scheduled.	เป็นไปตามกำหนด, เสร็จสิ้น, สำเร็จ	หลุดออกมา	59 (95.2%)	1 (1.6%)	2 (3.2%)
11. My uncle found out that his illness was serious.	ตรวจพบ, รู้ว่า, ทราบว่า	พบว่า	55 (88.7%)	7 (11.3%)	-

12. My friend always says that he will give up smoking.	เลิก	-	62 (100%)	-	-
13. Do not stop talking, go on , please.	ทำอะไรต่อไป, อย่าหยุด, ลงมือทำ	ไปต่อ	60 (96.8%)	2 (3.2%)	-

Table 3 (continued)

Phrasal Verbs Test	Students' Answers (Examples)		Number of Students' Translating / Percentage		
	Semantic Translation	Literal Translation	Semantic Translation	Literal Translation	Not Translated
14. The teacher took you for an Englishman.	เข้าใจว่า, เข้าใจผิด, สอน, ดูเหมือน, แต่งตั้ง	นำพา, ทำให้เป็น	28 (45.2%)	33 (53.2%)	1 (1.6%)
15. The plane takes off at 9 O'clock a.m.	ขึ้น, ออก, บินขึ้น	-	62 (100%)	-	-
16. He didn't care about losing the money. He just	ต้องการคืน	-	62 (100%)	-	-

wanted to get back his credit cards.					
17. She was shy, so she wouldn't take off her clothes in front of the doctor.	ถอด, เปลี่ยน กาย	-	62 (100%)	-	-

Table 3 (continued)

Phrasal Verbs Test	Students' Answers (Examples)		Number of Students' Translating / Percentage		
	Semantic Translation	Literal Translation	Semantic Translation	Literal Translation	Not Translated
18. I thought I told you to get out of here!	ออกไปจาก, รับ	-	62 (100%)	-	-
19. Did you put on some weight recently?	น้ำหนักขึ้น, อ้วนขึ้น	วาง	61 (98.4%)	1 (1.6%)	-

20. The alarm went off sometime after midnight.	เสียงดัง, ปลุก, ส่งเสียง	-	62 (100%)	-	-
21. He would get up at noon every day.	ตื่น, ลุก	-	62 (100%)	-	-
22. My student always makes up excuses for not attending class.	อ้างเหตุผล, หาเรื่องแก้ตัว, กุเรื่อง, ขดเชย, แสร้ง, แต่งหน้า, สำนึกผิด, ทำงานขดเชย	สร้างขึ้น, ทำขึ้น	60 (96.8%)	2 (3.2%)	-

Table 3 (continued)

Phrasal Verbs Test	Students' Answers (Examples)		Number of Students' Translating / Percentage		
	Semantic Translation	Literal Translation	Semantic Translation	Literal Translation	Not Translated
23. Why didn't you come over last night?	กลับ, เข้าร่วม, สาย, กลับตึก	มา, มาหา	8 (12.9%)	53 (85.5%)	1 (1.6%)

24. Don't take the first girl that comes along either.	ออกมา, ตามมา, ผ่านมา, เข้ามา, เจอ, บังเอิญ, เดินเข้ามา, โผล่มา	มาด้วย, มาพร้อมกัน	12 (19.4)	44 (71%)	6 (9.7%)
25. We got in the car just before it started raining.	อยู่ใน, ขึ้น, เข้าไป, ถึง, เข้ามา, เก็บ	-	61 (98.4%)	-	1 (1.6%)
26. My subscription ran out last month.	หมด, หมดสัญญา หมดอายุ, เป็นสมาชิกแล้ว, หมดเขต, ลดลง, หายไป, หมดเขต, สิ้นสุด	วิ่งออกหายไป	57 (91.9%)	1 (1.6%)	4 (6.5%)
27. The drunken man wouldn't get off the bus.	ออกจาก, ลงจาก, ยอมลง, ไม่ทัน	ปิดกั้น	59 (95.2%)	1 (1.6%)	2 (3.2%)

Table 3 (continued)

Phrasal Verbs Test	Students' Answers (Examples)		Number of Students' Translating / Percentage		
			Semantic Translation	Literal Translation	Not Translated
28. I can't believe what's	เกิดขึ้น, เกิดเหตุการณ์นี้	-	61 (98.4%)	-	1 (1.6%)

going on at that place.					
29.They gave up the idea to travel to Beijing this summer.	ยอมแพ้, เลิกคิด, ล้มเลิก, เลิกความคิด	-	61 (98.4%)	-	1 (1.6%)
30. Let's not tell him now. I don't want him to find out the terrible news just yet.	รู้, ทราบ, เผชิญ	พบ, หา, เจอ	51 (82.3)	10 (16.1)	1 (1.6%)

Table 3 shows the test of phrasal verbs translation consisting of 30 items. Students translation's strategies were examined and displayed in the table. The first three phrasal verbs which are literally translated are as followed: 'to come over', 'to argue back', and 'to stand up to' that is 85.5%, 82.3%, and 82.3% respectively. Whilst, the first three phrasal verbs which are semantically translated are as followed: 'to go on', 'to make up', and 'to dig at' that is 98.4%, 98.4%, and 95.2 % respectively. Some of the phrasal verbs were not even translated as students did not write answers. Those mentioned phrasal verbs are as followed: 'to run out, get off, find out, give up, go on, get in, dig at, come along, come over, take for, come off, come on, fall out, and to buy off'. It was found out that the phrasal verb, 'to come along' was not translated at the highest of all, that is at 9.7% while 'to run out' comes the second at 6.5%.

Semantic translation had been found the highest frequency of occurrence in students' translation. It is 80.9% or 1,498 from the total of 1,860 phrasal verbs translated by using semantic translation strategy. Meanwhile, 17.8% or 329 phrasal verbs from students' translation were done literally, and the rest 1.3% or 25 sentences were not translated as shown in Table 4.

Table 4 Percentage of Translation Strategies

Number of Students' Phrasal Verbs Translation	Translation Strategies	Percentage
1,860 Phrasal Verbs Translation created by 62 students	Semantic Translation	80.90
	Literal Translation	17.80
	Not Translated	1.30
Total		100

The present study aimed to investigate the strategies used by students at Naresuan University to translate phrasal verbs from English into Thai. Participants were purposively selected on the basis of having completed two translation courses: Thai-English and English-Thai translation. A phrasal verb test was administered to collect data, which was checked, rechecked, and evaluated by three translation experts. Participants were given an hour to complete the test, and after completion, the data was analyzed and categorized based on previously established principles and theories. The findings of this study revealed that the majority of the students recognized phrasal verbs as a combination of verbs and particles that generate new meaning and need to be translated as an integral unit of lexical item. The results suggest that the students had a good understanding of the structure of phrasal verbs and how they are formed, as well as how to translate them into Thai correctly. Palmer's (1988) assertion that phrasal verbs always contain a preposition or an adverb or both that functions as a verb whose meaning is different from the combined meanings of the individual words supports this conclusion. However, while the statistics showed that the most commonly used strategy was semantic translation, the translation accuracy varied among students. Thus, it cannot be generalized that semantic translation was of good quality. The present finding is consistent with previous studies on phrasal verb translation, which found that learners were aware of the existence of phrasal verbs and their meaning from the combination of verb and particle(s), and that semantic translation was the most commonly used strategy (Amina, 2010; Kartal, et al., 2017; Juniardi et al., 2016). However, some students failed to translate certain phrasal verbs. This finding is consistent with Khumbangly's (2005) suggestion that students may avoid using phrasal verbs or not even know their meaning and structure. Amina (2010) also found that learners' inability to translate phrasal verbs into their

exact Arabic equivalents was due to total ignorance and insufficient exposure to them. They tended to rely on context and translated phrasal verbs literally, resulting in unacceptable translations. Moreover, Becker (2014) found that the avoidance of using English phrasal verbs when translating into the receptor language was linked to the learners' proficiency, learning context, and task type.

Conclusion and Suggestion

Based on the results of the study, which involved administering phrasal verb tests to 62 students to investigate their translation strategies, it can be concluded that students used two strategies in translating phrasal verbs, namely semantic and literal translation. The dominant strategy employed was semantic translation, which suggests that the majority of students have an understanding of phrasal verbs as lexical items comprising a verb and particle(s) that generate new meanings. However, some students also employed literal translation, and a few students were unable to translate some phrasal verbs. It is important to note that this study has certain limitations, such as the relatively small sample size, limited range of phrasal verbs tested, time constraints, and the use of only a few translation principles. Therefore, it is recommended that future research investigates different target groups to determine whether education levels play a significant role in translation. This will enable a more comprehensive understanding of the strategies and techniques used in translating phrasal verbs, and the factors that may influence translation quality.

References

- Amina, M.A. (2010). **Lexical Translation Problems : The Problem of Translating Phrasal Verbs : The Case of Third Year LMD Learners of English** (Unpublished doctoral dissertation). Mentouri University, Algeria.
- Baker, M. (1992). **In Other Words**. London, Routledge.
- Becker, T.P. (2014). Avoidance of English Phrasal Verbs: Investigating the Effect of Proficiency, Learning Context, Task Type, and Verb Type. **Asian Journal of English Language Teaching**, 24(1), 1-33.
- Hurtado Albir, A. (1994). 'Perspectivas de los Estudios sobre la traducción,' in A. Hurtado Albir (ed.) **Estudis sobre la Traducció**, Col. **Estudis sobre la Traducció**, 1, Universitat Jaume I, 1(1), 25-41.

- Juniardi, Y., Pahamzah, J. & Harimurti, D. (2016). **An Analysis of Students' Phrasal Verbs Translation at English Department of Sultan Ageng Tirtayasa University.** Trans Con Proceedings.
- Kartal, G. & Uner, S. (2017). The effects of conceptual metaphors on the acquisition of phrasal verbs by Turkish EFL learners. **European Journal of Foreign Language Teaching**, 2 (2), 34-51.
- Khumbangly, N. (2005). **Achievement in Learning English Phrasal Verbs through the Instruction of Adverb Particle Meanings: A Case of Off, Out, and Up.** MA Thesis, Thammasat University. [In Thai]
- Larson, M.L. (1998). **Meaning-based translation : A Guide to Cross-language Equivalence.** University Press of America.
- Molina, L. (1998). **El tratamiento de los elementos culturales en las traducciones al árabe De Cien años de soledad.** Dissertation, Universitat Autònoma de Barcelona.
- Newmark, P. (1988). **A textbook of translation (Vol. 66).** Prentice Hall, New York.
- Palmer, F.R. (1988). **The English Verb.** London : Longman.
- Saiya, C. (2011). **Avoidance of Phrasal Verbs by M. 6 Students at Thriamudomsuksapattanakarn.** Nonthaburi School : Language Institute, Thammasat University.
- Santika, I.D.A.D.M., Putri, I.G.V.W. & Suastini, N.W.J.J.O.A.S.I.L. (2018). Translation of phrasal verbs into Indonesian. **Journal of Applied Studies in Language**, 2(1), 44-50.

การพัฒนาศักยภาพด้านการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของกำลังคนในเขตระเบียง
เศรษฐกิจ ภาคตะวันออก

The Development of Cross-Cultural Negotiation and Communication of the
Manpower in the Eastern Economic Corridor (EEC)

อรอุษา พิมพ์สวัสดิ์*

On-Usa Phimsawat

Received : October 1, 2021

Revised : April 11, 2022

Accepted : May 24, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประเด็นปัญหาในการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานในเขต
ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก 2) ออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการเจรจาและ
สื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของผู้ปฏิบัติงานฯ เก็บข้อมูลรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์จากผู้ตอบ
แบบสอบถาม จำนวน 75 คนที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในเขตระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ใช้การเลือกตัวอย่างแบบ
เจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การคำนวณค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และไคส
แควร์ ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบทฤษฎีของ Meyer (2014) และ Steers & Osland (2019)
ผลการวิจัย พบว่า 1) ประเด็นปัญหาของผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ในการติดต่อประสานงานกับคนต่างชาติ คือขาด
ทักษะในการใช้ภาษากลาง คือภาษาอังกฤษ ได้อย่างคล่องแคล่ว พื้นเพภูมิภาคที่แตกต่างกันและความแตกต่างทาง
วัฒนธรรมเป็นอุปสรรค นอกจากนี้พบว่า ผู้ปฏิบัติงานมีประสบการณ์การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมไทย-อังกฤษ มาก
ที่สุด ลักษณะงานที่ทำประจำวันมีโอกาสได้ติดต่อประสานงานกับต่างชาติ โดยมีความสัมพันธ์
เป็นเพื่อนร่วมงาน หัวหน้า ลูกค้าหรือ ผู้บังคับบัญชา มีการจัดการการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในรูปแบบ
การรองรับ คือ ไม่แสดงออก สงวนท่าทีและให้ความร่วมมือ เพื่อรักษาสายสัมพันธ์กับคู่สนทนา ให้ความสำคัญกับ
การสื่อสารในบริบทต่ำ 2) เนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรม เรียงจากความประสงค์ในการอบรมมีดังนี้ การสื่อสารและ
เจรจาข้ามวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเภทและลักษณะการเจรจาต่อรอง รองลงมา กลยุทธ์และกระบวนการในการ
เจรจา ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ตามลำดับ

คำสำคัญ : การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม / การเจรจาข้ามวัฒนธรรม / จรรยาวัชระ /
ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก / กำลังคน

*อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Lecturer, Dept. of Western Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University

e-mail: o.phimsawat@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the issues in cross-cultural negotiation and communication among the personnel who work for organizations in the Eastern Economic Corridor (EEC). 2) To develop a training curriculum and activities that are tailored to the EEC personnel's needs in cross-cultural negotiation and communication. The survey data were quantitatively analysed using percentage, mean, standard deviation, and chi-square after collecting complete questionnaire responses from 75 respondents who are personnel in the EEC chosen using a purposive sampling technique. The qualitative responses were analysed in the light of conceptual frameworks proposed by Meyer (2014) and Steers & Osland. (2019). It was found that 1) the personnel were unable to express fluently in English due to a lack of English proficiency coupled with limited understanding of cross-cultural knowledge and awareness; they had difficulty communicating with the majority of foreigners, even though the majority of the personnel had the most experience of Thai-English cross-communication. The working lingua franca was mostly English. The nature of the everyday work responsibilities provided an opportunity to communicate with foreigners who served as co-workers, leaders, customers, or superiors to the personnel. The characteristic style of dealing with cross-cultural negotiations was the accommodating style, i.e. unassertiveness and cooperativeness, to maintain rapport with them. Low-context communication was their preferred cross-cultural communication approach. 2) In relation to the training course content, it was found that they intended to learn and explore the issues of negotiation types and its nature, followed by planning negotiating strategies and processes, problems and obstacles in verbal and non-verbal negotiation and communication in cross-cultural contexts respectively.

Keywords : Cross-Cultural Communication / Cross-Cultural Negotiation / Soft Skills / The Eastern Economic Corridor (EEC) / Manpower

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการเขตพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกหรือ EEC ถือเป็นโครงการที่รัฐบาลให้การส่งเสริมในฐานะเป็นกลไกเปลี่ยนเกมแห่งการเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศ ในโอกาสที่จะพลิกโฉมสามจังหวัดสำคัญ ฉะเชิงเทรา ชลบุรีและระยอง ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของกรุงเทพมหานคร โดยครอบคลุมพื้นที่กว่า 13,000 ตารางกิโลเมตรให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์ชั้นนำ รวมถึงเป็นประตูการค้าและการลงทุนของภูมิภาค EEC จึงเป็นหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ “Thailand 4.0” เพื่อปรับโครงสร้างและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศในรอบทศวรรษนี้ จากนโยบายพัฒนา EEC ทำให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

(FDI) Board of Investment of Thailand. (2020) รายงานว่า มีโครงการยื่นขอรับการส่งเสริม BOI จำนวน 907 โครงการ มูลค่าลงทุน 213,162 ล้านบาท ประเทศญี่ปุ่นยื่นขอรับการส่งเสริมมากที่สุด ทั้งจำนวนโครงการ และมูลค่าลงทุน จำนวน 211 โครงการ มูลค่าลงทุน 75,946 ล้านบาท เงินลงทุนดังกล่าวจะส่งเสริม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายให้เป็นกลไก ขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ และอุตสาหกรรมดิจิทัล (Charunpipatkul, 2019) ทำให้เกิดการเปิดกว้างในการไหลเข้า กำลังคนและแรงงานต่างชาติในการเข้ามาทำงานร่วมกับกำลังคนชาวไทย

ในบริบท EEC ทักษะการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมมีความสำคัญสำหรับการประสานงานของ ผู้ปฏิบัติงานชาวไทยและชาวต่างชาติ เพราะการเจรจาถือเป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ ตั้งไว้ ในการศึกษาเรื่อง การทำความเข้าใจพลวัตของวัฒนธรรมต่างๆ โดย Liu, Adair, Tjosvold & Poliakova (2018) สืบจากข้อมูลเชิงลึกจากการแข่งขันและความร่วมมือ โดยนักวิจัยได้พิจารณาคุณภาพของการ สื่อสารที่คนอเมริกันและจีนประสบในระหว่างการจำลองการเจรจาต่อรอง ผลวิจัยระบุว่า การเจรจาและสื่อสาร ข้ามวัฒนธรรม โดยรวมผลลัพธ์แสดงให้เห็นว่าคู่ของผู้เจรจาต่อรองจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีการสื่อสารที่มี คุณภาพต่ำกว่าและทำให้ผลลัพธ์ที่แย่กว่าคู่ที่มาจากวัฒนธรรมเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาในบริบททาง ธุรกิจของ Rogerson-Revell (2007) และ Podhovsky (2010) ผลวิจัยระบุว่า คู่สนทนา ต่างวัฒนธรรมมีแนวโน้มของการเกิดความล้มเหลวในการสนทนามากกว่าการประสบความสำเร็จ โดยความ เข้าใจผิดเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าว อนึ่ง การศึกษาในห้องเรียนปัจจุบันมีการเน้นทฤษฎีและ ความรู้ซึ่งเป็นสมรรถนะทักษะ เมื่อบุคลากรผู้สำเร็จการศึกษาเข้าสู่ตลาด ผู้ปฏิบัติงานมักเจออุปสรรคในการใช้ จรณทักษะ (soft skills) ด้านการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรม อาทิ กับเพื่อนร่วมงานต่างชาติที่มา จากต่างวัฒนธรรม เช่น เป็นแรงงานฝีมือเฉพาะทาง (skilled labours) และแรงงานยาก (demanding, difficult job) ทำให้บ่อยครั้งไม่สามารถประสานงานให้บรรลุเป้าประสงค์ของงานได้ เนื่องจากทักษะด้านการ เเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ให้ประสบความสำเร็จ เช่น นำไปสู่การประสานงาน (coordination) ร่วมกันเป็นอันดี จากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า ความรู้และทักษะในการเจรจาและสื่อสาร ข้ามวัฒนธรรมควรได้รับการพัฒนาและสามารถใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเกิดประสิทธิผล ในการสัมภาษณ์ เบื้องต้นจากแหล่งข้อมูลซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน ที่ทำงานในเขตพื้นที่ EEC กว่าร้อยละ 65 รายงานว่ามีความ จำเป็นต้องติดต่อประสานงานกับชาวต่างชาติหลากหลาย เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ยูเครน ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น เกาหลี และจีน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่างๆ อาทิ เช่น เป็นผู้ปฏิบัติงานร่วมกันในองค์กรได้แก่ เป็นผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และมีได้อยู่องค์กรเดียวกัน เช่น เป็นกิจการร่วมค้า ผู้รับเหมา และลูกค้า เหตุผลหลักๆ ที่ต้องติดต่อสื่อสาร คือ ธรรมชาติของโรงงาน เช่น ดีลงาน เเจรจาหาข้อตกลง รายงานด้วยวาจา ประจำวัน ประชุมเพื่อแก้ปัญหา ฟังข้อร้องเรียน เสนอซื้อ-ขายสินค้า ประเด็นปัญหาใหญ่ที่ต้องประสบคือ

ความหลากหลายทางชาติพรรณ นำไปสู่ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมที่ส่งผลถึงกรอบความเชื่อ ความคิดอันกว้างไกล ตลอดจนอวัจนภาษาของคู่สนทนา ผลลัพธ์ที่เลวร้ายที่สุดคือการสื่อสารและเจรจาล้มเหลว ทำให้เกิดการสูญเสียเวลาตลอดจนทรัพยากรต่างๆ Ghauri & Usunier (2003) ระบุว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างผู้เจรจาถือเป็นอุปสรรคต่อการร่วมทุนทางธุรกิจระหว่างประเทศ

จากประเด็นปัญหาด้านบนแสดงให้เห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานบางคนยังขาดจรรยาบรรณทักษะในการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปฏิบัติงานใหม่ และองค์กรไม่มีการจัดอบรมทักษะด้านนี้ เมื่อต้องปฏิบัติหน้าที่ในบริบทที่ต้องมีการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย อาจทำให้เกิดปัญหาและส่งผลถึงความสัมพันธ์ของคู่สนทนาไปจนถึงองค์กร จากการสำรวจเบื้องต้นแสดงให้เห็นถึงความสนใจในการฝึกอบรมทักษะดังกล่าว ทว่า มีความกังวลเรื่องค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมและเวลา ซึ่งทำให้การฝึกอบรมเป็นไปได้ยาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาประเด็นปัญหาในการการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานในเขตระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก
2. ออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของผู้ปฏิบัติงานในเขตระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

กรอบแนวคิดวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของ Meyer (2014) และ Steers & Osland (2019) มาปรับตามบริบทของผู้ใช้ ซึ่งกรอบทฤษฎีดังกล่าวนำเสนอแนวคิดบูรณาการทั้งภาษาและวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มาจากต่างวัฒนธรรม Meyer (2014) ศึกษาปรากฏการณ์ของความแตกต่างทางวัฒนธรรมโดยพัฒนาอนุกรมวิธานแผนที่วัฒนธรรม เป็นการอธิบายรูปแบบการสื่อสารในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มาจากต่างวัฒนธรรม เช่น การสื่อสาร การประเมินผล การตัดสินใจ ความไว้วางใจ การไม่เห็นด้วย การจัดกำหนดการ และกรอบกระบวนการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Steers & Osland, 2019) มีองค์ประกอบความเข้าใจโดยอาศัยวัฒนธรรมเป็นสื่อกลาง ผ่านปัจจัยทางด้านภาษา ได้แก่ เจ้าของภาษา ผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ภาษากลาง และทักษะทางภาษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธี เพื่อการพัฒนา โดยเป็นการศึกษาระยะแรกสำหรับออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้น “การเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของกำลังคนในเขตระบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก” เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณ (Soft Skills) ของกำลังคน มีการกำหนดโจทย์ปัญหาสำหรับใช้เป็นฐานในการศึกษาด้วยกรอบแนวคิดของ Borba (2016) ซึ่งนำเสนอตัวแปรที่สำคัญคือ PuNi ดังนี้ Persona หรือ User ได้แก่ ผู้ใช้คือตัวบุคคลหรือองค์กร Need คือ ความต้องการในสิ่งที่ขาด Insight ความเข้าใจบริบท จาก

การสังเกตการณ์สถานการณ์ที่เป็นปัญหา เมื่อกำหนดโจทย์ออกมาเป็นรูปธรรมทั้งหมด ทำให้เกิดมุมมอง หรือ Point of View (PoV) และนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมที่สามารถตอบโจทย์ผู้ใช้ได้ ในบริบท EEC นี้ PuNi ประกอบด้วย

Persona หรือ Users คือกำลังคนที่ทำงานในเขต EEC Needs ผู้มีความจำเป็นต้องติดต่อ เจรจา และสื่อสารกับชาวต่างชาติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงาน Insights กำลังคนฯ ที่มีความจำเป็น หรือต้องการ พัฒนาทักษะการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมซึ่งมีมิติความแตกต่าง ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนการ ประเด็นปัญหาใหญ่ที่ต้องประสบคือ ความหลากหลายของชาติพันธุ์ นำไปสู่ความแตกต่าง ด้านวัฒนธรรมที่ส่งผลถึงกรอบความเชื่อ ความคิดอวัจนภาษา ตลอดจนอวัจนภาษาของบุคคล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือผู้ทำงานในบริษัทหรือโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ EEC ซึ่งครอบคลุมพื้นที่สาม จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง โดยโรงงานอุตสาหกรรมมีทั้งที่ตั้งนอกนิคมอุตสาหกรรมและที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม เพื่อหาตัวแทนของประชากรที่ดีได้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับกลุ่มอุตสาหกรรมที่พร้อม ต่อยอดเพื่อการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ 5 อุตสาหกรรมเดิมที่ไทยมีศักยภาพ (First S-Curves) และ 5 อุตสาหกรรม อนาคต (New S-Curves) จากนั้นใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการดำเนิน กิจกรรมในปัจจุบัน ดังนั้น กลุ่มประชากรเป้าหมายจะมีสถานะเป็นผู้ปฏิบัติงานในประเภทรูทหรืออุตสาหกรรม เป้าหมายของโครงการ EEC ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเกษตร เทคโนโลยีชีวภาพและการแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ และอุตสาหกรรมการบิน และโลจิสติกส์ ผู้วิจัยคัดเลือกอุตสาหกรรมละ 3 โรงงานจากพื้นที่อีอีซีในสามจังหวัดดังกล่าว รวมทั้งสิ้น 15 โรงงานอุตสาหกรรม โรงงานละ 5 คน รวมเป็นทั้งหมด 75 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเรื่องการพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการเจรจาและสื่อสาร ข้ามวัฒนธรรมของกำลังคนในเขตพื้นที่ EEC ส่วนแรกของการสำรวจเป็นข้อมูลประชากรของผู้ทำงานในบริษัท หรือโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ EEC ส่วนที่เหลือนั้นคำถามเพื่อศึกษาบริบท สภาวะการณ์และเจตคติ มีทั้งหมด 5 ตอน จำนวน 60 ข้อ ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะคำถามแบบให้เลือกตอบ เพียงคำตอบเดียวและเป็นคำถามแบบปลายปิด

ตอนที่ 2 การติดต่อประสานงานกับต่างชาติและประเด็นปัญหา เป็นลักษณะคำถามแบบให้เลือกตอบ มากกว่าหนึ่งคำตอบ และคำถามปลายเปิด ให้เขียนพรรณนา

ตอนที่ 3 ภาษา เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า คำถามแบบให้เลือกตอบมากกว่าหนึ่งคำตอบ และคำถามปลายเปิด ให้เขียนพรรณนา

ตอนที่ 4 การจัดฝึกอบรมด้านการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในบริษัทที่ทำงาน เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า คำถามแบบให้เลือกตอบมากกว่าหนึ่งคำตอบ และคำถามปลายเปิด ให้เขียนพรรณนา

ตอนที่ 5 การรับรู้และเจตคติในมิติการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในที่ทำงาน เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า และคำถามแบบให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวและเป็นคำถามแบบปลายปิด

ขั้นตอนกระบวนการวิจัย และวิธีการดำเนินงาน มีดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของกำลังคน จากนั้นร่างแบบสอบถามและได้รับการทดลองนำร่องเบื้องต้นจากผู้ปฏิบัติงานในเขตอุตสาหกรรมพื้นที่ EEC 20 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงแบบสอบถามที่ใช้งานได้และให้ข้อมูลที่ต้องการ โดยควาผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำสั่งและโจทย์ของทุกตอน และสามารถตอบคำถามได้หรือไม่ รวมไปถึงความชัดเจนของภาษาของผู้ตอบแบบสอบถาม และพิจารณาปรับแก้แบบสอบถามก่อนที่จะนำไปใช้จริง จากนั้นผู้วิจัยออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม ให้เป็นต้นแบบภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของ Meyer (2014) และ Steers & Osland (2019) มาปรับตามบริบทของผู้ใช้ 2) นำแบบสอบถามไปตรวจสอบหาความเที่ยงตรง และสรุปผลการประเมินข้อคำถามในแบบสอบถามจำนวน 60 ข้อ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) ของ 60 ข้อคำถามมีคะแนน เท่ากับ 0.30-1.00 คะแนน และมีค่าคะแนนโดยรวมเท่ากับ 0.91 จากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ ในลำดับต่อไป เป็นการนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยวิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลส่งไปยังอุตสาหกรรมจังหวัด และสำนักงานการนิคมในพื้นที่ 3 จังหวัด และให้หน่วยงานระดับจังหวัดนี้ติดต่อประสานงานกับโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ทั้งนอกเขตนิคมอุตสาหกรรมและในเขตนิคมอุตสาหกรรม ตามลำดับ เพื่อขอความร่วมมือประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เวลาทั้งสิ้น 5 เดือน ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-กรกฎาคม 2564 ซึ่งล่าช้าเกินกำหนดการไปประมาณ 2 เดือน เนื่องจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป้าหมายเป็นการมุ่งศึกษาลักษณะประชากรกลุ่มเป้าหมายและลักษณะตัวแปรตลอดจนสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน ได้รับการตอบกลับ 75 ฉบับที่กรอกแบบสอบถามเสร็จสมบูรณ์ ผลการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ คือ การพัฒนาหลักสูตรฯ ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย สถิติเชิงอนุมาน หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดแล้ว มีการนำแบบสอบถามทั้ง 75 ชุดมาทำการแจกแจงความถี่โดยการลงรหัสคำตอบในแต่ละข้อของแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้รหัสประจำแบบสอบถามเป็นตัวเลขทั้งหมด เพื่อเป็นการเตรียมข้อมูลที่จะทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่กรอกรหัสแล้วกรอกลงในแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์การลงรหัสทั่วไป และวิเคราะห์ข้อมูลของคำตอบในแต่ละข้อ จึงนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

มาทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งสถิติที่ใช้ในการประมวลผล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และค่าไคสแควร์ ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความเป็นอิสระ (ความสัมพันธ์) ของตัวแปร

ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ตามกรอบอนุกรมวิธานวัฒนธรรมของ Meyer (2014) และกระบวนการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของ Steers & Osland (2019) กรณีเป็นคำตอบปลายเปิด ข้อมูลมีการเข้ารหัสอีกชุดและวิเคราะห์ เพื่อค้นหารูปแบบหรือหมวดหมู่ระหว่างรหัส การอ้างอิงถึงตัวเลือก คำตอบ ‘อื่นๆ’ จะบันทึกแยกไว้เพื่อใช้อ้างอิงในอนาคต มีการบันทึกคำตอบที่เว้นว่างไว้ โดยระบุว่า ‘ไม่มีการตอบสนอง’ หรือตอบว่า ‘ไม่มี’ หรือ ‘ไม่เกี่ยวข้อง’ เนื่องจากสิ่งข้อมูลเหล่านี้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานตลอดจนพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสำรวจทั่วไปและแนวโน้มโดยรวม

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา สามารถสรุปและนำเสนอตามวัตถุประสงค์การศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญและปัญหาในการการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานในเขตระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก มีดังนี้

สถานที่ทำงานอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมจังหวัด พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดชลบุรี มากที่สุด จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมา ระยอง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และสุดท้าย ฉะเชิงเทรา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 ตามลำดับ นิคมอุตสาหกรรมที่ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในนิคมอมตะซิตี้ชลบุรี มากที่สุด จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมา อยู่ในนิคม WHA อีสเทิร์นซีบอร์ด 2 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 อยู่ในนิคม อีสเทิร์นซีบอร์ด ชลบุรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67 อยู่ในนิคมแหลมฉบัง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.33 อยู่ในนิคมมาบตาพุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.37 และสุดท้ายอยู่ในนิคมอมตะซิตี้ระยอง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.33 ตามลำดับ โดยประเภทธุรกิจ ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมการเกษตรเทคโนโลยีชีวภาพและการแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ และอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์

ตำแหน่งในองค์กร พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นผู้จัดการหรือผู้ช่วยผู้จัดการ มากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมา พนักงานประจำสำนักงาน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 หัวหน้างาน (Supervisor / Leader) จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 พนักงานปฏิบัติการ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 18.67 และสุดท้ายผู้บริหารสูงสุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตามลำดับ

ประเภทองค์กร พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในบริษัทข้ามชาติ มากที่สุด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมา เป็นบริษัทในประเทศจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 ตามลำดับ

สัญชาติของบริษัทข้ามชาติ กรณีที่ทำงานกับบริษัทข้ามชาติ พบว่า สัญชาติญี่ปุ่น จำนวน 19 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.33 รองลงมา สัญชาติอเมริกัน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 สัญชาติจีน

จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 สัญชาติออสเตรเลีย สัญชาติ อินเดีย สัญชาติเดนมาร์ก สัญชาติไต้หวัน สัญชาติอังกฤษ เท่ากัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 และสุดท้ายสัญชาติแคนาดา สัญชาตินอร์เวย์ สัญชาติเกาหลี เท่ากัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33 ตามลำดับ

ประสบการณ์การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีประสบการณ์หรือคุ้นเคยกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ดังนี้ ไทย-อังกฤษ มากที่สุด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 รองลงมา ไทย-ญี่ปุ่น จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 21.32 ไทย-จีน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 ไทย-สิงคโปร์ มีประสบการณ์ ไม่มีประสบการณ์ เท่ากัน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.34 และสุดท้ายไทย-ออสเตรเลีย ไทย-เกาหลี เท่ากัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33 ตามลำดับ

การติดต่อ เจรจาและสื่อสารกับต่างชาติ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีการสื่อสารกับชาวต่างชาติ คือ อังกฤษมากที่สุด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 30.67 กรณีมีการสื่อสารกับชาวต่างชาติเป็นชาวญี่ปุ่น จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 รองลงมา จีน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 อื่นๆ เช่น พม่า ลาว กัมพูชา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67 ไม่มีการสื่อสารกับชาวต่างชาติ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.33 ออสเตรเลีย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 ฟิลิปปินส์ อินเดีย เท่ากัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 และสุดท้ายสิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา เท่ากัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33 ตามลำดับ

ความสัมพันธ์กับชาวต่างชาติในการติดต่อสื่อสาร พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ ติดต่อสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา มากที่สุด จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 37.33 รองลงมา เป็นเพื่อนร่วมงาน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 30.67 หัวหน้างาน (supplier / vendor) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 เป็นลูกค้า จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 ไม่เคยติดต่อสื่อสาร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 และสุดท้ายเป็นผู้ถือหุ้น (share holder) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33 ตามลำดับ

หัวข้อที่มักจะต้องเจรจาสื่อสารกับชาวต่างชาติ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เจรจาสื่อสารกับชาวต่างชาติที่ทักทายทั่วไป มากที่สุด จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 41.32 รองลงมา ติดตามงาน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 ชุกรกรม จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ประชุมประจำแผนกประจำวัน/ เดือน/ ปี และค้าขาย เท่ากัน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.34 และสุดท้ายนิติกรรม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตามลำดับ

ภาษากลางในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 75 คน มีวัตถุประสงค์ของการใช้ภาษา ดังนี้

ภาษากลางที่ใช้ติดต่อกับชาวต่างชาติในตำแหน่งงานปัจจุบัน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษ มากที่สุด จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 89.33 รองลงมา ญี่ปุ่น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 และสุดท้ายจีน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 ตามลำดับ

ผลคะแนนภาษาอังกฤษ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ผ่านการสอบ Standardized Test (TOEIC) และมีผลคะแนน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 61.33 โดยมีระดับคะแนนมากกว่า 550 จำนวน 15 คน

คิดเป็นร้อยละ 20.00 มีระดับคะแนนต่ำกว่า 550 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 17.33 สำหรับผู้ปฏิบัติงานที่ไม่มีผลสอบ Standardized Test รายงานเกรดเฉลี่ยเฉพาะรายวิชาภาษาอังกฤษในสถานศึกษา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 38.67 ตามลำดับ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ได้ระดับคะแนนวิชาภาษาอังกฤษระดับ 3.00 (B) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมา และได้ระดับ 4.00 (A) จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.33 ตามลำดับ

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ใช้วิธีไคสแควร์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งงานในองค์กรกับการติดต่อเจรจาซื้อขายกับต่างชาติ เจตคติการรับรู้ในประเด็นข้ามวัฒนธรรม และการฝึกอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารและเจรจาข้ามวัฒนธรรม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบ มีดังนี้

ตารางที่ 1 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งงานในองค์กรกับการติดต่อเจรจาซื้อขายกับต่างชาติ

การติดต่อเจรจาซื้อขาย กับต่างชาติ	ตำแหน่งในองค์กร					รวม	Chi-Square Sig = .343
	พนักงานประจำสำนักงาน	พนักงานปฏิบัติการ	หัวหน้างาน	ผู้จัดการ / ผู้ช่วยผู้จัดการ	ผู้บริหารสูงสุด		
ญี่ปุ่น	4	1	5	6	3	19	
จีน	3	1	2	3	-	9	
ออสเตรเลีย	-	1	1	1	-	3	
ฟิลิปปินส์	-	-	-	2	-	2	
อังกฤษ	3	-	2	2	-	7	
อินเดีย	-	2	-	-	-	2	
สิงคโปร์	-	1	-	-	-	1	
สหรัฐอเมริกา	-	-	1	-	-	1	
อื่นๆ เช่น พม่า ลาว กัมพูชา	2	3	1	2	-	8	
ไม่มี	7	5	6	5	-	23	
รวม	19	14	18	21	3	75	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งงานในองค์กรกับการติดต่อเจรจาซื้อขายกับต่างชาติ พบว่า โดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากค่า Sig เท่ากับ .343 มากกว่า 0.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาอย่างละเอียด สามารถสรุปผลการทดสอบ ดังนี้

กลุ่มที่ไม่ใช่ผู้บริหาร ได้แก่ พนักงานประจำสำนักงาน พบว่า มีการติดต่อเจรจาสื่อสารกับชาวญี่ปุ่น มากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมา จีนและอังกฤษ เท่ากัน จำนวน 3 คน ตามลำดับ พนักงานปฏิบัติการ พบว่า มีการติดต่อเจรจาสื่อสารกับชาวอินเดีย มากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมา ญี่ปุ่น จีน ออสเตรเลีย สิงคโปร์ เท่ากัน จำนวน 1 คน ตามลำดับ หัวหน้างาน (Supervisor / Leader) พบว่า มีการติดต่อเจรจาสื่อสารกับชาวญี่ปุ่น มากที่สุด จำนวน 5 คน รองลงมา จีนและอังกฤษ เท่ากัน จำนวน 2 คน สหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา เท่ากัน จำนวน 1 คน ตามลำดับ

กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้จัดการ / ผู้ช่วยผู้จัดการ พบว่า มีการติดต่อเจรจาสื่อสารกับชาวญี่ปุ่น มากที่สุด จำนวน 6 คน รองลงมา จีน จำนวน 3 คน ฟิลิปปินส์และอังกฤษ เท่ากัน จำนวน 2 คน สหราชอาณาจักร จำนวน 1 คน ตามลำดับ ผู้บริหารสูงสุด พบว่า มีการติดต่อเจรจาสื่อสารกับชาวญี่ปุ่น จำนวน 3 คน

ปัญหาในการการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานในเขตระเบียงเศรษฐกิจภาค ตะวันออก แบ่งเป็น ปัญหาด้านภาษา พบว่า การติดต่อประสานงานกับชาวต่างชาติ ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ขาด ทักษะใช้ภาษาอังกฤษไม่คล่อง มากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ มีปัญหาสื่อสารได้ช้า เพราะคิดเป็นภาษาไทยก่อน จึงสื่อสาร รองลงมา ไม่มีความรู้ในภาษานั้น ๆ จึงสื่อสารไม่ได้ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ไม่เข้าใจสาระสำคัญของบทสนทนา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 17.33 สำเนียงในการสื่อสารฟังไม่เข้าใจ และจับใจความไม่ได้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 ไม่เข้าใจสำนวน ภาษา อุปมาอุปไมยที่คู่สนทนาใช้ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67 และใช้วัจนภาษาเป็นส่วนใหญ่ เช่น พยักหน้า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 ปัญหาด้านสื่อสารข้ามวัฒนธรรมวัฒนธรรม พบว่า ไม่เข้าใจ วัฒนธรรมของอีกฝ่าย ส่งผลให้เกิดความคาดหวังต่างกัน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 21.33 ไม่รู้เรื่อง วิธีคิด ไม่เหมือนกัน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00

2. การออกแบบหลักสูตรและหัวข้อกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการเจรจาและสื่อสาร ข้ามวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของผู้ปฏิบัติงานในเขตระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก มีดังนี้

ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะเน้นประเภทและลักษณะการเจรจาต่อรอง มากที่สุด จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 34.67 รองลงมา กลยุทธ์และกระบวนการในการเจรจา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 วัฒนธรรมและการเจรจาตะวันตก-ตะวันออก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67 การตีความคำพูดที่คู่สนทนา มีเจตนาต้องการสื่อ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.33 รูปแบบการสื่อสารด้วยวัจนภาษาและอวัจนภาษา และการปรับตัวต่อคู่สนทนาชาวต่างชาติ เท่ากัน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 และสุดท้ายประเด็นทาง จริยธรรมในการเจรจาสื่อสารข้ามวัฒนธรรม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งงานในองค์กรกับการฝึกอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารและเจรจาข้ามวัฒนธรรม

หัวข้อการฝึกอบรมเรื่องการสื่อสารและ เจรจา ข้ามวัฒนธรรม	ตำแหน่งในองค์กร					รวม	Chi-Square Sig = .404
	พนักงานประจำสำนักงาน	พนักงานปฏิบัติการ	หัวหน้างาน	ผู้จัดการ / ผู้ช่วยผู้จัดการ	ผู้บริหารสูงสุด		
1. ประเภทและลักษณะการเจรจาต่อรอง	11	5	4	6	-	26	
2. วัฒนธรรมและการเจรจาต.ด.	-	1	3	2	2	8	
3. ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม	2	2	1	4	1	10	
4. รูปแบบการสื่อสารด้วยวจนภาษาและอวจนภาษา	-	-	2	3	-	5	
5. ประเด็นทางจริยธรรมในการเจรจาสื่อสารข้ามวัฒนธรรม	1	-	1	-	-	2	
6. กลยุทธ์และกระบวนการในการเจรจา	3	3	4	2	-	12	
7. การปรับตัวต่อคู่สนทนาชาวต่างชาติ	1	1	1	2	-	5	
8. การตีความคำพูดที่คู่สนทนามีเจตนาต้องการสื่อ	1	2	2	2	-	7	
รวม	19	14	18	21	3	75	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งงานในองค์กรกับการฝึกอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารและเจรจาข้ามวัฒนธรรม พบว่า โดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากค่า Sig เท่ากับ 404 มากกว่า 0.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาอย่างละเอียด สามารถสรุปผลการทดสอบดังนี้

กลุ่มที่ไม่ใช่ผู้บริหาร ได้แก่ พนักงานประจำสำนักงาน พบว่า ประสงค์ฝึกอบรมเรียนรู้การสื่อสารและเจรจาข้ามวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเภทและลักษณะการเจรจาต่อรอง มาก ที่สุด จำนวน 11 คน รองลงมา กลยุทธ์และกระบวนการในการเจรจา จำนวน 3 คน ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม จำนวน 2 คน และสุดท้ายประเด็นทางจริยธรรมในการเจรจาสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การปรับตัวต่อคู่สนทนาชาวต่างชาติ

การตีความคำพูดที่คู่สนทนามีเจตนาต้องการสื่อ เท่ากัน จำนวน 1 คน ตามลำดับ พนักงานปฏิบัติการ พบว่า ประสงค์ฝึกอบรมเรียนรู้การสื่อสารและเจรจาข้ามวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเภทและลักษณะการเจรจาต่อรอง มากที่สุด จำนวน 5 คน รองลงมา กลยุทธ์และกระบวนการในการเจรจา จำนวน 3 คน ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การตีความคำพูดที่คู่สนทนามีเจตนาต้องการสื่อ เท่ากัน จำนวน 2 คน และสุดท้าย วัฒนธรรมและการเจรจาตะวันตก-ตะวันออก การปรับตัวต่อคู่สนทนาชาวต่างชาติ เท่ากัน จำนวน 1 คน ตามลำดับ หัวหน้างาน (Supervisor / Leader) พบว่า ประสงค์ฝึกอบรมเรียนรู้การสื่อสารและเจรจาข้าม วัฒนธรรมเกี่ยวกับประเภทและลักษณะการเจรจาต่อรอง กลยุทธ์และกระบวนการในการเจรจา เท่ากัน มากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมา วัฒนธรรมและการเจรจาตะวันตก-ตะวันออก จำนวน 3 คน รูปแบบการ สื่อสาร วิชาภาษาและอวิชาภาษา การตีความคำพูดที่คู่สนทนามีเจตนาต้องการสื่อ เท่ากัน จำนวน 2 คน และสุดท้าย ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ประเด็นทางจริยธรรมในการเจรจาสื่อสารข้าม วัฒนธรรม การปรับตัวต่อคู่สนทนาชาวต่างชาติ เท่ากัน จำนวน 1 คน ตามลำดับ

กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้จัดการ / ผู้ช่วยผู้จัดการ พบว่า ประสงค์ฝึกอบรมเรียนรู้การสื่อสารและเจรจา ข้ามวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเภทและลักษณะการเจรจาต่อรอง มากที่สุด จำนวน 6 คน รองลงมา ปัญหาและ อุปสรรคในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม จำนวน 4 คน รูปแบบการสื่อสารด้วยวิชาภาษาและอวิชาภาษา จำนวน 3 คน และสุดท้าย วัฒนธรรมและการเจรจาตะวันตก-ตะวันออก กลยุทธ์และกระบวนการในการเจรจา การปรับตัวต่อคู่สนทนาชาวต่างชาติ การตีความคำพูดที่คู่สนทนามีเจตนาต้องการสื่อ เท่ากัน จำนวน 2 คน ตามลำดับ ผู้บริหารสูงสุด พบว่า ประสงค์ฝึกอบรมเรียนรู้การสื่อสารและเจรจาข้ามวัฒนธรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม และการเจรจาตะวันตก-ตะวันออก มากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมา ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารระหว่าง วัฒนธรรม จำนวน 1 คน

หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง “การเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของกำลังคนในเขตระเบียง เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก” ออกแบบสำหรับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ EEC และอื่นๆ ที่มีระดับภาษาอังกฤษ ระดับ A2 หรือ B1 ตามกรอบ CEFR และต้องการพัฒนาทักษะการเจรจาและการสื่อสาร กระบวนการจัดการ ฝึกอบรมใช้ระยะเวลา 2 วัน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อให้ผู้อบรมมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมตะวันออกและ วัฒนธรรมตะวันตก สามารถบอกลักษณะและจำแนกความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมและรูปแบบการสื่อสาร ข้ามวัฒนธรรม 2) เพื่อให้ผู้อบรมมีความรู้และพัฒนาทักษะเกี่ยวกับหลักการเจรจาข้ามวัฒนธรรม สามารถบอก ขั้นตอนและกลยุทธ์ในการเจรจาต่อรองและประเด็นทางจริยธรรมเพื่อการประกอบอาชีพ 3) เพื่อให้ผู้อบรมได้ ประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติการเจรจาและสื่อสาร การใช้วิชาภาษา ถ้อยคำ สำนวน ไวยากรณ์และคำศัพท์ ที่เกี่ยวข้อง และการใช้วิชาภาษา สีหน้า ท่าทาง ภาษากายสากลงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

การฝึกอบรมแบ่งเป็น 2 ช่วงคือ วันที่ 1 ภาคหลักการทฤษฎี จัดโดยวิทยากรชาวไทย วันที่ 2 ภาค หลักการทฤษฎีและกิจกรรมภาคปฏิบัติ จัดโดยวิทยากรชาวไทย และชาวต่างชาติ สื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ คุณสมบัติของผู้สำเร็จหรือผ่านการอบรมในหลักสูตรฯ จะต้องใช้เวลาอบรมในหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาอบรม โดยจัดให้มีการประเมินผลการอบรมในหลักสูตรจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์หลังการ

อบรมตามที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรกำหนด (การสร้างแบบทดสอบและประเมินจะจัดทำในโครงการวิจัยระยะที่ 2) ดังนี้ ผ่าน ได้ระดับคะแนนไม่น้อยกว่า 60 % และ ไม่ผ่าน ได้ระดับคะแนนน้อยกว่า 60 %

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นปัญหาในการการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ EEC

ณ ปัจจุบัน การเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติงานมีการใช้ภาษากลางในการสื่อสาร ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ตามด้วยภาษาญี่ปุ่นและจีน บริบทการใช้ภาษาของผู้ปฏิบัติงานจัดในหมวดหมู่ของ Neeley (2017) ประเภทคนต่างชาติทางภาษา (linguistic expats) ในประเทศไทย และมีการใช้ภาษาต่างประเทศที่ทำงาน ประเด็นปัญหาคือ

1. ในด้านภาษา ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถทำความเข้าใจชาวต่างชาติที่เป็นเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ได้บังคับบัญชา supplier/ vendor หรือลูกค้า ในบางสถานการณ์ เช่น การติดตามงาน ประชุมแผนก ประสานงาน ค้าขาย ต่อรอง ธุรกิจ หรือนิติกรรม ซึ่งอุปสรรคในการทำความเข้าใจคู่สนทนาต่างชาติ คือ ความแตกต่างของระบบเสียงและสำเนียง ความเร็วในการพูด โครงสร้างประโยค การใช้ภาษาสำนวน คำศัพท์ เฉพาะทาง คำสแลง การใช้อุปมาอุปไมย โวหารภาพพจน์ การใช้วาทศิลป์ เช่น การพูดเสียดสี เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการเข้าใจภาษาที่มีตั้งแต่ระดับหน่วยเสียง คำ ประโยค ความหมายในบริบทต่าง ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่ง แม้ว่าผู้ปฏิบัติงานบางส่วนมีผลคะแนนภาษาอังกฤษ Standardized Test ได้แก่ TOEIC เทียบเท่าระดับ CEFR C1 หรือมีระดับคะแนนที่เรียนในสถาบันการศึกษา คือ 3.00 หรือ B ขึ้นไป ผู้ปฏิบัติงานเหล่านี้ยังมีปัญหาในการใช้ทักษะในการส่งสาร (productive skills) คือ การพูดและเขียน เป็นเหตุให้ผู้ปฏิบัติงานต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษของตน ศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมเน้นทักษะการพูดและการสื่อสารทางธุรกิจ

2. ในมิติข้ามวัฒนธรรมในสถานที่ปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานยังขาดความเข้าใจวัฒนธรรมต่างชาติ กล่าวคือ วัฒนธรรมอังกฤษ ด้านการจัดตารางเวลางาน เป็นในรูปแบบตามลำดับเวลาให้เสร็จสิ้นทีละอย่าง ด้านการไว้วางใจ เป็นรูปแบบมุ่งเน้นงาน แตกต่างจากวัฒนธรรมไทย ซึ่งการจัดตารางเวลางานมีความยืดหยุ่น การไว้วางใจ เป็นรูปแบบมุ่งเน้นสายสัมพันธ์ วัฒนธรรมญี่ปุ่น ด้านการตัดสินใจ ให้ความสำคัญกับฉันทามติ ในขณะที่วัฒนธรรมไทย เป็นรูปแบบรอคำสั่งจากเบื้องบน ด้านการจัดตารางเวลางานในวัฒนธรรมญี่ปุ่น เป็นรูปแบบเดียวกันกับวัฒนธรรมอังกฤษ ปัจจัยเหล่านี้นำไปสู่ความคาดหวังที่ต่างกันของคู่สนทนาและเจรจา แต่ทว่าผู้ปฏิบัติงานมีเจตคติในเชิงบวก ให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อภาระงาน (individual accountability) มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ เตรียมการวางแผน รวมไปถึงการให้ความสำคัญการแสดงออกทางวจนภาษาและอวัจนภาษา นำไปสู่แผนที่จะวัฒนธรรมในองค์กรผู้ปฏิบัติงานในบริบทพื้นที่ EEC ที่แตกต่างจากแผนที่จะวัฒนธรรมไทยตามอนุกรมวิธานของ Meyer (2014) ในบางด้าน กล่าวคือ ด้านการสื่อสาร ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเจรจาสื่อสารในบริบทข้ามวัฒนธรรม เป็นแบบวัฒนธรรมที่มีบริบทต่ำ (Low Context) เนื่องจากเกิดการซึมซับคู่สนทนาต่างชาติที่มาจากบริบทต่ำเป็นส่วนใหญ่ และมีการจัดการการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในรูปแบบการรองรับ (Accommodating) โดยให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ ความรู้สึกของคู่สนทนา เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ตามด้วยการจัดการการเจรจาในรูปแบบการประนีประนอม เน้นวจนภาษาทำให้เกิดการเตรียมพร้อม

เอกสารเพื่อสนับสนุนสิ่งที่ต้องนำเสนอ การสื่อสารตรงไปตรงมา และมีการใช้อวัจนภาษาอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรม คือ ทักษะการสื่อสารโดยใช้วัจนภาษา ภาษากลางที่ใช้ในการสื่อสาร เป็นผู้ฟังและผู้ถ่ายทอดที่ดี รองลงมา ความรู้ด้านประเทศ วัฒนธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติของคู่สนทนา และการสั่งสมประสบการณ์

หลักสูตรและกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของผู้ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ EEC

รายงานผลวิจัยระบุว่า กลุ่มที่ไม่ใช่ผู้บริหารและกลุ่มผู้บริหารระดับต้นและกลางมีความประสงค์ฝึกอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับประเภทและลักษณะการเจรจาต่อรอง ตามด้วยกลยุทธ์และกระบวนการในการเจรจา และปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม กลุ่มผู้บริหารระดับสูง มีความประสงค์ฝึกอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับประเภทและลักษณะการเจรจาต่อรองตามด้วยปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และรูปแบบการสื่อสารด้วยวัจนภาษาและอวัจนภาษา

จากผลดังกล่าว ผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นตรงกันในหัวข้อ ประเภทและลักษณะการเจรจาต่อรอง ที่ประสงค์จะเรียนรู้เป็นลำดับแรก เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานรายงานว่ามีความคุ้นเคยการเจรจาในบริบทสถานที่ทำงาน ซึ่งมักจะเป็นรูปแบบซ้ำ ๆ ได้แก่ การเจรจาแบบแจกจ่าย (distributive) จึงมีความประสงค์ที่จะเรียนรู้การเจรจาประเภทอื่น ๆ ที่ปรากฏ เป็นที่ยอมรับว่าการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและท้าทาย กอปรกับปัจจุบันโลกเผชิญสถานการณ์โรคระบาด Covid-19 การเจรจาข้ามวัฒนธรรมอาจจัดในช่องทางที่มีใช้เป็นการเผชิญหน้าทั้งสองฝ่ายแบบ face-to-face แต่ผ่านอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ในรูปแบบ VDO Conference ที่มีข้อดีข้อเสียแตกต่างกัน ดังนั้นเนื้อหาส่วนหนึ่งในหลักสูตรจะเป็นประเด็นของ ประเภทและลักษณะการเจรจาต่อรองตลอดจนช่องทางในการเจรจา หัวข้อถัดมาที่ประสงค์จะเรียนรู้เป็นกลยุทธ์และกระบวนการในการเจรจา ทั้งนี้ ไม่พบในกลุ่มผู้บริหารระดับสูง ซึ่งอนุมานได้ว่า ผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มนี้มีประสบการณ์ในการเจรจาและการจัดการการเจรจาข้ามวัฒนธรรม จึงประสงค์เรียนรู้หัวข้ออื่น ในทางกลับกัน ผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มอื่น ต้องการทราบเทคนิควิธีการเจรจาเพื่อให้ภารกิจสำเร็จลุล่วง ตามที่อาสาสมัครรายงาน ว่า ตนยังไม่ค่อยมีประสบการณ์ในการเจรจาต่อรอง แต่ในอนาคต เมื่อมีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ มีความเป็นไปได้ที่จะได้รับมอบหมายในการเจรจาในสถานการณ์ต่าง ๆ จึงมีความประสงค์ที่จะเรียนรู้ อีกหัวข้อที่ผู้ปฏิบัติงานประสงค์เรียนรู้ในทุกกลุ่ม คือ ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม สาเหตุหลัก คือ เมื่อมองที่เป้าหมายการเจรจา ได้แก่ ความสำเร็จลุล่วง โดยที่ผู้เจรจาตลอดจนองค์กร ไม่เสียผลประโยชน์หรือเสียประโยชน์ที่สุด จึงมีความประสงค์ในการรับรู้และเข้าใจก่อนที่จะมีปฏิสัมพันธ์และเริ่มกระบวนการเจรจา เพื่อที่จะสามารถจัดอุปสรรคออกไปได้ อีกทั้งผลระบุว่า ทักษะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาความสามารถข้ามวัฒนธรรม และเป็นทักษะที่ต้องใช้ในชีวิตส่วนตัวและอาชีพของผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น การอบรมหลักสูตรระยะสั้นๆ เนื้อหาและการถ่ายทอดบางส่วนจัดเป็นภาษาอังกฤษโดยเจ้าของภาษา เพื่อให้มีการเรียนรู้ภาษา สำนวน คำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

ตลอดจนวัฒนธรรมของผู้สอน ตามผลวิจัยที่มีประเด็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ ภาษา ความเข้าใจในวัฒนธรรม
ต่างชาติและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ขั้นตอนในการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นการสื่อสารและเจรจาข้ามวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับ
บริบทของผู้ปฏิบัติงานในเขตระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก มีดังนี้

1. การจัดสอบวัดระดับภาษาอังกฤษ (English placement test) เพื่อแบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรม
ในระดับความสามารถภาษาอังกฤษที่เหมาะสมตามเกณฑ์ CEFR (A2 และ B1) ในกรณีมีผลคะแนนสอบ
Standardized Test เทียบเท่า TOEIC 785 สามารถใช้ผลแทนการสอบวัดระดับภาษาอังกฤษ ไปขึ้นที่ 4
2. การจัดอบรมระยะสั้นทางภาษาแบบเข้ม (intensive) ของหลักสูตรสอนภาษาอังกฤษให้
แรงงานฯ โดยแยกตามระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษ
3. ผู้เข้าอบรมทำแบบทดสอบความสามารถภาษาอังกฤษ กรณีผ่านเกณฑ์การสอบ ร้อยละ 70
(ความสามารถทางภาษาอังกฤษ ระดับ B2 ตามเกณฑ์ CEFR) ไปขึ้นที่ 4 หากไม่ผ่าน ไปขึ้นที่ 2
4. การจัดอบรมหลักสูตรการสื่อสารและเจรจาข้ามวัฒนธรรม ให้แก่ผู้ผ่านเกณฑ์ระยะเวลา 2 วัน
จัดนอกเวลาราชการ วันแรกเป็นภาคทฤษฎี วันที่สองเป็นภาคทฤษฎี-ภาคปฏิบัติ
5. ผู้เข้าอบรมทำแบบทดสอบของหลักสูตรฯ เมื่อผ่านเกณฑ์ จะได้รับประกาศนียบัตร
หมายเหตุ ชั้นที่ (1) - (3) เป็นความร่วมมือของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งดำเนินการ
โครงการวิจัยย่อย เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรสอนภาษาอังกฤษให้แรงงานในอุตสาหกรรมอีอีซี” ได้แผนวิจัย
“การพัฒนาสถาบันพัฒนาศักยภาพกำลังคนรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมในระเบียงเศรษฐกิจภาค
ตะวันออก”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. มีตัวเลือกภาษากลาง นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เพิ่มเติมในแผนการเรียนรู้ เช่น ภาษาจีน
2. จัดอบรมวิทยากรคนต่างชาติให้มีความรู้ความเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและมีความ
เชี่ยวชาญและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้รับการอบรมโดยคณะผู้วิจัย
3. มหาวิทยาลัย สถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรและ
สถาบันพัฒนาศักยภาพกำลังคนในพื้นที่ EEC มีการส่งเสริมการทำหลักสูตรจรรยาบรรณและโปรแกรมการเรียนรู้
ในทักษะที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น การจัดการความขัดแย้งและประนีประนอมข้ามวัฒนธรรม เป็นต้น
4. เนื่องจากหลักสูตรฝึกอบรมในองค์กรเป็นการเน้นสมรรถนะเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นไปได้ว่า ให้มี
การผสมผสาน 2 ทักษะเข้าด้วยกัน อาทิ เช่น หลักสูตรการฝึกอบรม Blockchain กับการขับเคลื่อนองค์กรนานาชาติ
ในยุคดิจิทัลและการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการฝึกสมรรถนะและจรรยาบรรณตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรมสำเร็จรูป ในรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิด (Massive Open Online Course (MOOC)) สำหรับผู้ปฏิบัติงานในเขตเศรษฐกิจทั่วประเทศ เพื่อการเข้าถึงในวงกว้างอย่างครอบคลุม โดยออกแบบให้ผู้รับการอบรมสามารถเลือกหัวข้อการเรียนรู้ได้ โดยก่อนการอบรม มีการตอบแบบสอบถามความต้องการเพื่อปรับแต่งหัวข้อที่ประสงค์จะเรียนรู้ (customization) โดยเนื้อหาการอบรมแยกเป็นหัวข้อ

2. ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ EEC 3 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 95 คน ซึ่งอาจจะได้ข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมเพียงพอเกี่ยวกับการสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพให้เหมาะสมกับบริบทองค์กร ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงสมควรที่จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ขึ้นครอบคลุมทั้ง 5 อุตสาหกรรมเดิมที่ไทยมีศักยภาพ (First S-Curves) และ 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curves) เพื่อข้อมูลที่หลากหลายครอบคลุมต่อไป

3. ศึกษาการวิจัยแบบผสมวิธี เกี่ยวกับการพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐานหลังการอบรม (Standardised Test) สำหรับหลักสูตรการเจรจาและสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ในรูปแบบคอมพิวเตอร์ (Computer Based Testing: CBT) และ/ หรือรูปแบบออนไลน์ (Online Testing System)

4. ควรมีการติดตามผลหลังจากการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง ว่ามีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร

Reference

- Board of Investment. (2021). **Office of the Prime Minister's Press Release**. [Online]. Available : https://www.boi.go.th/upload/content/No.12_2564.pdf [2020, November 26]. [In Thai]
- Borba, D. (2016). **Design Thinking : A manual for innovation**. [Online]. Available : <https://medium.com/@demianborba/design-thinking-a-manual-for-innovation-e0576b34eff6> [2020, November 15]
- Charunpipatkul, N. (2019). EEC Project: A New Hope for Turning Around the Investment Cycles. FAQ: Focused and Quick. **Bank of Thailand**, 155, 1-10.
- Ghauri, P.N. (2003). A Framework for International Business Negotiations. In **Ghauri Pervez N. and Jean-Claude Usunier (eds) International Business Negotiations**(pp.3-22). Oxford : Elsevier.
- Ghauri, P. & Usunier, J. C. (2003). **International business negotiations**. (2 nd ed.). Pergamon, Oxford : Elsevier Science.
- Holliday, A., Kullman, J. & Hyde, M. (2004). **Intercultural Communication**. New York : Routledge.

- Imai, L. & Gelfand, M.J. (2010). The culturally intelligent negotiator: the impact of cultural intelligence (CQ) on negotiation sequences and outcomes. **Organizational Behaviour and Human Decision Processes**, 112(2), 83-98.
- Liu, L.A., Adair, W.L., Tjosvold, D. & Poliakova, E. (2018). Understanding intercultural dynamics: Insights from competition and cooperation in complex contexts. **Cross Cultural & Strategic Management**, 25(1), 2-31.
- Meyer, E. (2014). **The culture map: Breaking through the invisible boundaries of global business**. New York : Public Affairs.
- Neeley, T. (2017) **How to successfully work across countries, languages, and cultures**. [Online]. Available : <https://hbr.org/2017/08/how-to-successfully-work-across-countries-languages-and-cultures> [2021, March 13].
- Podhovník, E. (2010). **Cross-cultural Pragmatic Failure in Meetings and Negotiations**. [Online]. Available : https://www.researchgate.net/publication/267323483_Cross-cultural_Pragmatic_Failure_in_Meetings_and_Negotiations [2021, January 3].
- Rogerson-Revell, P. (2007). Using English for international business: A European case study. **English for Specific Purposes**, 26(1), 103-120.
- Steers, R.M., Sánchez-Runde, C. & Nardon, L. (2010). **Management across cultures: Challenges and strategies**. Cambridge and New York : Cambridge University Press.
- Steers, R.M. & Osland, J. (2019). **Management across Cultures: Challenges, Strategies, and Skills**. (4 th ed.). Cambridge : Cambridge University Press.
- Stoshikj, M. (2014). Integrative and distributive negotiations and negotiation behaviour. **Journal of Service Science Research**, 6(1), 29-69.
- Straubhaar, J.D. (1991). Beyond media imperialism: Asymmetrical interdependence and cultural proximity. **Critical Studies in Media Communication**, 8(1), 39-59.

English Accent Attitudes : Voices of Thai Multilingual University Students

Panupan Panthong*

Waridtha Rattanawaropas*

Received : January 9, 2022

Revised : May 26, 2022

Accepted : June 22, 2022

Abstract

English in an expanding circle especially in Southeast Asia goes beyond the recognition of a foreign language, but it becomes the lingua franca among ASEAN countries. Previous studies explored the attitudes toward English accents in many different aspects while few pieces of research lay an emphasis on the multilingual context. The aims of this research are to investigate the attitudes of a variety of English accents and to explore the attitudes of Thai multilingual university students toward their own English accents. 472 participants responded to the online questionnaire, and 12 informants volunteered to engage in the online interview sessions. The results found that most of the participants favor native English accents (American and British) while a Thai accent is moderately satisfied. For the data coded from the interviews, participants would like to peruse the native-like accents when speaking with the foreigners. However, a Thai accent is acceptable when they communicate with Thais. Additionally, some of them are proud of keeping their accents and identities when speaking English. It is suggested that the various accents of Englishes should be presented in the classroom and the teaching materials in order to enhance the communication among multilingual groups.

Keywords : Language Attitude / English as a Lingual Franca / Multilingualism /
English Accent / World Englishes

*English Lecturer, Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram
Rajabhat University e-mail: pt.panupan@gmail.com

Statements of the Problem

English now goes beyond the recognition of English as a foreign language (Kirkpatrick, 2012; Seidlhofer & Widdowson, 2017), becoming the English as a lingua franca (ELF) where the interlocutors from multilingual backgrounds succeed in their communication (Deterding, 2013; Jenkins, 2007, 2009, 2011; Jenkins & Leung, 2013; Mauranen, 2017; Seidlhofer, 2011). In this English model, Kachru (1997) theorized the concepts of World Englishes and situated the variety of Englishes in three eccentric circles. e.g., inner circle (The U.S.A, The U.K., Australia, Canada), outer circles (India, Singapore, the Philippines), and expanding circles (Thailand, Vietnam, China). In the expanding-circle countries, Asian countries are now regarded as the central gravity of diverse Englishes (Bolton, Botha & Kirkpatrick, 2020), and in the same fashion ASEAN community including Thailand and others regard English as the lingua franca (Kirkpatrick, 2010, 2011, 2012, 2014; Phattaraphakin, Skulkhu, Phothisuk & Yongsorn, 2020). With the diversity of Englishes, the opportunity to communicate between native and non-native speakers is relatively rare since the number of non-native English speakers is higher than native speakers (Bolton & Bacon-Shone, 2020). In other words, English is used between interlocutors in multilingualism in the ASEAN context (Kirkpatrick, 2017a, 2017b), so this context also encourages the teaching model of English language teaching (ELT) by not relying on the native norm as the correctness (Canagarajah, 2004, 2007; Seidlhofer, 2011). Such an idea puts forward the idea that English accents should be flexible and diverse in order to encourage the successful communication rather than the ambitious goal of a native-like accent of the inner circle. (Karakaş, 2019; Kung & Wang, 2019). In practice, teachers may adapt English to ‘*glocalise*’ their context to expose their learners to variations of English and identity for multilingual communities (Fang, 2018, p.37).

Multilingual students show the distinctive characteristics which the educational stakeholder should take a glimpse of designing the policy, classroom management, and teaching method (Gorter & Arocena, 2020; Haukås, 2016; Lundberg, 2019). As Jessner (2007) claimed, These students have a great deal of advantages such as metalinguistic capability to study the new language more quickly and effectively than those who are mono- or bi-lingual people. In Thailand, there are some ‘major flaws in the education policy’; for this reason, this prevents the learning achieve of English langue (Pechapan-Hammond, 2020, p.641). Widiawati and Savski (2020) reported that the policy ‘English only’ under the ministry of education requires that teachers not speak other languages expert English. According to a group of

researchers (see Cenoz & Gorter, 2022; Cummins, 2021; Gramling, 2021; O'Regan, 2021), this would prevent the process of learning because scholars in translanguaging claimed that the allowance of other languages in the multilingual community during the class could optimize the full linguistic repertoires among students.

Therefore, one key element to design and implement the education or language policy to fully benefit the learners is to study the language attitude (Almusharraf, 2022). It is the way in which the researchers investigate the feeling toward the foreign languages. Linguistic experts postulated that studying language can create the understanding of learners (Ahmed, 2015; Garrett, 2010; Pham & Nguyen, 2021) and the room where the educational stakeholders such as policy makers, language teachers, and other agents compromise the demands of learners (Ambele & Boonsuk, 2021). To this end, it is worth exploring the attitude of English accents in order to disclose the engaging truth of non-native English speakers (Jenkins, 2007, 2009; Sung, 2016) because the accents could possibly bring some ideologies of speakers. Previous studies of accents of ELF has extensively contributed a great deal of knowledge and explored many different aspects. Osatananda and Salarat (2020) conducted the research on tolerance of teachers toward Thai-English accents, finding that teachers can accept the native-like accents. Apart from teachers' views, the accent attitudes of learners grab much attention from the researchers. Si (2019), for example, investigated the attitudes of ELF and proposed that native English is still dominant among Chinese learners. In the Thai context, Ambele and Boonsuk (2021) researched Thai university students in the territory and explained that the Thai accent is acceptable for communication. Some scholars e.g., Weerachairattana, Duan and Buripakdi (2019) compared both Chinese and Thai students as the expanding circle community, and they subscribe the previous research by showing that the participants have positive attitudes with native accents. Afterwards, the mainstream of research is shifted to the context of multilingual context because ELF is mainly used in such context. Kim (2021) further investigated the accent attitudes of prostrate students and found the native opinion on diverse accents. Similar to Wang's (2020) work, Chinese English major learners favor native-like accents. To the best of our knowledge, little research was done on multilingualism in Thailand especially the lower north-eastern region (Lower Esan) context. These areas are adjacent to the boarder of Cambodia and Loa, and solid evidence of the linguistic landscape found that there are Khmer and Loa languages in the signs of the government and private sections particularly in the hospital (Siwina & Prasithratsint, 2020). To address these gaps, this present

study proposed two objectives below. It is expected that the results of this study will rebound the benefits of educational stakeholders who would like to develop the new teaching paradigm as English as a Lingual Franca in the ASEAN context.

Objectives

1. To investigate the preferred English accents of Thai University multilingual students
2. To explore the attitudes of Thai University multilingual students toward their own accents

Methodology

Participants

Four hundred seventy two participants responded to the questionnaires, and 12 volunteers consented to join the online interview sessions. The participants enrolled in English for Academic Purposes (the foundation course), and they are from a variety of majors e.g., English, Business English, English Language Teaching, Social Education, Physical Education, Business Administration, Business Computer, Music, Thai dance, Architecture, Agriculture, Early Childhood, Nurses, and Engineer. Indeed, there are 401 participants speaking central Thai and another language, 69 participants speaking central Thai and two languages, and 2 participants speaking central Thai and three languages. These participants study in an area-based university in the lower northeastern part of Thailand where many languages are spoken: Esan, Khmer, Kuay and other languages (Nomnian, Trupp, Niyomthong, Tangcharoensathaporn & Charoenkongka, 2020; Smalley, 1988a, 1988b). As the English language is highly demanding especially the listening and speaking skills among people in this province (Nuemaihom, 2016), this area-based university aims to promote people in the used-to-be-rural town to work in an economic hub for the sport tourism such as football and car racing; henceforth, an increasing number of several different foreigners across the globe would visit this town (Attakit, Kongwongsa, Palawat, Sawadpong, Sintusiri, & Passako, 2022; Leruksa, Chaigasem,& Suephakdee, 2019). Such foreigners would trigger the communication in lingual franca mode. The rationale of these participants was because of two reasons. First, it correlates with the research purposes which aims to explore the English accents attitudes of multilingual speakers. Another reason is that they had previously experienced the English for Communication course which presented the speaking models in the class. It is likely that they have gained experience with English accents. For the number of informants, the research

follows Dörnyei (2007)'s suggestion that the interview data from 6 to 10 informants can reach the data saturation.

Research Instruments

1. Questionnaire

English accent questionnaire invented by Wang (2020) was adopted and translated. This questionnaire is the five-point Likert scale ranking from 1 as the strongly disagree to 5 as strongly agree. The first one includes the demographic information about their backgrounds (e.g., majors, experience to English language learning, dialects, age). The second parts include 23 statements in the following constructs e.g., English accent learning preference, native English accents motivation, attitudes to instructors' accents, English pleasant quality, and standard English accents. These five constructs were constructed based on the Kristiansen (1991)'s taxonomy of English accents attitudes which is composed of three elements: knowledge, emotion and behaviors. Additionally, the accents presented in this part of the questionnaire is related to the World Englishes (WE) conceptual frameworks (Kachru, 1997), so those accents consist of the well-known accents in the worlds namely, American, British, Thai, Singaporean and Chinese accents (Wang, 2020). The final part is the opened questions and rating scales, introducing Fang (2017)'s taxonomy of accent attitudes including the description of their own English accents, the degree of the satisfaction degree, aspired English accents, and the reasons behind the satisfaction of their accents. The motivation for this questionnaire is that this questionnaire was purposely designed for an attitude accent survey and checked for validity and reliability in the original work. Apart from that, this questionnaire was translated from English to Thai and the translation expert was asked to check the accuracy to ensure usability.

2. Interview

Interview questions (Wang, 2020) were adopted. This set of interview questions includes the perception of English accent preference (Kung & Wang, 2019), and the attitudes of their own individual accents (Fang, 2017) in congruence with the second research objective. Those questions were translated into a Thai language. The research consults the experts to check such interview questions and researchers piloted with two informants to ensure validity.

Data Collection

The research introduces two stages of data collection. Both stages were conducted online because of difficulties accessing the research site and participants during the pandemic. The first stage involves the online questionnaire. The participants were randomly asked to fill

out the online questionnaire and forward it to their friends. This snowball sampling method allows the researchers to access the various participants with the same characteristics as Dörnyei (2007) and Cresswell and Poth (2013) mentioned. The next stage is the interview. For the interview, the participants can volunteer themselves to join the interview session by dropping their contact information in the questionnaire. Therefore, 12 informants participated in the online interview via Google Meet approximately 15 - 30 minutes.

Data Analysis

After the data collection, the analytical process also introduces two phases based on the research objectives.

In the first phase, the numerical data of the second part of the questionnaire was calculated by the computational software SPSS those data were interpreted and presented by the mean and standard deviation. The scale in the Table 1. below was used to interpret the attitudes of participants. It should be noted that this scale was adopted from Wang (2020)'s work because it allows the research to compare the results in the discussion part.

Table 1 The Questionnaire Evaluation Criteria

Score Interval (Mean)	Score Interval (Mean)
1.00-1.79	Very low level
1.80-2.59	low level
2.60-3.39	Medium level
3.40-4.19	High level
4.20-5.00	Very high level

Another phase is associated with the second research objective. The data from the their part of the questionnaire (the open-ended questions) together with the qualitative data from the online semi-structure interview were used to analyze the attitudes of their own accents. The questionnaire was analyzed by using the number and percentage while the analysis of contents from the open ended questionnaire followed the Heigham and Croker (2009)'s guidelines. Additionally, the interview data were transcribed, translated and coded. Likewise, inter-coders conducted the context analyses to ensure the trustworthiness of the two sources of data.

Research Results

This result sessions reports the results arranged by the result objectives as mentioned above. The first part is dedicated to reporting the quantitative results of the preferences of English accents while another one illustrated both quantitative and qualitative results related to the attitudes of their own English accents.

1. The preferred English accents of Thai multilingual university students

In line with the first research objective, the results of quantitative data retrieved from an analysis of the second part of the questionnaire responses found that the participants express the preference on a Thai accent as well as native accents (British and American). However, the participants have less preference on Chinese and Singaporean accents. The following constructs inform the results in each construct of the questionnaire.

1.1 Accent Preference

Generally, Thai university multilingual students show the preference for Thai accents and native English accents (British and American) while others e.g., Chinese, Singaporean, and are less popular as shown in Table 2. The first construct reveals that the most favorite accents for the participants are Thai ($\bar{X}$ =3.5, SD=1.27) accents whilst both British ($\bar{X}$ =3.47, SD=1.1) and the American accent ($\bar{X}$ =3.47, SD= 1.18) are equally preferable. However, the other two accents, China ($\bar{X}$ =2.42, SD=1.14) and Singaporean ($\bar{X}$ =2.65, SD=1.12), show the less preferable accents for the learners.

Table 2 Accent Preference

No.	Statements	Means	S.D.	Interpretation
1	I preferred to learn a British accent.	3.47	1.1	High
2	I preferred to learn a American accent.	3.47	1.18	High
3	I preferred to learn a Chinese accent.	2.43	1.13	Low
4	I preferred to learn a Indian accent.	2.67	1.09	Medium
5	I preferred to learn a Thai accent.	3.5	1.27	High

1.2 Instrumental motivation

Native English accent learning motivation shows that a majority of the participants are strongly motivated that learning native English can possibly bring a better-quality life. Participants strongly agree that acquiring native-like English accents can encourage

job opportunity ($\bar{X}$ =4.27, SD=0.95). Similarly, they express their strong agreement that a native-like English accent can facilitate them to achieve in academic paths including oral English test ($\bar{X}$ =4.11, SD=0.97) while they agree that English can help them interview for graduate schools ($\bar{X}$ =4.23, SD=0.94) as demonstrated in Table 3.

Table 3 Instrumental motivation

No.	Statements	Means	S.D.	Interpretation
1.	To acquire a native-like English accent is helpful for me to achieve a high score in an oral English test.	4.11	0.97	high
2.	To acquire a native-like English accent is helpful in getting a well-paid job.	4.27	0.95	Very High
3.	To acquire a native-like English accent is 4.03 helpful for me to succeed in a master admission for an interview for graduate students	4.23	0.94	Very high

1.3 English teachers' accents

According to Table 4, the third construct points out that most of the participants are pleasant with English language teachers who can speak in native English accents, namely British ($\bar{X}$ =3.91, SD=1.99) and American ($\bar{X}$ =3.54, SD=1.16). Teachers with Thai accents were moderately accepted ($\bar{X}$ =3.41, SD=1.23) while those teachers with other accents including Singapore ($\bar{X}$ =2.73, SD=1.15) and Chinese ($\bar{X}$ =2.49, SD=1.15) are less preferable.

Table 4 English teachers' accents

No.	Statements	Means	S.D.	Interpretation
1	I prefer to be taught by an English teacher with a British English accent.	3.91	1.00	High
2	I prefer to be taught by an English teacher with an American English accent.	3.54	1.16	High
3	I prefer to be taught by an English teacher with a Chinese English accent.	2.49	1.15	Low

Table 4 (continued)

No.	Statements	Means	S.D.	Interpretation
4	I prefer to be taught by an English teacher with Singapore English accent	2.73	1.15	High
5	I prefer to be taught by an English teacher with a Thai English accent.	3.41	1.23	High

1.4 English pleasant quality

In the case of English pleasant quality as displayed in Table 5, the evidence manifests that most participants are satisfied with native English quality. The highest satisfaction belongs to British English ($\bar{X}$ =3.77; SD=1.02), followed by American English ($\bar{X}$ =3.38; SD=1.13), Thai ($\bar{X}$ =3.18; SD=1.18), Singapore ($\bar{X}$ =2.67; SD=1.05) and Chinese ($\bar{X}$ =2.54; SD=1.08), respectively.

Table 5 English pleasant quality

No.	Statements	Means	S.D.	Interpretation
1	British English accent sounds more pleasant, compared with that of any other form of English.	3.77	1.02	High
2	American English accent sounds more pleasant, compared with that of any other form of English.	3.38	1.13	Medium
3	China English accent sounds more pleasant, compared with that of any other form of English.	2.54	1.08	Medium
4	Singapore English accent sounds more pleasant, compared with that of any other form of English.	2.67	1.05	Medium
5	Thai English accent sounds more pleasant, compared with that of any other form of English.	3.18	1.18	Medium

1.5 Standard English accent

Standard English accent, the fifth construct, provides the following results. Most of the participants acknowledge that the standard English accents should be native accents, namely Received pronunciation ($\bar{X}$ =4.12, SD=0.96), American ($\bar{X}$ =3.47, SD=1.18) while the stand of Thai-English accents ($\bar{X}$ =3.10, SD=1.29) and Chinese accents ($\bar{X}$ =2.52, SD=1.10) are still

moderately acceptable (see Table 6). Nevertheless, Singapore English ($\bar{X}$ =2.64, SD=1.09) are not seen as the standard for the participants.

Table 6 Standard English Accent

No.	Statements	Means	S.D.	Interpretation
1	Received Pronunciation accent is a standard one.	4.12	0.96	High
2	General American accent is a standard one.	3.47	1.18	High
3	China English accent is a standard one.	2.52	1.10	Low
4	Singaporean English accent is a standard one.	2.64	1.09	Medium
5	Thai English accent is a standard one.	3.10	1.29	Medium

2. The attitudes toward their own accents

In line with research objective 2, the results from the third part of the questionnaire found that degree of satisfaction of the participants is moderate at 45.5% contrary to 6.2 % of those who claim the high satisfaction of their own accents. Also, the content analysis of the reasons behind their accents describes their accents as ‘Thai-English’, ‘Khmer English’, ‘acceptable’ and ‘My own way’ although a minority of participants described their unsatisfactory accents as ‘unprofessional’ ‘intelligible’ ‘not able to communicate’ ‘shame’ and ‘funny’. Regarding the linguistic behaviours, 73.6 % of the participants opined that they wish to sound like the native accents, but 22 % prefer their own accents. Only 17 % expressed the idea that they do not care about their own English pronunciation.

When it comes to the semi-structure interview, the results broke down into three theme: (1) Native accent oriented, (2) Thai accent oriented (3) Multicultural Accent oriented.

2.1 Native accent oriented

For native accents oriented, the participants claim the ownership of the English language that we should speak English with native accents. Some of them think that blending English accents to some languages or culture is not a proper manner. Therefore, when it comes to speaking English, it is more appropriate to speak and keep native accents (see Excerpt 1 to 3). The responses of Excerpt 4 referred to the native-like accents, and they suppressed their own identity as the unprofessional and uneducated charisma (see Excerpt 4).

Excerpt 1

“When speaking English, we need to aware that our accents should be native-like because it is their language. We should respect and use the correct accents.” (Informant2)

Excerpt 2

“If I could, I would speak British accents with other people. It presents the professional look of me. It makes me look like the international business workers.” (Informant 4)

Excerpt 3

“I totally believed that English accent is very important to speak because we speak their language, and this language should not be contaminated by any other accents.” (Informant 11)

Excerpt 4

“My own accent has the problem because it is not very good and seems like the poorly educated person. It can’t be like the native accent like British English which is original. I have a chance I will practice more.” (Informant 9)

2.2 Thai accent oriented

The natural feeling toward Thai-English accent is another theme. Such accent is acceptable when the participants speak with other Thai people because they do not have to worry about the understanding negotiation according to Expert 5. Moreover, Excerpt 6 indicated that The participant feels comfortable to use Thai accent because this participant does not need force his own accent.

Excerpt 5

“I think that Thai accent should be used when we speak with other Thai because I think they can understand me well. If I speak with foreigners, I think I need to practice more, but for Thai friends I don’t think so” (Informant 2)

Excerpt 6

“Because I am not native English speaker, I don’t think I should speak their accent. I should speak in my own accents. It is more comfortable, and more fluent in the communication.” (Informant 5)

2.3 Multicultural accent oriented

The last theme emerged as the multilingual accent oriented. Some of the multilingual students assert that their accents which are influenced by their dialects as their

identity should be shown and proudly spoken to speakers either native or non-native speakers. This, as their claim, reflects their identity in international communication as their own identity to speak English.

Excerpt 6

“I was born in the rural area, and I think that I am not embarrassed to use Thai-Khmer-English accent because it reflects who I am. But I will use this accent with my friends, teachers, Asian friends, and those who I know well.” (Informant 7)

Excerpt 9

“When I was in high school, I worked the voluntary job for [tourism organization] as the guide assistant. I noticed that Spain people spoke in their own accent and in the same way Japanese people also spoke in their own way. So I have my Khmer-English accent. It is cute and unique, and I am comfortable with my accent.” (Informant 1)

Discussions

Based on the results presented above, the discussions introduce two critical points regarding each research purpose. The first point is related to the preference of the English accent, and another part is related to the attitudes of their own accents.

Firstly, the research result regarding the preference of the English accent shows that a majority of the participants have positive attitudes toward native accents (British and American) and surprisingly the Thai accent. Based on the evidence above, it can be tentatively suggested that the native accents are still prevailing in the English language teaching communities in multilingualism in an Asian context. This result is consistent with the previous research (see Ambele & Boonsuk, 2021; Kim, 2021; Osatananda & Salarat, 2020; Si, 2019; Wang, 2020; Weerachairattana, et al., 2019). A possible explanation of this phenomenon could be linked to the way in which the deeply rooted concepts of nativism in the English language coursebook and model (Bayyurt & Sifakis, 2015; Blair, 2020; Buripakdi, 2012).

In the second place, once again, the results found that Thai multilingual university students have fallen into two categories: (1) negative feeling, and (2) strong self-identity. As a result, this would suggest that the attitudes toward their own English are relevant to their own dialects considered as their own identity. The findings of this research are partially similar to the previous research. For the negative feeling, it is similar to previous studies in Chinese contexts that some learners regard their own Chinese-English accents as negativity. The reason may be explained by the fact that the English ideology is firmly held in the ELT community

(Buripakdi, 2012). However, in case of strong self-identity, this result is in an agreement with learners in the southern

Thai context investigated by Amber and Booksuk (2021). This point can be explained by the notion that accents are embedded with the target place, especially their mother tongue (Jenkins, 2007a, 2209, 2011).

Conclusion

Once again, this present work investigated the attitudes of a variety of English accents and explored the attitudes of Thai multilingual university students toward their own English accents.

472 participants the online questionnaire, and 12 informants participated in the online interview sessions. It was found that native English accents (American and British) are more preferable to their counterparts. Also, the interview showed that the participants have a common endeavor to achieve a native-like accent when speaking with foreigners. In contrast, they accept the Thai accent when speaking with Thai peers. Some informants keep their accents and identities when speaking English.

Recommendations

The results of this present study could rebound the benefits for many research areas. In term of the pedagogical implications, the results of this present study inform the pedagogical uses. The ELT stakeholders in the higher education level should take the deeply rooted notions of native English into the consideration by embracing the variety of Englishes to their classroom because this flexibility of accents apart from native ones is likely to enhance the successful communication among multiculturalism (Karakaş, 2019; Kung & Wang, 2019). Moreover, English language teachers may present the native English accents in their classroom for communicative purposes, but in practicality, the other diversities of accents should be allowed to globalise English in the target context (Newton & Nation, 2020; Nguyen & Newton, 2020).

Language teachers can also encourage a variety of accents in the class by operating the speaking activities such as the role-play situation as the multilingual community, dialogue, and computer-assisted learning media to enhance the social interaction and speaking competency (Sanboonvej, Manoosawet & Sinlarat, 2020; Winaitam & Suppasetseree, 2012; Yuh & Kaewurai, 2021). This course of action is subject to encourage communicative achievement. In case of

Language assessment, using the native norm to examine the students' accents may no longer be eligible and valid because it may cause bias under the shadow of nativism (Taylor, 2006; Taylor & Geranpayeh, 2011).

For further study, it is recommended that further research should be undertaken in the following areas. First, the self-report questionnaire of multilingualism is fragile. Because of the disruptive time of the global pandemic, the researchers have no chance to access the participants directly. Therefore, further research may take this advantage to ensure the participants' backgrounds. Secondly, with the limitation of the time, the interview questions adopted from the previous study wasn't conduct the IOC to evaluate the validity, so the other researchers may conduct the IOC process to confirm the interview questions systematically. Moreover, the result of this present research may not claim the board generalization, but

the instructional one. This present research was undertaken in only one area-based university: therefore, further work may consider a wider range of participants in other universities.

References

- Ahmed, S. (2015). Attitudes towards English Language Learning among EFL Learners at UMSKAL. **Journal of Education and Practice**, 6(18), 6-16.
- Almusharraf, A. (2022). EFL learners' confidence, attitudes, and practice towards learning pronunciation. **International Journal of Applied Linguistics (United Kingdom)**, 32(1), 126-141.
- Ambele., E. A., & Boonsuk, Y. (2021). Thai tertiary learners' attitudes towards their thai english accent. **PASAA**, 61, 87-110.
- Attakit., T., Kongwongsa, W., Palawat, A., Sawadpong, W., Sintusiri, J., & Passako, J. (2022). The Impact Analysis of Sport Tourism, A Case: Buriram Province. **Journal of Health, Physical Education and Recreation**, 48(1), 196–207. [In Thai]
- Bayyurt., Y., & Sifakis, N. C. (2015). ELF-Aware In-Service Teacher Education: A Transformative Perspective. In **International Perspectives on English as a Lingua Franca**(pp.117-135). Palgrave Macmillan.
- Blair, A. (2020). Developing 'ELF Competence' In Language Learners and Teachers. **Estudos Linguísticos e Literários**, 1(65), 5- 29.

- Bolton., K. & Bacon□Shone, J. (2020). The Statistics of English across Asia. In **K. Bolton, W. Botha, & A. Kirkpatrick (Eds.), The Handbook of Asian Englishes**(pp.49-80). John Wiley & Sons Inc.
- Bolton., K., Botha, W. & Kirkpatrick, A. (2020). Asian Englishes Today. In **K. Bolton, W. Botha, & A. Kirkpatrick (Eds.), The Handbook of Asian Englishes**(pp.1-11). John Wiley & Sons Inc.
- Buripakdi, A. (2012). The marginalized positions of Thai professional writers on the global hegemony of English. *Journal of Asian Pacific Communication*, 22(1), 41-60.
- Canagarajah, A. S. (2005). **Reclaiming the Local in Language Policy and Practice**. In **A. S. Canagarajah (Ed.), Reclaiming the Local in Language Policy and Practice**. Routledge.
- Canagarajah, A. S. (2007). Lingua Franca English, Multilingual Communities, and Language Acquisition. *The Modern Language Journal*, 91(1), 923-939.
- Cenoz., J., & Gorter, D. (2022). *Pedagogical Translanguaging*. Cambridge University Press.
- Cresswell, J. W. (2013). **Qualitative Inquiry and Research Design**. The United States of America : SAGE Publications.
- Cummins, J. (2021). **Rethinking the education of multilingual learners: A critical analysis of theoretical concepts**. Bristol : Multilingual Matters.
- Deterding, D. (2013). **Misunderstandings in English as a Lingua Franca**. Berlin, Boston: De Gruyter Mouton.
- Dörnyei, Z. (2007). **Research Methods in Applied Linguistics**. Oxford : Oxford University Press.
- Fang, F. (2017). An Investigation of Attitudes Towards English Accents-A Case Study of a University in China. In Z. Xu, D. He, & D. Deterding (Eds.), **Researching Chinese English: the State of the Art** (pp. 141–156). Switzerland : Springer International Publishing AG.
- Fang, F. (2018). Glocalization, English as a Lingua Franca and ELT: Reconceptualizing Identity and Models for ELT in China. In *Educational Linguistics*, 35, 23-40.
- Garrett, P. (2010). **Attitudes to language**. Cambridge : Cambridge University Press.
- Gorter., D., & Arocena, E. (2020). Teachers' beliefs about multilingualism in a course on translanguaging. *System*, 92, 1-10.
- Gramling, D. (2021). **The Invention of Multilingualism**. Cambridge : Cambridge University Press.
- Haukås, Å. (2016). Teachers' beliefs about multilingualism and a multilingual pedagogical approach. *International Journal of Multilingualism*, 13(1), 1-18.

- Heigham., J., & Croker, R. A. (2009). **Qualitative Research in Applied Linguistics**. Palgrave Macmillan UK.
- Jenkins, J. (2006). Current Perspectives on Teaching World Englishes and English as a Lingua Franca. **TESOL Quarterly**, 40(1), 157- 181.
- Jenkins, J. (2007). **English as a Lingua Franca: Attitude and Identity**. Oxford : Oxford University Press.
- Jenkins, J. (2009). Exploring Attitudes towards English as a Lingua Franca in the East Asian Context. In K. Murata & J. Jenkins (Eds.), **Global Englishes in Asian Contexts**(pp.40-56). Palgrave Macmillan UK.
- Jenkins, J. (2011). Accommodating (to) ELF in the international university. **Journal of Pragmatics**, 43(4), 926-936.
- Jenkins., J., & Leung, C. (2013). **English as a Lingua Franca**. In **The Companion to Language Assessment**(pp. 1605–1616). John Wiley & Sons, Inc.
- Jessner, U. (2008). Teaching third languages: Findings, trends and challenges. **Language Teaching**, 41(1), 15-56.
- Kachru, B. B. (1997). World Englishes and English-Using Communities. **Annual Review of Applied Linguistics**, 17, 66-87.
- Karakaş, A. (2019). Preferred english accent and pronunciation of trainee teachers and its relation to language ideologies. **PASAA**, 58(2), 264-294.
- Kim, S. (2021). English as a lingua franca in Japan: multilingual postgraduate students’ attitudes towards English accents. **Journal of Multilingual and Multicultural Development**, 1-15.
- Kirkpatrick, A. (2010). Learning English in ASEAN: Myths and Principles. **Language Education in Asia**, 1(1), 1-7.
- Kirkpatrick, A. (2011). English as an Asian lingua franca and the multilingual model of ELT. **Language Teaching**, 44(2), 212–224.
- Kirkpatrick, A. (2012). English in ASEAN: Implications for regional multilingualism. **Journal of Multilingual and Multicultural Development**, 33(4), 331–344.
- Kirkpatrick, A. (2014). English as a Medium of Instruction in East and Southeast Asian Universities. In N. Murray & A. Scarino (Eds.), **Dynamic Ecologies A Relational Perspective on Languages Education in the Asia-Pacific Region** (pp.15-29). Netherlands : Springer, Dordrecht.

- Kirkpatrick, A. (2017a). Language education policy among the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN). **European Journal of Language Policy**, 9(1), 7-25.
- Kirkpatrick, A. (2017b). The development of English as a lingua franca in ASEAN. In J. Jenkins, W. Baker, & M. Dewey (Eds.), **The Routledge Handbook of English as a Lingua Franca** (pp.138-150). New York : Routledge.
- Kristiansen, T. (1991). **Sproglige normidealer på Næstvedegnen: kvantitative sprogholdningsundersøgelser**. Unpublished PhD dissertation, University of Copenhagen.
- Kung, F. W., & Wang, X. (2019). Exploring EFL Learners' Accent Preferences for Effective ELF Communication. **RELC Journal**, 50(3), 394-407.
- Leruksa, C., Chaigasem, T., & Suephakdee, D. (2019). An Innovation Model for International Sport Events City of Buriram Province, Thailand. **Veridian E-Journal**, 12(2), 672-686. [In Thai]
- Lundberg, A. (2019). Teachers' beliefs about multilingualism: findings from Q method research. **Current Issues in Language Planning**, 20(3), 266-283.
- Mauranen., A. (2017). Conceptualizing ELF. In J. Jenkins., W. Baker., & M. Dewey (Eds.), **The Routledge Handbook of English as a Lingua Franca** (pp.7-24). New York : Routledge.
- Newton., J. M., & Nation, I. S. P. (2020). **Teaching ESL/EFL Listening and Speaking**. New York : Routledge.
- Nguyen., L. T., & Newton, J. (2020). Pronunciation teaching in tertiary EFL classes: Vietnamese Teachers' beliefs and practices. **TESL-EJ**, 24(1), 1-20.
- Nomnian., S., Trupp, A., Niyomthong, W., Tangcharoensathaporn, P., & Charoenkongka, A. (2020). Language and community-based tourism: Use, needs, dependency, and limitations. **Austrian Journal of South-East Asian Studies**, 13(1), 57-59.
- Nuemailhom, A. (2016). ESP Need Analysis and Course Design for Local Vendors at Phnom Rung Sanctuary in Buriram Province. **The Golden Teak□: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)**, 22(4), 18-34.
- O'Regan, J. P. (2021). **Global English and Political Economy**. New York : Routledge.
- Osatananda, V., & Salarat, P. (2020). The tolerance of English instructors towards the Thai-accented English and grammatical errors. **Indonesian Journal of Applied Linguistics**, 9(3), 685-694.
- Pechapan□Hammond, S. (2020). English in Thailand. In **The Handbook of Asian Englishes** (pp.629-648). New Jersey : John Wiley & Sons.

- Pham., D. T. T., & Nguyen, T. H. (2021). A study on attitude towards English language learning among non-English majored students at Tra Vinh University. **Vietnam Journal of Education**, 4(2), 47-54.
- Phattaraphakin., K., Skulkhu, J., Phothisuk, A., & Yongsorn, J. (2020). English Skills Problems of the Education Faculty Students of Dhonburi Rajabhat University for Entering the ASEAN Community. **The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)**, 20(2), 1-13.
- Sanboonvej., S., Manoosawet, C., & Sinlarat, P. (2020). The Development of an Instructional Model Based on Digital Storytelling to Enhance English Pronunciation and Creativity of Undergraduate Students. **The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)**, 26(2), 193-208.
- Seidlhofer., B. (2011). **Understanding English as a Lingua Franca-Oxford Applied Linguistics**. London : Oxford University Press.
- Seidlhofer., Barbara, & Widdowson, H. (2017). Competence, capability and virtual language. **Lingue e Linguaggi**, 24(0), 23-36.
- Si, J. (2019). English as a native language, World Englishes and English as a lingua franca-informed materials: acceptance, perceptions and attitudes of Chinese English learners. **Asian Englishes**, 21(2), 190-206.
- Siwina., P., & Prasithrathsint, A. (2020). Multilingual landscapes on Thailand's borders. **Journal of Mekong Societies**, 16(1), 112-131.
- Smalley, W. A. (1988a). Multilingualism in the Northern Khmer population of Thailand. **Language Sciences**, 10(2), 395-408..
- Smalley, W. A. (1988b). Thailand's hierarchy of multilingualism. **Language Sciences**, 10(2), 245-261.
- Sung, C. C. M. (2016). Does accent matter? Investigating the relationship between accent and identity in English as a lingua franca communication. **System**, 60, 55-65.
- Taylor, L. (2006). The changing landscape of English: implications for language assessment. **ELT Journal**, 60(1), 51-60.
- Taylor., L., & Geranpayeh, A. (2011). Assessing listening for academic purposes: Defining and operationalising the test construct. **Journal of English for Academic Purposes**, 10(2), 89-101.

- Wang, Z. (2020). A Study of English Accent: Attitudes of Chinese Undergraduate English-major Students in Southwest Forestry University in China. **Language in India**, 20(9), 1-26.
- Weerachairattana, R., Duan, J., & Buripakdi, A. (2019). World Englishes in Expanding Circle: Views from University Students in. **Journal of Studies in the English Language**, 14(1), 125-181.
- Widiawati, D., & Savski, K. (2020). Primary-level English-medium instruction in a minority language community: any space for the local language? **Journal of Multilingual and Multicultural Development**, 44(4), 275-287.
- Winaitham., W., & Suppasetseree, S. (2012). The Investigation of English Pronunciation Errors and Factors Affecting English Pronunciation of Thai Undergraduate Students. **Silpakorn Educational Research Journal**, 4(2), 304-320.
- Yuh., A. H., & Kaewurai, W. (2021). An Investigation of Thai Students' English-speaking Problems and Needs and the Implementation Collaborative and Communicative Approaches to Enhance Students' English-speaking skills. **The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)**, 27(2), 91-107.

แนวทางการจัดการภัยพิบัติของชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
The Disaster Management Guidelines for Coastal Communities around
Bandon Bay at Surat Thani Province, Thailand

นรา พงษ์พานิช*

Nara Phongphanich

Received : December 12, 2021

Revised : March 25, 2022

Accepted : May 24, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพปัญหาภัยพิบัติ เพื่อประเมินผลกระทบจากภัยพิบัติ และเพื่อจัดทำผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัยพิบัติ ของชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนชายฝั่ง จำนวน 6 ชุมชน ได้แก่ บ้านปากน้ำท่ากระเจา บ้านปากน้ำท่าม่วง บ้านหาดสมิฐ บ้านพอด บ้านปากดอนสัก และบ้านนางกำ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และตัวแทนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานที่กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น และมีขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบโควตาชุมชนละ 50 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 300 คน เครื่องมือวิจัย คือ แผนที่ชุมชน เส้นแบ่งเวลา ปฏิทินชุมชน แบบประเมินผลกระทบทางสุขภาพ และแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าสามารถศึกษาสภาพปัญหาภัยพิบัติและประเมินผลกระทบจากภัยพิบัติ พร้อมจัดทำผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย “แนวทางการจัดการภัยพิบัติ” จำนวน 3 แนวทาง “โครงการพัฒนา” จำนวน 5 โครงการ และ “กิจกรรมการพัฒนา” จำนวน 37 กิจกรรม ซึ่งนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ คือ ใช้เป็นกรอบและทิศทางการกำหนดนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน และเกิดการสร้างนักวิจัยชุมชน จำนวน 70 คน เพื่อเป็นกลไกเชิงพื้นที่ในการขับเคลื่อนผลการวิจัยสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

คำสำคัญ : การจัดการภัยพิบัติ / ผังแม่บทชุมชน / ชุมชนชายฝั่ง / อ่าวบ้านดอน / สุราษฎร์ธานี

*อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Lecturer of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Surat Thani Rajabhat University

e-mail: pnarascap@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research were to study the disaster situation; to assess the impact of the disaster; and to create a community master plan and disaster management plan of coastal communities around Bandon Bay at Surat Thani Province, under the participation of people in all 6 coastal communities, located Surat Thani Province. The 6 coastal communities consist of Ban Pak Nam Tha Kra Jai, Ban Pak Nam Tha Muang, Ban Had Sombun, Ban Pod, Ban Pak Don Sak, and Ban Nang Kam, Surat Thani Province and representatives from relevant sectors in the study area. The sample group is the people who lived in the coastal communities of all 6 communities by using random sampling without probability. The sample size is determined using the quota method of 50 people per community, totaling 300 people. Data collection using the study tools were community map, time line, community calendar, community health impact assessment, and questionnaire. The results revealed that the working group was able to study the problem of disaster, and assess the impact of the disaster, and create a community master plan and disaster management plan under the participation of the people in the community and related agencies. The results have been implemented into the disaster management plan which consists of “Disaster Management Guidelines” amount 3 ways and 5 sub-projects including 37 sub-activities. Research findings have been utilized that uses a framework and direction for policy making of governing local organizations. This research had established the community disaster management volunteers and 70 community researchers as a spatial mechanism to drive the results into actual practice.

Keywords : Disaster Management / Community Master Plan / Coastal Communities / Bandon Bay / Surat Thani

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การสหประชาชาติระบุว่า “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” (Climate Change) เป็นผลกระทบที่เกิดจากความต้องการสิ่งจำเป็นขึ้นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบันมีสูงมากขึ้น ประกอบกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การค้า และการลงทุน จึงทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างรวดเร็วและฟุ่มเฟือย ซึ่งได้สร้างปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมไปทั่วโลก เช่น เกิดการกระตุ้นอุณหภูมิพื้นผิวของโลกและน้ำทะเลในมหาสมุทรให้สูงขึ้น ทำให้น้ำแข็งบริเวณขั้วโลกเหนือและใต้เกิดการละลายตัวออกมา ส่งผลให้ระดับน้ำทะเลและปริมาณน้ำฝนเพิ่มสูงขึ้น โดยผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อฤดูกาลโดยตรง และเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิด “ภัยพิบัติ” (Disaster) เช่น ภัยพิบัติหรือลมพายุ

คลื่นซัดฝั่ง และอุทกภัยหรือน้ำท่วม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งมีแนวโน้มของความถี่และความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น (Department of Marine and Coastal Resources, 2008)

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงและเกินความคาดหมาย โดยสถิติภัยพิบัติย้อนหลังของประเทศไทย พบว่าช่วง พ.ศ. 2532-2555 เกิดอุทกภัยมากกว่า 40,000 ครั้ง วาตภัย 36,024 ครั้ง ดินโคลนถล่ม 35 ครั้ง และสึนามิ 1 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ระหว่าง พ.ศ. 2551-2560 พบว่าภัยพิบัติที่เป็นภัยคุกคามร้ายแรงที่สร้างความเสียหายต่อชุมชนชายฝั่งของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าได้รับความผลกระทบจากอุทกภัย และวาตภัยเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในมิติสิ่งแวดล้อม-กายภาพ สังคม-วัฒนธรรม และนโยบาย-เศรษฐกิจ และทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ปัญหาน้ำท่วม และปัญหาลมพายุ เป็นต้น ซึ่งสร้างความเสียหายต่อระบบโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งปลูกสร้าง อาคารบ้านเรือน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน รวมทั้งเครื่องมือประกอบอาชีพ สุขภาพ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ จากการศึกษาพบว่าชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอนที่ยังคงได้รับผลกระทบจากการปัญหาดังกล่าวเป็นประจำ โดยเฉพาะปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ที่มีระดับการกัดเซาะรุนแรง (Severe Erosion) มีพื้นที่ที่มีการกัดเซาะยาวประมาณ 8 กิโลเมตร และระดับการกัดเซาะปานกลาง (Moderate Erosion) มีอัตราการกัดเซาะตั้งแต่ 1-5 เมตรต่อปี จำนวน 6 ชุมชน ได้แก่ (1) ชุมชนบ้านปากน้ำท่ากระเจา หมู่ที่ 7 ตำบลท่าชนะ อำเภوتاชนะ (2) ชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง หมู่ที่ 4 ตำบลวัง อำเภوتاชนะ (3) ชุมชนบ้านหาดสมิฐ หมู่ที่ 3 ตำบลวัง อำเภوتاชนะ (4) ชุมชนบ้านพอด หมู่ที่ 1 ตำบลชลสงคราม อำเภอดอนสัก (5) ชุมชนบ้านปากดอนสัก หมู่ที่ 7 ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก และ (6) ชุมชนบ้านนางกำ หมู่ที่ 10 ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก (Narawaew & Kamolvej, 2019, p.64; Charoensit, 2007, pp.1-7)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว “การจัดการภัยพิบัติ” (Disaster Management) จึงเป็นแนวทางที่ควรนำมาใช้ในเตรียมความพร้อมและการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2561-2564 ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านที่ 5 ในเรื่องการสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มั่นคง และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ดังนั้นจึงเป็นที่มาของโครงการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการภัยพิบัติของชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ภายใต้กรอบในการศึกษาที่ได้บูรณาการแนวคิด “การจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐาน” (Community Based Disaster Management: CBDM) “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Action Research: PAR) “การประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยชุมชน” (Community Health Impact Assessment: CHIA) และ “การวางแผนเชิงปฏิบัติการโดยชุมชน” (Community Action Planning: CAP) เพื่อวิเคราะห์และประเมินสิ่งแวดล้อม-กายภาพ สังคม-วัฒนธรรม และนโยบาย-เศรษฐกิจ และนำมาจัดทำ “ผังแม่บทชุมชน” โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนในชุมชนชายฝั่งข้างต้นทั้ง 6 ชุมชน ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และภาควิชาการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อประเมินผลกระทบจากภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. เพื่อจัดทำผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สู่การปฏิบัติจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีจาก 6 ชุมชน ได้แก่ บ้านปากน้ำท่ากระจ่าย บ้านปากน้ำท่าม่วง บ้านหาดสมบุญ บ้านพอด บ้านปากดอนสัก และบ้านนางกำ กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน ตามสำมะโนประชากรในปัจจุบันของชุมชนชายฝั่งจาก 6 ชุมชน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการแบบโควตา ชุมชนละ 50 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 300 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ แผนที่ชุมชน เส้นแบ่งเวลา ปฏิทินชุมชน แบบประเมินผลกระทบทางสุขภาพ และแบบสอบถาม โดยคณะทำงานได้นำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้น ได้แก่ แบบประเมินผลกระทบทางสุขภาพ และแบบสอบถาม ไปขอรับคำแนะนำปรึกษาจากคณะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อรับการตรวจและปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยดังกล่าวให้ได้ความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหาและความเชื่อถือได้ และการทดสอบก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้างนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งได้จากแหล่งข้อมูลจาก 2 รูปแบบ ได้แก่ “ข้อมูลปฐมภูมิ” ที่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรง ด้วยวิธีการจัดสนทนากลุ่มและเดินสำรวจชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน เพื่อสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ และจดบันทึก พร้อมกับการใช้เครื่องมือวิจัยค้างนี้ เพื่อการจัดเก็บข้อมูลให้ได้ตามวัตถุประสงค์ และ “ข้อมูลทุติยภูมิ” ที่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ด้วยวิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ รายงานวิจัย รวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย และเป็นข้อมูลที่ใช้ในการเชื่อมโยงและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้างนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Lincharearn, 2012) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ด้วยการหาค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลด้วยตารางประกอบการบรรยาย พร้อมทั้งการสรุปผลการดำเนินการวิจัย ส่วนข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ตที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และคะแนนคำตอบของแบบสอบถาม (Srisa-ard, 2013) ได้แก่

- ระดับความคิดเห็นมากที่สุด 5 คะแนน
- ระดับความคิดเห็นมาก 4 คะแนน
- ระดับความคิดเห็นปานกลาง 3 คะแนน
- ระดับความคิดเห็นน้อย 2 คะแนน
- ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด 1 คะแนน

จากนั้น หาค่าเฉลี่ยของคำตอบด้วยการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ได้แก่

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศาภาพปัญหาภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วม

คณะทำงานได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้วยการสนทนากลุ่มเพื่อเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน พร้อมทั้งเดินสำรวจภาคสนามโดยใช้การจดบันทึก การรวบรวมภาพถ่ายเก่า และการถ่ายภาพสภาพทั่วไปในปัจจุบัน และการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นในมิติด้านสิ่งแวดล้อม-กายภาพ สังคม-วัฒนธรรม และนโยบาย-เศรษฐกิจ และปัญหาภัยพิบัติจนข้อมูลลุ่มตัว ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1.1 บ้านปากน้ำท่ากระเจา พบว่ามีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบน้ำท่วมถึงติดกับคลองท่ากระเจาและทะเลอ่าวบ้านดอน ซึ่งจากอดีตถึงปัจจุบันได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติเป็นจำนวนหลายครั้ง โดยเฉพาะวาตภัยหรือลมพายุที่ทำให้เกิดลมและคลื่นซัดฝั่งที่รุนแรง เกิดการกัดเซาะชายฝั่งด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของชุมชนและสร้างความเสียหายให้กับอาคารบ้านเรือน เรือประมง โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป็นอย่างมาก เช่น พ.ศ. 2532 เกิดพายุไต้ฝุ่นเกย์ พ.ศ. 2538 เกิดพายุไต้ฝุ่นลินดา พ.ศ. 2554 เกิดอุทกภัยน้ำท่วมใหญ่บ้านเรือนได้รับความเสียหายหลายหลังคาเรือน และ พ.ศ. 2562 เกิดพายุโซนร้อนปาบึกแต่ด้วยมีการสร้างเขื่อนกันคลื่นขึ้นมาแล้ว ชุมชนจึงได้รับความเสียหายไม่มาก เป็นต้น

1.2 บ้านปากน้ำท่าม่วง พบว่ามีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบน้ำท่วมถึงติดกับคลองท่าชนะและทะเลอ่าวบ้านดอน ซึ่งเกิดเหตุการณ์อุทกภัยและวาตภัยขึ้นมาหลายครั้ง เช่น พ.ศ. 2532 เกิดพายุไต้ฝุ่นเกย์ ส่งผลให้เกิดน้ำทะเลหนุนสูงขึ้นมาท่วมบ้านเรือนทั่วทั้งชุมชน และ พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมานี้ได้เกิดพายุโซนร้อนปาบึก ทำให้เกิดคลื่นซัดฝั่งขนาดใหญ่ และลมพายุรุนแรง สร้างความเสียหายให้กับบ้านเรือนริมชาย

ฝั่งทะเล สวนมะพร้าว สวนผลไม้ สวนปาล์มน้ำมัน โครงสร้างพื้นฐาน ถนน เรือประมงพื้นบ้าน และชายหาดทั่วทั้งชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ ปัญหาน้ำกัดเซาะชายฝั่งทะเลอย่างรุนแรง ยังส่งผลกระทบต่ออาชีพการเลี้ยงหอยแมลงภู่เป็นอย่างมาก ที่ทำให้หอยแมลงภู่หลุดออกจากหลักคอนกรีต

1.3 บ้านหาดสมบูรณ์ พบว่ามีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบน้ำท่วมถึงติดกับคลองท่าชนะและทะเลอ่าวบ้านดอน ซึ่งเกิดน้ำท่วมถึงได้เมื่อมีปริมาณน้ำทะเลมากกว่าปกติจากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยน้ำจะล้นตลิ่งออกมาครอบคลุมพื้นที่ราบส่วนใหญ่ และมักมีการท่วมเกิดขึ้นซ้ำเป็นประจำตามฤดูกาลของทุกปี นอกจากนี้ ยังพบว่าสภาพปัญหาน้ำกัดเซาะชายฝั่งทะเลอย่างรุนแรง โดยสาเหตุสำคัญมาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ คือ ลมมรสุมที่รุนแรง ที่สร้างความเสียหายให้กับอาคารบ้านเรือน โครงสร้างพื้นฐาน ถนน เรือประมงพื้นบ้าน และชายหาดของชุมชนเป็นอย่างมาก รวมทั้งขยะที่ลอยเข้ามาจากทะเล

1.4 บ้านพอด พบว่ามีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบน้ำท่วมถึงติดทะเลอ่าวบ้านดอน จากอดีตจนถึงปัจจุบันชุมชนได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นจำนวนหลายครั้ง โดยเฉพาะวาตภัยหรือลมพายุที่ทำให้เกิดลมและคลื่นซัดฝั่งที่รุนแรง การกัดเซาะชายฝั่งทะเลเป็นระยะทางยาวตลอดแนวชายฝั่ง รวมทั้งอุทกภัยหรือน้ำท่วมจากน้ำทะเลหนุนและฝนตกหนัก พ.ศ. 2553 และ พ.ศ. 2554 ที่ไหลหลากเข้าสู่ชุมชนและสร้างความเสียหายให้กับอาคารบ้านเรือน โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป็นอย่างมาก

1.5 บ้านปากดอนสัก พบว่ามีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบน้ำท่วมถึงติดกับคลองดอนสักและทะเลอ่าวบ้านดอน โดยชุมชนได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติเป็นจำนวนหลายครั้ง โดยเฉพาะวาตภัยหรือลมพายุที่ทำให้เกิดลมและคลื่นซัดฝั่งที่รุนแรงในช่วงฤดูมรสุมของทุกปี ทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งด้านทิศเหนือของชุมชนและสร้างความเสียหายให้เขื่อนไม้ไผ่และเขื่อนคอนกรีตที่ชาวบ้านในชุมชนได้ร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องสร้างขึ้นมา จำนวนหลายครั้งและเป็นเวลาหลายปี ปัญหาจากอุทกภัยหรือน้ำท่วมที่มาจากน้ำทะเลหนุนสูง และน้ำฝนจากพายุฝนฟ้าคะนองไหลหลากเข้าสู่ชุมชน ได้สร้างความเสียหายให้กับอาคารบ้านเรือน เรือประมง โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ในช่วงฤดูมรสุมของทุกปียังพบว่ามีการชะมูลฝอยและเศษถุงพลาสติก ลอยมาจากทะเลเข้ามาสะสมหรือตกค้างอยู่ในชุมชนเป็นจำนวนมาก

1.6 บ้านนางกำ พบว่ามีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบเชิงเขาติดกับลำห้วยขนาดเล็กไหลลงสู่ทะเลอ่าวบ้านดอน โดยชุมชนตั้งอยู่ระหว่างเทือกเขาช้างและเทือกเขาตึกที่ทอดยาวจากทิศใต้ไปทางทิศเหนือ จึงมีลักษณะเป็นพื้นที่รับน้ำจากเทือกเขาสูง เกิดเป็นอุทกภัยที่ไหลลงมายังพื้นที่ราบบริเวณทิศใต้ของชุมชนก่อนไหลลงสู่ทะเลทางด้านทิศเหนือ ซึ่งในบางปีอาจได้รับผลกระทบจากน้ำป่าไหลหลากและน้ำทะเลหนุนสูงจนทำให้เกิดน้ำท่วมขังในชุมชนได้ นอกจากนี้ ยังพบว่าเกิดสถานการณ์วาตภัย ส่งผลให้เกิดคลื่นลมแรง คลื่นสูงกว่าปกติและน้ำทะเลหนุนสูงเข้าสู่ฝั่งชุมชนอยู่บ่อยครั้ง สร้างความเสียหายให้กับอาคารบ้านเรือน เรือประมง โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก

2. ผลการประเมินผลกระทบจากภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วม

คณะทำงานได้สำรวจเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลตามรูปแบบของเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนที่ชุมชน เส้นแบ่งเวลา ปฏิทินชุมชน แบบประเมินผลกระทบทางสุขภาพ และแบบสอบถาม ภายใต้บริบทของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษา ดังนี้

2.1 แผนที่ชุมชน พบว่าผลการดำเนินการออกแบบและการสร้างแผนที่ของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน เป็นเครื่องมือวิจัยขั้นแรกที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจถึงบริบททางด้านกายภาพ-สิ่งแวดล้อม แบบองค์รวมของชุมชนมาสร้างเป็นแผนที่ชุมชน ซึ่งเป็นแผนที่ที่สร้างขึ้นแบบง่ายอาศัยเพียงการสำรวจด้วยการเดินพูดคุยสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ก่อนนำมาจัดบันทึกหรือวาดลงบนกระดาษที่แสดงตำแหน่งและข้อมูลสิ่งปลูกสร้าง อาคาร และสถานที่ หรือสิ่งสำคัญของแต่ละชุมชนแบบมีส่วนร่วม เช่น ชายหาด คลอง ถนน ท่าเทียบเรือเนกประสงค์ ศาลเจ้า วัด มัสยิด โรงเรียน หรือสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของชุมชน เป็นต้น

2.2 เส้นแบ่งเวลา พบว่าผลการดำเนินการออกแบบและการสร้างเส้นแบ่งเวลาของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน เป็นเครื่องมือวิจัยที่ช่วยสร้างความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ทางด้านสังคม-วัฒนธรรมแบบองค์รวมของชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วมของคณะทำงานที่ได้เข้ามาร่วมจัดทำข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของชุมชน ด้วยการนั่งสนทนากลุ่มที่เป็นการเล่าประวัติความเป็นมาของชุมชน และระบุช่วงเวลาของปรากฏการณ์ทางด้านสังคม-วัฒนธรรมของชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมาและการตั้งถิ่นฐานของแต่ละชุมชน ประวัติของคนหรือกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาในชุมชน และประวัติของเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นหรือที่มีผลกระทบกับชุมชน เป็นต้น และคณะทำงานร่วมกันสรุปความสัมพันธ์และความถูกต้องของข้อมูล พร้อมบันทึกข้อมูลลงในเส้นแบ่งเวลาตามการแบ่งช่วงเวลาหรือลำดับเหตุการณ์สำคัญ

2.3 ปฏิทินชุมชน พบว่าผลการดำเนินการออกแบบและการสร้างปฏิทินชุมชนของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน เป็นเครื่องมือวิจัยที่ช่วยสร้างความเข้าใจถึงบริบททางด้านสังคม-วัฒนธรรม และนโยบาย-เศรษฐกิจของแต่ละชุมชนแบบองค์รวม ผ่านการมีส่วนร่วมของคณะทำงานที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดทำเป็นตารางแสดงข้อมูลกิจกรรมหรือเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีหรือตามฤดูกาลของแต่ละชุมชน ด้วยวิธีการนั่งสนทนากลุ่มเพื่อเล่าประวัติด้านประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นในรอบปีหรือตามฤดูกาล เพื่อช่วยกันสรุปความสัมพันธ์และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้วนำมาจัดบันทึก เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลวันตรุษอีดีลล์อูฮา ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลากพระ (ชักพระ) ช่วงเวลาการทำเกษตรหรือประมง และช่วงฤดูกาลและช่วงเวลาการเกิดลมมรสุม หรือเหตุการณ์ภัยพิบัติ (วาตภัย หรืออุทกภัย) เป็นต้น นอกจากนี้ คณะทำงานนำผลการศึกษานี้ไปใช้วางแผนการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ในช่วงเวลาที่เหลื่อมร่วมกับชุมชนอีกด้วย

2.4 แบบประเมินผลกระทบทางสุขภาพ พบว่าผลจากการสำรวจและการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านผลกระทบทางสุขภาพของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน เป็นเครื่องมือวิจัยที่ใช้ประเมินผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่ได้รับการพัฒนาประเด็นหรือ

หัวข้อคำถามมาจากข้อมูลของเครื่องมือวิจัยทั้ง 3 ชิ้น ก่อนหน้านี้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติทั้ง 12 หมวด ในช่วงต้น พร้อมทั้งขอรับการตรวจและปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยจากคณะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ได้ความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหาและความเชื่อถือได้ และทำการทดสอบก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ โดยใช้คำถามนำไปสู่การสนทนอย่างมีเป้าหมาย ภายใต้บรรยากาศที่ผ่อนคลายและเป็นส่วนตัว ประกอบด้วยส่วนที่ 1 การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ และส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะ รายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ พบว่ามีผลการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนในแต่ละชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถสรุปผลการประเมินฯ ดังนี้

หมวดที่ 1 มีการป้องกันโรคและดูแลสุขภาพคนในชุมชนให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง พบว่าผลการประเมินของผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน คือ บ้านปากน้ำท่ากระจ่าย ร้อยละ 80 บ้านปากน้ำท่าม่วง ร้อยละ 73 บ้านหาดสมบุญ 85 บ้านพุด ร้อยละ 82 บ้านปากดอนสัก ร้อยละ 80 และบ้านนางกำ ร้อยละ 80 โดยบ้านหาดสมบุญมีผลการประเมินมากที่สุด

หมวดที่ 2 มีการส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีของคนในชุมชน พบว่าผลการประเมินของผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน คือ บ้านปากน้ำท่ากระจ่าย ร้อยละ 76 บ้านปากน้ำท่าม่วง ร้อยละ 72 บ้านหาดสมบุญ 80 บ้านพุด ร้อยละ 78 บ้านปากดอนสัก ร้อยละ 76 และบ้านนางกำ ร้อยละ 80 โดยบ้านหาดสมบุญและบ้านนางกำมีผลการประเมินมากที่สุดร่วมกัน

หมวดที่ 3 มีการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมของคนในชุมชน พบว่าผลการประเมินของผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน คือ บ้านปากน้ำท่ากระจ่าย ร้อยละ 77 บ้านปากน้ำท่าม่วง ร้อยละ 72 บ้านหาดสมบุญ 80 บ้านพุด ร้อยละ 80 บ้านปากดอนสัก ร้อยละ 78 และบ้านนางกำ ร้อยละ 82 โดยบ้านนางกำมีผลการประเมินมากที่สุด

หมวดที่ 4 มีการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมหรือหลักศาสนา พบว่าผลการประเมินของผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน คือ บ้านปากน้ำท่ากระจ่าย ร้อยละ 87 บ้านปากน้ำท่าม่วง ร้อยละ 87 บ้านหาดสมบุญ 88 บ้านพุด ร้อยละ 88 บ้านปากดอนสัก ร้อยละ 81 และบ้านนางกำ ร้อยละ 80 โดยบ้านหาดสมบุญมีผลการประเมินมากที่สุด

หมวดที่ 5 มีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะในการดำเนินชีวิต พบว่าผลการประเมินของผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน คือ บ้านปากน้ำท่ากระจ่าย ร้อยละ 84 บ้านปากน้ำท่าม่วง ร้อยละ 85 บ้านหาดสมบุญ 86 บ้านพุด ร้อยละ 84 บ้านปากดอนสัก ร้อยละ 79 และบ้านนางกำ ร้อยละ 81 โดยบ้านหาดสมบุญมีผลการประเมินมากที่สุด

หมวดที่ 6 มีการส่งเสริมให้มีปัจจัยดำรงชีวิตที่เพียงพอและมีความมั่นคง พบว่าผล
การประเมินของผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน คือ บ้านปากน้ำท่ากระเจา ร้อยละ 81 บ้านปาก
น้ำท่าม่วง ร้อยละ 84 บ้านหาดสมบุญ 88 บ้านพุด ร้อยละ 82 บ้านปากดอนสัก ร้อยละ 79 และบ้านนางกำ
ร้อยละ 82 โดยบ้านหาดสมบุญมีผลการประเมินมากที่สุด

หมวดที่ 7 มีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวของคนในชุมชน พบว่าผล
การประเมินของผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน คือ บ้านปากน้ำท่ากระเจา ร้อยละ 85 บ้านปาก
น้ำท่าม่วง ร้อยละ 87 บ้านหาดสมบุญ 87 บ้านพุด ร้อยละ 81 บ้านปากดอนสัก ร้อยละ 78 และบ้านนางกำ
ร้อยละ 85 โดยบ้านปากน้ำท่าม่วงและบ้านหาดสมบุญมีผลการประเมินมากที่สุด

หมวดที่ 8 มีความเข้มแข็งของชุมชน พบว่าผลการประเมินของผู้ตอบแบบประเมิน
ส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน คือ บ้านปากน้ำท่ากระเจา ร้อยละ 82 บ้านปากน้ำท่าม่วง ร้อยละ 84 บ้านหาดสมบุญ
87 บ้านพุด ร้อยละ 82 บ้านปากดอนสัก ร้อยละ 79 และบ้านนางกำ ร้อยละ 82 โดยบ้านปากน้ำท่าม่วงและ
บ้านหาดสมบุญมีผลการประเมินมากที่สุด

หมวดที่ 9 มีความสงบสุขและปลอดภัยของคนในชุมชน พบว่าผลการประเมินของ
ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน คือ บ้านปากน้ำท่ากระเจา ร้อยละ 77 บ้านปากน้ำท่าม่วง ร้อยละ
77 บ้านหาดสมบุญ 79 บ้านพุด ร้อยละ 77 บ้านปากดอนสัก ร้อยละ 78 และบ้านนางกำ ร้อยละ 79 โดย
บ้านหาดสมบุญและบ้านนางกำมีผลการประเมินมากที่สุด

หมวดที่ 10 มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พบว่าผลการประเมินของผู้ตอบแบบ
ประเมินส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน คือ บ้านปากน้ำท่ากระเจา ร้อยละ 77 บ้านปากน้ำท่าม่วง ร้อยละ 76
บ้านหาดสมบุญ 79 บ้านพุด ร้อยละ 76 บ้านปากดอนสัก ร้อยละ 77 และบ้านนางกำ ร้อยละ 80 โดยบ้าน
นางกำมีผลการประเมินมากที่สุด

หมวดที่ 11 มีการส่งเสริมสื่อที่เหมาะสม พบว่าผลการประเมินของผู้ตอบแบบ
ประเมินส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน คือ บ้านปากน้ำท่ากระเจา ร้อยละ 76 บ้านปากน้ำท่าม่วง ร้อยละ 79
บ้านหาดสมบุญ 80 บ้านพุด ร้อยละ 79 บ้านปากดอนสัก ร้อยละ 79 และบ้านนางกำ ร้อยละ 79 โดยบ้าน
หาดสมบุญมีผลการประเมินมากที่สุด

หมวดที่ 12 มีบทบาทในการจัดบริการสุขภาพในชุมชน พบว่าผลการประเมินของ
ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน คือ บ้านปากน้ำท่ากระเจา ร้อยละ 78 บ้านปากน้ำท่าม่วง ร้อยละ
75 บ้านหาดสมบุญ 78 บ้านพุด ร้อยละ 78 บ้านปากดอนสัก ร้อยละ 77 และบ้านนางกำ ร้อยละ 80 โดย
บ้านนางกำมีผลการประเมินมากที่สุด

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะ พบว่าผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ มีข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันใน
เรื่องการเร่งพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน ในการสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจที่สามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ และความต้องการจัดทำผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัยพิบัติใน

การบรรเทาและการป้องกันภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตนเองได้ เพื่อส่งเสริมสุขภาพที่ดี และสร้างความสงบสุข และความปลอดภัยของคนในชุมชน

สรุปได้ว่า ผลการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่ของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน พบว่ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในระดับที่ 1 คือ หมวดที่ 4 มีการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมหรือหลักศาสนา ร้อยละ 85 โดยมีค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 คือ หมวดที่ 7 มีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวของคนในชุมชน ร้อยละ 84 และค่าเฉลี่ยลำดับที่ 3 คือ หมวดที่ 5 มีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะในการดำเนินชีวิต หมวดที่ 6 มีการส่งเสริมให้มีปัจจัยดำรงชีวิตที่เพียงพอและมีความมั่นคง และหมวดที่ 8 มีความเข้มแข็งของชุมชน ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ร้อยละ 84 ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หมวดที่ 2 มีการส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีของคนในชุมชน ร้อยละ 77

นอกจากนี้ การประเมินผลกระทบทางสุขภาพยังแสดงให้เห็นถึงความตระหนัก และความวิตกกังวลจากผลกระทบของภัยพิบัติ ที่ส่งผลต่อความสงบสุขและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชนทั้ง 6 ชุมชน รวมทั้งความต้องการจัดทำผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัยพิบัติเพื่อการบรรเทาและการป้องกันภัยพิบัติของชุมชนต่อไป

2.5 แบบสอบถาม พบว่าผลการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน เป็นการนำผลการศึกษาในข้างต้น มาบูรณาการกับผลจากการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และนำมาออกแบบคำถามให้มีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน พร้อมทั้งขอรับการตรวจและปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยจากคณะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ได้ความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหาและความเชื่อถือได้ และทำการทดสอบก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง เพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แผนการจัดการภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่ง และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน มีค่าเฉลี่ยเป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.00 มีอายุส่วนใหญ่ระหว่าง 31-35 ขึ้นไป ร้อยละ 31.33 มีสถานะภาพส่วนใหญ่เป็นสมรส ร้อยละ 60.67 มีการนับถือส่วนใหญ่เป็นศาสนาพุทธ ร้อยละ 96.67 มีการศึกษาส่วนใหญ่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 52.00 มีอาชีพส่วนใหญ่เป็นชาวประมง ร้อยละ 68.00 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ในช่วง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 62.33

ส่วนที่ 2 แผนการจัดการภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่ง จากตารางที่ 2 สามารถแบ่งแผนการจัดการภัยพิบัติของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน ออกเป็น 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ (1) “ก่อนเกิดภัยพิบัติ” ประกอบด้วย 3 โครงการ และ 26 แนวทาง (2) “ขณะเกิดภัยพิบัติ” ประกอบด้วย 1 โครงการ และ 3 แนวทาง และ (3) “หลังเกิดภัยพิบัติ” ประกอบด้วย 1 โครงการ และ 8 แนวทาง โดยมีค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน ดังนี้

หมวดที่ 1 ก่อนเกิดภัยพิบัติ จาก “โครงการด้านบุคคลและกลุ่ม” พบว่าผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจแนวทางเรื่อง “การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน” เป็นลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.43 และค่าระดับความพึงพอใจระดับ “มาก” จาก “โครงการด้านกระบวนการและกลไก” พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจแนวทางเรื่อง “การกำหนดกลไกการกำกับดูแลและบริหารจัดการสถานการณ์” เป็นลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.15 และค่าระดับความพึงพอใจระดับ “มาก” จาก “โครงการด้านนโยบาย แผนการ โครงการ และกิจกรรม” พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจแนวทางเรื่อง “การวางแผนและแผนแม่บทพื้นที่อนุรักษ์แหล่งน้ำของชุมชน” เป็นลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.53 และค่าระดับความพึงพอใจระดับ “มากที่สุด”

หมวดที่ 2 ขณะเกิดภัยพิบัติ จาก “โครงการด้านการรับมือภัยพิบัติ” พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจแนวทางเรื่อง “การอพยพประชาชนและทรัพย์สินสู่จุดรวมพลอย่างปลอดภัย” เป็นลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.44 และค่าระดับความพึงพอใจระดับ “มาก”

หมวดที่ 3 หลังเกิดภัยพิบัติ จาก “โครงการด้านการช่วยเหลือและฟื้นฟู” พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจแนวทางเรื่อง “การระดมเงินทุนสำหรับการช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประสบภัยพิบัติ” เป็นลำดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.49 และค่าระดับความพึงพอใจระดับ “มากที่สุด”

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ พบว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันในเรื่องการให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ที่ต้องรวดเร็วและปลอดภัย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินทุนสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติ

กล่าวโดยสรุป พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องด้านฟื้นฟูพื้นที่ชายฝั่งของชุมชน และพื้นที่อนุรักษ์แหล่งน้ำของชุมชน และการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติโดยชุมชน

3. ผลจัดทำผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วม

3.1 ผังแม่บทชุมชน

พบว่าคณะทำงานดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำผังแม่บทชุมชนและแนวทางการจัดการภัยพิบัติ โดยนำผลการศึกษาที่ได้รับมาจากกิจกรรมก่อนหน้านี้ ประกอบด้วยแผนที่ชุมชน เส้นแบ่งเวลา ปฏิทินชุมชน แบบประเมินผลกระทบทางสุขภาพ และแบบสอบถาม มาใช้ในการวิเคราะห์ความสำคัญของปัญหาจากภัยพิบัติ และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อจัดทำ “ร่างผังแม่บทชุมชน” และ “แนวทางการจัดการภัยพิบัติ” พร้อมทั้งนำเสนอในที่ประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และสังเคราะห์ผลเพื่อพัฒนาเป็น “ผังแม่บทชุมชน” และ “แนวทางการจัดการภัยพิบัติ” ฉบับสมบูรณ์ ของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษา ดังนี้

ชุมชนบ้านปากน้ำท่ากระจาย จากภาพที่ 1 (ซ้าย) พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญในการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน ด้วยการกำหนดให้มีศูนย์เรียนรู้และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ (หมายเลข 14) นอกจากนี้ ยังกำหนดเส้นทางอพยพและจุดรวมพลของชุมชน (หมายเลข 16)

ระบบตรวจสอบ ติดตาม และแจ้งเตือนภัยพิบัติ (หมายเลข 17) และจัดทำไม้ไผ่ชะลอคลื่น (หมายเลข 18) อีกด้วย

ชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง จากภาพที่ 1 (ขวา) พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน ด้วยการกำหนดให้มีศูนย์เรียนรู้และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ (หมายเลข 9) รวมทั้ง การกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ชายฝั่งทะเล พื้นที่สีเขียว พื้นที่สาธารณะ และแหล่งน้ำ (หมายเลข 2, 3, 4) นอกจากนี้ ยังกำหนดเส้นทางอพยพและจุดรวมพลของชุมชน (หมายเลข 10) ระบบตรวจสอบ ติดตาม และแจ้งเตือนภัยพิบัติ (หมายเลข 11)

ชุมชนบ้านหาดสมิบุรณ์ จากภาพที่ 2 (ซ้าย) พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน ด้วยการกำหนดให้มีศูนย์เรียนรู้และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ (หมายเลข 14) รวมทั้ง การกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ชายฝั่งทะเล พื้นที่สีเขียว พื้นที่สาธารณะ และแหล่งน้ำ (หมายเลข 7, 8, 9) โดยกำหนดให้มีเขื่อนกันคลื่น เส้นทางอพยพและจุดรวมพลของชุมชน และระบบตรวจสอบติดตาม แจ้งเตือนภัยพิบัติ (หมายเลข 5, 15, 16) อีกด้วย

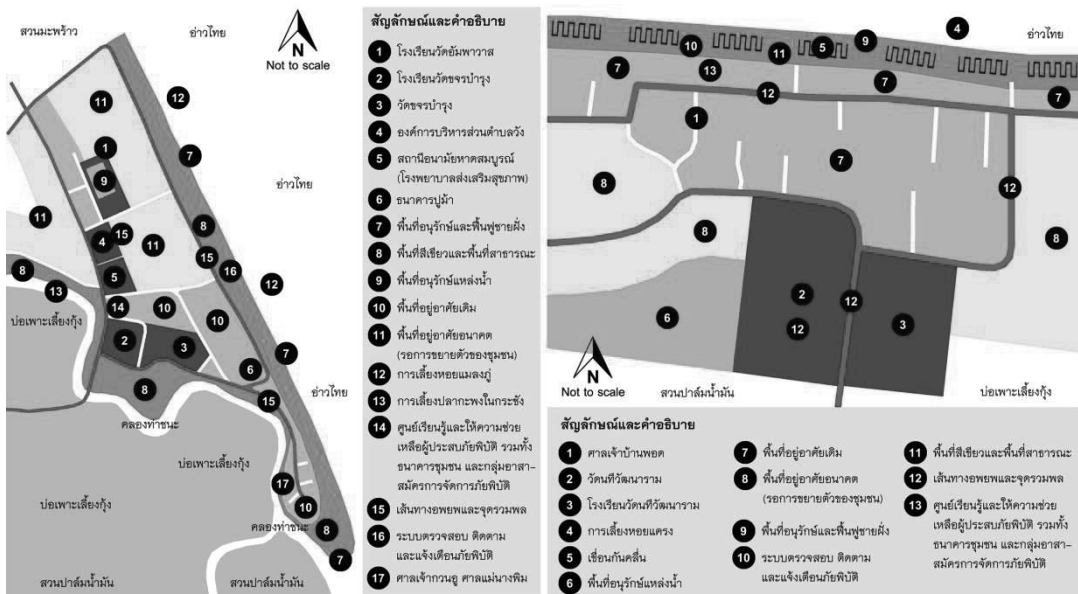
ชุมชนบ้านพอด จากภาพที่ 2 (ขวา) พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน ด้วยการกำหนดให้มีศูนย์เรียนรู้และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ (หมายเลข 13) รวมทั้งการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์แหล่งน้ำ ชายฝั่งทะเล พื้นที่สีเขียว และพื้นที่สาธารณะ (หมายเลข 6, 9, 11) ทั้งนี้ ยังกำหนดให้มีระบบตรวจสอบ ติดตาม และแจ้งเตือนภัยพิบัติ (หมายเลข 10) เส้นทางอพยพและจุดรวมพลของชุมชน (หมายเลข 12)

ชุมชนบ้านปากดอนสัก จากภาพที่ 3 (ซ้าย) พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับศูนย์เรียนรู้และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ (หมายเลข 14) รวมทั้งการจัดทำเขื่อนกันคลื่น และไม้ไผ่ชะลอคลื่น (หมายเลข 1, 11)

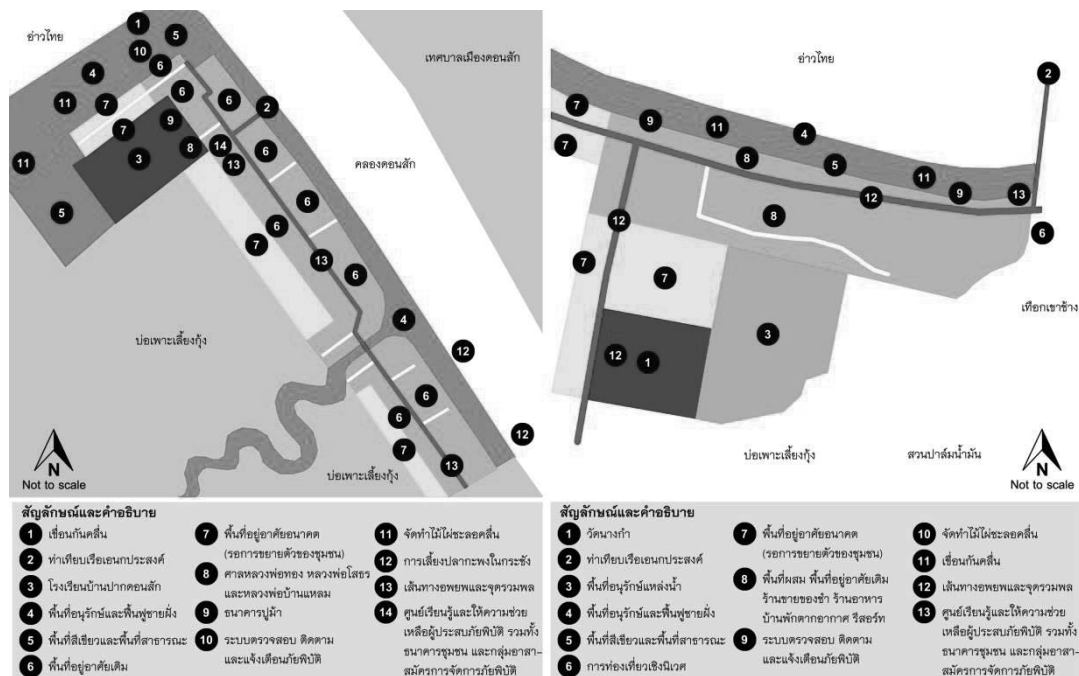
ชุมชนบ้านนางกำ จากภาพที่ 3 (ขวา) พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน ด้วยการกำหนดให้มีศูนย์เรียนรู้และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ (หมายเลข 13) รวมทั้งการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์แหล่งน้ำ ชายฝั่งทะเล พื้นที่สีเขียว และพื้นที่สาธารณะ (หมายเลข 3, 4, 5) นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีระบบตรวจสอบ ติดตาม และแจ้งเตือนภัยพิบัติ และเส้นทางอพยพและจุดรวมพลของชุมชน (หมายเลข 9, 12) โดยเฉพาะการจัดทำแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่น และเขื่อนกันคลื่น (หมายเลข 10, 11)

ภาพที่ 1 ผังแม่บทชุมชนบ้านปากน้ำท่ากระจ่าย (ซ้าย) ผังแม่บทชุมชนบ้านปากน้ำท่าม่วง (ขวา)

ภาพที่ 2 ผังแม่บทชุมชนบ้านหาคสมบูรณ (ซ้าย) ผังแม่บทชุมชนบ้านพอด (ขวา)

ภาพที่ 3 ผังแม่บทชุมชนบ้านปากดอนสัก (ซ้าย) ผังแม่บทชุมชนบ้านนางกำ (ขวา)

3.2 แนวทางการจัดการภัยพิบัติ

จากการรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนประชาชนในชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน คณะทำงานได้นำผลดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไข และสังเคราะห์ร่วมกัน พบว่าสามารถสรุปแนวทางการจัดการภัยพิบัติ ที่มีความสอดคล้องร่วมกันในเชิงสภาพปัญหาภัยพิบัติและความต้องการแก้ไข การอนุรักษ์ฟื้นฟู และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของทุกชุมชน ทั้งนี้ คณะทำงานได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดการภัยพิบัติ และนิยามความหมายของสัญลักษณ์ ตามสัญลักษณ์ในตารางที่ 1 ที่หมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบ และระยะเวลาในการดำเนินการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 แนวทางการจัดการภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน

โครงการพัฒนา/กิจกรรมการพัฒนา	A	AA	AAA
หมวดที่ 1 : ก่อนเกิดภัยพิบัติ			
1. โครงการด้านบุคคลและกลุ่ม			
1) การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน	●	●	
2) การฝึกอบรมความพร้อมและความตระหนักรู้ของประชาชน		●	●
3) การฝึกอบรมการประเมินความเสี่ยงจากภัยพิบัติ		●	●
4) การฝึกอบรมวิธีทำแผนและซักซ้อมการรับมือภัยพิบัติ		●	●
5) การฝึกอบรมการช่วยเหลือและการฟื้นฟูหลังเกิดภัยพิบัติ		●	●

ตารางที่ 1 (ต่อ)

โครงการพัฒนา/กิจกรรมการพัฒนา	A	AA	AAA
2. โครงการด้านกระบวนการและกลไก			
1) การกำหนดกลไกการกำกับดูแลและบริหารจัดการสถานการณ์	●	●	
2) การเข้าร่วมกลุ่มภาคีเครือข่ายด้านภัยพิบัติ (ที่ภาครัฐจัดตั้งขึ้น)		●	●
3) การพัฒนาความร่วมมือจากภาคีที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติจริง		●	●
3. โครงการด้านนโยบาย แผนการ โครงการ และกิจกรรม			
1) การวางแผนและแผนแม่บทพื้นที่อนุรักษ์และฟื้นฟูชายฝั่งของชุมชน		●	●
2) การวางแผนและแผนแม่บทพื้นที่อนุรักษ์แหล่งน้ำของชุมชน		●	●
3) การวางแผนและแผนแม่บทพื้นที่สีเขียวของชุมชนหรือป่าของชุมชน		●	●
4) การวางแผนและแผนแม่บทพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ว่างของชุมชน		●	●
5) การวางแผนและแผนแม่บทพื้นที่อยู่อาศัยเดิมและอนาคตของชุมชน		●	●
6) การจัดทำแผนการและกิจกรรมการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน	●	●	●
7) การพัฒนาและติดตั้งระบบตรวจสอบ ติดตาม และแจ้งเตือนภัยพิบัติ		●	●
8) การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติชุมชน		●	●
9) การจัดตั้งธนาคารหรือกองทุนชุมชนเพื่อผู้ประสบภัยพิบัติและอื่นๆ		●	●
10) การจัดทำเส้นทางอพยพและจุดรวมพลของชุมชน	●	●	
11) การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ		●	
12) การปักไม้ไผ่ชะลอคลื่นเพื่อป้องกันและแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่ง		●	●
13) การปลูกป่าชายเลน	●	●	●
14) การกำหนดระยะร่นลอยของสิ่งก่อสร้างจากบริเวณชายหาด		●	●
15) การสร้างระบบทางระบายน้ำใหม่		●	●
16) การขุดลอกคูคลอง หรือล่องน้ำภายในชุมชน	●	●	●
17) การสร้างระบบธนาคารน้ำใต้ดินทั่วทั้งชุมชน		●	●
18) การพัฒนาพื้นที่แหล่งเก็บน้ำขนาดใหญ่ของชุมชนเพื่อรองรับน้ำฝน		●	●
หมวดที่ 2 : ขณะเกิดภัยพิบัติ			
4. โครงการด้านการรับมือภัยพิบัติ			
1) การอพยพประชาชนและทรัพย์สินสู่จุดรวมพลอย่างปลอดภัย	●	●	
2) การให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ปลอดภัย		●	●
3) การซ่อมบำรุงโครงการสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกฯ		●	●

ตารางที่ 1 (ต่อ)

โครงการพัฒนา/กิจกรรมการพัฒนา	A	AA	AAA
หมวดที่ 3 : หลังเกิดภัยพิบัติ			
5. โครงการด้านการช่วยเหลือและฟื้นฟู			
1) การขนย้ายและกำจัดเศษซากที่เกิดจากภัยพิบัติอย่างถูกวิธี	●	●	●
2) การซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่	●	●	●
3) การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชน	●	●	●
4) การฟื้นฟูสภาพจิตใจของประชาชนในชุมชน	●	●	●
5) การระดมเงินทุนสำหรับการช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประสบภัยพิบัติ		●	●
6) การกำหนดหรือจำแนกวิธีการช่วยเหลือและฟื้นฟูด้านการเงิน		●	●
7) การส่งเสริมองค์ความรู้และการปฏิบัติด้านอาชีพและการตลาด		●	●
8) การควบคุม ติดตาม และประเมินผลการช่วยเหลือและฟื้นฟู	●	●	●
หมายเหตุ : - A คือ ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ หมายถึง ชุมชนสามารถบริหารจัดการและรับมือได้ด้วยตนเอง มีระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี - AA คือ ชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่นร่วมดำเนินการ หมายถึง ชุมชนยังสามารถบริหารจัดการและรับมือได้ แต่ต้องให้หน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาร่วมสนับสนุนทั้งงบประมาณและปัจจัยด้านอื่น ๆ ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีระยะเวลาระหว่าง 1-5 ปี - AAA คือ ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ หมายถึง ชุมชนมีความยากลำบากหรือไม่สามารถบริหารจัดการและรับมือได้ จำเป็นต้องให้หน่วยงานท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมสนับสนุนทั้งงบประมาณและปัจจัยด้านอื่น ๆ ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีระยะเวลามากกว่า 5 ปี			

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาที่เกิดขึ้นได้สร้างให้เกิด “กลไกเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม” ที่เป็นการพัฒนาศักยภาพของคนหรือประชาชนในชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน ผ่านกระบวนการทำงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้ ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คณะทำงานได้ศึกษาสภาพปัญหาภัยพิบัติของชุมชน และเก็บรวบรวมข้อมูลด้านประวัติความเป็นมาของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน รวมทั้งข้อมูลเบื้องต้นในมิติด้านสิ่งแวดล้อม-กายภาพ สังคม-วัฒนธรรม และนโยบาย-เศรษฐกิจ และโดยเฉพาะด้านปัญหาภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบและความเสียหายต่อชุมชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น วาตภัย อุทกภัย คลื่นลมแรง น้ำทะเลหนุนสูง และการกัดเซาะชายฝั่ง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการศึกษาสภาพปัญหาภัยพิบัติ และการประเมินผลกระทบจากภัยพิบัติ ที่ให้ความสำคัญกับข้อมูลสภาพปัญหาภัยพิบัติของรวมทั้งข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน ตามแนวทางการศึกษาเรื่อง “การจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐาน” ของ Department of Marine and Coastal Resources (2008) โดยผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Narawaew & Kamolvej (2019)

ที่ระบุว่าจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐาน จะใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการด้านภัยพิบัติธรรมในระดับชุมชน เพื่อการช่วยเหลือรักษาชีวิต ให้การบรรเทาทุกข์ และเผชิญกับสถานการณ์ในภาวะวิกฤตเมื่อภัยได้เกิดขึ้น

สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คณะทำงานได้นำข้อมูลที่ได้รวบรวมจากเครื่องมือวิจัย “แผนที่ชุมชน” ที่สร้างการเรียนรู้และความเข้าใจถึงข้อมูลบริบททางด้านกายภาพ-สิ่งแวดล้อมแบบองค์รวมของชุมชนแบบง่ายจากการสำรวจด้วยตา การเดินพูดคุยสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เช่น สิ่งปลูกสร้าง อาคาร และสถานที่ หรือสิ่งที่สำคัญของแต่ละชุมชน เป็นต้น “เส้นแบ่งเวลา” ที่สร้างความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ทางด้านสังคม-วัฒนธรรมแบบองค์รวมของชุมชน ด้วยการนั่งสนทนากลุ่มที่เป็นการเล่าประวัติความเป็นมาของชุมชน และจัดทำข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของชุมชน “ปฏิทินชุมชน” ที่สร้างความเข้าใจถึงบริบททางด้านสังคม-วัฒนธรรม และนโยบาย-เศรษฐกิจของแต่ละชุมชนแบบองค์รวม ด้วยวิธีการนั่งสนทนากลุ่มเพื่อเล่าประวัติด้านประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นในรอบปีหรือตามฤดูกาล และจัดทำเป็นตารางแสดงข้อมูลกิจกรรมหรือเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ของแต่ละชุมชน มาประเมินผลกระทบจากภัยพิบัติ ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา จากเครื่องมือวิจัย “แบบประเมินผลกระทบทางสุขภาพ” ถูกนำมาใช้ประเมินประชาชนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติทั้ง 12 หมวด ตามแนวคิด “การประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยชุมชน” ของ Kanchanachitra, Podhisita, Archavanitkul, Chamchan, Siriratmongkol, Tipsuk & Thapsuwan (2011) และ Department of Health (2013) และ Birley (2011) ที่นำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่อการประเมินสุขภาพของประชาชนในชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน รวมทั้งแบบสอบถาม เพื่อนำผลที่ได้รับมาตรวจสอบ และสร้างเป็นแนวทางการจัดการภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งต่อไป

ด้วยเหตุนี้ จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คณะทำงานได้จัดทำผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัยพิบัติตามกระบวนการและแนวคิด “การวางแผนเชิงปฏิบัติการโดยชุมชน” ที่ประชาชนในชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชนมีความเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้มีส่วนได้เสีย ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนในชุมชน และยังเชื่อมโยงกับลักษณะของผู้นำชุมชนที่ต้องมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนโครงการหรือกิจกรรมที่สำคัญตามแนวคิดของ Pandey & Okazaki (2005) ประกอบกับการกล่าวถึงการใช้องค์ความรู้ชุมชนเป็นตัวกำหนดทิศทางการบริหารจัดการและรับมือกับภัยพิบัติอย่างเหมาะสม ที่ตั้งเอามิติด้านกายภาพ-สิ่งแวดล้อม สังคม-วัฒนธรรม และนโยบาย-เศรษฐกิจของชุมชนมาออกแบบร่วมกันตามแนวคิดของ Department of Public Works and Town & Country Planning (2009) ซึ่งจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่จะช่วยบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของชุมชนชายฝั่ง แล้วจึงช่วยทำให้ความสามารถในรับมือสูงขึ้น สามารถปรับสภาพให้ตอบรับกับภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปตามแนวคิดของ Konisranukul (2007) ซึ่งหัวใจสำคัญของแนวคิดนี้คือ การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อคน กลุ่มคน และองค์กรในชุมชน เชื่อว่าผลประโยชน์ของพวกเขาเองนั้น จะได้รับการสนองตอบที่ดีขึ้นจากการสร้างพันธมิตรกับหน่วยงานภาครัฐและภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้กระบวนการวางแผนเชิงปฏิบัติการทั้ง 10 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ Nophaket (2011) และ United Nations

Human Settlements Programme (2007) และ Alameda County Public Health Department (2004) ได้แก่ การสร้างความเข้าใจในบริบทของชุมชน การสังเกตลักษณะทางกายภาพสังคม และเศรษฐกิจ การสำรวจทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่ การระบุปัญหาและความต้องการ การลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การจัดทำแผนดำเนินงาน การจัดทำผังแม่บทชุมชน การกำหนดแผนติดตามและประเมินผล และการดำเนินการติดตามและประเมินผล

การศึกษาครั้งนี้ยังใช้แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามต้องการให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน รวมทั้งการเพิ่มบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และความสามัคคีของชาวบ้านในแต่ละชุมชนให้มากขึ้น ภายใต้ระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ระดับ คือ การให้ข้อมูลข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็น การเกี่ยวข้อง ความร่วมมือ และการเสริมอำนาจแก่ประชาชนตามแนวคิดของ Marshall & Rossman (2006) และ Nophaket (2011)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เชิงนโยบาย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชนะ องค์การบริหารส่วนตำบลวัง องค์การบริหารส่วนตำบลชลคราม องค์การบริหารส่วนตำบลดอนสัก และเทศบาลเมืองดอนสัก สามารถนำเอาผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน ที่ตั้งอยู่รอบอ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ไปใช้เป็นกรอบและทิศทางการกำหนดนโยบาย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง
2. เชิงสาธารณะ ควรส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน และเข้าร่วมเครือข่ายความร่วมมือที่สร้างกระแสความสนใจ และความตื่นตัวของประชาชนเป็นวงกว้างในชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว
3. เชิงวิชาการ ควรนำกรอบแนวคิดการวิจัยจากการบูรณาการแนวคิดการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน เป็นฐาน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยชุมชน และการวางแผนเชิงปฏิบัติการโดยชุมชน มาสร้างเป็นกลไกเชิงพื้นที่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนจาก ชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน และตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งสร้างองค์ความรู้ในการจัดทำผังแม่บทชุมชนและแผนการจัดการภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งรอบอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่สร้างให้เกิดการรับรู้และการตระหนักถึงการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติ และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน
4. เชิงพาณิชย์ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน สามารถนำผลการศึกษาในด้านโครงการพัฒนา/กิจกรรมการพัฒนาที่เกี่ยวข้องในเชิงพาณิชย์ มาประยุกต์ใช้และต่อยอดจากผลของการดำเนินงานครั้งนี้ เป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงานด้านการผลิต การแปรรูป การจำหน่าย และการตลาด ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับงานวิจัยในอนาคตนั้น ควรต่อยอดในส่วนของการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคนและกลุ่มอาสาสมัครการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนชายฝั่งทั้ง 6 ชุมชน ให้มีความต่อเนื่องและสามารถบริหารจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐาน ต่อไป

References

- Alameda County Public Health Department. (2004). **A Handbook for Participatory Community Assessments: Experiences from Alameda County**. Oakland, CA : Alameda County Public Health Department.
- Birley, M. (2011). **Health Impact Assessment: Principles and Practice**. London : Routledge.
- Charoensit, P. (2007). **Survey of Coastal Eroded Areas during Monsoon Season at the West Gulf of Thailand from Chumphon to Pattani between December 2006-January 2007**. Bangkok : Police Printing Bureau. [in Thai]
- Department of Health. (2013). **Guidelines for Health Impact Assessment in the Local Level the Meaning and Importance of Health Impact Assessment**. Nonthaburi : Printing House of the Agricultural Co-operative Federation of Thailand. [in Thai]
- Department of Marine and Coastal Resources. (2008). **Strategies for Managing, Preventing and Solving the Problem of Coastal Erosion**. Nonthaburi : Ploy Media. [in Thai]
- Department of Public Works and Town & Country Planning. (2009). **Manual for Specific Plan Preparation**. Bangkok : The office of National Buddhism Press. [in Thai]
- Kanchanachitra, C., Podhisita, C., Archavanitkul, K., Chamchan, C., Siriratmongkol, K., Tipsuk, P. & Thapsuwan, S. (2011). **Thai Health 2011: HIA - A Mechanism for Healthy Public Policy**. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research, Mahidol University. [in Thai]
- Konisranukul, W. (2007). The Substantive Urban Design Considerations: Priorities for Creating Successful Places. **Journal of Architectural/Planning Research and Studies**, 5(2), 91-107. [in Thai]
- Lincharearn, A. (2012). Qualitative Data Analysis Techniques. **Journal of Educational Measurement Mahasarakham University**, 17(1), 17-29.
- Marshall, C., & Rossman, G. (2006). **Doing Participatory Action Research**. (4 Th Ed.). Thousand Oaks : Sage.

- Narawaew, H. & Kamolvej, T. (2019). Disaster Management Comparative Case Study: Pak Kret Municipality, Nonthaburi Province, Hat Yai Municipality, Songkhla Province and Don Chimppli Sub-district, Chachoengsao Province. *Journal of Thai Ombudsman*, 24(2), 35-82. [in Thai]
- Nophaket, N. (2011). **Development for a Process of Community-active Planning : A Case of Prik Municipality's Landscape Master Plan**. Bangkok : Thai Health Promotion Foundation. [in Thai]
- Pandey, B. & Okazaki, K. (2005). Community Based Disaster Management : Empowering Communities to Cope with Disaster Risks. *Regional Development Dialogue*, 2, 52-57.
- Rattanamanee, P., Limjirakhajorn, K. & Chotikasathien, W. (2008). Integrated knowledge of shore protection projects. In *Proceedings of the 6th PSU Engineering Academic Conference, 8-9 May 2008*(pp. 38-44). Songkhla : Prince of Songkla University. [in Thai]
- Srisa-ard, B. (2013). **Introduction to Research**. (9 th ed.). Bangkok : Suweeriyasarn. [in Thai]
- Taylor, N. (2007). **Urban Planning Theory since 1945**. London : Sage.
- United Nations Human Settlements Programme. (2007). **People's Process in Post-disaster and Post-conflict Recovery and Reconstruction: Community Action Planning**. Fukuoka : Regional Office for Asia and the Pacific.

อิทธิพลการทำงานเป็นทีมที่ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

Influence of Teamwork on Performance of Local Administrative Organization

Personnel in Muang District, Phetchabun Province

ปิยะนุช พรหมประเสริฐ*

Piyanut Promprasert

Received : September 15, 2021

Revised : March 11, 2022

Accepted : June 6, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการทำงานเป็นทีมและระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) อิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างง่ายจากบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 167 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) การทำงานเป็นทีมภาพรวมอยู่ในระดับมากและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 2) อิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ด้าน คือด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงานและความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

คำสำคัญ : ทำงานเป็นทีม / ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Lecturer of Human Resource Management Faculty of Management Science, Phetchabun Rajabhat

University e-mail: pook6333@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) the level of teamwork and the level of performance of personnel of local government organizations in Muang district. Phetchabun Province, 2) Influence of teamwork on the efficiency of work performance of personnel of local government organizations in Muang District Phetchabun Province. The sample was randomly sampled using a simple random sampling method from 167 personnel in local administrative organizations in Muang District, Phetchabun Province. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis. The results of the research were found that 1) overall teamwork was at a high level and operational efficiency was at a high level, 2) The influence of teamwork on the performance of personnel of local administrative organizations in Muang District, Phetchabun Province was statistically significant at the 0.05 level for 2 aspects, namely the setting of the team's mission and goals and the progress and job security.

Keywords : Teamwork / Performance Efficiency

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีขององค์กร เป็นปัจจัยที่สร้างให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทิศทางบวกหรือลบได้ ทั้งนี้ในการพัฒนาองค์กร การขยายกิจการ การเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรให้มีศักยภาพสูงมากขึ้นองค์กรจะต้องจึงต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์เป็นหลักสำคัญ ดังนั้นในการบริหารงานขององค์กรควรต้องมีระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เพราะการมีบุคลากรที่ดีในองค์กรจะเป็นสิ่งขับเคลื่อนให้การดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ Klinsringam (2016) ได้นอกจากผู้บริหารองค์กรจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องการคัดเลือกบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ มีทักษะ มีความรู้ มีประสบการณ์และมีความเหมาะสมต่อตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติแล้ว ควรต้องคำนึงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน อุปกรณ์และเครื่องมือที่ดีอยู่ในสภาพพร้อมนำไปใช้กับการทำงานได้ รวมไปถึงการสร้างบรรยากาศ สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีทำให้บุคลากรมีความสุขต่อการทำงาน จึงจะสอดคล้องกับองค์กรมีศักยภาพที่ดี เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรหลากหลายมิติ อาทิ คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ไม่ตรงคุณสมบัติที่คาดหวังในแต่ละตำแหน่ง การจำกัดจำนวนเจ้าหน้าที่และเพิ่มปริมาณงานที่มากขึ้นให้แต่ละบุคคลรับผิดชอบงานที่หลากหลายด้านหรือรวมไปถึงการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งอาจเกินกว่าทักษะเดิมของบุคลากรในองค์กรและสร้างแรงกดดันและความเครียดในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อสุขภาพของบุคลากรในอนาคต ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาได้มีการนำแนวทางการทำงานเป็นทีมมาช่วยในการทำงานเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาที่พบในองค์กรโดยเปลี่ยนแนวคิด

มองคนในองค์กรเป็นทีมงานโดยการสร้างและบริหารคนขององค์กรหรือหน่วยงานแบบทีมงาน ผลของที่จะเกิดขึ้นจะแตกต่างไปจากการบริหารแบบดั้งเดิมที่บังคับบัญชาให้ได้ตามเป้าหมายทีมงานจะเป็นทรัพยากรมนุษย์หรือทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานที่องค์กรมุ่งสร้างและพัฒนาขึ้นมาจากบุคลากรที่หลากหลายมารวมกันเพื่อปฏิบัติการกิจต่างๆ ให้แก่องค์กร การสร้างทีมเป็นกระบวนการเริ่มต้นที่สำคัญต่อการพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การเรียนรู้การทำงานเป็นทีมต้องเข้าใจปัจจัยที่เกี่ยวข้องอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน (Office of the Civil Service Commission, 2017)

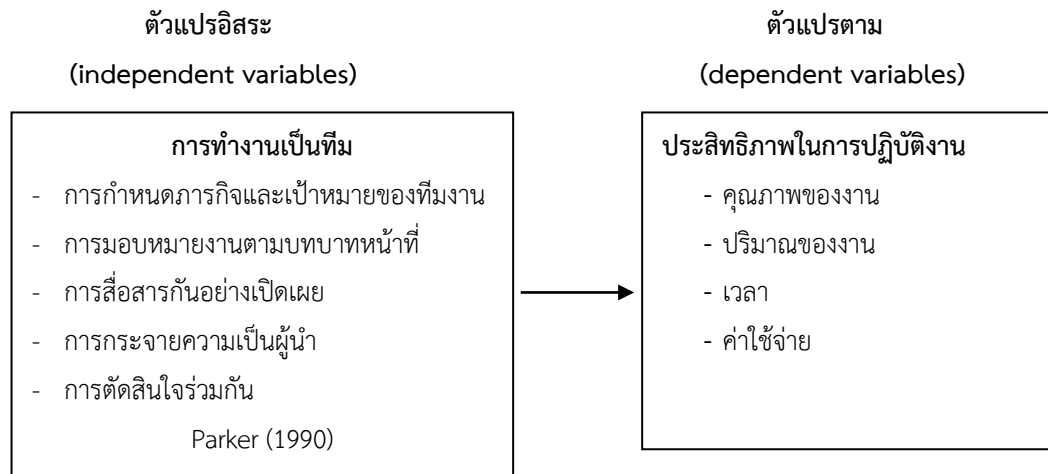
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานภาครัฐที่เกิดขึ้นเพื่อกระจายอำนาจการปกครองไปยังชุมชนซึ่งจะบริหารจัดการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถดำเนินการจัดสรรงบประมาณโครงการตามความสอดคล้องต่อความต้องการของชุมชน ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่และชุมชนได้รับการพัฒนาตามความต้องการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีหน้าที่ดำเนินงานที่หลากหลายตามความต้องการของพื้นที่นั้น ๆ ส่งผลให้บุคลากรในหน่วยงานต้องมีการปฏิบัติงานที่หลากหลายด้วยเช่นกัน และอาจจะได้รับการปฏิบัติงานเกินประสิทธิภาพและเกินศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ ทำให้บุคลากรไม่สามารถบรรลุภารกิจงานตามเป้าหมายที่กำหนดได้ และจะกระทบต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านั้น ทำให้ไม่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาตนเองในพื้นที่ตามนโยบายของรัฐบาล ในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนได้ การทำงานเป็นทีมจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่หน่วยงานได้นำมาใช้แก้ไขปัญหาซึ่งในปัจจุบันพบว่า การทำงานเป็นทีมของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งยังขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร อาจเนื่องจากปัจจัยที่มีอิทธิพลบางอย่างของการทำงานเป็นทีม เช่น การมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ของตน การสื่อสารระหว่างบุคลากรในทีม หรือการกระจายความเป็นผู้นำ ฯลฯ ดังนั้นเพื่อต้องการให้การทำงานเป็นทีมของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น จึงดำเนินการศึกษาอิทธิพลของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเป็นทีมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีปัจจัยใดบ้าง เพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำผลจากการศึกษาที่พบมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวิธีการบริหารงานและการวางแผนการบริหารบุคลากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการทำงานเป็นทีมและระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

จากวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยเขียนกรอบแนวคิดที่แสดงความเกี่ยวข้องกันของตัวแปรที่สนใจศึกษาได้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

อิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สมมติฐานการวิจัย 1 ปัจจัยด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร

สมมติฐานการวิจัย 2 ปัจจัยด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สมมติฐานการวิจัย 3 ปัจจัยด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผยมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สมมติฐานการวิจัย 4 ปัจจัยด้านการกระจายความเป็นผู้นำมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สมมติฐานการวิจัย 5 ปัจจัยด้านการตัดสินใจร่วมกันมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 5 แห่ง บุคลากรทั้งสิ้น 288 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 167 คนซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการแทนค่าสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973 p.725) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 167 คน
คำนวณสัดส่วน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ที่	หน่วยงาน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.	องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน	65	38
2.	องค์การบริหารส่วนตำบลชนไพร	47	27
3.	องค์การบริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็ก	53	30
4.	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโคก	60	35
5.	องค์การบริหารส่วนตำบลวังชมพู	63	37
รวม		288	167

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ การทำงานเป็นทีม โดยใช้แนวคิดของ Parker (1990) แบ่งตามแนวคิดได้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน 2) ด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ 3) ด้านการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย 4) ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ และ 5) ด้านการตัดสินใจร่วมกัน

2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยศึกษาตามแนวคิดของ Peterson & Plowman (1989) แบ่งตามแนวคิดได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของงาน 2) ด้านปริมาณงาน 3) ด้านเวลา และ 4) ด้านค่าใช้จ่าย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎีต่าง ๆ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาอิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

3. การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจากการสังเคราะห์และพัฒนาข้อคำถามจากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

4. ตรวจสอบความถูกต้องและความชัดเจนของภาษา โดยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) หากข้อคำถามใดมีค่า IOC มากกว่า 0.06 ก็คงข้อคำถามนั้นไว้ และหากมีค่าน้อยกว่า 0.60 ก็ตัดข้อคำถามนั้นทิ้ง โดยผลการตรวจสอบข้อคำถามตรงกับจุดประสงค์ในการศึกษานี้ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลองซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยในครั้งนี้ ที่มีลักษณะการทำงานคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ทำการศึกษา จำนวน 30 คน

6. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามมาลงรหัสเพื่อคำนวณหาคุณภาพของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่าน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้จริงได้ จากการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นพบว่า ตัวแปรการทำงานเป็นทีมมีความเชื่อมั่น 0.95 และตัวแปรประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีความเชื่อมั่น 0.91

7. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 167 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แนวคิดของ Parker (1990) จำนวน 19 ข้อ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 คำถามที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยศึกษาตามแนวคิดของ Peterson & Plowman (1989) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 12 ข้อ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นทั่วไป โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา

ปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิเคราะห์ข้อมูลความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

การทำงานเป็นทีมและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน

วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ใช้วิเคราะห์อิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

3. เกณฑ์การแปลผล ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยของ Best, J.W. (1993)

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 62.28 มีอายุระหว่าง 30 ปี ไม่เกิน 40 ปี ร้อยละ 50.30 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 48.50 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 58.68 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 บาท ไม่เกิน 20,000 บาท ร้อยละ 59.88 และส่วนใหญ่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 3 ปี ไม่เกิน 5 ปี ร้อยละ 53.89

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการทำงานเป็นทีมและระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการทำงานเป็นทีมของบุคลากรองค์กรบริหารส่วน
ตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การทำงานเป็นทีม			
ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน	4.15	0.71	มาก
ด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่	4.19	0.76	มาก
ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย	4.12	0.73	มาก
ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ	4.17	0.78	มาก
ด้านการตัดสินใจร่วมกัน	4.29	0.63	มาก
ระดับการทำงานเป็นทีม	4.18	0.72	มาก
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน			
ด้านคุณภาพของงาน	4.24	0.65	มาก
ด้านปริมาณงาน	4.29	0.63	มาก
ด้านเวลา	4.27	0.65	มาก
ด้านค่าใช้จ่าย	4.21	0.72	มาก
ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	4.25	0.66	มาก

2.1 การทำงานเป็นทีมของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.18, S.D.=0.72) รายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านการตัดสินใจร่วมกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=0.63) รองลงมาด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ ($\bar{X}$ =4.19, S.D.=0.76) ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ ($\bar{X}$ =4.17, S.D.=0.78) ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน ($\bar{X}$ =4.15, S.D.=0.71) และด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ =4.12, S.D.=0.73)

2.2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.25, S.D.=0.66) รายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านปริมาณงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=0.63) รองลงมาด้านเวลา ($\bar{X}$ =4.27, S.D.=0.65) ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X}$ =4.24, S.D.=0.65) และด้านค่าใช้จ่ายมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ =4.21, S.D.=0.72)

3. ผลการวิเคราะห์สมมติฐานอิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของอิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

ตัวแปรต้น	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน				
	B	SE(b)	Beta	T	p-value
ค่าคงที่	1.66	0.19		8.90	0.00
1. ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน	0.19	0.08	0.23	2.49	0.01*
2. ด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่	0.34	0.07	0.45	4.95	0.00*
3. ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย	0.04	0.07	0.05	0.50	0.62
4. ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ	0.04	0.07	0.06	0.59	0.56
5. ด้านการตัดสินใจร่วมกัน	0.02	0.07	0.03	0.27	0.79

Multiple R =0.75³ R Square =0. 56 Adjusted R Square =0.55 Std. Error =0.32

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลสรุป ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของอิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ 0.75 และมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร้อยละ 56.00 การพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจะมีความคาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดประมาณ 0.32 เมื่อดำเนินการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของอิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า ค่า p-value ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน ($p = 0.01$) และด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ ($p = 0.00$) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด ($\alpha = 0.05$) จึงเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนตัวแปรการทำงานเป็นทีมด้านอื่นๆ ไม่อิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยมีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 56.00 และปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่ใช่ในการทำงานเป็นทีมอีกร้อยละ 44.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ $Y = 1.66 + 0.23$ (ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน) $+ 0.45$ (ด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการทำงานเป็นทีมของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการตัดสินใจร่วมกันมีค่าสูงสุด ผลดังกล่าว อาจเป็นเพราะองค์กรมีคำสั่งจัดตั้งคณะทำงานในด้านต่างๆ ตามระเบียบในการปฏิบัติงาน มีการจัดประชุม เพื่อวางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย มีคำสั่งมอบหมายงานแต่ละบุคคลที่ชัดเจน รวมถึงมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ องค์กรประชุมที่มีช่วยเป็นเครื่องมือต่อการตัดสินใจร่วมกัน ส่งผลให้ด้านดังกล่าวนี้มีค่าสูงสุด ส่วน

ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผยมีค่าต่ำที่สุด อาจเนื่องจากบุคลากรในองค์กรมีเพียงการสื่อสารโดยวาจาระหว่างกัน อาจทำให้เกิดความสับสนหรือเข้าใจผิดได้ ด้านดังกล่าวนี้จึงมีค่าต่ำ ดังนั้นเพื่อให้การสื่อสารภายในองค์กรมีประสิทธิภาพ ควรจะต้องมีการจัดทำคู่มือประกอบการชี้แจงในแต่ละเรื่องแต่ละประเด็นอย่างละเอียดชัดเจนด้วย เพื่อให้ได้แนวทางการทำงานเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ จะช่วยให้การทำงานเป็นทีมงานมีประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดียิ่งขึ้น

2. ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านปริมาณงานมีค่าสูงสุด เนื่องจากองค์กรมีกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน มีการแบ่งอำนาจในการบริหาร มีกลุ่มงานทำงานตามภารกิจ และมีลำดับขั้นในการบริหารงาน มีบุคลากรเพียงพอต่อปริมาณงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ สามารถเพิ่มกรอบอัตรากำลังได้ด้วยตนเองหากพบว่าปริมาณงานมีมากกว่าภารกิจที่มี จึงทำให้บุคลากรในองค์กรมีปริมาณงานในการทำงานที่เหมาะสม สามารถทำงานได้ตามเป้าหมายในเวลาที่กำหนด ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานที่ดี และพบว่าด้านค่าใช้จ่ายมีค่าต่ำที่สุด อาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันที่มีค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น แต่มีรายรับเท่าเดิม ประกอบกับมีรายจ่ายที่มีอาจควบคุมได้ โดยจะเป็นไปตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ ตามนโยบายและเทศบัญญัติที่กำหนด ในการจัดทำโครงการ หรือสร้างสาธารณะประโยชน์ต่างๆ ในการพัฒนาแต่ละท้องที่ เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ซึ่งในแต่ละประเด็นแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม โดยงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐอาจไม่เพียงพอ และกระทบต่อการสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามภารกิจขององค์กรได้

3. อิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีอิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงานและด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกเหนือจากงานปกติ และมีความจำเป็นต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมจึงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งอิทธิพลทั้ง 2 ด้านดังกล่าว ทำให้การทำงานเป็นทีมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้นควรหาวิธีการเสริมสร้างการบริหารงานในการทำงานเป็นทีม โดยนำอิทธิพลดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทาง อาทิ การจัดทำคำสั่งคณะทำงาน กำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติแต่ละบุคคล มีคู่มือในการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาและเป้าหมาย สร้างแผนงานให้ครอบคลุมในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้ทีมงานขององค์กรมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ในการที่บุคลากรยังขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือมีความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง หรือมีงานที่หลากหลายมากเกินไปจนไม่รู้ความชัดเจนต่องานที่ได้รับมอบหมายตามบทบาทหน้าที่ของตนเองที่รับผิดชอบ จึงทำให้การปฏิบัติงานล่าช้าไม่ตรงตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด รวมถึงส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเกินงบประมาณที่วางแผนไว้ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Persalae (2016) พบว่า การทำงานเป็นทีมด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะมาตรการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่า ระดับการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผยค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ผู้บริหารควรมีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเข้าใจได้ ให้โอกาสบุคลากรได้แสดงความคิดเห็นเสนอแนะ จัดการสื่อสารข้อมูล ข่าวสารให้โปร่งใสให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ สามารถอธิบายข้อสงสัยต่าง ๆ ที่มี รวมถึงสนับสนุนการแสดงความคิดเห็นของบุคลากรในองค์กรให้สามารถโต้แย้งหรือ แสดงความคิดเห็นต่อผู้บังคับบัญชาได้ถ้าเห็นว่าคำสั่งหรือนโยบายนั้นไม่เหมาะสมกับองค์กร รวมทั้งการติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรให้สามารถสื่อสารกันได้โดยสะดวก เพื่อให้พนักงานในองค์กรรู้สึกว่าคุณภาพมีความเป็นกันเอง สามารถติดต่อสื่อสารเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้บุคลากรเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานเป็นทีมขององค์กรต่อไป

2. จากการศึกษาพบว่า ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านค่าใช้จ่ายมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ผู้บริหารควรจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่ต้องดำเนินการและรายจ่ายที่ต้องใช้ให้มีความสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ พิจารณาค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้มีความถูกต้องตามระเบียบที่ต้องปฏิบัติ มีหลักการเหมาะสมกับงาน มีการชี้แจงการใช้จ่ายงบประมาณและแต่งตั้งตัวแทนเพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

3. จากการศึกษาพบว่า อิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน ผู้บริหารควรกำหนดลักษณะของการปฏิบัติงานที่สมาชิกทุกคนเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการปฏิบัติงานที่ชัดเจน โดยมีการแจ้งรายละเอียดของภารกิจและเป้าหมายที่กำหนด และแนวทางการปฏิบัติงาน แก่ทีมงานให้รับทราบโดยทั่วกัน เพื่อให้มีทิศทางการปฏิบัติงานตามที่วางไว้

4. จากการศึกษาพบว่า อิทธิพลการทำงานเป็นทีมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ผู้บริหารควรกำหนดบทบาทของงาน รวมถึงความคาดหวังที่มีต่องานนั้นด้วย เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาของความขัดแย้งด้านบทบาททีมงานจะต้องมีกระบวนการวิเคราะห์ความชัดเจนของบทบาทเพื่อให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่สามารถวัดผลออกมาได้อย่างชัดเจน เช่น ความพึงพอใจในงาน บรรยากาศองค์กร พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เป็นต้น เพื่อศึกษาว่ามีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานหรือไม่อย่างไรและนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาองค์กรต่อไป

2. ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการการทำงานเป็นทีมเพื่อหาแนวทางการปรับปรุงและแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น

3. ควรศึกษาปัจจัยด้านลักษณะงานที่แตกต่างกัน เปรียบเทียบเชิงลึกว่าลักษณะงานใดขาดแรงจูงใจในการทำงานและจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและแนวโน้มของลักษณะงานที่มีความจรรู้รักที่ดีต่อองค์กร

References

- Best, J.W. (1993). **Research in education**. (4 th ed.). Eaglewood Cliffs, NJ: prentice Hall.
- Klinsringam, B. (2018). Factors affecting organizational citizenship behavior and performance efficiency a case study of department of agriculture ministry of agriculture and cooperatives. **Academic Services Journal Prince of Songkla University**, 29(3), 117-131. [In Thai]
- Office of the Civil Service Commission. (2017). **E-Book, Effective team building**. [Online]. Available : <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf>.
- Parker, G.M. (1990). **Teampayers and team work: the new competitive business strategy**. San Francisco, Calif : Jossey-Bass.
- Persalae, W. (2016). **Factors influencing employees' performance efficiency in automotive industry group**. Master's of Science Program in Human Resource Management Thesis Sripatum University. [In Thai]
- Peterson, E. & Plowman, E.G. (1989). **Business organization and management**. Homewood, Illinois : Richard D. Irwin.
- Yamane. (1967). **Taro Statistic : An Introductory Analysis**. (3 rd ed.). New York : Harper & row.

อิทธิพลขององค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วม :
กรณีศึกษา เทศกาลดนตรีแคทเอ็กซ์โป

The Influence of Festivalscape Components on Attendees'
Memorable Experience: A Case Study of the Cat Expo Music Festival

จิตสุภา เมืองแมน*

Jitsupa Maungman

สันติธร ภูริภักดี**

Santidhorn Pooripakdee

Received : June 22, 2022

Revised : February 22, 2023

Accepted : March 27, 2023

บทคัดย่อ

เทศกาลดนตรีในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมมากขึ้น ดังนั้นผู้จัดงานจึงต้องทำความเข้าใจวิธีการส่งมอบประสบการณ์ที่น่าจดจำไปยังผู้เข้าชม บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลเพื่องานเทศกาลดนตรี 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมเทศกาลดนตรี งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มผู้ร่วมงานเทศกาลดนตรีแคทเอ็กซ์โป ครั้งที่ 8 จำนวน 389 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า สามารถจำแนกองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลได้จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบรรยากาศภายในงาน 2) ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล 3) ด้านความบันเทิงบนเวที และ 4) ด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน การศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วม พบว่า องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาล

*อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Lecturer in Faculty of Management Sciences, Phuket Rajabhat University

e-mail: jitsupa.m@pkru.ac.th

**อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer in Faculty of Management Sciences, Silpakorn University

ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล ($\beta=0.248$) มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมเทศกาลดนตรีมากที่สุด รองลงมาเป็น ด้านความบันเทิงบนเวที ($\beta=0.230$) ด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน ($\beta=0.159$) และด้านความสะดวกและบรรยากาศภายในงาน ($\beta=0.138$) ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเทศกาลดนตรีที่จะสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำให้กับผู้บริโภค

คำสำคัญ : ภูมิทัศน์เทศกาล / เทศกาลดนตรี / ประสบการณ์ที่น่าจดจำ / ประสบการณ์อีเวนต์

ABSTRACT

Music festivals are increasingly popular in Thailand. As a result, organizers must understand how to provide their visitors with a memorable experience. The purposes of this research paper were to: 1) examine the festivalscape components for the music festival; and 2) examine the festivalscape components that influenced the memorable experiences of the music festival attendees. This is a quantitative study. A questionnaire was utilized to collect data through convenient sampling. The sample consisted of 389 attendees at the 8th annual Cat Expo music festival. The data was analyzed using descriptive statistics, exploratory factor analysis, and multiple regression analysis. According to the findings, four festivalscape components were characterized as follows: 1) facilities and atmosphere; 2) program and information; 3) on-stage entertainment; and 4) souvenirs and activities. The study of the influence of festivalscape components on attendees' memorable experiences discovered that program and information had the greatest influence on music festival attendees' memorable experiences, followed by on-stage entertainment, souvenirs and activities, and convenience and atmosphere, respectively. The study's findings will contribute to the development of a music festival format that will provide attendees with a memorable experience.

Keywords : Festivalscape / Music Festival / Memorable Experience / Event Experience

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับอิทธิพลจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ของโลก ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (Selmi, et al., 2021, pp.324-345) สิ่งนี้นำมาซึ่งการขยายตัวของรูปแบบการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ (Soliman, 2015, pp.61-72) รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงกิจกรรม (Event Tourism) ที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง (Getz & Page, 2016, pp.593-632) ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ นักวิชาการบางส่วนมองว่าการท่องเที่ยวประเภทนี้เป็นกลยุทธ์การตลาดเชิงรุก (Janprasit, 2019, pp.104-125) ที่มีส่วนต่อการส่งเสริมภาพลักษณ์ รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับสถานที่ท่องเที่ยวและเมืองจุดหมายปลายทาง (Moufakkir & Selmi, 2018, pp.108-119) โดยหนึ่งในองค์ประกอบ

สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกิจกรรม คือ การจัดงานเทศกาล (Festival) เพื่อดึงดูดผู้สนใจจำนวนมาก ให้มารวมตัวในสถานที่และเวลาเดียวกัน (Hodur & Leistritz, 2006, pp.303-316) ซึ่งเป็นกลไกในการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับชุมชน สำหรับประเทศไทยที่คนส่วนใหญ่หันมาให้ความสนใจกับวิถีทางการดำเนินชีวิต (Lifestyle) มากขึ้น แนวคิดการนำงานเทศกาลมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (Festival Economy) ได้ถูกผลักดันโดยสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) เพื่อเป็นเครื่องมือในการกระจายความเจริญ ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพของเมือง (Bangkok Post, 2020)

ความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของงานเทศกาลทำให้แนวคิดภูมิทัศน์เทศกาล (Festivalscape) ถูกกล่าวถึงมากขึ้น ในแวดวงวิชาการ โดย Lee, et al. (2008, pp.56-64) อธิบายว่าภูมิทัศน์เทศกาล หมายถึง บรรยากาศใน ภาพรวมของเทศกาลที่ผู้เยี่ยมชมได้สัมผัสและมีประสบการณ์ร่วม ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในงาน เช่น โปรแกรมงาน ข้อมูลของงาน สิ่งอำนวยความสะดวก พนักงาน สินค้าภายในงาน สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นต้น (Lee, Lee & Choi, 2011, pp.685-696) เหล่านี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาร่วม งาน (Mason & Paggiaro, 2012, pp.1329-1336) จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่าแนวคิดภูมิทัศน์ เทศกาลนั้นถูกนำไปใช้ในการวิเคราะห์การจัดงานเทศกาลหลายรูปแบบ และรายละเอียดขององค์ประกอบก็จะ แตกต่างกันไปตามประเภทและบริบทของงานนั้น (Selmi, et al., 2021, pp.324-345)

หนึ่งในเทศกาลที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และได้รับความนิยมอย่างมากจากนักท่องเที่ยวทั่วโลกคือเทศกาล ดนตรี (Kruger & Saayman, 2018, pp.1-16) ทั้งนี้ Tangit, Kibat, & Adanan (2016, pp.52-57) กล่าวว่า เทศกาลดนตรีเป็นกิจกรรมด้านความบันเทิงที่ประกอบด้วยศิลปินและแนวดนตรีที่หลากหลายจึงทำให้โอเวนต ประเภที่นี้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ชมได้ในวงกว้าง เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ เทศกาลดนตรีในประเทศไทยนั้น เติบโตอย่างรวดเร็วและได้สร้างวัฒนธรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่น่าจับตามอง ในปัจจุบันประเทศไทยมี เทศกาลดนตรีที่จัดขึ้นประจำทุกปีจำนวนมาก โดยรูปแบบของงานมีความแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ และกลุ่มตลาดเป้าหมาย เช่น งานบิ๊กเมาท์เทน (Big Mountain) งานวันเดอร์ฟรุต (Wonderfruit) งานแคท เอ็กซีโป (Cat Expo) เป็นต้น ถึงแม้ว่าในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ผ่านมา จะทำให้การจัดงาน เทศกาลดนตรีทั่วทั้งโลกต้องหยุดชะงัก แต่ภายหลังเมื่อสถานการณ์คลี่คลาย ประกอบกับการผ่อนปรนนโยบาย ทางสาธารณสุขของภาครัฐ ทำให้กิจกรรมประเภทนี้กลับมาคึกคักอีกครั้ง ทั้งนี้งานแคทเอ็กซีโป ครั้งที่ 8 ถือ เป็นเทศกาลดนตรีขนาดใหญ่ ที่ถูกจัดขึ้นในลำดับต้น ๆ ภายหลังสถานการณ์ดังกล่าว โดยงานเทศกาลดนตรี แคทเอ็กซีโปนั้นไม่ได้มีเฉพาะคอนเสิร์ต แต่เป็นโอเวนตประจำปีของคนที่สนใจดนตรีทั้งในและนอกกระแส อาจ กล่าวได้ว่าเป็นงานที่เปิดโอกาสให้คนในตลาดเพลงทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคได้แลกเปลี่ยน นำเสนอผลงาน และ เลือกซื้อสินค้าที่หลากหลาย รวมถึงมีกิจกรรมบันเทิงที่แปลกใหม่ และสร้างสรรค์มากมาย

จะเห็นได้ว่าเทศกาลดนตรีมีแนวโน้มความนิยมที่มากขึ้นอย่างชัดเจน ดังนั้นสิ่งสำคัญ คือ ผู้จัดงานต้อง เข้าใจวิธีการส่งมอบประสบการณ์ไปยังผู้เข้าร่วม (Ding & Hung, 2021, pp.1-11) ซึ่งประสบการณ์ที่น่าจดจำ (Memorable Experience) จะเกิดขึ้นเมื่อโอเวนตนั้นสามารถสร้างความประทับใจและความทรงจำให้กับ ผู้เข้าร่วม (Pine & Gilmore, 1998, pp.96-105) ทั้งนี้การศึกษาเกี่ยวกับภูมิทัศน์เทศกาล (Festivalscape) จะ

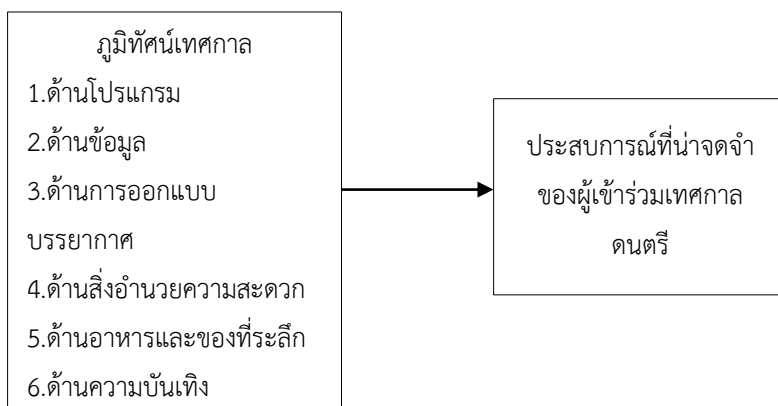
เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยกำหนดรูปแบบของเทศกาลดนตรีเพื่อสร้างประสบการณ์อันน่าจดจำให้กับผู้เข้าร่วม อย่างไรก็ตามจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับงานเทศกาลอาหาร และงานเทศกาลวัฒนธรรม (Selmi, et al., 2021, pp.324-345; Chen, King & Suntikul, 2019, pp.758-771; Mason & Paggiaro, 2012, pp.1329-1336; Lee, et al., 2008, pp.56-64) แต่ยังไม่พบการวิเคราะห์องค์ประกอบดังกล่าวในงานเทศกาลดนตรี งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมเทศกาลดนตรี และเนื่องจากองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลนั้นจะมีความแตกต่างกันตามประเภทและบริบทของงาน (Selmi et al., 2021, pp.324-345) ผู้วิจัยจึงต้องวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ของตัวแปรดังกล่าว ก่อนทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) เพื่อพยากรณ์อิทธิพลขององค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลที่มีต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมงานเทศกาลดนตรี ทั้งนี้ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเทศกาลดนตรีที่จะสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำให้กับลูกค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการออกแบบภูมิทัศน์เพื่องานเทศกาลดนตรีขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังสามารถนำองค์ประกอบที่ได้ไปปรับใช้กับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ตลอดจนพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเทศกาลที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์แห่งชาติ พ.ศ. 2561-2580

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลเพื่องานเทศกาลดนตรี
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมเทศกาลดนตรี

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลมีอิทธิพลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมเทศกาลดนตรี
กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องอิทธิพลขององค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วม: กรณีศึกษา เทศกาลดนตรีแคทเอกซ์โป เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียดดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือกลุ่มผู้เข้าร่วมงานเทศกาลดนตรีแคทเอกซ์โป ครั้งที่ 8 (Cat Expo 8) ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 7-8 พฤษภาคม 2565 ณ สวนสนุกวันเดอร์เวิลด์ รัมอินทรา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มผู้เข้าร่วมงานเทศกาลดนตรีแคทเอกซ์โปนั้นไม่ได้มีความสนใจเฉพาะคอนเสิร์ต แต่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมอื่น ๆ ภายในงานด้วย และเนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนของผู้เข้าร่วมที่แน่ชัด จึงใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ทราบจำนวนประชากรของ Cochran (1977) กำหนดสัดส่วนของประชากรที่ต้องการสุ่มร้อยละ 50 ค่าความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ 5% ($e = 0.05$) ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่ควรน้อยกว่า 385 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience sampling) ซึ่งเป็นวิธีสุ่มแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Selecting) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดตัวอย่างเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นโดยแจกแบบสอบถามจำนวน 420 ฉบับ และมีผู้ตอบกลับแบบสมบูรณ์รวมทั้งสิ้น 389 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 92.62

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบปลายปิด (Close-ended questionnaire) ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรอง จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลเพื่องานเทศกาลดนตรี จำนวน 20 ข้อ

3.1 ด้านโปรแกรม จำนวน 3 ข้อ พัฒนาจา Lee & Chang (2016, pp.453-467)

3.2 ด้านข้อมูล จำนวน 3 ข้อ พัฒนาจา Lee & Chang (2016, pp.453-467)

3.3 ด้านการออกแบบบรรยากาศ จำนวน 4 ข้อ พัฒนาจา Selmi, et al. (2021, pp.324-345) และ Carneiro, Eusébio, Caldeira & Santos (2019, pp.112-124)

3.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 3 ข้อ พัฒนาจา Lee & Chang (2016, pp.453-467) และ Lee, et al., (2008, pp.56-64)

3.5 ด้านอาหารและของที่ระลึก จำนวน 4 ข้อ พัฒนาจา Lee et al., (2008, pp.56-64)

3.6 ด้านความบันเทิง จำนวน 3 ข้อ พัฒนาจา Carneiro, Eusébio, Caldeira, & Santos (2019, pp.112-124), Goncalves et al., (2022, pp.18-37) และ Brown & Pappas (2021, pp.1-23)

ส่วนที่ 4 ประสิทธิภาพที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมงานเทศกาลดนตรี จำนวน 5 ข้อ พัฒนาจาก Torabi, et al. (2022, pp.1-18) และ Carissa, et al. (2020, pp.370-381)

โดยส่วนที่ 1 และ 2 มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ส่วนที่ 3 และ 4 มีลักษณะคำถามเป็นการให้คะแนนความคิดเห็นตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Linkert Rating Scale) 5 ระดับ ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดให้ 5 เท่ากับ มากที่สุด และ 1 เท่ากับ น้อยที่สุด แบบสอบถามได้มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่าทุกข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5-1 หลังจากนั้นทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มคนที่เคยเข้าร่วมเทศกาลดนตรี แคมป์เอ็กซ์โปที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ตัวอย่าง (Try out) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุดเท่ากับ 0.951 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์คือมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (Hair, et al., 2010)

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแปลความหมายของระดับค่าคะแนนตามเกณฑ์ของ Best (1981) ดังนี้ มากที่สุด (4.51-5.00) มาก (3.51-4.50) ปานกลาง (2.51-3.50) น้อย (1.51-2.50) และน้อยที่สุด (1.00-1.50) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ซึ่งใช้ในกรณีที่นักวิจัยยังไม่มีทฤษฎีสนับสนุนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่ต้องการวัดที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อลดจำนวนตัวแปรและจัดกลุ่มองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลเพื่องานเทศกาลดนตรี โดยสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis: PCA) ใช้หลักการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax) แล้วจึงตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1990) ของแต่ละองค์ประกอบ

3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) เพื่อพยากรณ์อิทธิพลขององค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจที่มีต่อประสิทธิภาพที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมงานเทศกาลดนตรี

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 389 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 270 คน คิดเป็นร้อยละ 69.4 มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี มากที่สุด คือ 146 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาอยู่ในช่วง 41-50 ปี คือ 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพพนักงานเอกชน มากที่สุด คือ 161 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4

รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป คือ 91 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท 133 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 รองลงมาคือมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาลเพื่องานเทศบาลนคร

เมื่อพิจารณาความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ตามตารางที่ 1 พบว่า ผลการทดสอบค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ 0.847 ซึ่งมากกว่า 0.50 และเข้าใกล้ 1.0 ตามเกณฑ์ (Kerlinger, 1986) ค่าสถิติของ Bartlett's test of sphericity มีค่า Chi-Square เท่ากับ 6507.211 และมีนัยสำคัญเท่ากับ 0.00 แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่ได้นั้นไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Harman, 1976) ค่าความร่วมกัน (Communality: h^2) ของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 20 ตัวแปร อยู่ระหว่าง 0.509-0.865 ซึ่งมากกว่า 0.5 ตามเกณฑ์ (Kaiyawan, 2003) สามารถสรุปได้ว่าข้อมูลมีความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO)

และ ค่า Bartlett's test of Sphericity

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO)		.847
Bartlett's test of sphericity	Approx. Chi-Square	6507.211
	df	190
	Sig.	.000

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยกำหนดให้องค์ประกอบที่นำมาจัดเข้ากลุ่มต้องมีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1.0 (Hair, et al., 2010) และมีค่าน้ำหนัก (Factor loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (Pongwichai, 2009) พบว่าสามารถจำแนกองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาลได้จำนวน 4 องค์ประกอบ และตั้งชื่อใหม่ ดังนี้ 1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบรรยากาศภายในงาน ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 9 ตัวแปร 2) ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร 3) ด้านความบันเทิงบนเวที ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร และ 4) ด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตัดตัวแปรสังเกตได้ออกไป 2 ตัวแปร เนื่องจากมีค่า Factor Loading น้อยกว่า 0.5 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 71.403 รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาลเพื่องานเทศบาลนคร

องค์ประกอบ	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ				h ²
	1	2	3	4	
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความสะดวกและบรรยากาศภายในงาน (FS ₁)					
Cronbach's Alpha Coefficient = 0.939					
1.1 มีห้องน้ำที่สะอาดและเพียงพอ	0.853				0.776
1.2 มีที่จอดรถเพียงพอและเข้าถึงได้ง่าย	0.852				0.768
1.3 มีการดูแลเรื่องความสะดวกเป็นอย่างดี	0.837				0.821
1.4 มีที่นั่งที่สบายและเพียงพอ	0.801				0.724
1.5 มีร้านอาหารที่หลากหลายและเพียงพอ	0.757				0.796
1.6 มีเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือและให้ข้อมูลอย่างเหมาะสม	0.684				0.565
1.7 มีขนาดพื้นที่และการจัดวางผังบริเวณ อย่างเหมาะสม	0.634				0.677
1.8 คุณภาพของอาหารมีความเหมาะสมกับราคา	0.589				0.578
1.9 มีการตกแต่งพื้นที่อย่างสวยงาม	0.581				0.653
องค์ประกอบที่ 2 ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล (FS ₂)					
Cronbach's Alpha Coefficient = 0.803					
2.1 โปรแกรมบนเวทีมีการจัดการอย่างเป็นระบบ		0.795			0.743
2.2 โปรแกรมบนเวทีมีความหลากหลาย		0.769			0.641
2.3 มีการอัปเดตข้อมูลอย่างรวดเร็วในช่องทาง ที่เหมาะสม		0.680			0.715
2.4 โปรแกรมบนเวทีมีความสนุก		0.660			0.678
องค์ประกอบที่ 3 ด้านความบันเทิงบนเวที (FS ₃)					
Cronbach's Alpha Coefficient = 0.925					
3.1 การแสดงของศิลปินบนเวทีมีคุณภาพ			0.872		0.830
3.2 ระบบแสง สี เสียง และสื่ออื่น ๆ บนเวทีมีคุณภาพ			0.869		0.865
องค์ประกอบที่ 4 ด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน (FS ₄)					
Cronbach's Alpha Coefficient = 0.817					
4.1 คุณภาพของที่ระลึกมีความเหมาะสมกับราคา				0.844	0.838
4.2 มีการจำหน่ายของที่ระลึกที่หลากหลาย				0.838	0.821
4.3 มีกิจกรรมอื่น ๆ ที่หลากหลายบริเวณงาน				0.523	0.652

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ				h ²
	1	2	3	4	
Eigen Value	5.760	3.273	2.709	2.539	
Variance %	28.802	16.365	13.543	12.694	
Cumulative %	28.802	45.167	58.709	71.403	

3. การศึกษาองค์ประกอบภูมิทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมเทศกาลดนตรี เทศกาล

จากการตรวจสอบคุณสมบัติของข้อมูลให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลในภาพรวมรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.721, S.D. = 0.626) โดยด้านความบันเทิงบนเวที มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.167, S.D. = 0.766) รองลงมาคือ ด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.722, S.D. = 0.821) ต่อมา คือ ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.661, S.D. = 0.717) ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความสะดวกและบรรยากาศภายในงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.661, S.D. = 0.872) รายละเอียด ดังตารางที่ 3 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่า Durbin-Watson พบว่า มีค่าเท่ากับ 1.942 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5-2.5 แสดงว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน และตัวแปรทุกตัวมีค่า VIF (Variance Inflation Factor) อยู่ระหว่าง 1.504-1.868 ซึ่งน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) สรุปได้ว่า องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลทั้ง 4 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงถดถอยแบบพหุคูณ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการเลือกตัวแปรโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน (Stepwise) รายละเอียด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ระดับขององค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาลเพื่องานเทศบาลนคร และประสพการณ์ที่น่าจดจำ

องค์ประกอบ	Mean	S.D.	แปลผล
ด้านความสะอาดและบรรยากาศภายในงาน (FS ₁)	3.337	0.872	ปานกลาง
ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล (FS ₂)	3.661	0.717	มาก
ด้านความบันเทิงบนเวที (FS ₃)	4.167	0.766	มาก
ด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน (FS ₄)	3.722	0.821	มาก
รวม (FS)	3.721	0.626	มาก
ประสพการณ์ที่น่าจดจำ (Y)	3.843	0.899	มาก

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณขององค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาลที่มีอิทธิพลต่อประสพการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมเทศบาลนคร

องค์ประกอบ	b	S.E.b	β	t	Sig	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	0.459	0.228		2.010*	0.045	
ด้านความสะอาดและบรรยากาศภายในงาน (FS ₁)	0.142	0.054	0.138	2.647**	0.008	1.674
ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล (FS ₂)	0.311	0.069	0.248	4.516**	0.000	1.868
ด้านความบันเทิงบนเวที (FS ₃)	0.270	0.058	0.230	4.661**	0.000	1.504
ด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน (FS ₄)	0.174	0.060	0.159	2.909**	0.004	1.842
R = 0.615; R ² = 0.378; Adj R ² = 0.372; Durbin-Watson = 2.269; F = 58.440**; p = 0.000						
หมายเหตุ: *ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05; ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01						

จากตารางที่ 4 สามารถอธิบายได้ว่า องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาล ด้านความสะอาดและบรรยากาศภายในงาน (FS₁) ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล (FS₂) ด้านความบันเทิงบนเวที (FS₃) และด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน (FS₄) สามารถพยากรณ์ประสพการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมเทศบาลนคร ได้ร้อยละ 37.2 (Adj R² = 0.372) ทั้งนี้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งมีตัวพยากรณ์ที่สำคัญที่สุดคือ ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล ($\beta=0.248$) รองลงมาคือ ด้านความบันเทิงบนเวที ($\beta=0.230$) ด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน ($\beta=0.159$) และด้านความสะอาดและบรรยากาศภายในงาน ($\beta=0.138$) ตามลำดับ โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.459 + 0.142 (FS_1) + 0.311 (FS_2) + 0.270 (FS_3) + 0.174 (FS_4)$$

เมื่อพิจารณาจากสมการสามารถอธิบายได้ว่า หากองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาล ด้านโปรแกรมงาน และการให้ข้อมูล ด้านความบันเทิงบนเวที ด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน และด้านความสะดวกและบรรยากาศภายในงาน มีค่าเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมเทศกาลดนตรี เพิ่มขึ้น 0.311, 0.270, 0.174 และ 0.142 หน่วย ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจสามารถสกัดองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาล ได้ทั้งหมด 4 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด คือ ด้านความสะดวกและบรรยากาศภายในงาน รองลงมา คือ ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล ด้านความบันเทิงบนเวที และด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน มีความสำคัญน้อยที่สุด ตามลำดับ

1. ด้านความสะดวกและบรรยากาศภายในงาน ได้แก่ มีห้องน้ำที่สะอาดและเพียงพอ มีที่จอดรถเพียงพอและเข้าถึงได้ง่าย มีการดูแลเรื่องความสะดวกเป็นอย่างดี มีที่นั่งที่สบายและเพียงพอ มีร้านอาหารที่หลากหลายและเพียงพอ มีเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือและให้ข้อมูลอย่างเหมาะสม มีขนาดพื้นที่และการจัดวางผังบริเวณที่เหมาะสม คุณภาพของอาหารมีความเหมาะสมกับราคา และมีการตกแต่งพื้นที่อย่างสวยงาม ทั้งนี้หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าองค์ประกอบด้านความสะดวกและบรรยากาศภายในงานนี้ จะเกี่ยวข้องกับ 3 เรื่อง คือ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในงาน บรรยากาศของงาน และอาหาร ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ Lee, et al. (2008, pp.56-64) ที่ศึกษาองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาลเพื่องานเทศกาลวัฒนธรรมของเกาหลีและพบว่าข้อคำถามที่คล้ายคลึงกันนี้จะถูกแยกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 2) ด้านความสะดวก และ 3) ด้านอาหาร ซึ่งด้านสิ่งอำนวยความสะดวกจะรวมไปถึงบรรยากาศภายในงานด้วย นอกจากนี้ Lee & Chang (2016, pp.453-467) ที่ศึกษาเกี่ยวกับงานเทศกาลในไต้หวันระบุว่า สิ่งอำนวยความสะดวก ถือเป็นองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาล ในขณะที่ Selmi, et al. (2021, pp.324-345) ศึกษาองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาล ด้านบรรยากาศของงาน แต่ไม่มีการศึกษาตัวแปรด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และอาหาร

2. ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล ได้แก่ โปรแกรมบนเวทีที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ โปรแกรมบนเวทีที่มีความหลากหลาย มีการอัปเดตข้อมูลอย่างรวดเร็วในช่องทางที่เหมาะสม โปรแกรมบนเวทีที่มีความสนุก ซึ่งสอดคล้องกับ Lee, et al. (2008, pp.56-64), Lee & Chang (2016, pp.453-467) และ Selmi, et al. (2021, pp.324-345) ที่พบว่า โปรแกรมงาน และการให้ข้อมูล ถือเป็นองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศบาลที่สำคัญ อย่างไรก็ตามในงานวิจัยทั้ง 3 เรื่องข้างต้นกลับมีการจัดกลุ่มโดยแยกโปรแกรมงาน และการให้ข้อมูลออกจากกัน เป็น 2 องค์ประกอบ ทั้งในงานวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาเทศกาลวัฒนธรรมที่ต้องให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูล ในขณะที่งานเทศกาลดนตรีผู้เข้าร่วมมักจะให้ความสนใจเรื่องโปรแกรมเป็นหลัก ดังนั้นข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลจึงถูกนำมารวมเป็นองค์ประกอบเดียวกันกับโปรแกรมงาน

3. ด้านความบันเทิงบนเวที ได้แก่ การแสดงของศิลปินบนเวทีที่มีคุณภาพ และระบบแสง สี เสียง และสื่ออื่น ๆ บนเวทีที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Carneiro, Eusebio, Caldeira & Santos (2019, pp.112-124)

และ Goncalves, et al. (2022, pp.18-37) ที่พิจารณาให้มิติด้านความบันเทิงเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบของภูมิทัศน์อีเวนต์ (Eventscape) ในการจัดงานที่มีกิจกรรมด้านความบันเทิงร่วมด้วย

4. ด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน ได้แก่ คุณภาพของที่ระลึกมีความเหมาะสมกับราคา มีการจำหน่ายของที่ระลึกที่หลากหลาย และมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่หลายหลายบริเวณงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Lee, et al. (2008, pp.56-64) และ Lee & Chang (2016, pp.453-467) ที่ระบุว่าของที่ระลึกถือเป็นองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลที่สำคัญ นอกจากนั้น Manners, Kruger & Saayman (2016, pp.147-163) ยังกล่าวว่าการกิจกรรมในบริเวณงาน เช่น ร้านขายของที่ระลึก ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดงานอีเวนต์ดนตรี

จากการศึกษาความสัมพันธ์เชิงถดถอยแบบพหุคูณพบว่า องค์ประกอบภูมิทัศน์ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมเทศกาลดนตรี โดยเรียงระดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล 2) ด้านความบันเทิงบนเวที 3) ด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน และ 4) ด้านความสะดวกและบรรยากาศภายในงาน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Lee & Chang (2016, pp.453-467) ที่ระบุว่า องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาล ด้านโปรแกรมงาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านข้อมูล ส่งผลต่อประสบการณ์เชิงอารมณ์ ในขณะที่ Mason & Paggiaro (2012, pp.1329-1336) พบว่า องค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาล ด้านความสนุก ความสบาย และอาหาร ส่งผลต่อประสบการณ์เชิงอารมณ์ของผู้ร่วมงานเทศกาลไวน์และอาหารในประเทศอิตาลี

หากพิจารณาจากระดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมเทศกาลดนตรีแคทเอ็กซ์โป จะพบว่า ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล และด้านความบันเทิงบนเวทีนั้นมีอิทธิพลสูงกว่า ด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน และด้านความสะดวกและบรรยากาศภายในงานค่อนข้างมาก ทั้งนี้เนื่องจากในเทศกาลดนตรีผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่จะสนใจการแสดงดนตรีและกิจกรรมบนเวทีเป็นหลัก ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ จะเป็นเพียงส่วนเสริมที่ช่วยทำให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Carneiro, et al. (2019, pp.112-124) ที่พบว่าองค์ประกอบด้านความบันเทิงบนเวทีที่มีอิทธิพลต่อความพอใจของผู้เข้าร่วมอีเวนต์สูงสุด เมื่อเทียบกับ ด้านการออกแบบ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างไรก็ตามในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอีเวนต์ดนตรีบางส่วนกลับพบว่า บรรยากาศของงานและกิจกรรมอื่น ๆ ภายในงานมีอิทธิพลต่อประสบการณ์โดยรวมของผู้เข้าร่วม สูงกว่าความบันเทิงบนเวที (Nguyen, et al., 2020, pp.52-63; Brown & Sharpley, 2019, pp.699-720) ทั้งนี้อาจมีผลมาจากลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน โดย Nguyen, et al. (2020, pp.52-63) ศึกษาผู้เข้าร่วมกลุ่มเจนเนอเรชั่น วาย ของเทศกาลดนตรีแจ๊สในประเทศเกาหลี ส่วน Brown & Sharpley (2019, pp.699-720) ศึกษาผู้เข้าร่วมเทศกาลดนตรีในประเทศอังกฤษ ในขณะที่กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยนี้เป็นผู้เข้าร่วมเทศกาลดนตรีในประเทศไทย ซึ่งอาจมีแนวคิดและพฤติกรรมที่ต่างกันตามแต่ละประเทศ

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้จัดงานเทศกาลดนตรีควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาล ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสะดวกและบรรยากาศภายในงาน ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล ด้าน

ความบันเทิงบนเวที และด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน ที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ที่น่าจดจำ ซึ่งถือเป็นสิ่งล้ำค่าที่ผู้เข้าร่วมจะได้รับกลับไปหลังจบกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า การจัดงานเทศกาลดนตรีควรคำนึงถึงองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาล 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสะดวกและบรรยากาศภายในงาน ด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล ด้านความบันเทิงบนเวที และด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน ทั้งนี้องค์ประกอบดังกล่าวถือเป็นตัวแปรใหม่ที่สามารถนำไปต่อยอดในงานวิจัยอื่นๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการ (Theoretical Contributions) และเชิงปฏิบัติ (Practical Contributions) เกี่ยวกับการจัดงานเทศกาลดนตรีต่อไป

2. หากพิจารณาถึงประสบการณ์ที่น่าจดจำของผู้เข้าร่วมเป็นสำคัญ ผู้จัดงานควรให้ความสนใจกับด้านโปรแกรมงานและการให้ข้อมูล และด้านความบันเทิงบนเวที เป็นหลัก ส่วนด้านของที่ระลึกและกิจกรรมภายในงาน และด้านความสะดวกและบรรยากาศภายในงาน ยังคงเป็นองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึง แต่สามารถกำหนดให้เป็นองค์ประกอบรองที่สนับสนุนภาพรวมของงานได้ อย่างไรก็ตามควรพิจารณาลักษณะของกลุ่มเป้าหมายร่วมด้วย เช่น เชื้อชาติ อายุ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลในเชิงเปรียบเทียบระหว่างเทศกาลแต่ละประเภท
2. ศึกษาองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลเพื่องานเทศกาลดนตรีในเชิงเปรียบเทียบระหว่างมุมมองของผู้เข้าร่วมแต่ละเจนเนอเรชัน
3. ศึกษาองค์ประกอบภูมิทัศน์เทศกาลที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ด้านอื่นๆ ของผู้ร่วมงานเทศกาลดนตรี

References

- Bangkok Post (2020). **TCEB launches ‘Festival Economy’**. [Online]. Available : <https://www.bangkokpost.com/thailand/pr/2036487/tceb-launches-festival-economy> [2022, June 10]. [In Thai]
- Best, J.W. (1981). **Research in Education**. (4 th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Brown, A. E., & Pappas, N. (2021). Added value and music events : a festivalgoer perspective. **Annals of Leisure Research**, 1-23.
- Brown, A. E., & Sharpley R. (2019). Understanding festival-goers and their experience at music festivals. **Event Management**, 23(4), 699-720.

- Carissa, A., Natalia, J., Lasini, M. & Gunadi, W. (2020). Understanding The Role of Sensory, Emotional, Social And Memorable Experiences In Behavioural Intention Of Indonesia's Music Concert Industry. **International Journal of Scientific & Technology Research**, 9(1), 370-381.
- Carneiro, M.J., Eusébio, C., Caldeira, A. & Santos, A.C. (2019). The influence of eventscape on emotions, satisfaction and loyalty: The case of re-enactment events. **International Journal of Hospitality Management**, 82, 112-124.
- Chen, Z., King, B. & Suntikul, W. (2019). Festivalsapes and the visitor experience: An application of the stimulus organism response approach. **International Journal of Tourism Research**, 21(6), 758-771.
- Cochran, W.G. (1977). **Sampling techniques**. (3 rd ed.). New York: John Wiley and Sons.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of psychological testing**. (5 th ed.). New York: Harper & Row.
- Ding, H.M. & Hung, K.P. (2021). The antecedents of visitors' flow experience and its influence on memory and behavioral intentions in the music festival context. **Journal of Destination Marketing & Management**, 19, 1-11.
- Getz, D. & Page, S.J. (2016). Progress and prospects for event tourism research. **Tourism Management**, 52, 593–631.
- Goncalves, O., Camprubi, R., Fons, C. & Solonandrasana, B. (2022). Image, eventscape, satisfaction and loyalty: a case study of a wine tourism event. **International Journal of Event and Festival Management**, 13(1), 18-37.
- Hair, J.F. Jr., Black, W.C., Babin, B.J. & Anderson, R.E. (2010). **Multivariate Data Analysis**. (7 th ed.). Upper Saddle River, NJ : Pearson Prentice Hall.
- Harman, H.H. (1976). **Modern Factor Analysis**. (3rd ed.). Chicago: University of Chicago Press.
- Hodur, N.M., Bangsund, D.A., Leistritz, F.L. & Kaatz, J. (2006). Estimating the contribution of a multi-purpose event facility to the area economy. **Tourism economics**, 12(2), 303-316.
- Janprasit, W. (2019). Event tourism: a new alternative for sustainable tourism. **Silpakorn University Journal**, 39(6), 104-125.
- Kaiyawan, Y. (2003). **Multivariate statistical analysis for research**. Bangkok : Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Kerlinger, F.N. (1986). **Foundations of Behavioral Research**. (3 rd ed.). USA : Hort, Rinehart and Winson.

- Kruger, M. & Saayman, M. (2018). All that jazz': The relationship between music festival visitors' motives and behavioural intentions. **Current Issues in Tourism**, 22(1), 1-16.
- Lee, J.S., Lee, C.K. & Choi, Y. (2011). Examining the role of emotional and functional values in festival evaluation. **Journal of Travel Research**, 50(6), 685-696.
- Lee, T.H. & Chang, P.S. (2016). Examining the relationships among festivalscape, experiences, and identity: Evidence from two Taiwanese aboriginal festivals. **Leisure studies**, 36(4), 453-467.
- Lee, Y.K., Lee, C.K., Lee, S.K. & Babin, B.J. (2008). Festivalsapes and patrons' emotions, satisfaction, and loyalty. **Journal of Business Research**, 61(1), 56-64.
- Manners, B., Kruger, M. & Saayman, M. (2016). Managing Live Music Performances: A Demand and Supply Analysis. **Event Management**, 20(2), 147-163.
- Mason, M.C. & Paggiaro, A. (2012). Investigating the role of festivalscape in culinary tourism: The case of food and wine events. **Tourism management**, 33(6), 1329-1336.
- Moufakkir, O. & Selmi, N. (2018). Examining the spirituality of spiritual tourists: A Sahara desert experience. **Annals of Tourism Research**, 70, 108-119.
- Nguyen, T., Lee, K., Chung, N. & Koo, C. (2020). The way of generation Y enjoying Jazz festival: A case of the Korea (Jarasum) music festival. **Asia Pacific Journal of Tourism Research**, 25(1), 52-63.
- Pine, B., & Gilmore, J. (1998). Welcome to The Experience Economy. **Harvard Business Review**, 76(4), 96-105.
- Pongwichai, S. (2009). **Statistical Analysis by Computer Focused on Research**. (20 th ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Selmi, N., Bahri-Ammari, N., Soliman, M. & Hanafi, I. (2021). The impact of festivalscape components on festivalgoers' behavioral intentions: The case of the International Festival of Carthage. **Journal of Convention & Event Tourism**, 22(4), 324-345.
- Soliman, M. (2015). Pro-poor tourism in protected areas-opportunities and challenges: The case of Fayoum, Egypt. **Anatolia**, 26(1), 61-72.
- Tangit, T.M., Kibat, S.A. & Adanan, A. (2016). Lessons in managing visitors experience: the case of Future Music Festival Asia (FMFA) 2014 in Malaysia. **Procedia Economics and Finance**, 37, 52-57.

Torabi, Z.A., Shalbafian, A.A., Allam, Z., Ghaderi, Z., Murgante, B. & Khavarian-Garmsir, A.R. (2022). Enhancing Memorable Experiences, Tourist Satisfaction, and Revisit Intention through Smart Tourism Technologies. **Sustainability**, 14(5), 1-18.

ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things (IoT) : ปลั๊กไฟอัจฉริยะ
Purchase Intention of Innovative Product Internet of Things (IoT): Smart Plug

ชัชชาติเดชจิรmani*

Chutchatiput Dachjiramanee

พรชัย ขันทะวงศ์*

Pornchai Kuntawong

ชัยณรงค์ สิริพรปรีดา*

Chainarong Siripornpreeda

Received : January 24, 2022

Revised : May 23, 2022

Accepted : June 6, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things (IoT) สำหรับบ้านพักอาศัย ปลั๊กไฟอัจฉริยะ (Smart Plug) โดยประยุกต์จากทฤษฎีการยอมรับคุณค่าตามความมุ่งหมายและทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา จำนวน 653 คน จากผู้บริโภคที่ใช้งานผลิตภัณฑ์นวัตกรรมและผู้ที่มีความสนใจในการใช้งานผลิตภัณฑ์นวัตกรรมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรมปลั๊กไฟอัจฉริยะ (Smart Plug) ประกอบด้วย ข้อมูลผลิตภัณฑ์ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ และราคาสินค้า ยกเว้น คุณค่าด้านการทำงาน นอกจากนี้การวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า การรับรู้ของแบรนด์ ความบันเทิง การให้ข้อมูล การปรับแต่ง และความระคายเคือง จากอินเทอร์เน็ตไม่ได้ส่งผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยคือ สามารถเป็นแนวทางให้ผู้ให้บริการสามารถตัดสินใจเลือกใช้สินค้าได้และ เป็นข้อมูลให้กับผู้ประกอบการในการสร้างจุดแข็ง เพื่อสร้างความได้เปรียบของการแข่งขันยุคในปัจจุบัน

คำสำคัญ : ความตั้งใจที่จะซื้อ / ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม / อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง / ปลั๊กไฟอัจฉริยะ /
คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์

*อาจารย์วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

e-mail: chutchatiput.dac@rmutr.ac.th

ABSTRACT

The objective of this research were to determine factors affecting Purchase Intention of Innovative Products Internet of Things (IoT) for residence conceptual (Smart Plug) framework was based on Value-based Adoption Model and Technology Acceptance Model. This quantitative study used questionnaires for data collection. The samples were obtained through a quota sampling technique that was applied to select 653 users in Bangkok and the Metropolitan area. Data were analyzed by Structure Equations Model (SEM). Results revealed that the factors affecting purchase intention of Innovative Products (Smart Plug) with statistical significance consisted of product Information, product quality, and product price except for functional value. Additionally, the results show that brand awareness, entertainment, informativeness, customization and irritation on the internet do not significantly positively. The research contributions can be to guide service users in the decision to use products. It is information for entrepreneurs to build their strengths to create a competitive advantage current era.

Keywords : Purchase Intention / Innovative Product / Internet of Things (IoT) / Smart Plug / Product Attributers

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คำว่า “Internet of Things” (IoT) เริ่มมีการใช้ครั้งแรกในปี 1999 โดยมี Kevin Ashton ชาวอังกฤษ เป็นที่เป็นผู้ริเริ่มใช้งาน วัตถุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้โดยมีการใช้เซ็นเซอร์ Kevin Ashton ได้คิดคำที่แสดงถึงการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ที่มีการเชื่อมต่อกับคลื่น Radio-Frequency Identification (RFID) เริ่มจากองค์การที่ใช้การควบคุมการขนส่งสินค้าเพื่อติดตามการขนส่ง โดยที่สินค้าเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องมีการติดตามจากมนุษย์อีกต่อไป ในทุกวันนี้คำว่า Internet of Things ได้เป็นคำยอดนิยมสำหรับอธิบายการทำงานการเชื่อมต่อของระบบอินเทอร์เน็ตกับอุปกรณ์ ในปัจจุบันมีการรวมระบบการตรวจสอบเข้ากับระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อตรวจสอบและควบคุมอุปกรณ์ มีการนำเทคโนโลยี Internet of Things ในเชิงพาณิชย์ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีไร้สายประกอบกับความแม่นยำและสามารถควบคุมได้ ทำให้ได้รับความนิยมในทุกภาคส่วนจึงทำให้มีการพัฒนาของอินเทอร์เน็ตตลอดเวลา

Things (สรรพสิ่ง) หมายถึง อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า หรือสิ่งของเครื่องใช้ที่อยู่รอบๆ ตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นทีวี กล้องโทรทัศน์วงจรปิด เครื่องดูดฝุ่น นาฬิกา หลอดไฟ ซึ่งสิ่งของเหล่านี้ล้วนแล้วจะเป็นอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ในการใช้ชีวิตประจำวัน

Internet of Things (IoT) เป็นการเชื่อมต่อสิ่งของที่อยู่รอบๆ ตัวเราให้สามารถควบคุมและสั่งการได้ การสั่งการหรือควบคุมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยการนำอุปกรณ์รับสัญญาณเข้าไปฝังตัวในอุปกรณ์เครื่องใช้

การควบคุม การสั่งการต่างๆ ผ่านการสั่งการโดยใช้แอปพลิเคชันที่อยู่ในสมาร์ทโฟน สามารถที่จะบันทึกหรือเก็บข้อมูล หรือสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันและกันได้ ผู้ใช้งานสามารถรับรู้สภาพแวดล้อมโดยรอบได้ไม่ว่าผู้ใช้งานจะอยู่ที่ใดก็ตามเพียงแค่ต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต IoT นั้นถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงกับอุปกรณ์ทุกชนิดการประยุกต์ใช้งาน IoT ในปัจจุบันภาคเอกชนและประชาชนทั่วไปได้มีการนำเทคโนโลยี IoT เข้ามาใช้งานในการใช้ชีวิตประจำวัน (Kiatkittikul, kumsang, & Monsakul, 2018) คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมโดยผสมผสานเทคโนโลยีเข้าไปเพื่อให้งานสะดวกมากขึ้น เช่น ปลั๊กไฟปกตินำเทคโนโลยี IoT เข้าไปเพื่อควบคุมการสั่งการ สำหรับการเปิด-ปิด เครื่องทำน้ำร้อน Kajonrut & Chaipornkeaw (2017) เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม (Innovative Product) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมาในเชิงพาณิชย์ที่ได้มีการผสมผสานเทคโนโลยีที่มีในปัจจุบันซึ่งเป็นสิ่งใหม่ที่ตอบสนองการใช้งานของคนเรา เช่น เพื่อรักษาความได้เปรียบของการแข่งขันและส่วนแบ่งของตลาด ผู้ผลิตสินค้าหรือบริการได้นำแนวทางที่มีความหลากหลายที่แตกต่างกันของนวัตกรรมมาพัฒนาสินค้าหรือบริการของตนเองเปรียบได้ว่า การแข่งขันที่รุนแรงของนวัตกรรมก็คือ การใช้เทคโนโลยีใหม่ (ผลิตภัณฑ์ใหม่) (Bao, et al., 2012, pp.1226-1233) (Sorescu, et al., 2003, pp.82-102) ให้สามารถตอบสนองการใช้งานในชีวิตประจำวันได้สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น คือการศึกษาการใช้งานปลั๊กไฟอัจฉริยะ (Smart Plug) ของคนในปัจจุบัน สำหรับแนวโน้มการใช้งาน IoT ในประเทศไทย พบว่า การเชื่อมต่ออุปกรณ์ IoT ผ่านโครงข่ายของผู้ให้บริการโดยรวมมีสูงกว่า 1.338 ล้านการเชื่อมต่อแล้ว เติบโตขึ้นมาจากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้าถึง 23% โดยเป็นการเชื่อมต่อในประเทศ (Satraphand, 2020) ปลั๊กไฟอัจฉริยะเป็นการพัฒนาปลั๊กไฟให้สามารถเชื่อมต่อกับสมาร์ทโฟน โดยการควบคุมสั่งการผ่านแอปพลิเคชันให้สามารถควบคุมการเปิด-ปิด อุปกรณ์หรือการทำงานของเครื่องใช้ไฟฟ้าทำให้สามารถควบคุมสั่งการอุปกรณ์ที่พ่วงต่อ เช่น ทีวี กระจกน้ำร้อน เตาไรต์ ซึ่งสมารถปลั๊กนั้นมีการพัฒนาฟังก์ชันต่างๆ มากมายเพื่อสร้างความปลอดภัยและเพิ่มความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต Ziefle (2009) นอกจากจะช่วยให้เราในแง่ของความปลอดภัยแล้วสมารถปลั๊กก็ยังมีประโยชน์อีกหลายด้าน เช่น ช่วยยืดอายุการใช้งานของอุปกรณ์ไฟฟ้า ช่วยประหยัดค่าไฟฟ้า เป็นต้น (Shin, 2009) โดยที่คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ คุณภาพ และราคามีผลต่อความตั้งใจในการซื้อผลิตภัณฑ์ การมีคุณสมบัติที่ชัดเจนคือ ความรู้สึกที่ก่อให้เกิดความสนใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ และราคาของผลิตภัณฑ์ (Blackwell, et al. 2001) การมีส่วนร่วมของผลิตภัณฑ์สามารถกำหนดการเลือกผลิตภัณฑ์ของลูกค้าในระหว่าง กระบวนการจัดซื้อ นอกจากนี้ Schiffman & Kanuk (2005) ให้ความเห็นว่า การซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนร่วม จะเกิดขึ้นเมื่อสินค้ามีความสำคัญต่อผู้บริโภค ดังนั้น ผู้บริโภคอาจมีความตั้งใจที่จะค้น หาข้อมูล เพิ่มเติมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่สนใจได้ หากกลับกัน หากสินค้าให้ความสำคัญกับผู้บริโภคที่น้อย ก็อาจจะทำให้ผู้บริโภคเลือกผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน การแข่งขันในตลาดปัจจุบันมีการแข่งขันที่สูง ผู้บริโภคจะอาศัยสื่อการตลาดที่มีในปัจจุบัน เช่น สื่อโฆษณา ราคา และภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ เพื่อที่จะประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ Paulins & Ann (2005) การแข่งขันทางการตลาดในปัจจุบันยืนยันว่า สิ่งที่เป็นตัวชี้หน้าหรือสร้าง แรงจูงใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ จะเป็นลักษณะของคุณภาพของสินค้า ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things (IoT) ปลั๊กไฟอัจฉริยะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things (IoT) ปลั๊กไฟอัจฉริยะสำหรับบ้านพักอาศัย ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมุติฐานการวิจัย

แนวคิดของการศึกษาคือการนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับมูลค่ามาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ประกอบด้วย

ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี TAM (Technology Acceptance Model)

ทฤษฎีนี้ได้ถูกนำเสนอโดย Davis (1989, pp.319-340) ในปี 1989 เป็นแนวคิดทฤษฎีที่ต่อมาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) โดยได้อธิบายพฤติกรรมของคนหรือกลุ่มคนไว้ว่า การที่กลุ่มคนมีความเห็นว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ควรกระทำนั้น เกิดจากความเชื่อ เจตนาคิด และความตั้งใจที่จะทำ ซึ่งผลของความตั้งใจที่จะทำก่อให้เกิดผลของการกระทำ โดยที่การรับรู้ว่ามีประโยชน์ การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ความตั้งใจที่จะใช้ ทศนคติ และพฤติกรรมของการใช้ การรับรู้ว่ามีประโยชน์จึงเป็น การทำให้ผู้ใช้งานรู้สึกได้รับผลตอบแทนเชิงบวกต่อการใช้ IoT การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน เป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นขอบเขตของการใช้ระบบของอุปกรณ์นั้น ว่าง่ายหรือยากเป็นการกำหนดการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานเทคโนโลยี ความตั้งใจที่จะใช้ ที่ผ่านมามีหลายคนได้ศึกษาถึงความสำคัญของความตั้งใจที่จะใช้งานผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการ จะเกิดจากกลุ่มคนเหล่านั้นเกิดการรับรู้ถึงความสะดวกสบายในการใช้งาน จะส่งผลต่อความตั้งใจที่จะใช้งานโดยตรง (Kim, et al., 2010, p.314) ความสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ และความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความสะดวกในการใช้งานส่งผลกระทบบางอย่างต่อความตั้งใจที่จะใช้งาน (Chen, et al., 2018, p.10) ทศนคติ คือความคิดโน้มเอียงด้านในจิตใจของคนๆหนึ่ง ที่แสดงออกมาทางความรู้สึก ว่าชอบ หรือไม่ชอบ เป็นตัวแปรทางจิตใต้สำนึกที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน เป็นความคิดโน้มเอียงด้าน ในจิตใจ จะแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาเป็นความชอบหรือไม่ชอบ ความเชื่อมั่นต่อ สิ่งใดสิ่งนั้น เช่น ความเคยชิน ความคุ้นชินในสภาพแวดล้อมของตนเอง (Park, et al., 2017, p.3) พฤติกรรมของการใช้ การใช้งานพลังงานในอาคารของผู้อยู่อาศัย ได้มุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมของผู้ใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตประจำวันในการทำความเข้าใจต่อพฤติกรรมการใช้งาน เกิดจากการรับรู้ถึงความสะดวกสบาย และศักยภาพของผลิตภัณฑ์ต่างๆ

ทฤษฎีการยอมรับคุณค่าตามความมุ่งหมาย VAM (Value based Adoption Model)

รูปแบบการยอมรับคุณค่าตามความมุ่งหมาย VAM เป็นการสร้างให้เห็นการรับรู้ประโยชน์ การยอมรับการเสียสละ และความเพลิดเพลิน เป็นปัจจัยหลักในการรับรู้คุณค่า การรับรู้ต้นทุน และวิเคราะห์ความตั้งใจที่จะใช้งานอุปกรณ์หรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ และผลประโยชน์ที่จะได้จากการตัดสินใจซึ่งจะสะท้อนถึงการตัดสินใจเลือกใช้อุปกรณ์หรือผลิตภัณฑ์ กระบวนการในการตัดสินใจคือการเปรียบเทียบต้นทุนของผลิตภัณฑ์ ความไม่แน่นอนในการเลือกเทคโนโลยี (Kim & Gupta, 2007, pp.111-126) กล่าวอีกประการหนึ่ง VAM มีเป้าหมายเพื่ออธิบายข้อจำกัดของการยอมรับเทคโนโลยี TAM การยอมรับการเสียสละ หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า การยอม

เสียสละบางสิ่งเพื่อแลกกับสิ่งที่ต้องการ ย่อมส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าด้วยเช่นกัน คือการยอมรับประโยชน์ เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความ ต้องการ ส่วนมากจะแบบเป็น การเสียสละที่ไม่เป็นตัวเงิน และการเสียสละที่คิดเป็นตัวเงิน (Kim, et al., 2017, p.3) การรับรู้ด้านความเพลิดเพลิน เป็นความสนุกสนานความเพลิดเพลิน ความพึงพอใจในการใช้เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญของการยอมรับเทคโนโลยีการสำรวจทำได้ทั้งภายนอก และภายใน การรับรู้ต้นทุน แม้ว่าจะมีอุปสรรคและแรงจูงใจ ที่เกิดจากการใช้บริการหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ อาจเกิดจากนวัตกรรมทางเศรษฐกิจ การกระจายเป็นอุปสรรคสำคัญของพวกเขา (Kim & Ammeter, 2014, p.453) สิ่งเหล่านี้บ่งชี้ว่ามีแนวโน้มที่ผู้ใช้จะพิจารณาเป็นกรณีพิเศษอย่างระมัดระวังรอบคอบ และจะเฉพาะเจาะจงสิ่งเหล่านั้น มีต้นทุนที่สูงเกินไป กว่าประโยชน์ที่จะได้จากการใช้งาน การศึกษานี้คือการนำทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) และการนำทฤษฎีการยอมรับคุณค่า (VAM) โดยนำมาปรับให้เหมาะกับเป้าหมายของการวิจัย เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things (IoT) สำหรับที่อยู่อาศัย

แนวคิดของการศึกษาการยอมรับผลิตภัณฑ์นวัตกรรมที่เป็นเรื่องของปลั๊กไฟอัจฉริยะ (Smart Plug) จึงมีการนำทฤษฎีที่เกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับมูลค่ามาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ได้แก่ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี TAM (Technology Acceptance Model) Davis (1989, pp.319-340) โดยที่ TAM มีวัตถุประสงค์ในการอธิบายข้อจำกัดของการยอมรับเทคโนโลยี เป็นการสร้างแบบจำลองถึงความเต็มใจยอมรับเทคโนโลยีของผู้คนโดยทั่วไป คือหากผู้คนเหล่านั้นคิดว่าการยอมรับเทคโนโลยีที่มีการใช้งานง่าย สนุกสนานเพลิดเพลิน และเป็นประโยชน์ เขาเหล่านั้นก็มีแนวโน้มที่จะเกิดการยอมรับการใช้เทคโนโลยี และอีกทฤษฎีคือทฤษฎีการยอมรับคุณค่าตามความมุ่งหมาย VAM (Value based Adoption Model) (Kim & Gupta, 2007, pp.111-126) โดยที่ VAM เป็นการสร้างให้เห็นถึงคุณประโยชน์ ความเสียสละค่าบริการ และต้นทุนในการใช้งาน และวิเคราะห์ความตั้งใจที่จะใช้งานเทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีปัจจุบันมีบทบาทในชีวิตของคนเรามากขึ้น คือการนำอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ มาเชื่อมต่อกับเทคโนโลยี Internet of Things จากการทบทวนวรรณกรรมได้บูรณาการทฤษฎีทั้ง 2 เพื่อสร้างแบบจำลองความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things (IoT) ปลั๊กไฟอัจฉริยะสำหรับบ้านพักอาศัย

คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ข้อมูลผลิตภัณฑ์ คุณภาพ และราคามีผลต่อความตั้งใจในการซื้อผลิตภัณฑ์ การมีคุณสมบัติที่ชัดเจนคือ ความรู้สึกที่ก่อให้เกิดความสนใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ และราคาของผลิตภัณฑ์ (Blackwell & Engel, 2001) พบว่า ราคาผลิตภัณฑ์เป็นความเชื่อมโยงของความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ ระหว่างผู้บริโภคกับผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุด และเขายังพบอีกว่า ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ สามารถกำหนดทางเลือกให้กับลูกค้า ในระหว่างกระบวนการจัดซื้อของผู้บริโภค ข้อมูลผลิตภัณฑ์ การมีส่วนร่วมของผลิตภัณฑ์สามารถกำหนดการเลือกผลิตภัณฑ์ ของลูกค้าในระหว่างกระบวนการจัดซื้อ นอกจากนี้ Schiffman & Kanuk (2005) ให้ความเห็นว่า การซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนร่วม จะเกิดขึ้นเมื่อสินค้ามีความสำคัญต่อผู้บริโภค คุณภาพของผลิตภัณฑ์ การแข่งขันในตลาดปัจจุบันมีการแข่งขันที่สูง ผู้บริโภคจะอาศัยสื่อการตลาดที่มีในปัจจุบัน เช่น สื่อโฆษณา ราคา และภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ทำให้ต้องมีการพัฒนาหรือรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์

(Paulins & Ann, 2005, pp.345-355) การแข่งขันทางการตลาดในปัจจุบัน สิ่งที่เป็นตัวชี้หน้าหรือสร้างแรงจูงใจในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ โดยที่ Toivonen (2012, pp.157-173) ให้ความเห็นว่า คุณภาพของผลิตภัณฑ์สามารถจับต้องได้ และ Sweeney & Soutar (2001, pp.203-220) ให้ความเห็นว่า ความง่ายในการใช้งานและความเหมาะสมของคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ และราคาผลิตภัณฑ์ ราคาที่ผู้บริโภครับรู้ นั้น สามารถที่จะกำหนดได้ว่า การรับรู้ข้อมูลด้านราคาผลิตภัณฑ์ ของผู้บริโภคหรือการรับรู้วัตถุประสงค์ของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เป็นประโยชน์ในการประกอบการตัดสินใจซื้อ (Jacoby & Jerry, 1977, pp.73-86) ถึงแม้ว่าราคาจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริโภคจะอ้างถึงความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพมูลค่า และสะท้อนไปที่ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ ราคาของผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภครับรู้ได้เป็นตัวแปรที่สำคัญของการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ (Zeithaml & Valarie, 1988, pp.2-22)

H₁: ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ

H₂: คุณภาพของผลิตภัณฑ์ (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ

H₃: ราคาผลิตภัณฑ์ (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ

เทคโนโลยี (Technology) การยอมรับเทคโนโลยี เหตุผลสำคัญของการรับรู้ที่มาจากแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) เป็นปัจจัยที่สำคัญของการรับรู้การยอมรับเทคโนโลยี ประกอบด้วย การรับรู้ว่ามีประโยชน์ การรับรู้ความง่าย ความตั้งใจที่จะใช้ เจตนาติดต่อการใช้ และพฤติกรรมของการใช้งานจริง ซึ่ง Gefen, et al. (2003, pp.51-90) อ้างว่าส่วนประกอบของการยอมรับเทคโนโลยีที่รับรู้ที่มาจากแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) มีปัจจัยอยู่สองส่วนหลักๆ คือ แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับ และความง่ายในการใช้งาน โดยที่ Chen & Barnes (2007, pp.21-36) อ้างว่า การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน และการรับรู้ถึงประโยชน์ของเว็บไซต์ เป็นตัวแปรที่จะสามารถอธิบายถึงองค์ประกอบในการพัฒนาความเชื่อใจของลูกค้าออนไลน์ (Koufaris & Hampton-Sosa, 2004, pp.337-339) สามารถขยายความถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางสังคม และการทำงานของอุปกรณ์ต่างๆ และตัวแปรระดับพื้นฐานจะถูกเพิ่มเข้ามาใน TAM การยืนยันความพึงพอใจ และสิ่งจูงใจ การรับรู้การควบคุม สมาธิ และความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของ ความเพลิดเพลิน และความสนุกสนาน (Shang & Shen, 2005, pp. 401-413) การศึกษาต่างๆ เกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนรับผลิตภัณฑ์ใหม่ พบว่า ผู้ใช้เทคโนโลยีใหม่มักจะนำนวัตกรรมมาใช้ หากพวกเขาสามารถรับรู้ได้ว่า เทคโนโลยีใหม่นั้นมีประโยชน์และมีความสะดวกสบายในการใช้งาน (Bhattacharjee, 2001, pp.351-370) มีความพึงพอใจของผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ หรือที่มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ผู้บริโภคอาจวัดจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของตนเอง โดยพิจารณาจากการรับรู้ถึงบริการที่นำเสนอ (Zeithaml & Valarie, 1988, pp.2-22) (Rattarasarn & Benjawan, 2020, pp.36)

H₄: คุณค่าของการทำงาน (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ

กลยุทธ์การโฆษณาที่สร้างสรรค์ (Creative Advertising Strategies) ความคิดสร้างสรรค์ในการโฆษณา เป็นแนวทางที่ประสบความสำเร็จของธุรกิจในปัจจุบัน ความคิดสร้างสรรค์เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อประสิทธิภาพของการโฆษณา Virasorn, et al. (2020, pp.171) ด้วยเหตุนี้กลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์ที่ผู้ประกอบการวางแผนไว้เป็นอย่างดีนั้น ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ โดยปัจจัยที่สำคัญที่สะท้อนความตั้งใจซื้อประกอบด้วย ความบันเทิง (Entertainment) ความบันเทิงในการโฆษณาบ่งบอกถึงความเป็นไปได้ของการโฆษณา การเสนอข้อมูลความบันเทิงที่สูงขึ้นมีแนวโน้มเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แต่ผู้โฆษณา (Lee & Choi, 2005, pp. 317-336) โดยที่ Rodgers & Thorson (2000, pp. 41-60) ให้ความเห็นว่า โฆษณาน่าจะใช้เพื่อทำให้เกิดความต้องการของผู้บริโภคที่อยากจะทดลองใช้ผลิตภัณฑ์นั้น และ Fischer & Reuber (2011, pp.1-18) พบว่า การปลดปล่อยอารมณ์ และการเบี่ยงเบนความสนใจ โดยที่ผู้บริโภคได้มีโอกาสสัมผัสหรือแลกเปลี่ยนข้อมูล (Kim & Choi, 2011, pp.365-372) การให้ข้อมูล (Informativeness) การให้ข้อมูลข่าวสารเป็นการกำหนดขอบเขตให้ผู้บริโภค ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง (Chen & W, 2015, pp.187-202) แต่ในมุมมองของ (Clancey, 1994, pp.38-49) การโฆษณาที่ดีควรจะแยกแยะระหว่างความสามารถพื้นฐานของผลิตภัณฑ์ และการโฆษณาออกจากกัน (Erdem & Valenzuela, 2006, pp.34-49) พบว่า ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะแสดงออก เพิ่มเติมของการค้นหาผลิตภัณฑ์ และการรับรู้ข้อมูลระหว่างผู้ใช้บริการกับผู้ให้บริการ การปรับแต่ง (Customization) ผู้ใช้บริการสามารถแก้ไขข้อมูลของการโฆษณาที่มีความพิเศษ เพื่อให้เข้ากับไลฟ์สไตล์ของตนเอง ดังนั้น ผู้โฆษณาจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามความต้องการของผู้บริโภค (DeZoysa, 2002, pp.8) แต่ในมุมมองของ Ducoffe & Robert (1995, pp.1-18) เชื่อว่า การโฆษณาที่ได้ผลและมีประสิทธิภาพเกิดจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้บริโภคและผู้โฆษณาที่สามารถติดตามกิจกรรมของลูกค้า การระคายเคือง (Irritation) การศึกษาก่อนหน้านี้พบว่า ผู้คนต่อต้านโฆษณาทางทีวีมากขึ้น ผู้คนเพิกเฉยหรือไม่สนใจโฆษณา หรือใช้เวลากับการดูโฆษณาน้อยลง (Speck & Elliott, 1997, pp.61-76) กล่าวได้ว่า ความระคายเคืองสามารถที่จะอธิบายได้ด้วยการวัดที่เนื้อหาของโฆษณา ในการโฆษณาออนไลน์ เช่น การโฆษณา แบนด์เนอร์ แต่ Benway (1998, pp.463-467) กลับพบว่า ผู้คนมักจะหลีกเลี่ยงการโฆษณาออนไลน์เนื่องจาก มีข้อมูลบางส่วนที่เรียกว่าน่ารำคาญในทางกลับกัน Ducoffe & Robert (1995, pp.1-18) กลับตั้งข้อสังเกตว่า การโฆษณาแบนด์เนอร์ที่สร้างความระคายเคือง อาจเบี่ยงเบนความสนใจของผู้บริโภคได้ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ทั้ง 4 ปัจจัยส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์

H₅: ความบันเทิง (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบบางอย่างต่อการรับรู้ของแบรนด์อย่างมีนัยสำคัญ

H₆: การให้ข้อมูล (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบบางอย่างต่อการรับรู้ของแบรนด์อย่างมีนัยสำคัญ

H₇: การปรับแต่ง (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบบางอย่างต่อการรับรู้ของแบรนด์อย่างมีนัยสำคัญ

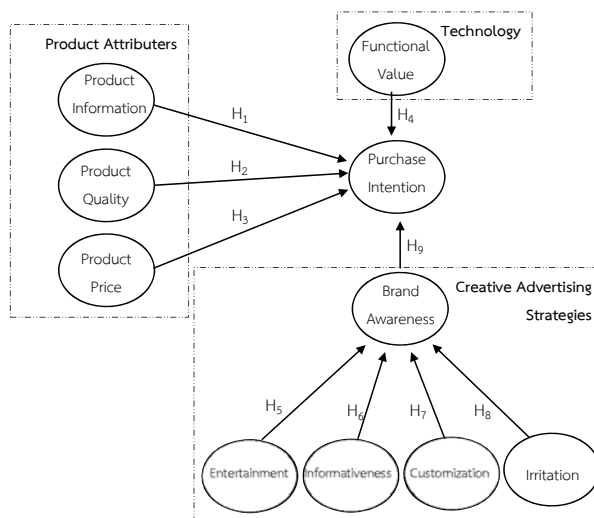
H₈: ความระคายเคือง (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบบางอย่างต่อการรับรู้ของแบรนด์อย่างมี

นัยสำคัญ

การรับรู้ถึงแบรนด์ (Brand Awareness) แบรนด์ของผลิตภัณฑ์สามารถสร้างความเข้มแข็งของตัวผลิตภัณฑ์กับผู้ให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Tsimonis & Dimitriadis, 2014, pp.328-344) การสร้าง

ภาพลักษณ์ของแบรนด์ตนเอง ผ่านการโฆษณาทางระบบออนไลน์ การรับรู้และกระตุ้นความตั้งใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ (Stephen & Toubia, 2010, pp 215-228) ตั้งแต่เจ้าของผลิตภัณฑ์หรือเจ้าของแบรนด์ ทำการสร้างภาพลักษณ์ของตนเองผ่านการโฆษณาบนโซเชียลมีเดีย ที่ปัจจุบันผู้คนทั่วไป

H₉: การรับรู้ถึงแบรนด์ (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบบางส่วนต่อความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ
ความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) จากการวิจัยก่อนหน้านี้ ระบุว่าความตั้งใจในการซื้อคือตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของการโฆษณาของ แบรนด์ ส่งผลกระทบบางส่วนต่อทัศนคติของการรับชมโฆษณา Wu (2006, pp.89-108) ซึ่ง ให้ความเห็นว่า ทัศนคติต่อโฆษณาส่งผลต่อการรับรู้ถึงแบรนด์ และความตั้งใจที่จะซื้อ และยังพบอีกว่า Zeng, Huang & Dou (2009, pp.1-13) ก็พบว่า มูลค่าของการโฆษณามีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ จากการรับชมโฆษณาในโซเชียลมีเดีย (Kim, Sohn & Choi, 2011, pp.365-372) จากการศึกษาความตั้งใจซื้อขึ้นอยู่กับ ข้อมูลที่แบรนด์แนะนำเป็นสิ่งสำคัญ ต่อความตั้งใจซื้อ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการทำวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความตั้งใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things (IoT) ปลั๊กไฟอัจฉริยะ เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงในการอธิบายปรากฏการณ์ที่ค้นพบ โดยคณะผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่ใช้งานผลิตภัณฑ์นวัตกรรม และผู้บริโภคที่มีความสนใจในการใช้งานผลิตภัณฑ์นวัตกรรม (ในการศึกษาคือ ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบขนาดประชากรของ Cochran

ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 384 ตัวอย่าง (Cochran, 1977) ประกอบกับ Hair et al. ให้วิธีการและเกณฑ์ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ถดถอยไว้ 2 ข้อ คือ 1) กลุ่มตัวอย่างต้องมีไม่ต่ำกว่า 100 คน และ 2) กลุ่มตัวอย่างต้องมีจำนวนประมาณ 10-20 คนต่อจำนวนตัวแปรต้น 1 ตัวแปร โดยที่ขนาดกลุ่มตัวอย่างคือจำนวนที่มากกว่าเมื่อใช้เกณฑ์ทั้ง 2 ข้อ (Hair, et al., 2010) เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ได้มากที่สุดเพียงพอและมีการกระจายตัวแบบปกติ จึงได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 653 คน ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงสัดส่วนองค์ประกอบของประชากร ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามช่วงอายุของผู้บริโภคออกเป็น 3 กลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม เป็นระดับการศึกษา ประกอบด้วย 1. กลุ่มการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี 2. กลุ่มการศึกษาระดับปริญญาตรี 3. กลุ่มการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป ซึ่งทั้งสามกลุ่ม แล้วทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ คือเจอใครก็เลือกจนครบตามจำนวนที่ต้องการ ตามทฤษฎีการแพร่กระจายนิวตรอนนั้นแสดงให้เห็นว่าในแต่ละช่วงอายุของการยอมรับเทคโนโลยีจะมีมุมมองทัศนคติและการยอมรับเทคโนโลยีที่แตกต่างกันไป Rogers (1983) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมีองค์ประกอบจากประชากรที่มีพฤติกรรมในการยอมรับเทคโนโลยีตามประเด็นที่ศึกษา จึงเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมความตั้งใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม โดยมีประเด็นที่ศึกษา พฤติกรรมความตั้งใจซื้อปลั๊กไฟอัจฉริยะ สำหรับบ้านพักอาศัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษา				
เพศ	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ตั้งแต่ ปริญญาโทขึ้นไป	รวม
เพศชาย	62	122	100	284
	21.83%	42.96%	35.21%	100.00%
เพศหญิง	103	136	130	369
	27.91%	36.86%	35.23%	100.00%
รวม	165	258	230	653
	25.27%	39.51%	35.22%	100.00%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1.ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี Davis (1989, pp.319-340) และแนวคิดทฤษฎีการยอมรับมูลค่า (Kim & Gupta, 2007, pp.111-126) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและตรวจสอบความถูกต้อง

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 ชุด (เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบแจกแจงปกติจึงต้องใช้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า หรือเท่ากับ 30 ตัวอย่าง) David & George (1993) และนำไปวิเคราะห์หาความเที่ยงตรง โดยการวิเคราะห์ Factor Analysis โดยคำถามแต่ละด้านเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของปัจจัย (Factor Loading) มีระดับความเที่ยงตรงมากกว่า 0.70 ซึ่งถือว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมาก สามารถรวมเป็นองค์ประกอบและปัจจัยเดียวกันได้ (Nunnally & Bernstein, 1994) ผลการวิเคราะห์ค่าความน่าเชื่อถือได้ของแบบสอบถามมีค่า % Total Variance ของแบบสอบถามแต่ละด้าน มากกว่า 0.70 ซึ่งผลของค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (Cronbach Alpha) ของแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่มมีค่าความเที่ยงตรง คือ มากกว่า 0.70 โดยรวมแล้วแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้มีความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือได้ในระดับดีทุกปัจจัย

แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้ทำการออกแบบแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปโดยส่วนแรกจะเป็นคำถามคัดกรอง ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามปลายปิด ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการใช้ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวัดระดับตัวแปรจากตัวแปรจำนวน 10 ตัวแปร ประกอบด้วย ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Product Information) คุณภาพของผลิตภัณฑ์ (Product Quality) ราคาสินค้า (Product Price) คุณค่าด้านการทำงาน (Functional Value) ความบันเทิง (Entertainment) การให้ข้อมูล (Informativeness) การปรับแต่ง (Customization) ความระคายเคือง (Irritation) การรับรู้ของแบรนด์ (Brand Awareness) และ ความตั้งใจที่จะซื้อ (Purchase Intention) ตอนที่ 3 ดังนี้ เป็นคำถามเกี่ยวกับความตั้งใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม ซึ่งแบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี

ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี	จำนวนข้อคำถาม	อ้างอิง
1. ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Product Information)	4	Sinha & Batra (1999) Chang (1994)
2. คุณภาพของผลิตภัณฑ์ (Product Quality)	4	Richard Chinomona (2013) Chang (1994)
3. ราคาผลิตภัณฑ์ (Product Price)	4	Richard Chinomona (2013) Chang (1994)
4. คุณค่าด้านการทำงาน (Functional Value)	5	Ahn, Ryu & Han (2007)
5. ความบันเทิง (Entertainment)	3	Denni Arli. (2017) Kim, Kim & Park (2010)
6. การให้ข้อมูล (Informativeness)	3	Kim, Kim & Park (2010)
7. การปรับแต่ง (Customization)	3	Yusuf Bilgin. (2018)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี	จำนวนข้อคำถาม	อ้างอิง
8. ความระคายเคือง (Irritation)	3	David & Donald (2015)
9. การรับรู้ของแบรนด์ (Brand Awareness)	5	Kim, Kim & Park (2010)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลมาจากแบบสอบถามออนไลน์ใน Google form ไปเรียกใช้งานในโปรแกรม STATA เพื่อทำการประมวลผล และใส่สูตรเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วทำการสรุปผลข้อมูลต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ 1. ค่าความถี่ค่าร้อยละ 2.วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความตั้งใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยประชากรด้วยสถิติ t-test และ F-test 3.วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) 4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) ด้วยวิธีวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM)

สรุปผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) ตามแบบจำลองของกรอบแนวคิดของการวิจัยนี้ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) และการผสมแนวคิดทฤษฎีการยอมรับมูลค่า VAM (Value based Adoption Model) พบว่า ผล การทดสอบสมมติฐานมีการยอมรับสมมติฐานจำนวน 3 สมมติฐาน สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 3

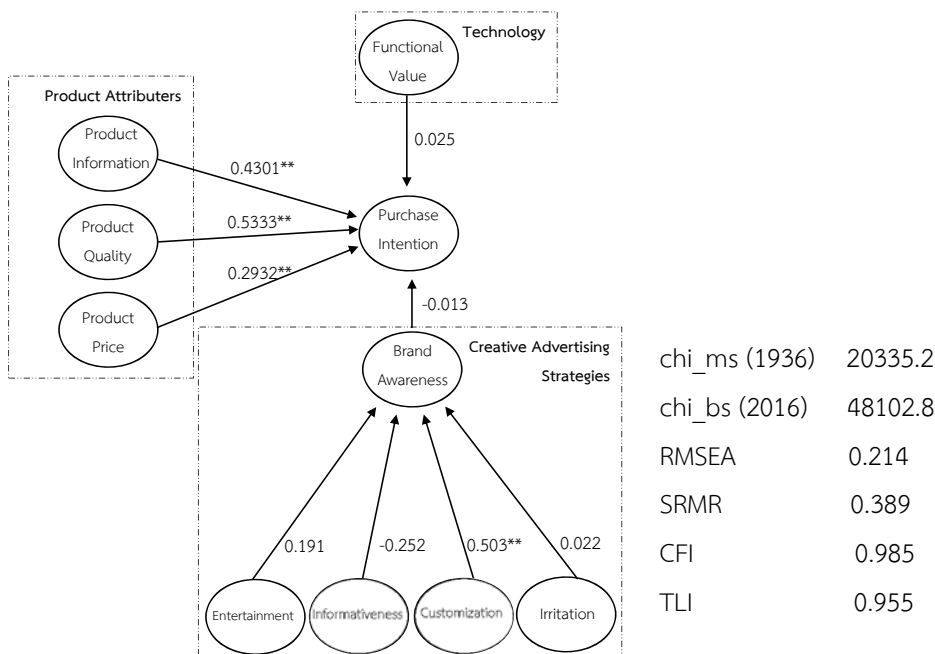
ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

	สมมติฐาน	ผลการวิเคราะห์	สรุปผล
H ₁	ข้อมูลสินค้า ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ	+	สอดคล้อง
H ₂	คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ	+	สอดคล้อง
H ₃	ราคาสินค้า ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ	+	สอดคล้อง
H ₄	คุณค่าของการทำงาน ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ	-	ไม่สอดคล้อง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

	สมมติฐาน	ผลการวิเคราะห์	สรุปผล
H ₅	ความบันเทิง ส่งผลกระทบต่อคุณค่าด้านการโฆษณาอย่างมีนัยสำคัญ	-	ไม่สอดคล้อง
H ₆	การให้ข้อมูล ส่งผลกระทบต่อคุณค่าด้านการโฆษณาอย่างมีนัยสำคัญ	-	ไม่สอดคล้อง
H ₇	การปรับแต่ง ส่งผลกระทบต่อคุณค่าด้านการโฆษณาอย่างมีนัยสำคัญ	-	ไม่สอดคล้อง
H ₈	ความระคายเคือง ส่งผลกระทบต่อคุณค่าด้านการโฆษณาอย่างมีนัยสำคัญ	-	ไม่สอดคล้อง
H ₉	การรับรู้ถึงแบรนด์ ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ	-	ไม่สอดคล้อง

ผลการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2 พบว่าตามสมมติฐานการวิจัยนี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าต่างๆ ได้แก่ ค่าสถิติ Chi-Square (χ^2)_{ms} (1936), ค่า Comparative Fit Index: CFI, ค่า Standard Root Mean Square Residual: SRMR และ ค่า Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA โดยรวมแล้วค่าที่ได้จะมีค่าใกล้เคียงกัน ซึ่งค่าจากการวิจัยนี้มีค่าที่ถือว่าใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่รับได้ ผลการศึกษา ที่กำหนดไว้แต่ละปัจจัยสามารถใช้ร่วมกันในการอธิบายตัวแปรต้นที่ส่งผลไปยังตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีสมมติฐานทั้งหมด 9 สมมติฐาน มีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แสดงผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM)

สรุปผลการศึกษาความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things สำหรับบ้านพักอาศัย จำนวน 9 สมมุติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมุติฐานจำนวน 3 สมมุติฐาน ดังนี้

สมมุติฐานที่ 1 (H_1) : ข้อมูลผลิตภัณฑ์ ของความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบบางส่วนต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการศึกษาพบว่า ความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ 0.4301 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก และส่งผลกระทบบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 2 (H_2) : คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ของความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบบางส่วนต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพของผลิตภัณฑ์ (Product Quality) มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ 0.5333 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) และส่งผลกระทบบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 3 (H_3) : ราคาของผลิตภัณฑ์ ของความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบบางส่วนต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการศึกษาพบว่า ราคาผลิตภัณฑ์ (Product Price) มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ 0.2932 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) และส่งผลกระทบบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

จากการศึกษา พบว่า สมมติฐานที่ 4 (H_4), 5 (H_5), 6 (H_6), 7 (H_7), 8 (H_8) และสมมติฐานที่ 9 (H_9) ของความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things (ปลั๊กไฟอัจฉริยะ) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการศึกษาคพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่ซื้อ (Purchase Intention) ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการศึกษาความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things สำหรับบ้านพักอาศัยจำนวน 9 สมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานจำนวน 3 สมมติฐาน ดังนี้

H_1 : ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Product Information) มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ 0.4301 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

H_2 : คุณภาพของผลิตภัณฑ์ (Product Quality) มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ 0.5333 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

H_3 : ราคาผลิตภัณฑ์ (Product Price) มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ 0.2932 โดยมีความสัมพันธ์เชิง บวกและส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรม Internet of Things ปลั๊กไฟอัจฉริยะสำหรับบ้านพักอาศัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

คุณภาพของผลิตภัณฑ์ (Product Quality) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจที่ซื้อ (Purchase Intention) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Paulins & Ann (2005, pp.345-355) การแข่งขันทางการตลาดในปัจจุบันยืนยันว่า สิ่งที่เป็นตัวชี้แนะหรือสร้างแรงจูงใจในการเลือกใช้ ผลิตภัณฑ์ จะเป็นลักษณะของคุณภาพของผลิตภัณฑ์ หากผู้บริโภครับรู้ว่าคุณภาพผลิตภัณฑ์นั้นมีคุณภาพที่ดีและคุ้มค่ากับสิ่งที่ต้องจ่ายไปนั้น จะส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับ Lee, et al. (2017, pp.223-229) ที่พบว่า คุณภาพของผลิตภัณฑ์จะส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์และยังพบอีกว่า Moreau, et al. (2001, p. 38) คุณภาพของผลิตภัณฑ์ คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันรวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีส่งผลลัพท์ที่ชัดเจนต่อคุณภาพของสินค้าและมีผลต่อความตั้งใจซื้อ

ราคาผลิตภัณฑ์ (Product Price) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจที่ซื้อ (Purchase Intention) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jacoby & Jerry (1997, pp.73-86) ถึงแม้ว่าราคา

จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริโภค จะอ้างถึงความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพมูลค่า และสะท้อนไปที่ความตั้งใจซื้อ ผลิตภัณฑ์ ทำให้ราคาเป็นสิ่งที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นวัตกรรมโดยที่ Sinha & Batra (1999, pp.237-251) ให้ความเห็นว่า การรับรู้เรื่องราคาของผู้บริโภค ทำให้เขาใส่ใจเรื่องราคาของผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่สำคัญมาก และสอดคล้องกับ Lee, et al (2017, pp.223-229)

ซึ่งพบว่า ผู้บริโภคจะคำนึงถึงคุณภาพด้านราคาและคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นสำคัญจะเป็นผลดีต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์

การรับรู้ของแบรนด์ (Brand Awareness) ปัจจัยด้านการปรับแต่ง (Customization) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการรับรู้ของแบรนด์ (Brand Awareness) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zeng, Huang & Dou (2009, pp.1-13) ที่พบว่า ปัจจุบันโฆษณาผ่านยูทูบ เป็นหนึ่งในช่องทางการโฆษณาที่มีความแข็งแกร่งและมีศักยภาพ ในการดำเนินธุรกิจปัจจุบัน ซึ่งเป็นการกระจายเนื้อหาของ ผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของผู้บริโภค และ Bikgin & Yusuf (2018, pp.128-148) ยังพบอีกว่า การปรับแต่งกิจกรรมการตลาดบนโซเชียลมีเดีย มีแนวโน้มด้านการปฏิสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำเนื่องจาก องค์ประกอบเหล่านี้ถือเป็นข้อกำหนดของการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย (Seo & Park, 2018, pp.36-41) (Puangmaha, 2019, p.83) ยังพบอีกว่า การปรับแต่งอุปกรณ์ให้ทันสมัยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะสร้างแรงจูงใจของผู้บริโภคที่มีในตลาดโซเชียลมีเดีย

ความตั้งใจที่ซื้อ (Purchase Intention) ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Product Information) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจที่ซื้อ (Purchase Intention) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Schiffman & Kanuk, (2005) ให้ความเห็นว่า การซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนร่วม จะเกิดขึ้นเมื่อ ผลิตภัณฑ์มีความสำคัญต่อผู้บริโภค ดังนั้น ผู้บริโภคอาจมีความตั้งใจที่จะค้นหา ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee, Cheng & Shih (2017, pp.223-229) ที่พบว่า ข้อมูลของผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลในทางบวกต่อความตั้งใจซื้อ ซึ่งเผยให้เห็นว่าการตัดสินใจของผู้บริโภคเกิดจากความรู้พื้นฐานส่วนบุคคลเกี่ยวกับอุปกรณ์ ในทางเดียวกัน (Lee, et al., 2017, pp.223-229) ก็ยังพบอีกว่า การประชาสัมพันธ์ข้อดีและข้อเสียของผลิตภัณฑ์ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความประทับใจลูกค้าซึ่งส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผลิตภัณฑ์

Academic Contribution: การให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีที่เป็นส่วนสนับสนุนทฤษฎีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเราพบมูลค่าและความ ได้เปรียบต่อธุรกิจ และการสร้างโอกาสใหม่ๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพ ที่บริษัทต่างๆ ต้องมองถึงมุมมองด้านราคา ด้านคุณภาพ และด้านข้อมูลของผลิตภัณฑ์ การศึกษาของเราแสดงให้เห็นว่าบริษัทต่างๆ จำเป็นต้องติดตามสภาพแวดล้อม IoT ที่มีผลต่อราคาของผลิตภัณฑ์ อย่างต่อเนื่องและมองหาโอกาสใหม่ๆ ทำงานร่วมกันและหาประโยชน์จากสิ่งใหม่ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลที่ได้จากการศึกษา ปัจจัยด้านข้อมูลผลิตภัณฑ์ คุณภาพผลิตภัณฑ์ ราคาผลิตภัณฑ์ ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจที่ซื้อ อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น ภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการบ้านพักอาศัย คอนโดต่างๆ ควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในการเชื่อมต่ออุปกรณ์อัจฉริยะประเภทอื่นๆ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้บริโภค

2. ผลที่ได้จากการศึกษา ปัจจัยด้านการรับรู้ต้นทุน คุณค่าด้านการทำงาน ความบันเทิง การให้ข้อมูล การปรับแต่ง ความระคายเคือง การรับรู้ของแบรนด์ ไม่ส่งผลต่อปัจจัยความตั้งใจที่ซื้อ เนื่องจากผู้ประกอบการนั้น มีการสร้างแรงจูงใจในการใช้โปรโมชั่นของ การซื้อสินค้า เช่น การผ่อน 0% ระยะเวลา 10 เดือน กล่าวคือ หากสินค้านั้นมีราคา 20,000 บาทคิดเป็นการชำระ 10 เดือน จะต้องจ่ายอยู่ที่เดือนละ 2,000 บาท ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อรายได้ของผู้ใช้บริการนั่นเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. สามารถเพิ่มเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หรือการสังเกต (Observe) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและมีความเจาะจงมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องพฤติกรรมที่แตกต่างกันของผู้บริโภคในแต่ละช่วงอายุของผู้บริโภคอุปกรณ์อัจฉริยะ

2. การเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในการศึกษาเช่น การใช้อุปกรณ์อัจฉริยะ หรือเทคโนโลยี Internet of Things (IoT) สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ หรือกลุ่มคนหลังเกษียณ

References

- Bao, Y., Chen, X. & Zhou, K.Z. (2012). External learning, market dynamics, and radical innovation: Evidence from China's high-tech firms. *J. Bus. Res.*, **65**, 1226-1233.
- Benway, J.P. (1998). **Banner blindness: the irony of attention grabbing on the World Wide Web**. In, Vol. 42. Proceedings of the human factors and ergonomics society annual meeting, 463-467.
- Bhattacharjee, A. (2001). Understanding information systems continuance: An expectation confirmation model. *MIS Quarterly*, **25**, 351-370.
- Bikgin, Yusuf. (2018). The effect of social media marketing activities on brand awareness, brand image and brand loyalty. *Business & Management Studies: an international journal*, **6**(1), 128-148.
- Blackwell, D. R., Miniard, P. W., & Engel, J. F. (2001). **Consumer behavior**. Boston: Harcourt.
- Chen, N.H. & Hung, Y.W. (2015). Online shopping orientation and purchase behavior for high-touch products. *Int. J. Electron. Commerce. Stud*, **6**, 187-202.
- Chen, Y., Yu, J., Yang, S. & Wei, J.. (2018). **Consumer's intention to use self-service parcel delivery service in online retailing: an empirical study**. Emerald In sight, pp.1-29.
- Chen, Y. & Barnes, S. (2007). Initial trust and online buyer behavior. *Industrial Management & Data Systems*, **107**(1), 21-36
- Clancey, M. (1994). Winne-rof-arfs-1994 Lysaker, Richard, L. Prize for outstanding research on media the television audience examined. *Journal of Advertising Research*, **34**(4), 38-49.

- Cochran, W.G. (1977). **Sampling Techniques**. (3 rd ed.). New York : John Wiley & Sons, Inc.
- Davis, F.D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. **MIS Quarterly**, 319-340.
- David, S.M. & George P. (1993). **Introduction to the Practice of Statistics**. New York : W.H. Freeman and Company, 1993.
- DeZoysa, S. (2002). Mobile advertising needs to get personal. **Telecommunications International**, 36(2), 8.
- Ducoffe, R.H. (1995). How Consumers Assess the Value of Advertising. **Journal of Current Issues and Research in Advertising**, 17(1), 1-18.
- Erdem, T., Swait, J &Valenzuela, A. (2006, January). Brands as Signals: A Cross-Country Validation Study. **Journal of Marketing**, 70, 34-49.
- Fischer, E. & Reuber, A.R. (2011). Social interaction via new social media:(How) can interactions on Twitter affect effectual thinking and behavior. **Journal of business venturing**, 26, 1-18.
- Gefen, D., Karahanna, E. & Detmar W. S. (2003). Trust and TAM in online shopping: An integrated model. **MIS Quarterly**, 27(1), 51-90.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E. & Andersen, R.E. (2010). **Multivariate data analysis (Seventh edition)**. Upper Saddle River, New Jersey : Pearson Education, Inc.
- Jacoby, J. & Jerry C. O. (1977). Consumer Response to Price : An Attitudinal, Information Processing Perspective. In **Moving Ahead with Attitude Research**. Eds. Yoram Wind and Marshall Greenberg. Chicago : American Marketing Association, 73-86.
- Kim, Y., Sohn, D.& Choi, S.M. (2011). Cultural difference in motivations for using social network sites: a comparative study of American and Korean college students. **Computers in Human Behavior**, 27(1), 365-372.
- Kim, C., Mirusmonov, M. & Lee, I. (2010). An empirical examination of factors influencing the intention to use mobile payment. **Computers in Human Behavior**, 26, 310-322.
- Kim, D. & Ammeter, T. (2014). Predicting personal information system adoption using an integrated diffusion model. **Information and Management**, 51(4), 451-464.
- Kim, H.W., Chan, H.C. & Gupta, S. (2007). Value-based adoption of mobile internet: An empirical investigation. **Decision Support Systems**, 43(1), 111-126.
- Kim, Y., Park, Y. & Choi, J. (2017). A study on the adoption of IoT smart home service : using Value-based Adoption Model. **Total Quality Management**, 1-39.

- Koufaris, M. & Hampton S.W. (2004). The development of initial trust in an online company by new customers. **Information & Management**, **41**, 377-397.
- Kiatkittikul, S., kumsang, C. & Monsakul, A. (2018, July-December). Smart Home Security Systems with the Internet of Things to the Future Internet through IPv6 Support (p.1). **TNI Journal of Engineering and Technology**, **6**(2), 24-29.
- Kajonrut, J. & Chaipornkeaw, P. (2017). k̄anprayukchai theknōlōyīInternet of Things nai k̄an khuāpkhum rabop sōṅ sawāṅ samrap bān ‘atchariya [An Application of Internet of Things Technology to Control the Illumination Systems in Smart Home] (pp. 1-11). **Journal of Information Science and Technology**, **1**(1), 1-11. [in Thai]
- Kevin Ashton. (2009). That Internet of Thing Thing. **FRID Journal**, **1**.
- Lee, W.N. & Choi, S.M. (2005). The role of horizontal and vertical individualism and collectivism in online consumers' responses toward persuasive communication on the Web. **Journal of Computer-Mediated Communication**, **11**(1), 317-336.
- Moreau, C.P., Markman, A. B. & Lehmann, D.R. (2001). Entrenched knowledge structures and consumer response to new product. **Journal of Marketing Research**, **38**(1), 14e29.
- Lee, W.I, Cheng, S.Y. & Shih, Y.T. (2017). Effects among product attributes, involvement, word-of-mouth, and purchase intention in online shopping. **Asia Pacific Management**, **22**(4), 223-229.
- Nunnally, J.C. & Bernstein, I.H. (1994). **Psychometric Theory**. (3 rd ed.). McGraw-Hill : New York, NY, USA,
- Park, E., Cho, Y., Han, J. & Kwon, S.J. (2017). Comprehensive Approaches to User Acceptance of Internet of Things in a Smart Home Environment. **IEEE Internet of Things Journal**, **4**(6), 2342-2350.
- Paulins, V. & Ann. (2005). An analysis of customer service quality to college students as influenced by customer appearance through dress during the in-store shopping process. **Journal of Retailing and Consumer Services**, **12**, 345-355.
- Puangmaha, L. (2020, July-September). A Causal Factors Affecting Loyalty in Bookstore Brand. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)**, **26**(3), 77-87. [In Thai]
- Rodgers, S. & Thorson, E. (2000). The interactive advertising model: how users perceive and process online ads. **Journal of interactive advertising**, **1**(1), 41-60.
- Rogers, E.M. (1983). **Diffusion of Innovations**. New York, NY, USA.

- Rattarasarn, C. & Benjawan, S. (2020, April-June). The Studies of Patterns of Transaction and Cargoes Distribution methods on East-West Economic Corridor. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)**, 26(2), 29-40. [In Thai]
- Satraphand, S. (2020). **Market Trend for Internet of Things in 2020 for the Business sector In Thailand 2021**. [Online]. Available : <https://www.techtalkthai.com/thailand-iot-trends-2021-from-intermach-2020-with-ais/> [2022, May 25]. [In Thai]
- Schiffman, L.G. & Kanuk, L.L. (2005). **Consumer Behavior Introduction: The Impact of Digital Revolution on Consumer Behavior**. New York : McGraw Hill.
- Seo, E.-J. & Park, J.W. (2018). A study on the effects of social media marketing activities on brand equity and customer response in the airline industry. **Journal of Air Transport Management**, 66, 36-41.
- Shang, R.A., Chen, Y.C. & Shen, L. (2005). Extrinsic versus intrinsic motivations for consumers to shop online. **Information & Management**, 42, 401-413.
- Sinha, I. & Batra, R. (1999). The effect of consumer price consciousness on private label purchase. **Intern. J. of Research in Marketing**, 237-251.
- Sorescu, A.B., Chandy, R.K. & Prabhu, J.C. (2003). Sources and financial consequences of radical innovation: Insights from pharmaceuticals. **J**, 67, 82-102.
- Speck, P.S. & Elliott, M.T. (1997). Predictors of advertising avoidance in print and broadcast media. **Journal of Advertising**, 26(3), 61-76.
- Stephen, A.T. & Toubia, O. (2010). Deriving value from social commerce networks. **Journal of marketing research**, 47(2), 215-228.
- Sweeney, J.C. & Soutar, G.N. (2001). Consumer perceived value: The development of a multiple item scale. **Journal of Retailing**, 77(2), 203-220.
- Shin, D. H. (2009). Determinants of customer acceptance of multi-service network: An implication for IP-based technologies. **Information and Management**, 46(1), 16-22.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2005). **Consumer Behavior Introduction: The Impact of Digital Revolution on Consumer Behavior**. New York : McGraw Hill.
- Toivonen, R.M. (2012). Product quality and value from consumer perspective : An application to wooden products. **Journal of Forest Economics**, 18, 157-173.
- Tsimonis, G. & Dimitriadis, S. (2014). Brand strategies in social media. **Marketing Intelligence & Planning**, 32(3), 328-344.

- Virasorn, N., Thongrin, S. & Lomchavakarn, P. (2020, April-June). Facebook media use, advertising strategy and impact on decision-making of men in Bangkok for undergoing facial surgery. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)**, **26**(2), 166-179. [In Thai]
- Wu, S.-I. (2006). The impact of feeling, judgment and attitude on Purchase intention as online advertising performance measure. **Journal of International Marketing & Marketing Research**, **31**(2), 89-108.
- Ziefle, S.G.M. (2009). **Smart Home Technologies : Insights into Generation Specific Acceptance Motives** (p. 2). Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
- Zeithaml, V.A. (1988). Consumer Perceptions of Price, Quality, and Value: A Means-End Model and Synthesis of Evidence. **Journal of Marketing**, **52**, 2-22.

ความรู้ อุปสรรค และการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร
Knowledge, Barriers, and Exercise Performances Among the Elderly in
Sakon Nakhon Province

ปฏิพงษ์ จงรัฐธรรม*

Patipong Jongrutham

Received : October 10, 2021

Revised : February 22, 2022

Accepted : May 17, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความรู้ อุปสรรค และการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร จำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความรู้ อุปสรรค และการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.85 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร มีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.00, S.D. = 1.06) มีความรู้ในเรื่องประโยชน์ของการออกกำลังกายมากที่สุด ($\bar{x}$ = 3.47, S.D. = 1.06) ด้านอุปสรรคในการออกกำลังกาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.81, S.D. = 1.16) มีอุปสรรคเกี่ยวกับปัญหาทางด้านสุขภาพที่ไม่เอื้ออำนวยมากที่สุด ($\bar{x}$ = 3.20, S.D. = 1.23) และด้านการปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย มีการปฏิบัติตนเป็นบางครั้ง ($\bar{x}$ = 3.14, S.D. = 1.15) มีการปฏิบัติตนหากเกิดเจ็บป่วยหรือไม่สบายจะงดการออกกำลังกายมากที่สุด ($\bar{x}$ = 3.93, S.D. = 1.21)

คำสำคัญ : ความรู้ / อุปสรรค / การปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย / ผู้สูงอายุ

*อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาพลศึกษาและนันทนาการ คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

Lecturer of Physical Education and Recreation Program Faculty of Industry and Technology

Rajamangala University of Technology Isan Sakon Nakhon Campus

e-mail: patipong.sk@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study the knowledge, obstacles, and exercise performances among the elderly in Sakon Nakhon Province. The subjects were 400 elderlies through Multi-Stage Random Sampling method. The instrument was a set of questionnaires designed by the researcher at reliable value of 0.85. The statistics employed to analyze the data were frequency distribution, mean, and standard deviation (S.D.). The findings revealed that elderly group in Sakon Nakhon Province have knowledge of exercise moderate level ($\bar{x}$ = 3.00, S.D. = 1.06). The knowledge about benefits of exercise was the most found ($\bar{x}$ = 3.47, S.D. = 1.06). The barriers on exercises rated in moderate level ($\bar{x}$ = 2.81, S.D. = 1.16). The problem in inconvenient health was the most found for the barrier on exercise ($\bar{x}$ = 3.20, S.D. = 1.23). The exercise behavior rated in sometimes ($\bar{x}$ = 3.14, S.D. = 1.15). The most found for the exercise behaviors was stopping exercises when they get sick ($\bar{x}$ = 3.93, S.D. = 1.21).

Keywords : Knowledge / Barriers / Exercise Performance / Elderly

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุขึ้นอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบโดยตรงต่อโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จนกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ (aged society) คือการมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในอัตราร้อยละ 10 ขึ้นไปของประชากรทั้งประเทศ (Siripanich, 2016) ซึ่งในปี พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมา ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 66,186,727 คน มีผู้สูงอายุจำนวน 11,633,188 คน คิดเป็นร้อยละ 17.57 (The Central Registrar, Ministry of Interior, 2020) ซึ่งคาดว่าภายในปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ และในปีพ.ศ. 2583 จะมีประชากรที่เป็นผู้สูงอายุมากกว่า 1 ใน 4 ของประชากรประเทศไทย และอีกไม่นานความต้องการของผู้สูงอายุ และปัญหาทางสุขภาพที่เพิ่มขึ้นจะมีจำนวนเกินกว่ากำลังการให้บริการทางสุขภาพของประเทศไทย ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีภาวะพึ่งพิงมากขึ้น ถึงร้อยละ 69.30 (Assantachai, 2013) กล่าวคือ เมื่อคนเราอายุ 60 ปี ขึ้นไป สภาพร่างกายเริ่มเสื่อมโทรมลง ผิวหนังเริ่มเหี่ยว ระบบประสาทเริ่มเสื่อม การตอบสนองต่อสิ่งเร้าช้าลง การประสานสัมพันธ์ระหว่างสมองกับกล้ามเนื้อลดลง กระดูกเริ่มเปราะบางขึ้น กล้ามเนื้อลดความแข็งแรง ผู้สูงอายุมักเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังอย่างน้อย 1 โรค มากกว่าครึ่งหนึ่งมีโรคประจำตัวเรื้อรัง 3 อันดับแรก ได้แก่ โรคหัวใจ และหลอดเลือด โรคของต่อมไร้ท่อ และโรคระบบกล้ามเนื้อ โดยผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเป็นโรคเรื้อรังมากกว่าผู้สูงอายุนอกเขตเทศบาล เมื่อจำแนกตามภาคพบว่า ผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นโรคเบาหวาน สูงสุดร้อยละ 18.90 (Thongcharoen, 2011)

การออกกำลังกายในวัยผู้สูงอายุนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง การออกกำลังกายอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพร่างกาย เป็นการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค เนื่องจากมีผลต่อร่างกาย ทำให้ร่างกายเสื่อมช้าลง ลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคหลอดเลือดหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง ภาวะไขมันในเลือดสูง โรคเมะเร็ง

โรคเบาหวาน ช่วยควบคุมน้ำหนัก และลดสัดส่วนไขมันในร่างกาย เสริมสร้างความแข็งแรงของระบบกล้ามเนื้อ กระดูกและข้อต่อ ลดภาวะซึมเศร้าและวิตกกังวล ป้องกัน หรือชะลอการเกิดภาวะกระดูกบาง กระดูกพรุน ข้อเข่าเสื่อม และปวดหลัง พฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุเป็นการปฏิบัติกิจกรรมการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุ ไม่หักโหม โดยเน้นเพื่อความสนุกสนานมากกว่าเพื่อการแข่งขัน ส่งเสริมการทำงานของระบบต่างๆ ในร่างกายให้เป็นปกติ เกิดความทนทานของระบบหายใจ ระบบไหลเวียนโลหิต ความทนทานของกล้ามเนื้อหัวใจและปอด การออกกำลังกายในผู้สูงอายุมีหลายวิธี ควรเลือกวิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสุขภาพ และไม่เป็นอันตราย ก็จะทำให้การออกกำลังกายเป็นไปด้วยดีและต่อเนื่อง ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย ในปัจจุบันมีวิธีการออกกำลังกายที่ผู้สูงอายุนิยมปฏิบัติ ได้แก่ การเดินหรือวิ่งช้าๆ ซี่จักรยาน ว่ายน้ำ กายบริหาร รำมวยจีน โยคะ (Siripanich, 2016)

ดังนั้น การออกกำลังกายจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้ร่างกายของผู้สูงอายุสามารถป้องกันการเกิดโรคต่างๆ ได้ สำหรับกิจกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุจะแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม และความสามารถของแต่ละบุคคล และอีกสิ่งหนึ่งซึ่งมีความสำคัญ คือ ต้องคำนึงถึงหลักการออกกำลังกาย FITT ได้แก่ เลือกทำกิจกรรมออกกำลังกายให้มี ความถี่ (F=Frequency) ความหนักของกิจกรรม (I=Intensity) ระยะเวลา หรือความยาวนานในการทำกิจกรรม (T=Time) รวมถึงชนิดของกิจกรรม (T=Type) ให้มีความเหมาะสมวัย หรือสภาพร่างกาย และปัญหาสุขภาพของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์สูงสุดจากการออกกำลังกาย (Supaporn, 2016, pp.11-22) แต่จากสถิติของผู้สูงอายุในประเทศไทย จากกลุ่มตัวอย่าง 1.2 ล้านคน พบว่า ผู้สูงอายุที่การออกกำลังกาย หรือการเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ มีเพียงร้อยละ 7.9 (National Statistical Office, 2018) ซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนที่ต่ำ และน่าวิตกกังวลอย่างมาก ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและริบดำเนินการแก้ปัญหาและควบคุมดูแล ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาด้านสุขภาพของที่จะตามมาในอนาคตซึ่งจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ

จากสถิติเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2563 พบว่า จังหวัดสกลนครมีจำนวนประชากรทั้งสิ้นจำนวน 1,146,936 คน มีผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 171,997 คน หรือร้อยละ 14.99 ของประชากรทั้งจังหวัด (The Central Registrar, Ministry of Interior, 2020) และมากกว่าครึ่งมีปัญหาสุขภาพ จากสถิติทั้งในด้านจำนวนของผู้อายุ และปัญหาสุขภาพของผู้อายุ ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงปัญหาที่จะตามมาในระยะยาว จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความรู้ สิ่งที่เป็นอุปสรรค และการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร ว่าเป็นอย่างไร ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นสารสนเทศที่สำคัญ เพื่อจะให้หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบสถานการณ์นี้ อันจะนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหา หรือ การวางนโยบายส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของจังหวัดสกลนครอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ในจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาอุปสรรคในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ในจังหวัดสกลนคร
3. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ในจังหวัดสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) จาก 18 อำเภอในจังหวัดสกลนคร จำนวน 171,997 คน แบ่งเป็นเพศชาย 77,490 คน และเพศหญิง 94,507 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้สูงอายุ ตามสัดส่วนจำนวนประชากรกลุ่มผู้สูงอายุในแต่ละอำเภอ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) การประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของ Yamane (Tirakanan, S., 2003: 199) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยการเทียบสัดส่วนของประชากรทั้งหมดกับสัดส่วนของประชากรแต่ละอำเภอ จึงแบ่งเป็นเพศชาย 200 คน และเพศหญิง 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Observational study) ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือศึกษาความรู้ อุปสรรค และการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ อำเภอ และโรคประจำตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ อุปสรรค และการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ซึ่งข้อคำถามรวม 45 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ

ความรู้ระดับมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ความรู้ระดับมาก	ให้	4	คะแนน
ความรู้ระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ความรู้ระดับน้อย	ให้	2	คะแนน
ความรู้ระดับน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

4.50 - 5.00	หมายถึง	ระดับความรู้มากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	ระดับความรู้มาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	ระดับความรู้ปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	ระดับความรู้น้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	ระดับความรู้น้อยที่สุด

โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence : IOC) เท่ากับ 0.95 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alfa coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากต้นสังกัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลไปติดต่อกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตสำหรับการเก็บข้อมูลในพื้นที่
3. ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัย/ผู้ช่วยผู้วิจัย ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามด้วยตัวเอง
5. นำแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลแล้วมาตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยจะคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
6. บันทึกข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลตอนที่ 2 นำแบบสอบถามความรู้ อุปสรรค และการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษา ความรู้ อุปสรรค และการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร พบว่า

1. กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร มีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย อยู่ในระดับความรู้ปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.00, S.D. = 1.06)
2. กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร มีอุปสรรคในการออกกำลังกาย อยู่ในระดับอุปสรรคปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.81, S.D. = 1.16)
3. กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร มีการปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย ปฏิบัติตนเป็นบางครั้ง ($\bar{x}$ = 3.14, S.D. = 1.15)

จากผลการวิจัยดังรายละเอียดตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร

ความรู้ในการออกกำลังกาย	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านรู้ถึงความหมายของการออกกำลังกาย	3.14	0.91	ปานกลาง
2. ท่านรู้ว่าควรออกกำลังกายอย่างน้อยและอย่างมากสัปดาห์ละกี่ครั้ง	3.02	0.98	ปานกลาง
3. ท่านรู้ว่าการออกกำลังกายให้ประโยชน์อย่างไร	3.47	1.06	ปานกลาง
4. ท่านรู้ว่าขั้นตอนการออกกำลังกายมีกี่ขั้นตอนและอะไรบ้าง	2.53	1.06	ปานกลาง
5. ท่านรู้ว่าต้องมียืดข้อต่อและกล้ามเนื้อก่อนและหลังการออกกำลังกาย	2.95	1.07	ปานกลาง
6. ท่านรู้ว่าการยืดข้อต่อและกล้ามเนื้อมีประโยชน์อย่างไร	2.97	1.09	ปานกลาง
7. ท่านรู้ถึงจุดมุ่งหมายของของการอบอุ่นร่างกายก่อนการออกกำลังกาย	3.05	1.11	ปานกลาง
8. ท่านรู้ถึงเวลาและสถานที่ใดเหมาะสมที่สุดในการออกกำลังกาย	3.44	1.12	ปานกลาง
9. ท่านรู้ถึงการออกกำลังกายใช้เวลานานเท่าใดจึงจะได้ประโยชน์สูงสุด	3.00	1.04	ปานกลาง
10. ท่านรู้ว่าการออกกำลังกายมีกี่ประเภท	3.11	1.08	ปานกลาง
11. ท่านรู้ถึงการแต่งกายแบบใดจึงจะเหมาะสมกับการออกกำลังกาย	3.20	1.06	ปานกลาง
12. ท่านรู้ว่าเหตุใดต้องทำการ Cool down หลังจากการออกกำลังกาย	2.49	1.02	น้อย
13. ท่านรู้ว่าไม่ควรบริโภคอาหารก่อนการออกกำลังกาย	2.87	1.06	ปานกลาง
14. ท่านรู้ว่าหลังจากการออกกำลังกายควรบริโภคอาหารประเภทใด	2.74	1.10	ปานกลาง
15. ท่านรู้ว่าถ้าได้รับบาดเจ็บจากการออกกำลังกายจะปฐมพยาบาลอย่างไร	3.05	1.12	ปานกลาง
รวม	3.00	1.06	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร มีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย อยู่ในระดับความรู้ปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 1.06) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความรู้ว่าการออกกำลังกายให้ประโยชน์อย่างไร อยู่ในระดับความรู้ปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$, S.D. = 1.06) รองลงมา คือ ความรู้เรื่องเวลาและสถานที่ใดเหมาะสมที่สุดในการออกกำลังกาย อยู่ในระดับความรู้ปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$, S.D. = 1.12)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อุปสรรคในการออกกำลังกาย ของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร

อุปสรรคในการออกกำลังกาย	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านไม่มีเวลาในการออกกำลังกาย	3.01	1.12	ปานกลาง
2. ท่านไม่มีสถานที่สำหรับออกกำลังกาย	2.80	1.09	ปานกลาง
3. ท่านไม่มีเพื่อนในการออกกำลังกาย	2.85	1.25	ปานกลาง
4. ท่านมีปัญหาทางด้านสุขภาพไม่เอื้ออำนวยต่อการออกกำลังกาย	3.20	1.23	ปานกลาง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

อุปสรรคในการออกกำลังกาย	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
5. ท่านไม่มีความรู้พื้นฐานในการออกกำลังกาย	2.96	1.05	ปานกลาง
6. ท่านไม่มีอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย	3.09	1.26	ปานกลาง
7. ท่านคิดการออกกำลังกายทำให้เสียเวลาในการพักผ่อน	2.52	1.12	ปานกลาง
8. ท่านคิดออกกำลังกายแล้วทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย	2.33	1.13	น้อย
9. ท่านไม่มีชุดแต่งกายที่เหมาะสมต่อการออกกำลังกาย	2.56	1.11	ปานกลาง
10. ท่านคิดว่าจะเกิดการบาดเจ็บภายหลังการออกกำลังกาย	2.73	1.14	ปานกลาง
11. ท่านคิดว่าสภาพดิน ฟ้า อากาศไม่เอื้ออำนวยให้ออกกำลังกาย	2.92	1.08	ปานกลาง
12. ท่านคิดว่าสภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวยต่อการออกกำลังกาย	3.00	1.19	ปานกลาง
13. ท่านคิดว่าการออกกำลังกายทำให้เสียเวลาหลักในการทำงาน	2.64	1.16	ปานกลาง
14. ท่านคิดว่าไม่มีผู้นำในการออกกำลังกาย	2.94	1.32	ปานกลาง
15. ท่านคิดว่ามีเจตคติที่ไม่ดีต่อการออกกำลังกาย	2.55	1.15	ปานกลาง
รวม	2.81	1.16	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร มีอุปสรรคเกี่ยวกับการออกกำลังกาย อยู่ในระดับอุปสรรคปานกลาง ($\bar{x} = 2.81$, S.D. = 1.16) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อุปสรรคที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาทางด้านสุขภาพไม่เอื้ออำนวยต่อการออกกำลังกาย อยู่ในระดับอุปสรรคปานกลาง ($\bar{x} = 3.20$, S.D. = 1.23) รองลงมา คือ ไม่มีอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย อยู่ในระดับอุปสรรคปานกลาง ($\bar{x} = 3.09$, S.D. = 1.26)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร

การปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านหาเวลาออกกำลังกายอยู่เป็นประจำ	3.08	1.05	ทำเป็นบางครั้ง
2. ท่านใช้เวลาในการออกกำลังกายตอนเช้าหรือเย็น	3.12	1.07	ทำเป็นบางครั้ง
3. ท่านออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง	2.85	1.12	ทำเป็นบางครั้ง
4. ท่านจะเลือกวิธีการออกกำลังกายโดยการเล่นกีฬา	2.26	1.19	ทำเป็นบางครั้ง
5. ก่อนที่ท่านจะออกกำลังกายจะมีการยืดข้อต่อและกล้ามเนื้อก่อนประมาณ 5-10 นาที	2.72	1.07	ทำเป็นบางครั้ง
6. ท่านใช้เวลาในการออกกำลังกายครั้งละประมาณ 20-30 นาที	2.81	1.08	ทำเป็นบางครั้ง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
7. ท่านเลือกชนิดการออกกำลังกายให้เหมาะสมกับเพศ และวัยของตนเอง	3.45	1.18	ทำเป็นบางครั้ง
8. ท่านจะไม่ออกกำลังกายหลังจากที่รับประทานอาหารเสร็จ	3.38	1.31	ทำเป็นบางครั้ง
9. ขณะออกกำลังกายท่านจะหยุดเมื่อมีอาการบาดเจ็บจากการออกกำลังกาย	3.86	1.19	ทำบ่อย
10. ท่านจะไม่ดื่มน้ำทันทีหลังจากการออกกำลังกาย	3.16	1.17	ทำเป็นบางครั้ง
11. ท่านจะพิถีพิถันเลือกชุดที่จะใส่ในการออกกำลังกาย	2.44	1.14	นานๆ ทำครั้ง
12. ท่านมักจะเลือกสถานที่ในการออกกำลังกายในที่โล่งแจ้ง	3.20	1.10	ทำเป็นบางครั้ง
13. ในระหว่างการออกกำลังกายท่านจะไม่นำอาหารอื่นใดเข้าสู่ร่างกายนอกจากน้ำ	3.29	1.23	ทำเป็นบางครั้ง
14. ท่านจะนั่งพักหลังจากการออกกำลังกายเสร็จจนอัตราการเต้นของหัวใจกลับมาอยู่ในสภาวะปกติจึงจะทำภารกิจอื่นต่อ	3.55	1.16	ทำบ่อย
15. หากท่านเจ็บป่วยไม่สบายท่านจะงดการออกกำลังกาย	3.93	1.21	ทำบ่อย
รวม	3.14	1.15	ทำเป็นบางครั้ง

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร มีการปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย โดยรวมมีปฏิบัติตนเป็นบางครั้ง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 1.15) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การปฏิบัติตนที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ หากเจ็บป่วยไม่สบายจะงดการออกกำลังกาย มีการปฏิบัติตนบ่อย ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 1.21) รองลงมา คือ ขณะออกกำลังกายจะหยุดเมื่อมีอาการบาดเจ็บจากการออกกำลังกาย มีการปฏิบัติตนบ่อย ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 1.19)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. ความรู้ในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้ในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 1.06) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 52.50 มีอาชีพเป็นเกษตรกรอาจจะไม่ได้ได้รับการส่งเสริมความรู้ในเรื่องของการรักษาสุขภาพโดยการออกกำลังกายอย่างทั่วถึง ซึ่งผลการศึกษาระดับความรู้ในการออกกำลังกาย 3 อันดับแรก พบว่า มีระดับความรู้ในการออกกำลังกาย เกี่ยวกับ ประโยชน์ของการออกกำลังกาย เวลาและสถานที่ที่เหมาะสมในการออกกำลังกาย และการแต่งกายที่เหมาะสมกับการออกกำลังกาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukanan, et al. (2014) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย

ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า มีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย มีทัศนคติในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ มีการรับรู้ในการออกกำลังกาย มีแรงจูงใจให้ออกกำลังกาย และมีพฤติกรรมการออกกำลังกาย อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับ (Saengmanee, Wiboon-uthai & Sriboonpimsui, 2013, pp.78-90) ที่ได้ศึกษาผลของการออกกำลังกายที่สอดคล้องกับวัยและวิถีชุมชน ต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาเตียง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า การออกกำลังกาย ผู้สูงอายุมีระดับการรับรู้อยู่ในระดับสูง อภิปรายว่า การออกกำลังกายมีความจำเป็นต่อการมีสุขภาพดี ก่อให้เกิดความสุข ความสดใส มีชีวิตชีวา เพิ่มความแข็งแรง เพิ่มความผาสุก ลดภาวะทุพพลภาพ ทำให้มีชีวิตยืนยาว ช่วยลดความเครียด ทำให้อารมณ์ดี นอนหลับง่าย

2. อุปสรรคในการออกกำลังกาย

จากผลการวิจัยพบว่า อุปสรรคในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.81, S.D. = 1.16) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีโรคประจำตัวถึงร้อยละ 55.0 ทำให้มีปัญหาทางด้านสุขภาพไม่เอื้ออำนวยต่อการออกกำลังกาย รวมถึงสถานที่และอุปกรณ์ออกกำลังกาย ซึ่งการศึกษาอุปสรรคในการออกกำลังกาย 3 อันดับแรก พบว่า มีปัญหาทางด้านสุขภาพและสภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวยต่อการออกกำลังกาย ไม่มีอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย และไม่มีเวลาในการออกกำลังกาย ผลของการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukanan, et al. (2014) พบว่า ผู้สูงอายุขาดความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับการออกกำลังกาย รวมทั้งไม่มีเพื่อนร่วมออกกำลังกายทำให้ขาดแรงจูงใจในการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง มีผู้สูงอายุมีเพียงส่วนน้อย ที่ออกกำลังกายสม่ำเสมอ ส่วนใหญ่ไม่ออกกำลังกาย เพราะไม่เห็นความสำคัญ ขาดความรู้และความตระหนักถึงผลประโยชน์ของการออกกำลังกาย รวมถึงขาดแรงสนับสนุนทางสังคม เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ (Ekachampaka & Wattanamano, 2009, p.23) พบว่าสถานการณ์สภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุไทย มีเหตุผลของการไม่ออกกำลังกาย คือ ไม่สนใจ ต้องทำงานที่ใช้แรงกายมากอยู่แล้ว และไม่มีเวลา สอดคล้องกับการศึกษาของ Saengmanee, Wiboon-uthai & Sriboonpimsui (2013, pp.78-90) ที่ได้ศึกษาผลของ การออกกำลังกายกับวัยและวิถีชุมชนต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาเตียง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร พบว่า อุปสรรคในการออกกำลังกาย อยู่ในระดับปานกลาง โดยคิดว่าการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน หรือการทำงานคือการออกกำลังกาย อายุมาก ไม่ค่อยมีเรี่ยวแรงในการออกกำลังกาย ความเข้าใจผิดคิดว่าตนเองมี ความเจ็บป่วย ไม่สามารถออกกำลังกายได้เหมือนบุคคลอื่นผลของการวิจัยอภิปรายได้ว่าผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองนครพนมส่วนมากมีโรคประจำตัว รวมทั้ง Wojtek (2014) กล่าวว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย ตลอดจนพื้นที่บริเวณที่พักอาศัยมีจำกัดไม่เอื้อต่อการออกกำลังกาย หรืออยู่ห่างไกลจากสถานที่ออกกำลังกาย ทำให้ผู้สูงอายุไม่สะดวกในการเดินทาง และหากต้องเดินทางไกลเพียงลำพังอาจทำให้ผู้สูงอายุเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย สภาพอากาศที่ร้อน หรือหนาวจนเกินไปส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดการเจ็บป่วยได้ง่าย เนื่องจากร่างกายที่เปราะบางความสามารถในการปรับอุณหภูมิของร่างกายได้ไม่ดีหากจัดสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยความสะดวกและปลอดภัยจะช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการออกกำลังกายมากยิ่งขึ้น

3. การปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย

จากผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตนในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร มีการปฏิบัติตนเป็นบางครั้ง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 1.15) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอาชีพเกษตรกร จึงทำให้เวลาในการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายมักไม่ค่อยต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากภาระงาน ที่ต้องใช้แรงงานตลอดทั้งวันจึงทำให้เกิดความเหนื่อยล้า ประกอบกับอายุที่มากขึ้นความแข็งแรงของร่างกายก็ลดน้อยลง ซึ่งผลการศึกษาการปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย 3 อันดับแรก พบว่า เมื่อเจ็บป่วยไม่สบายจะหยุดการออกกำลังกาย ขณะออกกำลังกายจะหยุดเมื่อมีอาการบาดเจ็บจากการออกกำลังกาย และนั่งพักหลังจากการออกกำลังกายเสร็จจนอัตราการเต้นของหัวใจกลับมาอยู่ในสภาวะปกติจึงจะทำการกิจอื่นต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tangsurat (2014, pp.57-69) พบว่าผู้สูงอายุควรให้ความสำคัญในการออกกำลังกาย โดยกำหนดการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายของตนเอง ควรเลือกประเภทของการออกกำลังกายให้เหมาะสมกับร่างกายของตนเอง และควรมีการผ่อนคลายหลังการออกกำลังกายอย่างถูกต้อง ซึ่งคณะกรรมการสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้แนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพ โดยให้ความรู้ และเผยแพร่ประโยชน์ของการออกกำลังกายแก่ประชาชนในท้องถิ่น และจัดให้มีสวนสาธารณะเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของประชาชน ดังนั้น ควรจัดเจ้าหน้าที่ในการแนะนำ หรือจูงใจให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกาย โดยมีการจัดบุคลากรที่มีทักษะในการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ โดยการประเมินสภาพร่างกาย และการจัดแบ่งกลุ่มที่ควรเข้าร่วมกิจกรรมออกกำลังกายตามความเหมาะสม เช่นเดียวกับ Muenya (2017, pp.74-81) อธิบายว่า การออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุควรเป็นการออกกำลังกายประเภทที่เพิ่มสมรรถภาพของปอดและหัวใจ เช่น การเดิน การวิ่ง การขี่จักรยาน การว่ายน้ำ เป็นต้น โดยควรเป็นการออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละไม่ต่ำกว่า 20 นาที เหมือนกับ Health Center 2, Saraburi (2017) อธิบายว่า อาการที่บ่งชี้ว่าผู้สูงอายุควรเลี่ยงการออกกำลังกาย เช่น เจ็บหรือแน่นหน้าอก มึนงง เวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ปวดข้อ นอนหลับ หรือแดงคล้ำ หายใจลำบาก หรือหายใจเร็วเกิน 10 นาที หลังหยุดพักชีพจรเต้นช้าลง ปวดข้อมือ น้ำหนักขึ้นชัดเจน อาการเจ็บแน่นหน้าอกที่ยังควบคุมไม่ได้ มีความดันโลหิตสูงขณะออกกำลังกาย การเต้นของหัวใจไม่สม่ำเสมอ ดังนั้น ผู้สูงอายุควรทราบถึงอาการ และโรคภัยของตัวก่อนที่จะตัดสินใจออกกำลังกาย เช่นเดียวกับ Phopom (2010) ได้กล่าวถึง ข้อควรระวังในการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุว่า ผู้สูงอายุไม่ควรออกกำลังกายมากเกินไป เพราะจะทำให้หัวใจทำงานหนักกว่าเดิม เมื่อรู้สึกไม่สบายไม่ควรออกกำลังกาย ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว ควรปรึกษาแพทย์ก่อนออกกำลังกาย และควรออกกำลังกายในสถานที่ที่มีเพื่อนร่วมอยู่ด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญ เพื่อจะให้หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบสถานการณ์นี้ อันจะนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหา หรือ การวางนโยบายส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุของจังหวัดสกลนครอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

2. ควรมีการกระตุ้น หรือตอกย้ำถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง ให้เข้าถึงบุคลากรในทุกกลุ่มโดยผ่านสื่อหลากหลายวิธี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่มีผลต่อความรู้ ในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ เช่น ระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ในการออกกำลังกาย

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ที่ส่งผลต่อ อุปสรรค การปฏิบัติตนในออกกำลังกายของผู้สูงอายุ เช่น วัฒนธรรม ค่านิยม ทศนคติ สุขภาพของผู้สูงอายุ เป็นต้น

References

- Assantachai P. (2013). **Common health problems in the elderly and their prevention.** (4 th ed). Bangkok : Union Creator. [In Thai]
- Ekachampaka, P. & Wattanamano, N. (2009). Report on the state of health situation and health behaviors of the Thai elderly. **Journal of Thai Health Situation**, 4(1), 23-35. [In Thai]
- Health Center 2, Saraburi. (2017). **Exercise in the elderly.** Saraburi : Health Promotion and Fitness Development Group Saraburi Province. [In Thai]
- Muenya, S. (2017). The effectiveness of family support on exercise behavior of the elderly. **Faculty of Nursing Journal. Burapha University**, 25(1), 74-81. [In Thai]
- National Statistical Office. (2018). **Thai Elderly Population Survey Report in 2017.** Bangkok : Tex and Journal Publication. [In Thai]
- Phopom, S. (2010). **A simple guide to caring for the elderly that everyone can do.** Chiang Mai : Goodluck. [In Thai]
- Saengmanee, S., Wiboon-uthai, J. & Sriboonpimsui, W. (2013). Effects of exercise programs consistent with age nd community lifestyle to modify the exercise behavior of the elderly in Na Tiang Health Promoting Hospital Sawang Daen Din District, Sakon Nakhon Province. **Journal of Sakon Nakhon Hospital**, 16(3), 78-90. [In Thai]
- Siripanich, S. (2016). **Situation of the Thai Elderly in 2015.** Bangkok : Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. [In Thai]
- Srisaat, B. (2011). **Preliminary Research.** (7 th ed revised). Bangkok : Suwiryasan. [In Thai]

- Sukanan, T., Sapprasert, J., Jariyasil, S. & Wongsara, A. (2014). **Factors affecting exercise behavior of the elderly in Ban Suan municipality. Muang District, Chonburi Province.** Sirindhorn College of Public Health Chonburi Province. Royal Institute. Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health. Ministry of Public Health. [In Thai]
- Supaporn, S. (2016). Selection of exercise in the elderly and related factors: a case study. **Journal of the Faculty of Physical Education Srinakharinwirot University, 21(2), 11-22.** [In Thai]
- Tangsurat, P. (2014). Health care behaviors of the elderly in Bang Muang Sub-District Municipality, Mueang District, Samut Prakan Province. **Journal to disseminate academic knowledge and research, 20(1), 57-69.**
- Central Registration Bureau. (2020). **Number of inhabitants throughout the kingdom according to evidence of civil registration.** Bangkok : Ministry of the Interior.
- Thongcharoen, W. (2011). **The science and art of nursing for the elderly.** Bangkok : Textbook Project, Faculty of Nursing Mahidol University.
- Tirakanan, S. (2003). **Research Methodology in Science : Guideline on Practice.** Bangkok : Chulalongkorn University. [In Thai]
- WJ Chodzko-Zajko. (2014). **ACSM's exercise for older adults.** China : Lippincott William & Wilkins.

การพัฒนาารูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการ
ตัดต่อ

A Development of Women's office wear from Tai Yai Woven Fabric by
Combination with Thai silk fabric Patchwork and Decorating Techniques

เสาวนีย์ รัฐนิธิคุณานนท์*

Saowanee Ratnidhikunanon

ปรีชญาวี เมืองโสม**

Patchayawee Muangsom

แสงอ่อง ลุงอุ**

Saengong Longou

Received : February 24, 2021

Revised : February 1, 2022

Accepted : May 17, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อให้มีความเหมาะสม 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อ กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มสตรีวัยทำงาน คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 29 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการพัฒนาารูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านการออกแบบตกแต่ง และต้นแบบชุดทำงานสตรี 2 รูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ค่าความเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา 1) เพื่อพัฒนาชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อให้มีความเหมาะสม ชุดต้นแบบเป็นชุดพอดี้ตัว เกล็ดมาตรฐาน ผ้าหลัง ปกตั้ง แขนยาวทรงระฆังรัดหัวแขน ตัวชุดเป็นผ้าไหมสีดำ ตกแต่งด้วยผ้าชิ้นไทใหญ่ที่มีลวดลายสีสดใส (2) ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ พบว่า ชุดต้นแบบที่ได้รับได้รับ

*อาจารย์ประจำคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Lecturer of the Faculty of Textile Industry and Fashion Design Rajamangala University of Technology

Phra Nakhon e-mail: saowanee.t@rmutp.ac.th

**นักศึกษาประจำคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Student at the Faculty of Textile Industry and Fashion Design Rajamangala University of Technology

Phra Nakhon

ความพึงพอใจมากที่สุด คือ ต้นแบบชุดที่ 1 ได้รับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, SD = 0.26) ซึ่งสูงกว่า ต้นแบบชุดที่ 2 ($\bar{X}$ = 4.34, SD = 0.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้นแบบชุดที่ 1 ได้รับความพึงพอใจใน ภาพรวมด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และด้านการออกแบบตกแต่ง ($\bar{X}$ = 4.43, $\bar{X}$ = 4.49) โดยรวมได้รับความ พึงพอใจระดับมาก

คำสำคัญ : ชุดทำงานสตรี / ผ้าทอไทใหญ่ / ผ้าไหมไทย

ABSTRACT

The objectives of this study were to 1) Design and develop women's office wear made from Tai Yai Woven fabric by combination with Thai Silk Fabric Patchwork and Decorating techniques. 2) To evaluate user satisfaction towards women's office wear made from Tai Yai Woven fabric by combination with Thai Silk Fabric Patchwork and Decorating techniques and appropriate decorations. The Populations were 29 women working at Faculty of Industrial Textiles and Fashion Design. Two women's office wear were used in this study. The research instruments used were questionnaires. Data were analyzed by computing mean and standard deviation. The result revealed that 1) In order to develop women's office wear made from Tai Yai Woven fabric by combination with Thai Silk Fabric Patchwork and Decorating techniques, the prototype was in good-fit, standard grading, back slit, stand -up collar, long sleeve in bell shape. The office wear was in black Thai silk decorated Tai Yai Woven fabric by combination with Thai Silk Fabric Patchwork and Decorating techniques. 2) As a result from assessing satisfaction towards women's office wear made from Tai Yai Woven fabric by combination with Thai Silk Fabric Patchwork and Decorating techniques revealed that prototype No.1 gained highest satisfactory score ($\bar{x}$ = 4.46, SD = 0.26) which was higher than prototype No.2 ($\bar{x}$ = 4.34, SD = 0.19). When analyzing into detail, the result showed that the prototype No.1 gained overall satisfaction in product design and product decoration ($\bar{x}$ = 4.43, $\bar{x}$ = 4.49) received a high level of satisfaction.

Keywords : Women's Office Wear / Tai Yai Woven Fabric / Thai Silk

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แต่เดิมการทอผ้าเป็นงานศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนา และ วิถีชีวิต ของคนท้องถิ่นนั้นมานานนับศตวรรษ จนอาจเรียกได้ว่าเป็นมรดกทางสังคม ระบบการค้า ตลอดจนแนวความคิด

ทางนามธรรมซึ่งกลั่นกรองจากการสังเกตปรากฏการรอบตัว การทอผ้านั้นเริ่มแรกเป็นการผลิตเสื้อผ้าของมนุษย์จัดทำเพื่อใช้สำหรับตนเองและครอบครัว ต่อมาได้พัฒนามาเป็นอาชีพและก่อให้เกิดรายได้เพื่อเลี้ยงชีพ และสืบทอดทักษะความชำนาญจากรุ่นสู่รุ่น (Leesuwan, 1989) เช่นเดียวกับชาวไต หรือ ชาวไทใหญ่ ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่บ้านใหม่หมอกจ๋าม อ.แม่อาย จ.เชียงใหม่ มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในด้านเครื่องแต่งกายที่แสดงออกถึงความเป็นตัวตนคนชาวไทใหญ่ ผู้หญิงชาวไทใหญ่เป็นกลุ่มคนที่มีหน้าที่รับผิดชอบผลิตผ้าเพื่อใช้ในครอบครัว และงานประเพณีต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ จึงกลุ่มคนได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านการทอผ้าที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น การทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทใหญ่บ้านใหม่หมอกจ๋ามเป็นผ้าทอที่มีลวดลายขวางด้ายยืนตลอดผืนผ้า และใช้สีสดสีลักษณะการทอใช้ด้ายสีอ่อนเป็นสีพื้น เช่น สีชมพู สีฟ้าอ่อน สีม่วงอ่อน ในส่วนที่เก็บดอกใช้ด้ายสีเข้ม เช่น สีแดง สีเขียว สีน้ำเงิน จะช่วยทำให้ลวดลายที่ได้มีนัยโดดเด่นสวยงาม ผ้าทอไทใหญ่ และ ผ้าไหมไทยมีกระบวนการผลิตด้วยเครื่องมือการทอแบบดั้งเดิม มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะของลวดลายการทอผ้าที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณี ต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันไปตามท้องถิ่นและชนชาตินั้นๆ (Srisawat, 2004)

ปัจจุบันผ้าทอมือที่ถักทอจากภูมิปัญญาท้องถิ่นนับวันจะสูญหายไป เนื่องจากไม่มีผู้สืบทอด เพราะการทอผ้าเป็นงานที่ต้องใช้ความประณีตวิจิตร อีกทั้งกรรมวิธีการในการผลิตซับซ้อนและใช้เวลานาน (Chemsriping, et al., 2017) เมื่อจำหน่ายแล้วได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่ากับเวลา ทำให้คนรุ่นใหม่หันไปประกอบอาชีพอื่นที่ได้ผลตอบแทนที่ดีกว่า การทอผ้าได้มีการพัฒนาขึ้นไปเป็นการทอผ้าโดยใช้เครื่องจักรเข้ามาทำการทอผ้ามากขึ้น ทำให้ทอผ้าได้รวดเร็วขึ้น ราคาผ้าถูกลง เมื่อเปรียบเทียบกับผ้าทอที่ทำการทอด้วยมือ ทำให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมหันไปใช้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่ผลิตโดยเครื่องจักรแทน

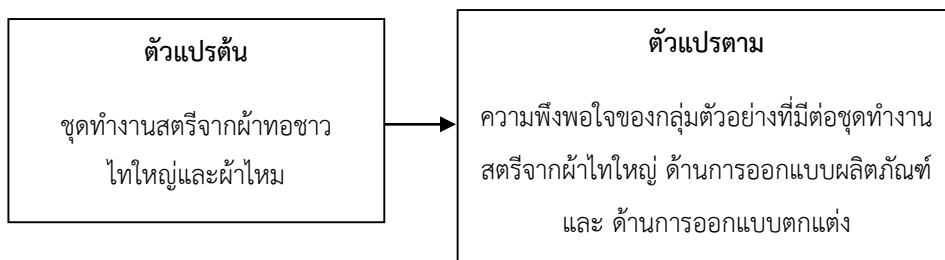
ประเทศไทยได้มีการนำเข้าเสื้อผ้าสตรีจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งในปี 2562 ได้มีการนำเข้าเสื้อผ้าสตรี (เซต,เบลาส) ได้นำเข้า 100% มีมูลค่า 3,204.21 ล้านบาท โดยแหล่งนำเข้าอันดับ 1 คือ จีน (Customs Department, 2019) สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันที่ประเทศไทยประสบปัญหายอดขายตกต่ำที่เพิ่มสูงขึ้น ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ซบเซาและชะลอตัว การเพิ่มการใช้จ่ายสินค้าในประเทศซึ่งเป็นการช่วยส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชน และลดการนำเข้าให้อยู่ในระดับที่สมดุลผล เป็นการช่วยบรรเทาปัญหาการขาดดุลการค้าของไทยในระดับหนึ่ง

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือที่ได้จากภูมิปัญญาชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยในรูปแบบชุดทำงานสตรี โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ ให้ความสวยงาม และคงความเป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอ ให้ความสวยงามหรู ร่วมสมัย เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผืนผ้า และอนุรักษ์สืบสานงานหัตถกรรมท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น เพื่อให้สตรีวัยทำงานมีส่วนร่วมในการรณรงค์ส่งเสริมการใส่ผ้าไทย และผ้าภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามนโยบายของรัฐบาลที่มีมาตรการรณรงค์ส่งเสริมให้มีการใช้ผ้าไหม หรือ ผ้าไทยในชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยรักษามรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของไทย สนับสนุนให้สวมใส่ผ้าไทย ทุกวันศุกร์ หรือตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยข้าราชการ ประชาชน แต่งกายด้วยผ้าไทยตามความเหมาะสมของท้องถิ่น เพื่อเป็นการร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาของไทย และเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อให้มีความเหมาะสม
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อ

กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ
 - 1.1 การศึกษาข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.1.1 ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอมือไทใหญ่จากบ้านใหม่หมอกจ๋าม อำเภอแม่ฮ่มม่าย จังหวัดเชียงใหม่
 - 1.1.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผ้าไหมไทย
 - 1.1.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเทคนิคตัดต่อและการตกแต่งเสื้อผ้า
 - 1.1.4 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเสื้อผ้าและการออกแบบผลิตภัณฑ์
 - 1.1.5 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเส้นกรอบนอกของเสื้อผ้า
 - 1.2 การออกแบบและกำหนดรูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ จำนวน 5 รูปแบบ โดยใช้กรอบแนวคิดหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ของ (Saribut, 2006) (1) หน้าที่ใช้สอย (Function) (2) ความแข็งแรงทนทาน (Durability) (3) วัสดุ (Material) (4) ความสวยงาม (Aesthetic) (5) การบำรุงรักษา (Ease of maintenance) และใช้กรอบแนวคิดหลักการตกแต่งเสื้อผ้าของ (Sadsunk, 2020) (1) การตกแต่งต้องกลมกลืนกับลวดลายในผ้า (2) รูปทรงของการตกแต่งต้องเหมาะสมกับรูปแบบเสื้อผ้า (3) สีและผิวสัมผัสของผ้า (4) จุดเด่น (5) ความสมดุลของการตกแต่ง
- นำแบบร่างรูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอไทใหญ่ร่วมกับ ผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อจำนวน 5 รูปแบบ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมิน เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question) แบบจัดลำดับ (Ranking) เพื่อเลือก 2 แบบที่ได้คะแนนมากที่สุดมาทำเป็นชุดต้นแบบ

2. การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนารูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ กลุ่มสตรีวัยทำงานคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 29 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเนื่องจากทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนารูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ภูมิลำเนา การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ รายได้ การใช้ผ้าทอไทใหญ่ ราคาชุด ตอนที่ 2 การประเมินความพึงพอใจ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านการออกแบบตกแต่ง

ต้นแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ จำนวน 2 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ลักษณะของข้อมูล ด้วยค่าความถี่ (frequencies) และค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อ

จากการลงพื้นที่ศึกษาเกี่ยวกับผ้าทอชาวไทใหญ่ของกลุ่มหัตถกรรมผ้าทอบ้านใหม่หมอกจ๋าม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทใหญ่บ้านใหม่หมอกจ๋ามเป็นผ้าทอที่มีลวดลายขวางด้ายยืนตลอดผืนผ้า และใช้สีสดใสลักษณะการทอใช้ด้ายสีอ่อนเป็นสีพื้น เช่น สีชมพู สีฟ้าอ่อน สีม่วงอ่อน ในส่วนที่เก็บบอกใช้ด้ายสีเข้ม เช่น สีแดง สีเขียว สีน้ำเงิน จะช่วยทำให้ลวดลายที่ได้นั้นโดดเด่น สวยงาม และเป็นที่ต้องการของตลาด ในอดีตเคยทดลองใช้ด้ายสีอ่อนทอเก็บดอกแต่ปรากฏว่าไม่เป็นที่ต้องการของตลาดจึงไม่นิยมทอ (Malisaw, 2003) ผ้าทอไทใหญ่เป็นผ้าหน้าแคบ และมีลวดลายที่สวยงามตลอดผืนผ้า ผู้วิจัยเลือกผ้าชิ้นไทใหญ่ที่มีลวดลาย และสีสดใส มาตกแต่งชุดคู่กับผ้าไหมสีดำ ซึ่งสีดำจะช่วยให้ลายของผ้าไทใหญ่นั้นดูเด่นขึ้นมาอีกทั้งสีดำยังเป็นสีที่ใส่ได้ยุคสมัย

ภาพที่ 1 ผ้าขึ้นไทใหญ่บ้านใหม่หมอกจ๋าม

การตกแต่งเสื้อผ้า หมายถึง วิธีการตกแต่งเสื้อผ้าที่เกิดจากการตกแต่งด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ทำให้เสื้อผ้าเกิด ความสวยงามไม่แพ้การตกแต่งด้วยวัสดุตกแต่ง การตกแต่งเสื้อผ้ามีหลายวิธี เช่น การตกแต่งด้วยตะเข็บ ผ้าเฉลียง การต่อผ้า ใส่ไก้ การแทรกผ้า การตีเกล็ด จีบระบาย จีบรูต ฯลฯ เป็นการตกแต่งต้องใช้ฝีมือการตัดเย็บ ความประณีต นิยมใช้ตกแต่งกับเสื้อผ้าเด็ก การตกแต่งเสื้อผ้าสตรี บุรุษ ในชุดลำลอง ชุดทำงาน หรือชุดอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับการเลือกวิธีการตกแต่ง แต่ละวิธี ควรเลือกใช้ให้เหมาะสม (Chonsakorn, 2003) วิธีการตกแต่งเสื้อผ้านั้นมีหลายวิธีผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะวิธีการตัดต่อผ้า เนื่องจากผ้าไทใหญ่เป็นผ้าที่มีลวดลายอยู่แล้ว ตกแต่งด้วยการนำผ้าไทใหญ่มาตัดเป็นรูปทรงต่าง ๆ เพื่อตกแต่งชุดทำงาน

การออกแบบหมายถึง การรู้จักวางแผนจัดตั้งขั้นตอน และรู้จักเลือกใช้วัสดุวิธีการเพื่อ ทำตามที่ต้องการนั้น โดยให้สอดคล้องกับลักษณะรูปแบบและคุณสมบัติของวัสดุแต่ละชนิดตามความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมา (Peter, 2007)

การศึกษาข้อมูลเส้นกรอบนอกของเสื้อผ้า

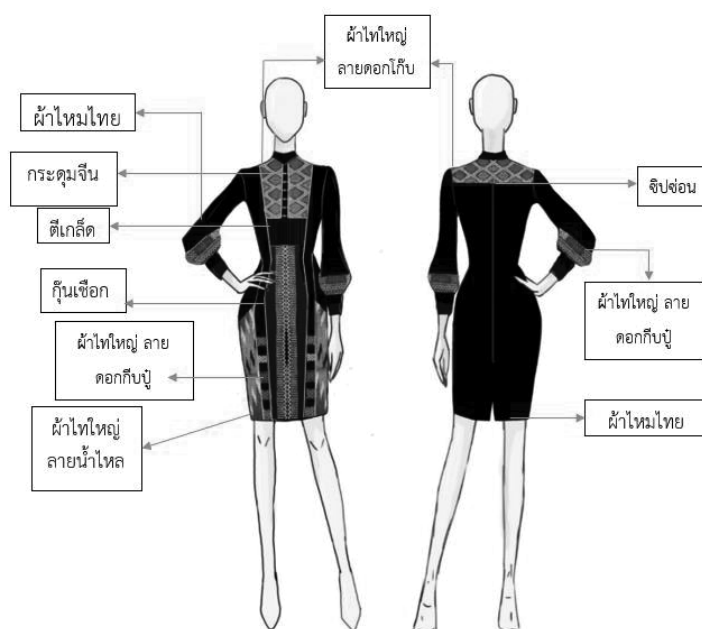
เส้นกรอบนอก (Silhouettes) คือ โครงสร้างเสื้อผ้า ที่ปรากฏเป็นภาพจากการมองเห็นประกอบขึ้น จากชิ้นส่วนต่าง ๆ ของแบบตัด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญนำไปสู่กระบวนการเย็บ เพื่อทำให้เกิดความสมบูรณ์ของเสื้อผ้า มีผลต่อความรู้สึก จนเกิดความพึงพอใจของผู้สวมใส่ (Chonsakorn, 2010) ผู้ที่แต่งตัวดี มีสไตล์ที่ชัดเจนเป็นของตัวเอง บ่งบอกถึงความมั่นใจ สิ่งนี้ส่งผลให้คนรอบข้างเชื่อมั่นเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย การแต่งตัวดีจะทำให้ดูดีและมีความมั่นใจ ผู้วิจัยเลือก เส้นกรอบนอก ทรงเสื้อชุดพอดีตัว เกล็ดมาตรฐาน (Basic Normal Fitted) เพราะเป็นทรงที่สามารถสวมใส่ได้ทุกยุคทุกสมัย เหมาะกับทุกวัย

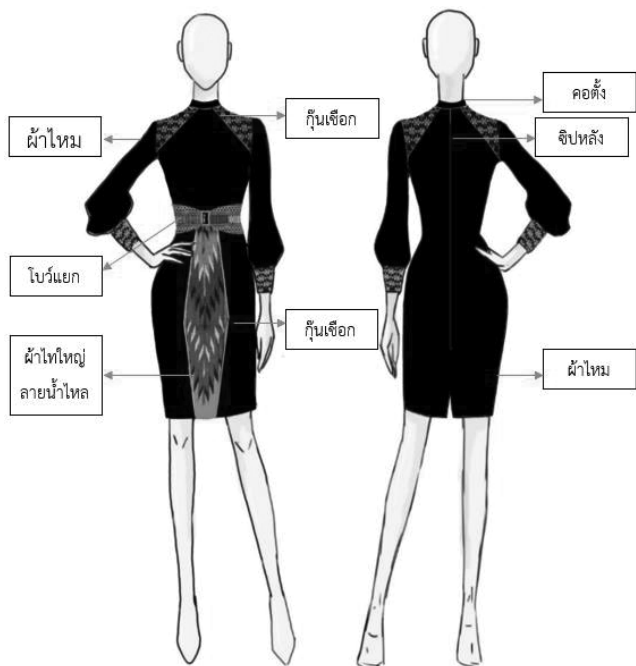
ภาพที่ 2 เส้นกรอบนอกชุดพอดีตัว เกณฑ์มาตรฐาน (Basic Normal Fitted)

ที่มา : Thailand Textile Institute (2018)

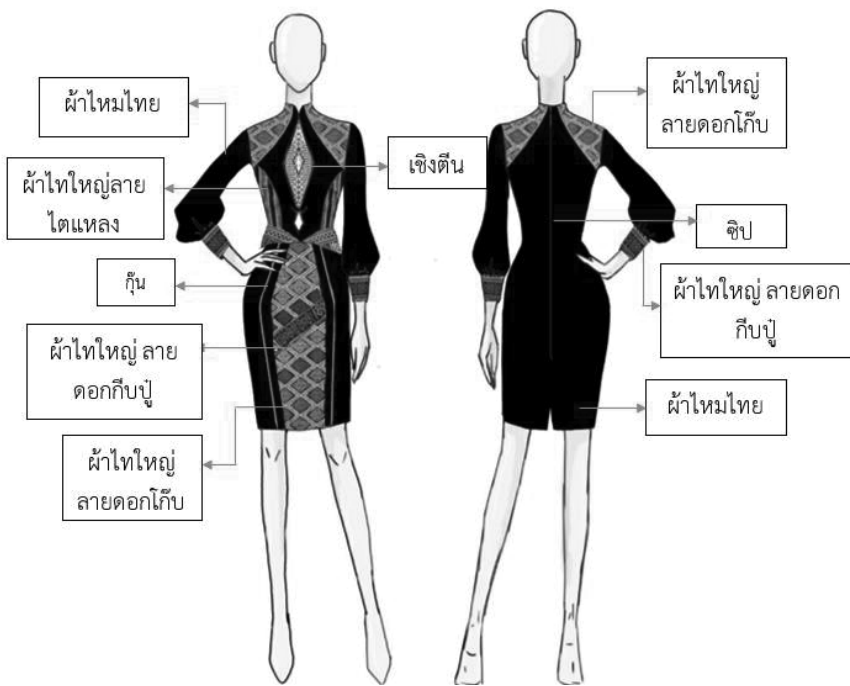
ผลการให้คะแนนการออกแบบและกำหนดรูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ จำนวน 5 รูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนเพื่อนำไปขึ้นต้นแบบชุด 2 รูปแบบ ดังภาพที่ 3 -7

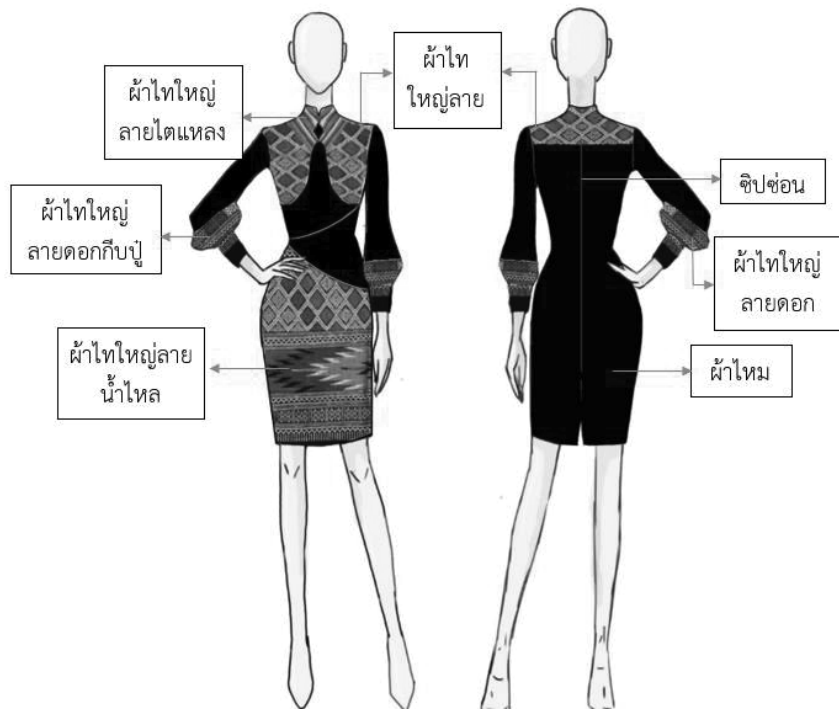
ภาพที่ 3 แบบร่างชุดที่ 1

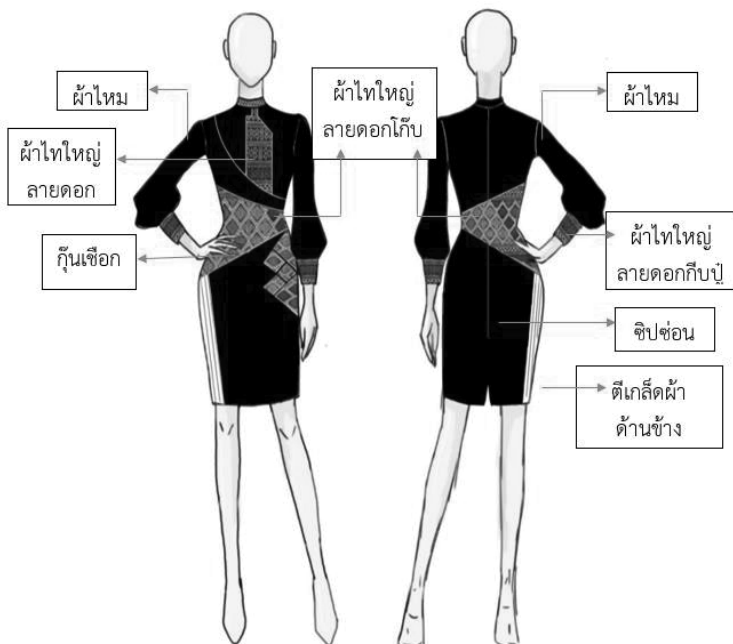
ภาพที่ 4 แบบร่างชุดที่ 2

ภาพที่ 5 แบบร่างชุดที่ 3

ภาพที่ 6 แบบร่างชุดที่ 4

ภาพที่ 7 แบบร่างชุดที่ 5

ตารางที่ 1 แสดงผลการให้คะแนนต่อแบบร่างชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ จำนวน 5 รูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

ผู้เชี่ยวชาญ	ระดับคะแนน				
	แบบร่างที่ 1	แบบร่างที่ 2	แบบร่างที่ 3	แบบร่างที่ 4	แบบร่างที่ 5
ท่านที่ 1	4	4	5	3	5
ท่านที่ 2	5	3	4	2	1
ท่านที่ 3	5	4	1	3	2
ท่านที่ 4	2	5	3	1	4
ท่านที่ 5	3	2	4	1	5
รวม	19	18	17	10	17
ค่าเฉลี่ย	3.8	3.6	3.4	2	3.4

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน ดังนี้ คะแนน 5 หมายถึง พอใจมากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง พอใจมาก คะแนน 3 หมายถึง พอใจปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง พอใจน้อย คะแนน 1 หมายถึง พอใจน้อยที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนต่อแบบร่างชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อ จำนวน 5 รูปแบบ แบบที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนมากที่สุด คือ แบบร่างชุดที่ 1 ผลรวม 19 คะแนน มีค่าเฉลี่ย 3.8 รองลงมา แบบร่างชุดที่ 2 ผลรวม 18 คะแนน มีค่าเฉลี่ย 3.6 แบบร่างชุดที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 3.4 แบบร่างชุดที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 2 และ แบบร่างชุดที่ 5 มีค่าเฉลี่ย 3.4

ผู้วิจัยกำหนดให้แบบร่างชุดที่ 1 เป็นต้นแบบชุดที่ 1 แบบร่างชุดที่ 2 เป็นต้นแบบชุดที่ 2 ดังภาพที่ 8-9

ลักษณะของต้นแบบชุดที่ 1 เป็นชุดพอดีตัว เกล็ดมาตรฐาน ผ้าหลัง คอตั้ง ชีพหลัง แขนยาวทรงระฆัง รูดหัวแขน และปลายแขน ตัดต่อด้วยผ้าไทใหญ่ ใส่ขอบแขนติดกระดุม ชุดด้านหน้ามีการตัดต่อผ้าไทใหญ่กับผ้าไหม ติดกระดุมจีนช่วงอกและติเกล็ดตรงช่วงเอว และกั้นเชือกตามแนวการตัดต่อผ้าด้านหน้า ด้านหลังมีการตัดต่อผ้าไทใหญ่ตรงช่วงบ่าหลังและกั้นเชือกตามแนวการตัดต่อ ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ต้นแบบชุดที่ 1

ลักษณะของต้นแบบชุดที่ 2 เป็นชุดพอดี้ตัว เก๋ิดมาตรฐาน ผ่าหลัง คอตั้ง ชิปล้าง แขนยาวทรงระฆัง รูดหัวแขนและปลายแขน ใส่ขอบแขนติดกระดุม ชุดด้านหน้ามีการตัดต่อผ้าไทใหญ่กับผ้าไหม มีโบว์แยกจากตัว ชุดตรงช่วงเอว และกั้นเชือกตามแนวการตัดต่อผ้า ชุดด้านหลังมีการตัดต่อผ้าไทใหญ่ตรงช่วงบ่าหลังและกั้นเชือกตามแนวการตัดต่อ ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ต้นแบบชุดที่ 2

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนารูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสตรีวัยทำงาน คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ และออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 29 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.4 มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 51.7 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 69 มีตำแหน่งหน้าที่เป็นบุคลากรสายสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 58.6 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37.9 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยใช้ผ้าทอไทใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 75.9 และราคาที่เหมาะสมกับชุดทำงานสตรี ควรมีราคาตั้งแต่ 2,501-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.17

2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการพัฒนารูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อ

วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เกณฑ์การให้คะแนน 5 ดังนี้

คะแนน 1 ความพึงพอใจ มากที่สุด

คะแนน 2 คะแนนพึงพอใจ มาก

คะแนน 3 คะแนนพึงพอใจ ปานกลาง

คะแนน 4 คะแนนพึงพอใจ น้อย

คะแนน 5 คะแนนพึงพอใจ น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลงความหมายของคะแนนเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51- 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51- 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51- 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงผล การวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการพัฒนารูปแบบ
ชุดทำงาน สตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อ

รายการ	ต้นแบบชุดที่ 1			ต้นแบบชุดที่ 2		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ พึง พอใจ
ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์						
1. ความเหมาะสมด้านหน้าที่ใช้สอย	4.31	0.47	มาก	4.28	0.53	มาก
2. ความเหมาะสมด้านความแข็งแรง ทนทานของตะเข็บ	4.38	0.49	มาก	4.47	0.53	มาก
3. ความเหมาะสมด้านวัสดุ	4.34	0.48	มาก	4.28	0.45	มาก
4. ด้านความสวยงาม	4.55	0.51	มากที่สุด	4.55	0.51	มากที่สุด
5. ง่ายต่อการดูแลรักษา	4.55	0.51	มากที่สุด	4.45	0.51	มาก
รวมด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์	4.43		มาก	4.41		มาก
ด้านการออกแบบตกแต่ง						
1. ด้านการตกแต่งมีความกลมกลืน กับลวดลายของผ้าตัว	4.52	0.51	มากที่สุด	4.52	0.51	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมด้านรูปทรงของ การตกแต่งเหมาะสมกับรูปแบบของ เสื้อผ้า	4.76	0.48	มากที่สุด	4.52	0.51	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมด้านสีผิวสัมผัส ของผ้าในการตกแต่ง	4.66	0.48	มากที่สุด	4.38	0.49	มาก
4. ความเหมาะสมของจุดเด่นในการ ตกแต่ง	4.17	0.38	มาก	4.10	0.31	มาก
5. ความสมดุลของการตกแต่ง	4.34	0.48	มาก	4.24	0.51	มาก
รวมด้านการออกแบบตกแต่ง	4.49		มาก	4.35		มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.46	0.20	มาก	4.34	0.19	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย
โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ พบว่า

ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

ความเหมาะสมด้านหน้าที่ใช้สอย พบว่า ต้นแบบชุดที่ 1 และต้นแบบชุดที่ 2 ได้รับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) และ ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

ความเหมาะสมด้านความแข็งแรงทนทานของตะเข็บ พบว่า ต้นแบบชุดที่ 2 และต้นแบบชุดที่ 1 ได้รับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) และ ($\bar{X} = 4.38$) ตามลำดับ

ความเหมาะสมด้านวัสดุ พบว่า ต้นแบบชุดที่ 1 และต้นแบบชุดที่ 2 ได้รับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และ ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

ด้านความสวยงาม พบว่า ต้นแบบชุดที่ 1 และต้นแบบชุดที่ 2 ได้รับความพึงพอใจระดับมากที่สุด ทั้ง 2 แบบ ($\bar{X} = 4.55$)

ง่ายต่อการดูแลรักษา พบว่า ต้นแบบชุดที่ 2 ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมา คือ ต้นแบบชุดที่ 1 ได้รับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$)

ด้านการออกแบบตกแต่ง

ด้านการตกแต่งมีความกลมกลืนกับลวดลายของผ้าตัว พบว่า ต้นแบบชุดที่ 2 และต้นแบบชุดที่ 1 ได้รับความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$)

ความเหมาะสมด้านรูปทรงของการตกแต่งเหมาะสมกับรูปแบบของเสื้อผ้า พบว่าต้นแบบชุดที่ 2 และต้นแบบชุดที่ 1 ได้รับความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) และ ($\bar{X} = 4.52$) ตามลำดับ

ความเหมาะสมด้านสีผิวสัมผัสของผ้าในการตกแต่ง พบว่า ต้นแบบชุดที่ 2 ได้รับความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา คือ ต้นแบบชุดที่ 1 ได้รับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$)

ความเหมาะสมของจุดเด่นในการตกแต่ง พบว่า ต้นแบบชุดที่ 2 และ ต้นแบบชุดที่ 1 ได้รับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และ ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

ความสมดุลของการตกแต่ง พบว่า ต้นแบบชุดที่ 1 และต้นแบบชุดที่ 2 ได้รับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และ ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ

สรุปผลการประเมินโดยภาพรวม 2 ชุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยรวมต่อ ต้นแบบชุดที่ 1 ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.26$) ซึ่งสูงกว่าต้นแบบชุดที่ 2 ($\bar{X} = 4.34$, $SD = 0.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้นแบบชุดที่ 1 ได้รับความพึงพอใจในภาพรวมด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และด้านการออกแบบตกแต่ง ($\bar{X} = 4.43$, $\bar{X} = 4.49$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อให้มีความเหมาะสม

ผลการวิจัยค้นคว้าข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและพัฒนาชุดทำงาน ผู้วิจัยได้เลือกผ้าชิ้นไทใหญ่ที่มีลวดลายสีสดใสในมาดกแต่ง ใช้ผ้าไหมสีดำเพื่อมาออกแบบชุดทำงาน ผ้าสีพื้นมักจะดึงดูดความสนใจได้น้อยกว่าผ้าที่มีลวดลาย ส่วนสีดำเป็นสีที่มีความหมายทั้งในแง่ของความสะกดกาย การปกป้อง จะช่วยให้ผ้าไทใหญ่เด่นขึ้น สอดคล้องกับ (Jarunan, 2020) สีดำ เป็นสีที่แสดงออกถึงความมั่นใจในตัวเอง ผู้ที่ใส่สีดำจะแสดงถึงการให้ผู้อื่นนับถือ เป็นสีที่ชอบอยู่อย่างโดดเดี่ยว ผู้วิจัยเลือกเส้นกรอบนอกของเป็นชุดพอดีตัว เกณฑ์มาตรฐาน (Basic Normal Fitted) เนื่องจากผ้าทอไทใหญ่มีลวดลายที่งดงามและสีสดใสอยู่แล้วเส้นกรอบนอกของชุดควรเป็นแบบที่เรียบ ๆ แต่ดูสง่างามเมื่อสวมใส่ สอดคล้องกับ (Kongkachuicha, 2006) การใช้เส้นกรอบนอกมีบทบาทสำคัญในการออกแบบเสื้อผ้า เพราะนอกจากเป็นตัวกำหนดโครงร่างของเสื้อผ้าแล้ว เส้นกรอบนอกที่ตึงมักเกิดความประทับใจเมื่อพบเห็นครั้งแรก เส้นกรอบนอกจะส่งผลสะท้อนถึงส่วนต่าง ๆ ของเสื้อผ้า และรูปร่าง

ผลการประเมินจากแบบร่างชุดทำงานสตรีจากผ้าทอขาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อ จำนวน 5 ชุด ลักษณะเส้นกรอบนอกของชุดทำงานจะเป็นชุดพอดีตัว เกณฑ์มาตรฐาน (Basic Normal Fitted) ผ้าหลัง ปกตั้ง แขนยาวทรงระฆังรัดหัวแขน ตัวชุดเป็นผ้าไหมสีดำตกแต่งด้วยผ้าไทใหญ่ โดยทั้ง 5 แบบจะมีลักษณะเดียวกัน ใช้ผ้าไทใหญ่มากตกแต่งในตำแหน่งที่ต่างกันไป จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แบบที่ได้รับคะแนนมากที่สุด คือ แบบร่างชุดที่ 1 ได้ 19 คะแนน และรองลงมาคือ แบบร่างชุดที่ 2 ได้ 18 คะแนน โดยผู้เชี่ยวชาญให้เหตุผลว่า ทั้ง 2 แบบนี้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ของ (Saritbut, 2006) (1) หน้าที่ใช้สอย (Function) (2) ความแข็งแรงทนทาน (Durability) (3) วัสดุ (Material) (4) ความสวยงาม (Aesthetic) (5) การบำรุงรักษา (Ease of maintenance) และกรอบแนวคิดหลักการตกแต่งเสื้อผ้าของ (Sadsunk t, 2020) (1) การตกแต่งต้องกลมกลืนกับลวดลายในผ้า (2) รูปทรงของการตกแต่งต้องเหมาะสมกับรูปแบบเสื้อผ้า (3) สีและผิวสัมผัสของผ้า (4) จุดเด่น (5) ความสมดุลของการตกแต่ง แบบร่างชุดทำงานที่ได้คะแนนน้อยสุด คือ แบบร่างชุดที่ 4 ได้ 10 คะแนน ผู้เชี่ยวชาญให้เหตุผลว่ามีใช้ผ้าไทใหญ่มากเกินไป สอดคล้องกับ (Chonsakorn, 2006) ที่กล่าวว่า การตกแต่ง คือ วิธีการตกแต่งเสื้อผ้าที่เกิดจากการตกแต่งด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ทำให้เสื้อผ้าเกิดความสวยงามไม่แพ้การตกแต่งด้วยวัสดุตกแต่ง การตกแต่งเสื้อผ้ามีหลายวิธี เช่น การตกแต่งด้วยตะเข็บ ผ้าเลียง การต่อผ้า ใส่ไก่ การแทรกผ้า การตีเกล็ด จีบระบาย จีบรูต ฯลฯ เป็นการตกแต่งต้องใช้ฝีมือการตัดเย็บ ความประณีต นิยมใช้ตกแต่งกับเสื้อผ้าเด็ก การตกแต่งเสื้อผ้าสตรี บุรุษ ในชุดลำลอง ชุดทำงาน หรือชุดอื่นๆ ขึ้นอยู่กับการเลือกวิธีการตกแต่ง แต่ละวิธี ควรเลือกใช้ให้เหมาะสม

2. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อชุดทำงานสตรีจากผ้าทอขาวไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทยโดยใช้เทคนิคการตัดต่อ

จากการวิจัยพบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีตำแหน่งหน้าที่เป็นบุคลากรสายสนับสนุน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยใช้ผ้าทอไทใหญ่ และราคาที่เหมาะสมกับชุดทำงานสตรี ควรมีราคาตั้งแต่ 2,501-3,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นราคาที่สูงมากเพราะว่าเป็นงาน

ฝีมือ ซึ่งสอดคล้องกับ (Thongcharoen, 2006) ที่กล่าวไว้ว่า ใช้เส้นใยธรรมชาติ ใช้สีธรรมชาติ ทอด้วยกี่พื้นบ้าน และใช้ เครื่องมือที่พัฒนาเป็นเครื่องทอแบบพื้นบ้านทำด้วยมือทุกขั้นตอน ผืนผ้ามีเรื่องราว บอกลักษณะ เฉพาะถิ่น มีความเป็นกลุ่ม เป็นผู้ผลิต กระบวนการผลิตมีความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้ผลิต ผู้บริโภค และ สิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับ (Chonsakorn, 1985) หากเรารู้จักเลือกใช้วัสดุที่ดีแล้ว จะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีราคา พอสมควร ตามความต้องการของท้องตลาด

ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ การพัฒนารูปแบบชุดทำงานสตรีจากผ้าทอชาว ไทใหญ่ร่วมกับผ้าไหมไทย โดยใช้เทคนิคการตัดต่อ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ รายข้อที่ 1 ได้รับความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านความสวยงาม (Kantachot, 1985) ที่ กล่าวไว้ว่า การออกแบบ ต้อง ออกแบบให้ผลิตภัณฑ์มีรูปร่างขนาด สีสัน สวยงามน่าใช้ ชวนซื้อ และด้านด้านการออกแบบตกแต่ง รายข้อที่ 2 ได้รับความพึงพอใจมากที่สุดคือ รูปทรงของการตกแต่งเหมาะสมกับรูปแบบของเสื้อผ้า ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด

เมื่อพิจารณาทุกรายข้อของการประเมินพบว่า ต้นแบบชุดที่ 1 ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด โดย ได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมามาก ($\bar{X} = 4.46$) พิจารณาหัวข้อ พบว่าด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้รับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) ด้านออกแบบตกแต่งได้รับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คนในชุมชนบ้านใหม่หมอกจ๋าม อำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำต้นแบบชุดทำงานนี้ไปผลิตเพื่อจัดจำหน่ายได้
2. ทางโรงเรียนบ้านใหม่หมอกจ๋าม อำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำข้อมูลเรื่องผ้าทอไทใหญ่ มาเผยแพร่แก่นักเรียนได้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ผ้าทอไทใหญ่ให้คงอยู่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องของสีและผ้าชนิดอื่นที่จะนำมาตกแต่งกับผ้าไทใหญ่
2. ควรศึกษาวิธีการพัฒนาผ้าทอไทใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นด้วย
3. ควรศึกษาอัตลักษณ์ของผ้าทอไทใหญ่ใหม่หมอกจ๋าม อำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อผลิต ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ที่ชัดเจน

References

- Autthapak C. (2008). *The elements of art*. Bangkok : Wittayapat. [In Thai]
- Chonsakorn, S. (2003). *Materials used in garment manufacture and decoration*. Pathumthani : Faculty of Home Economics, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. [In Thai]
- Chonsakorn, S. (2010). *The figure and garment construction*. Bangkok : Tripple Education. [In Thai]

- Chemsripong, S. & Petmee, P. (2017). **Creating Value Added Products from Local Wisdom : A Case Study of the Ancient Cloth**. Phitsanulok : Naresuan University. [In Thai]
- Customs Department of Thailand. (2019). **Important import product of Thailand according to Asia's import scheme**. [Online]. Available : <http://tradereport.moc.go.th/TradeThai.aspx> [2020, May 20]. [In Thai]
- Kantachot, S. (1985). **Home design and decorating**. Bangkok : Odian store. [In Thai]
- Kongkachuichai, S. (2006). **Decorative arts for clothing**. Bangkok : Odian Store. [In Thai]
- Leesuan, W. (1989). **Thai Arts And Crafts**. Bangkok : Tourism Authority of Thailand. [In Thai]
- Malisaw, K. (2003). **Tai Yai Woven Cloth Products Designing at Ban Mai Mok Cham, Mae Ai District, Chiang Mai Province**. Chiang Mai : Chiang Mai University. [In Thai]
- Peter, S. (2007). **Human and design**. Bangkok : Odian Store. [In Thai]
- Sadsunk, S. (2020). **Materials and technics in fashion**. [Online]. Available : http://elsd.ssru.ac.th/sarawut_ya/pluginfile.php/80/course/summary/%E0%B8%84%E0%B8%AB%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%202-5.pdf [2020, March 20].
- Srisawat, B. (2004). **30 ethnic groups in Chiang Rai**. Bangkok : Siam publisher. [In Thai]
- Saribut, U. (2006). **Industrial product technology**. Bangkok : Odian Store. [In Thai]
- Thailand Textile Institute. (2018). **shape of garment**. [Online]. Available : <http://www.textile.org/th/insign/detail.193.1.0.html> [2020, September 15].
- Thongcharoen, P. (2006). **Study on the standard for an environmentally friendly textile industry and local hand weaving in Thailand**. Chaingmai : Wanida Publishing. [In Thai]

สมรรถภาพ สภาพการเรียนรู้และการสอน และความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2

Proficiency, Instructional States and Needs of Media Use for Studying English of the Second-Year Naval Cadets

ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์*

Chaiwat Bowornwattanaset

Received : November 17, 2021

Revised : March 23, 2022

Accepted : May 25, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษโดยรวมและรายด้านของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสภาพการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษในด้านจุดประสงค์ เนื้อหาวิชาและเวลาเรียน กระบวนการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล และ 3) สำรวจความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 ที่กำลังศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2564 จำนวน 89 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษ 2) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ และ 3) แบบสำรวจความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) คะแนนเฉลี่ยสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษของนักเรียนอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ความสามารถด้านไวยากรณ์มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับค่อนข้างดี รองลงมาคือด้านคำศัพท์มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ และต่ำสุดคือด้านการฟังมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับอ่อนมาก 2) ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสภาพการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ พบว่าโดยรวมนักเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ด้านกระบวนการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านจุดประสงค์อยู่ในระดับมาก และด้านการใช้สื่อการสอนวิชาภาษาอังกฤษมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง และ 3) ความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 พบว่า นักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 มีความต้องการ

*อาจารย์ฝ่ายศึกษา โรงเรียนนายเรือ สมุทรปราการ

Lecturer at Education Branch, Royal Thai Naval Academy, Samut Prakan

e-mail: birdchaiwat2528@gmail.com

ในการใช้สื่อ YouTube มากที่สุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ Podcasts มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และหุ่นจำลองมีความต้องการในการใช้น้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ : สมรรถภาพทางภาษาอังกฤษ / สภาพการเรียนรู้การสอน / ความต้องการในการใช้สื่อ /
นักเรียนนายเรือ

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study English proficiency of second-year naval cadets by considering the overall average and the average of each aspect; 2) to study the naval cadets' opinions towards English instructional states in terms of objectives, content and teaching time, instructional procedures, use of teaching media, and measurement and evaluation and 3) to survey the needs of media use for studying English of the second-year naval cadets. The population was 89 second-year naval cadets studying English for Communication II during the first semester of academic year 2021. The research instruments were 1) an English proficiency test 2) a questionnaire on English instructional states and 3) a questionnaire on the needs of media use for studying English. The statistics used in the data analysis were percentage, mean and standard deviation. The results of the research showed that 1) the average scores of English proficiencies of the second-year naval cadets were at fair level. When considering each aspect, it was found that the average score of grammar ability was the highest with a fairly good level, followed by vocabulary ability which was at a fair level and the listening part was the lowest with a very poor level. The naval cadets' opinions towards English instructional states were at a high level. When considering each aspect, it was found that instructional procedures had the highest average at the highest level, followed by teaching objectives at a high level, and the use of English instructional media had the lowest average at a fair level. As for the needs of media use for studying English of the second-year naval cadets, YouTube was ranked first with the highest level, followed by Podcasts at the highest level and the last one was a mockup.

Keywords : Proficiency / Instructional States / Needs of Media Use / Naval Cadets

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลและเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างประเทศ ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงมีบทบาทสำคัญในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็น การเมือง การศึกษา หรือ เศรษฐกิจ เห็นได้จากที่ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในสิ่งพิมพ์มากที่สุดในโลก เป็นภาษาซึ่งผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา

ใช้พูดเป็นจำนวนมากที่สุดในโลกด้วย (Vistawide, 2021) ด้วยความสำคัญนี้เองจึงทำให้มีผู้ที่ต้องการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีมากขึ้นตลอดเวลา ดังที่ Singha (1974) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้นไม่มีกรณีใดเลยที่จะสูญเปล่า แต่กลับเป็นประโยชน์ในอันที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของโลก การเรียนภาษาอื่นนั้นไม่ถือว่าเป็นการฟุ้งเฟ้อทางวัฒนธรรม แต่ถือว่าเป็นความจำเป็นในการปฏิบัติจริง คือ จำเป็นในด้านธุรกิจ การศึกษา การวิจัย การต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และการทำความเข้าใจระหว่างชาติ ดังนั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชนต้องให้ความสำคัญและเห็นประโยชน์ของภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก ตลอดจนมีความรับผิดชอบโดยตรงในการสร้างบัณฑิตให้มีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสารหรือปฏิบัติงานในอนาคต ด้วยนโยบายผู้บัญชาการโรงเรียนนายเรือ ประจำปีงบประมาณ 2565 ด้านการศึกษา ข้อที่ 12 ที่ระบุว่า “พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือทั้ง 4 ทักษะให้อยู่ในระดับที่สามารถสื่อสารและสอบผ่านเกณฑ์ในการไปศึกษาต่อต่างประเทศได้” (Royal Thai Naval Academy, 2021) และเมื่อพิจารณาหลักสูตรโรงเรียนนายเรือ พ.ศ.2563 (หลักสูตรปรับปรุง) ที่เริ่มใช้กับนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2564 นั้น ในส่วนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนในระดับที่ซับซ้อนขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน และการทำงาน (Royal Thai Naval Academy, 2020) จะเห็นได้ว่าหลักสูตรนี้ใช้นำร่องมาได้เพียง 1 ภาคเรียนสำหรับรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 1 ซึ่งผู้วิจัยเองในฐานะผู้สอนมีภารกิจที่จะต้องพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนให้ได้มาตรฐานและวิธีหนึ่งที่จะทำได้ก็คือ การทดสอบสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษกับนักเรียนเพื่อเป็นการกระตุ้นให้อาจารย์และนักเรียนตื่นตัวและให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการต่าง ๆ (Wongsothorn, et al., 1992) และที่ผ่านมาก็ยังไม่ได้มีการศึกษาสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษกับนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนและผลการทดสอบระดับต่าง ๆ ของผู้เรียนจะพบว่า ผู้เรียนบางคนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อภาษาอังกฤษ มีความสนใจน้อยต่อการเรียน พื้นฐานความรู้และทักษะทางภาษาอังกฤษไม่เท่ากัน และผลการเรียนรายวิชาของนักเรียนส่วนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ จากข้อมูลดังกล่าวสามารถบ่งชี้ได้ว่าเกิดปัญหากับคุณภาพของผู้เรียน ทำให้ครูผู้สอนต้องมีย้อนกลับไปถึงต้นตอหรือปัจจัยสาเหตุของปัญหาในครั้งนี้ ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ก็เกิดจากสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรนั่นเอง (Department of Academic Affairs, 1997)

ด้วยเหตุนี้เอง ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนประจำรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษ ความคิดเห็นของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทั้งในด้านจุดประสงค์ เนื้อหาวิชาและเวลาเรียน กระบวนการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล และความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อให้ได้สารสนเทศที่แน่ชัดเกี่ยวกับสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษโดยรวมและรายด้าน สภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน และความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อที่จะเป็นการตรวจสอบเชิงระบบอันจะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษโดยรวมและรายด้านของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในด้านจุดประสงค์ เนื้อหาวิชาและเวลาเรียน กระบวนการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล
3. เพื่อสำรวจความต้องการด้านการใช้สื่อเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2

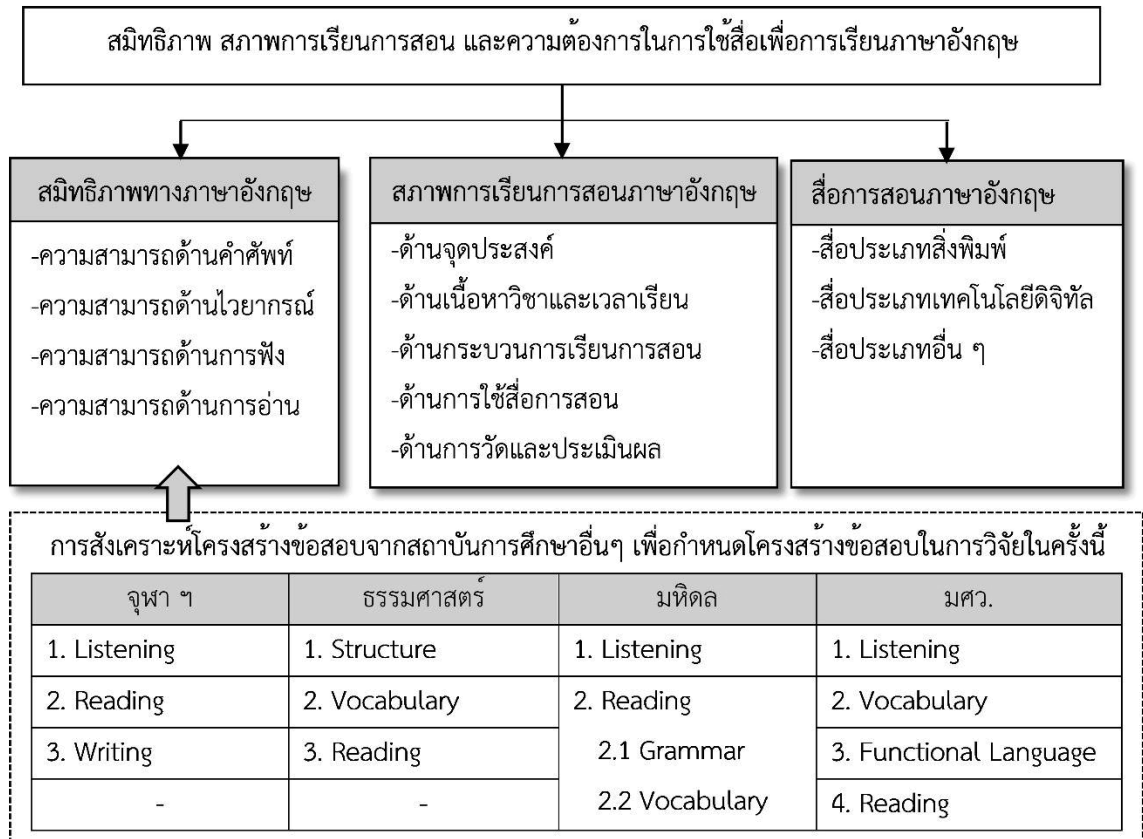
วิธีดำเนินการวิจัย

ประเภทของการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงสำรวจ

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ประชากร ได้แก่ นักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 รวม 89 นาย ที่ศึกษารายวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2564 (ตุลาคม 2564 -มกราคม พ.ศ.2565)

ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1) สมรรถภาพทางภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 2) ความคิดเห็นของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และ 3) ความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบสมรรถภาพทางภาษา Brown (1980) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการทดสอบสมรรถภาพว่าเป็นการวัดความสามารถรวมทั้งหมดทางภาษาโดยจะมีตัวเลือกให้เลือก และจะทดสอบเกี่ยวกับความสามารถด้านไวยากรณ์ คำศัพท์ การอ่านเพื่อความเข้าใจ การฟัง และการเขียน ในการวัดความสามารถการฟังนั้น Valette & Disick (1972) ได้แบ่งระดับการฟังออกเป็น 5 ชั้น ประกอบด้วยขั้น กลไก ขั้นความรู้ ขั้นถ่ายโอน ขั้นสื่อสาร และขั้นวิพากษ์วิจารณ์ ในการวัดความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจ นั้น Smith (1963) ได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วยระดับความเข้าใจขั้นพื้นฐาน ระดับตีความ และระดับ วิเคราะห์วิจารณ์ ในการวัดความสามารถในการเขียน Heaton (1975) ได้กล่าวว่า ทักษะการใช้ไวยากรณ์ทาง ภาษาให้ถูกต้องถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นและสำคัญสำหรับการประเมินความสามารถในการเขียนซึ่ง Lado (1977) กล่าวว่า การใช้แบบทดสอบแบบปรนัยวัดความสามารถด้านไวยากรณ์นั้นควรมีข้อสอบประมาณ 20-40 ข้อสำหรับการสอบในแต่ละครั้ง 2) แนวคิดเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน ระบบการเรียนการสอน หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ของการเรียนการสอนที่ได้รับการจัดให้มีความสัมพันธ์กันและส่งเสริมกันอย่างเป็น ระบบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ซึ่ง Klausmeier & Ripple (1971, pp. 12-13) ได้กำหนดองค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนไว้ 8 ส่วน ประกอบด้วย 1) การกำหนดจุดประสงค์ของ การเรียนการสอน 2) การพิจารณาความพร้อมของผู้เรียน 3) การจัดเนื้อหาวิชา วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ 4) การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน 5) การดำเนินการเรียนการสอน 6) สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน 7) การวัด และประเมินผลการเรียนการสอน และ 8) ข้อมูลป้อนกลับ และ 3) แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน (Instructional Media) หรืออุปกรณ์ช่วยสอน (Teaching Aids) หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยในการ ถ่ายทอดความรู้ หรือแนวคิดที่ผู้ส่งสารต้องการส่งไปยังผู้รับสาร สื่อการเรียนการสอนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ อาจารย์ผู้สอนสามารถใช้ในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่ง Lanui (1995) ได้แบ่งประเภทของ

สื่อออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ เป็นต้น และสิ่งสำคัญคือผู้สอนจะต้องเลือกและใช้สื่อการสอนให้เหมาะกับเนื้อหา ระดับชั้นปี และจิตวิทยาพัฒนาการเพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีหรือแนวคิดทั้ง 3 เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการออกแบบและสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย ซึ่งกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้แสดงดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ และ 3) แบบสำรวจความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษ การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ มีกระบวนการดังนี้

1. แบบทดสอบสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษ มีขั้นตอนในการสร้างประกอบด้วย 1) กำหนดวัตถุประสงค์และรูปแบบของแบบทดสอบที่ต้องการ 2) ศึกษาหนังสือและตำราในการสร้างแบบทดสอบ 3) ศึกษาคู่มือและขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบให้เป็นแบบทดสอบมาตรฐานโดยอ้างอิงจาก Anderson (1972) ซึ่งมีขั้นตอนย่อยประกอบด้วย 3.1) สร้างตารางลักษณะของข้อทดสอบเพื่อกำหนดสัดส่วนของแบบทดสอบแต่ละวัตถุประสงค์ 3.2) สร้างข้อสอบตามลักษณะแบบทดสอบที่กำหนดไว้จำนวนหนึ่งซึ่งเป็นแบบ

เลือกตอบ 4 ตัวเลือก 1 ฉบับ รวม 150 ข้อ 3.3) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ซึ่งข้อที่ใช้ได้ต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จากการวิเคราะห์ค่า IOC ผลปรากฏว่าจากแบบทดสอบจำนวน 150 ข้อ ผู้วิจัยคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์เหลือจำนวน 100 ข้อ 3.4) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 จำนวน 9 นายที่ไม่ได้รวมอยู่ในประชากรโดยความสามารถทางภาษาอังกฤษ เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เพื่อใช้ตัดสินใจว่าข้อไหนควรปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้ง ผลปรากฏว่าแบบทดสอบจำนวนทั้ง 100 ข้อมีความยากง่ายเหมาะสมตั้งแต่ 0.38-0.71 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.40-0.80 3.5) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้อีกครั้งกับนักเรียนกลุ่มเดิม และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 และ 7) นำแบบทดสอบฉบับจริงไปใช้ในการวิจัยต่อไป โดยแบบทดสอบวัดสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษมีจำนวน 100 ข้อ มีโครงสร้างดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โครงสร้างของแบบทดสอบสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษ

ที่	ภาค	จำนวน	ลักษณะข้อสอบ	เวลา
1	ภาคการฟัง (Listening)	25 ข้อ	Photographs, Question – Response, News, Short Conversations & Short Talks	20 นาที
2	ภาคคำศัพท์ (Vocabulary)	25 ข้อ	Sentence Completion, Synonym	90 นาที
3	ภาคไวยากรณ์ (Grammar)	25 ข้อ	Error Identification, Sentence Completion	
4	ภาคการอ่าน (Reading Comprehension)	25 ข้อ	Cloze Test, Short and Long Passages	

(Items 1-5)

Listen to four statements and select one that best describes what you see in each picture.

source: www.bigfoto.com

1. a. b. c. d.

Part 2 Vocabulary

Choose the correct answer to complete each sentence.

26. Gasoline leaked into the river and _____ the water.
a. exhausted b. involved c. contaminated d. manufactured

27. You must have an ID in order to enter the base. It's _____.
a. compulsory b. optional c. permanent d. obvious

28. In 2002, a company _____ a car that runs both on gasoline and electricity.
a. expelled b. invented c. coordinated d. glanced

29. Scientists have made wonderful _____ in medicine since the 1960s.
a. surroundings b. resources c. fumes d. advances

30. Your response to the situation was proper. I would have acted _____.
a. diagonally b. similarly c. permanently d. temporarily

31. Most people have anti-pollution opinions. They care about _____.
a. more cars b. bigger factories c. clean air d. industrial development

51. He can't walk _____ he fell off the chair _____ hurt his foot, _____ he has a lot of time to read.
a. and / because / so b. because / and / so
c. so / and / because d. so / because / and

52. Experts estimate that we are losing 137 plant, animal and insect species every single day _____ rainforest deforestation.
a. as b. while c. as a result d. due to

53. Ecologists try to find out how the Earth's environments can be preserved _____ living things will continue to survive on the planet.
a. thanks to b. now that c. in order to d. so that

54. She shouted for help _____ no one came to her aid.
a. yet b. for c. so d. while

Passage 1
More than three-fourth of mankind live in the city, and more are flocking to urban areas daily. In many aspects, Americans suspect the city as the source of sin and moral corruption. To some extent the city represents the opposite of the wide-open spaces and the frontier spirit which has been the American ideal. For this reason, despite the fact that Americans continue to crowd into cities, there is a strong antiurban sentiment against them. Because of this negative attitude, Americans have been slower to attack the real problems of the central city: poverty, crime, overcrowding, and pollution.

76. According to the passage, which of the following are real problems of the central city?
a. Sin and poverty b. Overcrowding and moral corruption
c. Crime and pollution d. Suspicion and crime

77. Which of the following statements is NOT true about Americans?
a. They crowd into the cities. b. They have antiurban attitudes.
c. They like the wide-open spaces. d. They have strong pro-urban attitudes.

Passage 2
For temporary reliefs of nasal congestion and to make breathing easier in head colds and hay fever. In most cases, the weaker solutions are fully satisfactory and are referred, namely

ภาพที่ 2 แบบทดสอบวัดสมิทธิภาพทางภาษาอังกฤษทั้ง 4 ภาคสำหรับนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ มีขั้นตอนในการสร้าง ประกอบด้วย 1) ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 2) กำหนดกรอบเนื้อหาที่จะสร้างแบบสอบถาม 3) ร่างข้อคำถามให้ครอบคลุมกรอบเนื้อหาที่กำหนดในขั้นที่ 2 4) จัดพิมพ์ข้อคำถามและรวบรวมเป็นแบบสอบถามจำนวน 38 ข้อ 5) นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านพิจารณาความถูกต้องของภาษาและทำการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) พบว่า ทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการประเมิน แต่มีปรับแก้ไขการใช้ภาษาในบางข้อ 6) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม 7) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 จำนวน 9 นายที่ไม่ได้รวมอยู่ในประชากรเพื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.83 และ 8) จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. แบบสำรวจความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษ มีขั้นตอน 1) ศึกษาหนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ 2) สร้างแบบสำรวจชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 48 ข้อ 3) พิจารณาเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน จากการการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า แบบสำรวจทุกข้อมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ ซึ่งค่า IOC ที่ใช้ได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.67 (Tawirat, 1997) 4) นำแบบสำรวจไปทดลองใช้กับนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 จำนวน 9 นายที่ไม่ได้รวมอยู่ในประชากรเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.91 และ 5) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสำรวจแล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับประชากรซึ่งเป็นนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 จำนวน 89 นาย ในวันที่พุธที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2564 จำนวน 2 รอบ ๆ ละ 2 ชั่วโมง ได้แก่ เวลา 09.15-11.15 น. และ 13.00-15.00 น. ซึ่งเป็นการเรียนสัปดาห์แรกของภาคปลาย ปีการศึกษา 2564 และดำเนินการแจกแบบสอบถามความคิดเห็นให้นักเรียนตอบหลังเสร็จสิ้นการสอบวัดสมิทธิภาพทางภาษาอังกฤษ โดยในแต่ละรอบจะใช้เวลาประมาณ 20 นาที

2. นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน รวมไปถึงกรอกข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม แล้วบันทึกผลคะแนนทั้ง 2 ส่วนของนักเรียนรายบุคคลลงในแบบบันทึกอย่างเป็นระบบ

3. เมื่อทราบผลวิจัยจากการตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสำรวจความต้องการในการใช้สื่อไปใช้เก็บข้อมูลกับประชากรที่กำหนดไว้ในวันที่ 20 ต.ค.64 แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบสมิทธิภาพทางภาษาอังกฤษมาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต่อจากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยสมิทธิภาพทางภาษาอังกฤษมาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมาย โดยแบ่งเป็น 8 ระดับ (Office of Basic Education Commission, 2006) ดังนี้

80-100	หมายถึง ดีเยี่ยม (excellent)	60-64	หมายถึง พอใช้ (fair)
75-79	หมายถึง ดีมาก (very good)	55-59	หมายถึง อ่อน (poor)
70-74	หมายถึง ดี (good)	50-54	หมายถึง อ่อนมาก (very poor)
65-69	หมายถึง ค่อนข้างดี (fairly good)	0-49	หมายถึง ต่ำกว่าเกณฑ์

2. วิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามและแบบสำรวจโดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เมื่อวิเคราะห์ผลเสร็จแล้ว นำผลมาเทียบกับเกณฑ์ (Ruangsawan, 1992) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง มีความคิดเห็น/ความต้องการต่อเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง มีความคิดเห็น/ความต้องการต่อเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง มีความคิดเห็น/ความต้องการต่อเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง มีความคิดเห็น/ความต้องการต่อเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง มีความคิดเห็น/ความต้องการต่อเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด

เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนของการวิจัย ผู้วิจัยขอนำเสนอดังแผนภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการวิจัย

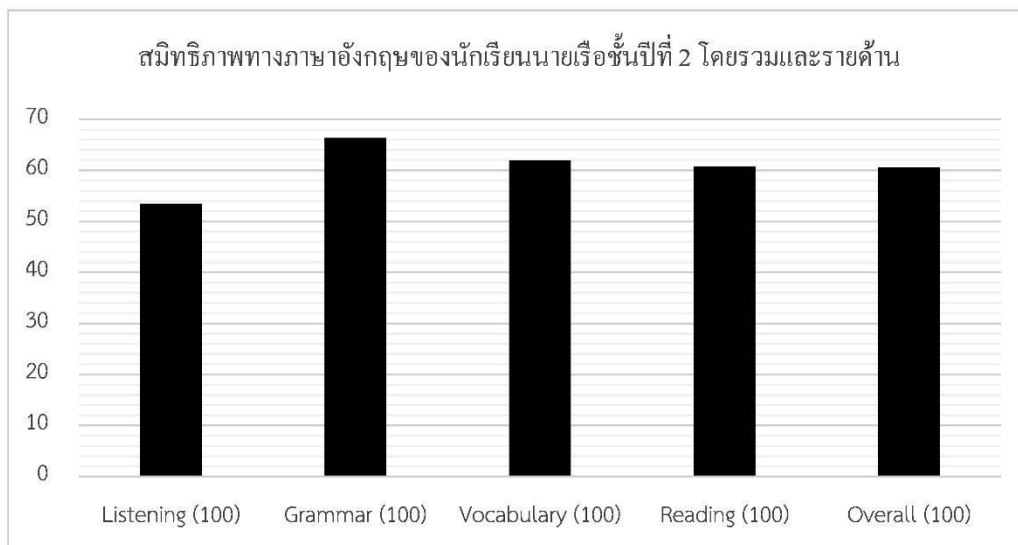
สรุปผลการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดสมิทธิภาพภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ($\mu = 60.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ความสามารถด้านไวยากรณ์มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับค่อนข้างดี ($\mu = 66.32$) รองลงมาคือด้านคำศัพท์มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ($\mu = 62.04$) ส่วนด้านการอ่าน ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ($\mu = 60.79$) และต่ำสุดคือด้านการฟัง ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับอ่อนมาก ($\mu = 53.45$) ผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยสมิทธิภาพภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 โดยรวมและรายด้าน

ที่	คะแนน	ระดับ	สมิทธิภาพทางภาษาอังกฤษ ($\mu = 60.65$ และ $\sigma = 0.59$)			
			คำศัพท์	ไวยากรณ์	การฟัง	การอ่าน
			$\mu = 62.04$	$\mu = 66.32$	$\mu = 53.45$	$\mu = 60.79$
1	80 - 100	ดีเยี่ยม	-	1	-	-
2	75 - 79	ดีมาก	1	6	-	4
3	70 - 74	ดี	4	14	7	11
4	65 - 69	ค่อนข้างดี	11	31	7	14
5	60 - 64	พอใช้	40	16	9	37
6	55 - 59	อ่อน	15	10	18	13
7	50 - 54	อ่อนมาก	13	8	37	5
8	0 - 49	ต่ำกว่าเกณฑ์	5	3	11	5
รวม			89 นาย	89 นาย	89 นาย	89 นาย

เพื่อให้เห็นถึงสมิทธิภาพทางภาษาอังกฤษรายด้านอย่างชัดเจน ผู้วิจัยขอเสนอภาพที่ 4

ภาพที่ 4 สถิติภาพทางภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 โดยรวมและแยกรายด้าน

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษพบว่าโดยรวมนักเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ด้านกระบวนการเรียนรู้การสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$) รองลงมาคือด้านจุดประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$) และด้านการใช้สื่อการสอนภาษาอังกฤษมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.35$) ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสภาพการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ

ที่	รายการ	μ	σ	แปลผล
ด้านจุดประสงค์วิชาภาษาอังกฤษ		4.32	0.73	มาก
1.	ครูผู้สอนได้แจ้งจุดประสงค์วิชาไว้อย่างชัดเจนก่อนเริ่มการสอน	4.11	0.41	มาก
2.	ขอบเขตของจุดประสงค์เหมาะสมกับเวลาและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	4.35	0.56	มาก
3.	จุดประสงค์วิชามุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ	4.28	0.70	มาก
4.	จุดประสงค์วิชาสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	4.36	0.64	มาก
5.	จุดประสงค์วิชามีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานในอนาคต	4.29	0.59	มาก
6.	จุดประสงค์วิชาความเป็นไปได้ในการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ	4.52	0.38	มากที่สุด
ด้านเนื้อหาวิชาและเวลาในการเรียนภาษาอังกฤษ		4.24	0.64	มาก
1.	เนื้อหามีความทันสมัย น่าสนใจ และตอบสนองต่อความต้องการ	4.07	0.81	มาก
2.	เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสม ไม่วกวน และเหมาะสมกับระดับชั้น	4.26	0.68	มาก
3.	เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตร	4.35	0.82	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	รายการ	μ	σ	แปลผล
4.	เนื้อหาให้ความรู้และทักษะพื้นฐานเพียงพอต่อการค้นคว้านอกชั้นเรียน	4.42	0.77	มาก
5.	เนื้อหามีความสัมพันธ์ หรือบูรณาการกับวิชาอื่นในระดับชั้นเดียวกัน	4.01	0.53	มาก
6.	เนื้อหาให้ความรู้และทักษะเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	4.32	0.65	มาก
ด้านกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ		4.51	0.52	มากที่สุด
1.	ครูมีการวางแผนและเตรียมการสอนในแต่ละครั้งไว้ล่วงหน้า	4.77	0.47	มากที่สุด
2.	ครูดำเนินการสอนเป็นไปตามแผนและเสร็จสิ้นตามกรอบเวลา	4.62	0.51	มากที่สุด
3.	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำงานทั้งเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล	4.58	0.62	มากที่สุด
4.	นักเรียนได้ใช้ภาษาผ่านการแสดงบทบาทสมมติ หรือการนำเสนอ	4.47	0.73	มาก
5.	ครูอธิบายกฎเกณฑ์ภาษาและยกตัวอย่างประกอบให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน	4.53	0.56	มากที่สุด
6.	ครูให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติครบทุกทักษะในการเรียนแต่ละครั้ง	4.42	0.45	มาก
7.	กิจกรรมการสอนมีการบูรณาการความรู้หรือทักษะกับวิชาอื่น ๆ	4.24	0.44	มาก
8.	ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรืออภิปรายได้อย่างเสรี	4.50	0.38	มาก
9.	กิจกรรมในชั้นเรียนสามารถใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้	4.48	0.75	มาก
ด้านสื่อการสอนภาษาอังกฤษ		3.35	0.45	ปานกลาง
1.	ครูใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน	3.51	0.51	มาก
2.	สื่อการสอนทำให้การเรียนการสอนง่ายขึ้น และเข้าใจบทเรียนได้ดี	3.78	0.38	มาก
3.	สื่อมีความเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม เพศ ระดับชั้น และเวลา	3.48	0.67	ปานกลาง
4.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิต ใช้และปรับปรุงสื่อ	3.03	0.48	ปานกลาง
5.	ครูใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทำให้ผู้เรียนมีความรู้ใคร่รู้ใคร่เรียน	3.32	0.32	ปานกลาง
6.	สื่อมีหลากหลายและเพียงพอให้นักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง	3.40	0.46	ปานกลาง
7.	นักเรียนมีโอกาสได้ใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียน	2.94	0.37	ปานกลาง
ด้านการวัดและประเมินผลการสอนภาษาอังกฤษ		3.95	0.57	มาก
1.	ครูแจ้งแนวทางการวัดและประเมินผลให้นักเรียนทราบล่วงหน้า	4.35	0.48	มาก
2.	ก่อนเรียน ครูมีการตรวจสอบพื้นฐานความรู้หรือทักษะของนักเรียน	3.47	0.73	ปานกลาง
3.	การวัดและประเมินผลของครูสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ครูได้แจ้งไว้	4.46	0.51	มาก
4.	มีการประเมินผลนักเรียนหลังการสอนแต่ละหน่วยอย่างสม่ำเสมอ	4.53	0.64	มากที่สุด
5.	แจ้งผลการประเมินให้นักเรียนได้ทราบทันทีในแต่ละครั้ง	3.41	0.49	ปานกลาง
6.	ครูประเมินความรู้และทักษะนักเรียนได้ครอบคลุมและสม่ำเสมอ	4.05	0.39	มาก
7.	ครูประเมินผลด้วยวิธีการอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการทำแบบทดสอบ	3.38	0.76	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	รายการ	μ	σ	แปลผล
8.	การประเมินผลครอบคลุมด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย	4.16	0.62	มาก
9.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง	3.62	0.80	มาก
10.	ครูมีการนำผลการทดสอบย่อยมาปรับปรุงหรือพัฒนาการสอน	4.09	0.61	มาก
รวม		4.07	0.57	มาก

3. ผลการศึกษาความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 พบว่า นักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 มีความต้องการในการใช้สื่อ YouTube มากที่สุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.62$) รองลงมา คือ Podcasts ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58$) ลำดับที่ 3 คือ เอกสารประกอบการสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.56$) และหุนจาลองมีความต้องการในการใช้เพื่อการเรียนภาษาอังกฤษน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.41$) แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2

ที่	รายการ	μ	แปลผล	ที่	รายการ	μ	แปลผล
สื่อประเภทสิ่งพิมพ์							
1	ตำรา	4.42	มาก	9	ชุดการสอน	3.67	มาก
2	หนังสือเรียน	4.43	มาก	10	ภาพโฆษณา/แผนภาพ	3.44	ปานกลาง
3	หนังสือพิมพ์	4.37	มาก	11	บัตรคำ	3.48	ปานกลาง
4	นิตยสาร	4.03	มาก	12	ใบปลิว (Leaflet)	3.32	ปานกลาง
5	วารสาร	3.48	ปานกลาง	13	หนังสือสารคดี	3.54	มาก
6	เอกสารประกอบการสอน	4.56	มากที่สุด	14	โปสเตอร์	3.46	ปานกลาง
7	ใบงาน/แบบฝึก	4.36	มาก	15	จุลสาร	2.48	น้อย
8	โบชัวร์/แผ่นพับ	3.54	มาก	16	บทเรียนสำเร็จรูป	3.37	ปานกลาง
สื่อประเภทเทคโนโลยีดิจิทัล							
1	วิดีโอ (VDO)	3.84	มาก	9	Podcasts	4.58	มากที่สุด
2	สไลด์	3.60	มาก	10	Facebook	4.42	มาก
3	คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	3.84	มาก	11	โทรทัศน์เพื่อการศึกษา	3.45	ปานกลาง
4	เว็บไซต์ฝึกภาษา	4.09	มาก	12	Instagram	3.24	ปานกลาง
5	E-book	4.14	มาก	13	วิทยุกระจายเสียง	2.53	ปานกลาง
6	E-learning	4.23	มาก	14	ระบบประชุมทางไกล	2.57	ปานกลาง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ที่	รายการ	μ	แปลผล	ที่	รายการ	μ	แปลผล
7	Netflix	4.45	มาก	15	การสอนทางไกล	3.36	ปานกลาง
8	YouTube	4.62	มากที่สุด	16	Twitter	3.15	ปานกลาง
สื่อประเภทอื่น ๆ							
1	พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์	2.72	ปานกลาง	9	เกม	4.45	มาก
2	ห้องปฏิบัติการทางภาษา	4.52	มากที่สุด	10	เพลง	4.39	มาก
3	ห้องสมุด	4.48	มาก	11	ป้ายนิเทศ	3.48	ปานกลาง
4	ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.44	มาก	12	ละคร	2.96	ปานกลาง
5	หุ่นจำลอง	2.41	น้อย	13	สถานการณ์จำลอง	2.84	ปานกลาง
6	เครื่องมือ/อุปกรณ์ช่าง	2.53	ปานกลาง	14	ครูต่างชาติ	4.31	มาก
7	อาวุธทางทหาร	2.51	ปานกลาง	15	วิทยากร	4.07	มาก
8	นิทรรศการ	3.60	มาก	16	การสาธิต	2.66	ปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดสมิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ความสามารถด้านไวยากรณ์มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านคำศัพท์ และต่ำสุดคือด้านการฟัง จะเห็นได้ว่าผลการสอบด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเนื่องจากไวยากรณ์ (grammar) เป็นเรื่องที่ผู้เรียนไทยมีโอกาสได้เรียนรู้มากที่สุดตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา มาจนถึงระดับอุดมศึกษา และอาจเป็นเพราะไวยากรณ์ภาษาอังกฤษมีกรอบเนื้อหาชัดเจน สะดวกหรือง่ายต่อการเตรียมการสอนของครู สะดวกต่อการวัดผล มีสื่อให้ครูเข้าถึงหรือหยิบใช้ง่ายต่อการนำมาสอนตั้งแต่ยุคสมัยที่ยังไม่มีเทคโนโลยีดิจิทัล สิ่งที่ครูไทยเข้าถึงง่ายที่สุด คือ หนังสือ ตำรา คู่มือ หรือเอกสารประกอบการสอนไวยากรณ์นั่นเอง ทำให้ครูเลือกที่จะสอนไวยากรณ์กับนักเรียนไทยมาอย่างยาวนาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Phuripanyawanich (2018) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยกับสำนักข่าวบีบีซีไทยว่า ครูรุ่นเก่าและใหม่คุ้นชินกับการสอนที่เน้นไวยากรณ์ และระบบการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้เด็กสอบผ่านและไม่ได้เน้นการฝึกใช้ภาษาอย่างจริงจัง อีกทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ Toyo (2008, p.2) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการสอนการฟังและการพูด นักเรียนจะเริ่มจากการท่องคำศัพท์ เรียนไวยากรณ์ แล้วแต่งประโยค ครูจึงเน้นการเรียนการสอนด้านไวยากรณ์มากกว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และจากผลการวิจัยในครั้งนี้จะพบว่าผลคะแนนเฉลี่ยด้านการฟังอยู่ในระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น เนื่องจากว่าการเรียนรู้ของนักเรียนที่ผ่านมานั้นเน้นการเรียนไวยากรณ์ คำศัพท์ การอ่าน การเขียนระดับประโยคเป็นส่วนใหญ่ กิจกรรมการเรียนการสอนไม่เน้นการฝึกฝนหรือเสริมสร้างทักษะการฟัง-พูดเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันหรือการทำงาน นอกชั้นเรียนผู้เรียนไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะการฟัง-พูด ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนทักษะนี้อย่าง

จริงจังและต่อเนื่อง ส่งผลให้คะแนนสอบวัดสมิทธิภาพด้านการฟังอยู่ในเกณฑ์ต่ำหรือไม่น่าพึงพอใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Rakyoo (2017) ที่พบว่า ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลางอยู่ในระดับไม่ผ่าน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chiewchan (2020) ที่พบว่า ทักษะทางภาษาอังกฤษที่นักศึกษาต้องการพัฒนามากที่สุดคือ ทักษะการฟัง-พูด ในแง่ของปัญหาในการใช้ทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ คือ นักศึกษาไม่สามารถสนทนาในสถานการณ์ต่างๆ กับชาวต่างประเทศได้ และไม่สามารถพูดอธิบายหรือตอบข้อซักถามในการนำเสนอผลงาน

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษในด้านจุดประสงค์ เนื้อหาวิชาและเวลาเรียน กระบวนการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล พบว่าโดยรวม นักเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ด้านกระบวนการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเนื่องจากในการสอนแต่ละครั้งครูจะมีการเตรียมการสอนล่วงหน้าทั้งการกำหนดเนื้อหาหรือทักษะที่จะสอน กำหนดสื่อ แนวทางการประเมินผลและพิจารณาถึงกรอบระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ขั้นตอนกิจกรรมการสอนไล่เรียงชัดเจนว่าจะเริ่มทำอะไรก่อนหลัง มีคำถามใดที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ตอบ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด กิจกรรม นักเรียนจึงมีความสุขสนุกสนานในการเรียนภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับ Wenglinisky (2001) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “Teacher Classroom Practices and Student Performance: How School Can Make a Difference” โดยทำการศึกษาคุณภาพครูทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพ และบุคลิกภาพภายนอก พบว่า ด้านที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในส่วนของด้านสื่อการสอนมีค่าเฉลี่ยน้อยสุดนั้น เนื่องจากจากการสอนในบางหน่วยหรือบางกิจกรรมครูอาจจะยังใช้สื่อที่ไม่ค่อยกระตุ้นความสนใจ นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงกับการใช้สื่อทำกิจกรรม อาจยังขาดความหลากหลาย ส่วนใหญ่สื่อจะเน้นไปที่หนังสือ ตำรา แบบเรียนหรือเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่ครูจัดเตรียมมาเท่านั้น นักเรียนจึงอาจเกิดความเบื่อหน่าย ไม่ตื่นตัวกับสื่อที่ครูเตรียมมา สอดคล้องกับแนวคิดของ Simoon (2009) ที่พบว่า สื่อการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีความหลากหลายและน่าสนใจจึงจะช่วยส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kodriyah, et al. (2018) ได้กล่าวถึงการใช้สื่อประกอบการสอนของครูว่า ครูโดยส่วนใหญ่ยึดติดกับสื่อการสอน 2 ประเภท คือ ตำราเรียน และกระดานสำหรับเขียนหน้าชั้นเรียน ทั้งที่มีสื่ออื่น ๆ อีกมากมายที่จะสามารถนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้โดยเฉพาะสื่อสภาพจริง (Authentic Materials) หรืออื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น รูปภาพ บัตรคำ ของจริง เกม คลิปวิดีโอ เพลง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนออนไลน์ เว็บไซต์ ห้องปฏิบัติการ เครื่องมือช่างหรืออาวุธทหาร รวมถึงการใช้สื่อตกแต่งห้องเรียนหรือสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียน เป็นต้น และอาจเนื่องจากครูผู้สอนอาจจะไม่ได้รับงบประมาณมาสนับสนุนในการผลิตสื่อทำมือ หรือจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ดังที่ Sirimanakul (2000) ได้ทำการศึกษาและ

พบว่า โรงเรียนไม่ได้รับสนับสนุนงบประมาณและสื่อการสอนจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง ทำให้เอกสาร สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับให้นักเรียนค้นคว้าไม่ทันสมัยหรือเพียงพอ

3. ผลการศึกษาความต้องการในการใช้สื่อเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 พบว่า นักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 2 มีความต้องการในการใช้สื่อ YouTube มากที่สุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ YouTube เป็นสื่อที่ง่ายต่อการเข้าถึงเพื่อใช้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ไม่มีค่าใช้จ่ายในการให้บริการ มีเนื้อหาหลากหลายหลากหลายรูปแบบ ทำให้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่เข้ามาสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านคลังความรู้ในรูปแบบวิดีโอและได้ก้าวเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมืออีกตัวที่สามารถทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีความน่าสนใจ ทันสมัย และนำไปสู่การบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Limphan, et al. (2017) ซึ่งวิจัยเรื่อง ทักษะการเลือกใช้อุปกรณ์การเรียนรู้อังกฤษ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ชื่นชอบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านสื่อ YouTube มากที่สุด (ร้อยละ 40.28)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการประเมินสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษในครั้งนี้ ทำให้ครูพบว่านักเรียนมีความสามารถด้านการฟังต่ำสุด ฉะนั้นครูผู้สอนอาจมีการพัฒนาหลักสูตรหรือกิจกรรมในชั้นเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมที่ให้นักเรียนฝึกฝนด้วยตนเองที่เน้นส่งเสริมทักษะการฟังอย่างสม่ำเสมอ และครูผู้สอนควรมีการวัดและประเมินผลนักเรียนด้านการฟังภาษาอังกฤษทั้งในชั้นเรียนและเป็นโครงการพิเศษที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้ครูมีความตื่นตัวในการจัดกิจกรรมทุกอย่างเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น และในด้านผู้เรียนก็จะเกิดความตื่นตัวหรือความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นหรือผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับที่ดี

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้อุปกรณ์การสอนภาษาอังกฤษของครูอยู่ในระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ครูผู้สอนควรพัฒนาความรู้และทักษะการใช้สื่อด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ ศึกษาคลิปวิดีโอ หรือจากหนังสือหรือตำราต่าง ๆ หรือสถานศึกษาอาจพิจารณาสนับสนุนงบประมาณอย่างเป็นรูปธรรมให้กับครูผู้สอนในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับทำสื่อ หรือสื่อสำเร็จรูปที่มีความทันสมัยและน่าสนใจ หรือหน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายให้มีการนิเทศหรือที่ปรึกษาคอยให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนในการใช้สื่อสำหรับการจัดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษต่อไป

3. ครูสอนภาษาอังกฤษควรใช้สื่อ YouTube เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ตลอดจนถึงการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน เนื่องจาก YouTube มีเนื้อหาหลากหลาย ทันสมัยกับสภาพสังคม เข้าถึงได้ง่าย มีภาพ เสียง ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์สมรรถภาพทางภาษาอังกฤษกับนักเรียนนายเรือชั้นปีอื่น ๆ ตลอดจนนักเรียนนิสิตหรือนักศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ หรืออาจจะมีการวิจัยเพื่อศึกษาความสามารถหรือทักษะภาษาอังกฤษเฉพาะด้าน เช่น ไวยากรณ์ คำศัพท์ การฟัง การพูด หรือการอ่าน เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษกับนักเรียนนายเรือชั้นปีอื่นๆ หรือกับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ โดยอาจจำแนกตามสังกัด ตามพื้นที่ หรือตามขนาด หรืออาจจะมีการวิจัยเชิงลึกรายด้าน (ด้านจุดประสงค์ ด้านเนื้อหาและเวลาในการเรียน ด้านกิจกรรม ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดประเมินผล) เพื่อหาแนวทางหรือรูปแบบเฉพาะสำหรับการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษต่อไป

3. ควรมีการวิจัยโดยประยุกต์ใช้สื่อ YouTube ที่มีอยู่บนเว็บไซต์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หรือครูผลิตเองโดยสร้างเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อให้การเรียนการสอนมีความแปลกใหม่ หรือน่าสนใจมากขึ้น หรือควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์หรือสังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อการใช้สื่อของครู เพื่อให้ได้สารสนเทศถึงแนวทางการพัฒนาหรือปรับปรุงสื่อ เหตุผลของนักเรียนในการเลือกใช้สื่อ หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ของนักเรียนมีต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูต่อไป

Reference

- Department of Academic Affairs. (1997). **Learning Process and Learning Strategies**. Bangkok: The Mater Group, Co., Led. [In Thai]
- Anderson, H.O. (1972). **Competency - Based Instruction for Science Teacher Preparation in Developing Countries**. Bangkok : PIST. [In Thai]
- Brown, H. (1980). **Principles of Language Learning and Teaching**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Chiewchan, S. (2020). **The Need to Develop Language Skills of Undergraduate Students, Rajamangala University of Technology Lanna Nan** [Online]. Available : file:///C:/Users/admin/Downloads/artid_d,+%7B\$userGroup%7D,+05.pdf [2022, Mar 27]. [In Thai]
- Kodriyah, L., Islamiah, N., & Aprizani, Y. (2018). **English Teachers' Preferences in Using Instructional Materials for Senior High School Students in Indonesia**. [Online]. Available : <https://www.scitepress.org/Papers/2018/90196/90196.pdf> [2021, October 24].
- Heaton, J.B. (1975). **Writing English Language Tests**. London : Longman.
- Klausmeier, H.J. & Ripple R.E. (1971). **Learning and Human Abilities : Educational Psychology**. (3 rd ed.). New York : Harper and Row.
- Lado, R. (1977). **Language Testing**. (9 th ed.). London : Longman.
- Lanui, K. (1995). **Teaching English for Communication at Secondary School Students**. Songkla : Demonstration School of Faculty of Education, Prince of Songkla University. [In Thai]

- Limphan, K., Rattanapan, P. & Thasuk, A. (2017). Teaching Students' Attitudes towards Selection of English Teaching Media. **Phuket Rajabhat University Academic Journal**, 13(2), 11.
- Office of Basic Education Commission. (2006). **Guidelines in Educational Management for Schools under Office of the Basic Education Commission**. Bangkok : National Office of Buddhism. [In Thai]
- Phuripanyawanit. M. (2018). **Why have Thai people's English Use Scores Been So Poor for 8 years in a row?**. [Online]. <http://www.maceduca.com/news-detail.php?id=33> [2021, October 24]. [In Thai]
- Rakyoo, R. (2017). **Ability in English Listening Comprehension among Thai EFL Students at the Institutes of Physical Education in the Central Region of Thailand**. [Online]. Available : https://rdi.nrru.ac.th/rdi/rdi_journal/images/journal/11-3/07.6.pdf [2021, October 25]. [In Thai]
- Royal Thai Naval Academy. (2020). **Royal Thai Naval Academy Curriculum A.D.2020**. Samutprakan : Royal Thai Naval Academy. [In Thai]
- Royal Thai Naval Academy. (2021). **Policy of the Commandant, RTNA in Fiscal Year 2022**. [Online]. Available : <http://www.rtna.ac.th/download/65Final.pdf> [2021, October 11]. [In Thai]
- Ruaengsuwan, C. (1992). **Educational Technology, Theories and Research**. Bangkok : Odeonstore. [In Thai]
- Singha, H.S. (1974). **Modern Educational Testing**. New Delhi : Sterling Publishing.
- Simoon, A. (2009). **Teachers' English Language Teaching Problems in Primary Schools under The Educational Service Area Office Chanthahuri 2**. Master's Thesis, Burapha Univeristy. [In Thai]
- Sirimanakul, N. (2000). **Problems and Guidelines for Solution in English Curriculum Implementation of Secondary School under the Department of General Education**. Master's Thesis, Chulalongkorn University. [In Thai]
- Smith, N.B. (1963). **Reading Instruction for Today's Children**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Tawirat, P. (1997). **Behavioral Science and Social Science Research**. (7 th ed.). Bangkok : Srinakharinwirot University. [In Thai]
- Toyo, N. (2008). **Effect of Teaching Based on Natural Approach Towards English Ability of Preparatory School Students**. Master's Thesis, Prince of Songkla University. [In Thai]

- Valette, R.M. & Disick, R.S. (1972). **Modern Language Performance Object and Individualization**. New York : Harcourt Brace Jovovich.
- Vistawide. (2021). **World Languages and Cultures**. [Online]. Available : https://www.vistawide.com/languages/us_languages2.htm [2021, October 8].
- Wenglinsky, H. (2001). **Teacher Classroom Practices and Student Performance: How Schools Can Make a Difference**, Research report, Educational Testing Service (ETS). [Online]. Available : <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/j.2333-8504.2001.tb01861.x> [2021, October 28].
- Wongsothorn, A. & Phongsurapipat, S. (1992). **The 2nd General English Proficiency Test in Year 1991 under The Project of General English Proficiency Test Construction and Related Testing System (Research Report)**. Bangkok : Language Institute of Chulalongkorn University. [In Thai]

การพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นความร่วมมือระหว่าง
ห้องสมุดวิทยาลัยและชุมชน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

The Development of Library to Enhance Learning Process on Local Wisdom
Cooperation Between College Library and Mueang Kao Subdistrict, Mueang
District, Sukhothai Province

พิมพ์พรลภัส ลักษณะวิเชียร*

Pimpornlapas Laksanawichian

Received : October 18, 2021

Revised : January 31, 2022

Accepted : May 12, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย และการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดวิทยาลัยกับชุมชน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ห้องสมุดสู่การพัฒนา ระยะที่ 2 เวทีภูมิปัญญาท้องถิ่น “คนดีศรีสุโขทัย” และระยะที่ 3 ร่วมจิตสร้างสรรค์การเรียนรู้ เป็นเวลา 12 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2563 ถึงเดือนเมษายน 2564 ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย คณะกรรมการห้องสมุด คณะกรรมการประจำวิทยาลัย คณะอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย นักเรียน นักศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า และครู กศน.ตำบล จำนวน 610 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ แบบสังเกตและแบบสอบถาม ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การสอบถามและการพูดคุยสนทนากลุ่ม ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบข้อมูลโดยกระทำควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ เชื่อมโยงตีความ และสร้างข้อสรุป ผลการศึกษาพบว่า 1) ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2544 ตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัยด้วยความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยและชุมชน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาห้องสมุดและรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้ผ่านการตรวจประเมินห้องสมุดสีเขียว ในระดับดีเยี่ยม (เหรียญทอง)

*ครูประจำภาคศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Teacher of the Department of General Education Sukhothai College of Dramatic Arts,

Bunditpatanasila Institute e-mail: on.nooson26@gmail.com

ประจำปี 2563 นำข้อมูลที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นระบบสู่เป้าหมาย เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ รวมถึงการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนและ 2) การพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความภาคภูมิใจที่ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีห้องสมุดเป็นฝ่ายประสานงานบริหารจัดการให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นถ่ายทอดข้อมูลสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อถึงความสำคัญที่ทรงคุณค่าของท้องถิ่นให้กับนักเรียน นักศึกษาและ ผู้ใช้บริการ ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้ออาทร ตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนท้องถิ่น สร้างจิตสำนึก ให้ผู้เรียนรักชุมชนสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ก่อให้เกิดการศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ยั่งยืนบนฐานสังคมแห่งการเรียนรู้

คำสำคัญ : การพัฒนาห้องสมุด / ภูมิปัญญาท้องถิ่น / ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

ABSTRACT

This is participatory action research which aims to study the condition and problems of the library of Sukhothai College of Dramatic Arts and the development of the college library to promote the learning process of local wisdom by cooperation between the college library and the community, Mueang Kao Sub-district, Mueang District, Sukhothai Province. The research methodology was divided into 3 phases: Phase 1-Library for Development, Phase 2-Local Knowledge Stage. "Good People Sri Sukhothai" and Phase 3-Joining the mind to create learning for 12 months from May 2020 to April 2021. The tools used for data collection were an informal interview, observation form, and questionnaire. The data was obtained from interviews, observations, questionnaires, and group discussions by using a content analysis method, verifying data in parallel with field data collection. Then the analyzed data was classified and categorized linking Interpreted until it was concluded. The results showed that 1) The library of Sukhothai College of Dramatic Arts, Mueang District, Sukhothai Province was developed to the Library of Higher Education Institutions B.E. 2544 according to the announcement of the Ministry of Universities with the cooperation between the college and the community. All parties participated in the study of the problem and went to study the model library for good work and service. Office of Academic Resources and Information Technology, Phibunsongkhram Rajabhat University, Plai Chumphon Sub-district, Mueang District, Phitsanulok Province had passed the Green Library Assessment at an excellent level (Gold Medal) in 2020. The information was received and applied to sustainable and systematic development towards the goal. It is a modern learning center that meets the needs of service users, including organizing various types of activities with the cooperation of the community ;

2) Library development is to promote the learning process of local wisdom and it is a pride for the community where is involved in providing education to promote local wisdom. The library is the coordinating department for local administration to participate in bringing local wisdom to convey information about geographical indications and local wisdom. The importance of local value is presented to students and service users resulting in a caring learning process, realizing the importance of local communities. This creates awareness among students to love the community, build solidarity among the group which leads to sustainable learning about local wisdom based on a learning society.

Keywords : Library Development / Local Wisdom / Library Cooperation

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

การศึกษา (Education) เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติและสังคม ความสำคัญของการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าที่ทุกฝ่ายต่างตระหนักและให้ความสำคัญ รวมทั้งยอมรับในระบบของการจัดการศึกษาตลอดมาว่าจะนำไปสู่การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและสังคมโดยรวมได้ในที่สุด ดังนั้น ระบบของการศึกษาที่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างคนเพื่อการพัฒนาสังคมและพัฒนาชาติให้เกิดความเข้มแข็ง ภายใต้บริบทใหม่แห่งกระแสโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และในปัจจุบันเรียกกันว่า สังคมแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) นั้น ภายใต้กระแสกดดันแห่งสังคมในยุคนี้ได้ส่งผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การยกเครื่องทางปัญญาของชาติและจุดเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ ส่งผลต่อการผลักดันให้เกิดเป็นกฎหมายของประชาชนเป็นสำคัญคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มีนัยสำคัญส่งผลต่อการผลักดันให้เกิดเป็นกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (Office of the National Education Commission, 2002, p.33) ซึ่งมีตัวแปรหลากหลายประการ การเรียนรู้ที่ต้องปรับเปลี่ยนโดยเน้นในเนื้อหาสาระทางการศึกษากระบวนการเรียนรู้ในชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง และในมาตรา 57 บัญญัติไว้ว่า ให้องค์การบริหารส่วนการศึกษาและวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และ ยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยคือรากฐานของชีวิต ความเป็นอยู่ของคนไทยเป็นแกนหลักในการพัฒนาอย่างยั่งยืน สถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีนโยบายในประเด็นด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระบุว่าต้องอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริม ภูมิปัญญาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันงดงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย จึงควรอย่างยิ่งที่จะต้องรวบรวมภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคน จะสูญหายไปพร้อมกับ การจากไปของบุคคลที่เป็นเจ้าของหรือผู้สืบทอดภูมิปัญญา ควรตระหนักในการกิจรวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ให้คงไว้ซึ่งภูมิปัญญา

ให้เป็นหลักฐานและบูรณาการให้เหมาะสมกับยุคสมัยอย่างมีคุณค่าสอดคล้องกับกระแสการปฏิรูปการอุดมศึกษา โลกที่เน้นให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือที่เรียกว่า “กระแสท้องถิ่นวิถี” (Wittawuttisak, 2003, p.105) จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและเต็มศักยภาพ ดังนั้นการสอนโดยการที่ครูเป็นผู้ให้และผู้เรียนเป็นผู้รับจากเดิมนั้นย่อมไม่สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนให้สามารถแสวงหาข้อมูล ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลและใช้ข้อมูลในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ลักษณะสำคัญของผู้เรียนที่จะช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ คือการเป็นผู้มีความกระตือรือร้นใส่ใจเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ครู อาจารย์ต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากการเป็นผู้บอกความรู้ฝ่ายเดียว มาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ รวมถึงการแนะนำแหล่งข้อมูลและการใช้แหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ห้องสมุดเป็นปัจจัยที่สำคัญของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และวิชาการต่างๆ ที่นักศึกษาและบุคลากรสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา สามารถเลือกหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ได้อย่างหลากหลายตามความสนใจและความต้องการของตนเอง และเนื่องจากข้อมูล ข่าวสาร ความรู้และวิชาการต่างๆ เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา ห้องสมุดจึงมีหน้าที่ช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาและบุคลากรเป็นผู้มีความรู้ที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักการอ่าน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ (Mallika Thong-Em, 2016, p.1) นอกจากนั้นทุกคนต้องมีทักษะในการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพเพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญและได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นแหล่งวิทยาการในการเพิ่มและส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Jogi, Karu & Krabi, 2015, pp.61-77 ; Muller., et al., 2015, pp.530-550) การตระหนักว่าคนต้องเรียนรู้เพื่อให้อยู่ได้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงและต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 (Bunditpatanasilpa Institute, 2019) ในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมและสร้างความตระหนัก ในการที่จะร่วมกันอนุรักษ์ สืบสาน และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง ในปีพุทธศักราช 2563 นับเป็นโอกาสมหามงคลที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเฉลิมพระชนมายุ 65 พรรษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้ ในการที่ทรงมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาของชาติมาอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ดังนั้นในวโรกาสมหามงคลนี้ข้าราชการและลูกจ้างวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัยทุกคน จึงน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมร่วมใจกันเฉลิมพระเกียรติมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนทุกระดับให้ประสบความสำเร็จ เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมและมีบทบาทเป็นผู้สืบสานจรดงความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมของชาติสืบไปโดยคำนึงถึงบทบาทของสถาบันในฐานะที่เป็นสถาบัน การศึกษาในสังกัดกระทรวง

วัฒนธรรม มีหน้าที่จัดการศึกษาและส่งเสริมวิชาการตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ศิลปกรรม ทั้งไทยและสากล รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ตลอดจนส่งเสริม สืบสาน สร้างสรรค์ ทำนุบำรุงเผยแพร่วัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของชาติและศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายของชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาของชาติคือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าว แต่การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะดังกล่าวจนเกิดเป็นนิสัยประจำตนได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้าง คนไทย 4.0 ให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 (Office of the National Economic and Social Development Board, 2018) โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกายและใจ สติปัญญาที่แตกต่างตามบริบทของท้องถิ่นและของสถานศึกษา แต่มีจุดหมายร่วมคือ “ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก” สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติการเมืองต่อไปได้

ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน และยังเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งด้านการผลิตบัณฑิต ส่งเสริมการวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและให้บริการด้านวิชาการแก่คณาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และชุมชนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการห้องสมุดอย่างมีระบบ ซึ่งต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้นำและการวางแผนอย่างมีขั้นตอนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นห้องสมุดจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งเพราะเป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคมทุกยุคทุกสมัย การบริหารห้องสมุดจึงเป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การบริหารแหล่งเรียนรู้ หรือศูนย์การเรียนรู้ มีหลักการที่สำคัญ ว่ามีสื่อการเรียนรู้ และทรัพยากรสารสนเทศทันสมัยเพียงพอ มีการจัดระบบเป็นหมวดหมู่ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายให้เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Wiphawin, 2007, p.121) จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย หรือห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่หลักในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และบริการทางวิชาการแก่สถาบันอุดมศึกษาทุกระบบการศึกษาและสังคม ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต (Ministry of Universities, 2001, p.2) ห้องสมุดในฐานะเป็น “แหล่งการเรียนรู้” และให้บริการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมของชาติ จึงจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พัฒนา ฟื้นฟู จารึกประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น และจัดการศึกษาอบรม ให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมโดยส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ให้สอดคล้องกับภารกิจหลักของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังนั้นห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลป์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย จึงมีหน้าที่ในการจัดหา จัดเก็บ รวบรวม เผยแพร่และให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เพื่อให้อนุชน รุ่นหลังได้ศึกษา และภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาในปัจจุบันไม่สามารถแยกออกจากท้องถิ่น เพราะการศึกษาต้องนำเอาประเด็นสำคัญ ๆ ของท้องถิ่นนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญา

และวัฒนธรรมของท้องถิ่น สามารถทำให้ผู้เรียนจบการศึกษาออกไปมีความรับผิดชอบและสามารถสร้างสรรค์สังคมได้ จึงมีความจำเป็นต้องคืนภูมิปัญญาท้องถิ่นกลับสู่การศึกษาของชาติ โดยห้องสมุดเป็นผู้ประสานสนองต่อการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายของรัฐ เพราะห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจด้วยการค้นคว้าแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปสู่การคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา คณาจารย์ และประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ต่อมาทางวิทยาลัยได้รับงบประมาณจัดสรรในการจัดซื้อหนังสือห้องสมุดทุกปีตามนโยบายของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จึงทำให้มีหนังสือเพิ่มมากขึ้น และประชาชนในเขตบริการมีการพัฒนาตนในการศึกษาหาความรู้ทั้งทางอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งเปิดบริการมาตั้งแต่พุทธศักราช 2521 จากเดิมจัดหนังสือตามมุมห้องให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ในยามว่าง จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย รวมถึงรูปแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
2. เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดวิทยาลัยกับชุมชน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
3. ความพึงพอใจของผู้ใช้ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัยต่อการพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สมมติฐานของการวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัยมีผลต่อการประเมินห้องสมุดตามเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
2. รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดวิทยาลัยกับชุมชน มีอิทธิพลกับการตระหนักถึงคุณค่าและความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ความพึงพอใจของผู้ใช้ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัยมีผลต่อการพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย และรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดวิทยาลัยกับชุมชน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและเก็บข้อมูลในวิทยาลัยและชุมชนในปีการศึกษา 2563 ตั้งแต่

เดือนพฤษภาคม 2563 ถึงเดือนเมษายน 2564 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการจัดห้องสมุดวิทยาลัยและชุมชน เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การเลือกกรณีศึกษาและผู้ให้ข้อมูลหลัก
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการวิจัย
5. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การตรวจสอบความถูกต้อง

การศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดและพัฒนาการของห้องสมุด วัตถุประสงค์ของการจัดห้องสมุดมหาวิทยาลัย มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าวิจัยและการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลแล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดและประเด็นที่ศึกษาค้นคว้า

การเลือกกรณีศึกษาและผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในหัวข้อการพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดวิทยาลัยกับชุมชนตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โดยคณะกรรมการห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัยได้เลือกไปศึกษาดูงานการบริหารงานของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผ่านการตรวจประเมินห้องสมุดสีเขียวในระดับดีเยี่ยม (เหรียญทอง) ประจำปี 2563 โดยมีนโยบายการพัฒนาห้องสมุดให้เป็น Green Library ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย Green University ของมหาวิทยาลัย (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2563)

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. คณะกรรมการห้องสมุด จำนวน 17 คน
2. คณาจารย์ วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย จำนวน 48 คน
3. คณะกรรมการประจำวิทยาลัย จำนวน 14 คน
4. นักเรียน นักศึกษา ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย จำนวน 200 คน
5. ภูมิปัญญาท้องถิ่น แกนนากลุ่มสตรี แกนนากลุ่มเยาวชน แกนนากลุ่มผู้สูงอายุ สมาชิก

องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า จำนวน 30 คน

6. ครูประจำศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน ตำบลเมืองเก่า จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและใช้บริการห้องสมุด เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การตรวจสอบเอกสาร แบบการสังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของห้องสมุดวิทยาลัยกับชุมชน แบบสอบถามความพึงพอใจและแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมการดำเนินงานและสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้

วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ห้องสมุดสู่การพัฒนา ดำเนินการดังนี้

1. จัดเวทีประชุมทำความเข้าใจ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาการวิจัย โดยมีผู้นำชุมชน คณะครู นักเรียน นักศึกษา คณะกรรมการประจำวิทยาลัย คณะกรรมการบริหารงานห้องสมุด ผู้นำชุมชนในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชน ผู้ปกครอง ประชาชนที่สนใจ ร่วมรับฟังเสนอแนวคิด แนวปฏิบัติร่วมกันวางแผนในการสร้างและพัฒนาห้องสมุด สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. หาความรู้เพิ่มเติม โดยการพาตัวแทนคณะกรรมการประจำวิทยาลัย และคณะกรรมการห้องสมุดวิทยาลัยไปศึกษาดูงานจากสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก

3. ศึกษาหาความรู้เรื่องห้องสมุดคุณภาพจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. ประชุมคณะกรรมการประจำวิทยาลัย คณะกรรมการห้องสมุดวิทยาลัยและแกนนำของกลุ่มที่คัดเลือกจากเวทีและหาเพิ่มเติมร่วมกันคิดออกแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด จากประชาชนในชุมชนเขตบริการวิทยาลัย หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเพชรไผ่ หมู่ที่ 2 บ้านนา หมู่ที่ 3 บ้านเมืองเก่า หมู่ที่ 4 บ้านวังตะคร้อ หมู่ที่ 5 บ้านปากคลอง หมู่ที่ 6 บ้านมนต์ศรี หมู่ที่ 7 บ้านวังวน หมู่ที่ 8 บ้านเซตุน หมู่ที่ 9 บ้านราวตันเกลือ หมู่ที่ 10 บ้านศรีชุม และหมู่ที่ 11 บ้านแสนตอ ด้านข้อมูลทั่วไป วิถีชีวิต ความเป็นอยู่สังคม กลุ่มอาชีพในชุมชน กลุ่มอื่นในชุมชน และสภาพแวดล้อมปัญหาของวิทยาลัย โดยศึกษาจากกรอบแนวคิด การวิจัย เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดทำแบบสัมภาษณ์ และนำไปทดลองกับพื้นที่ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายเพื่อทราบว่าคุณภาพจะตรงตามต้องการหรือไม่ เป็นคำถามที่เหมาะสมหรือไม่ หากไม่เหมาะสมก็ปรับปรุงแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อความถูกต้องแม่นยำ น่าเชื่อถือ

5. ผู้วิจัยร่วมเก็บข้อมูลกับคณะกรรมการห้องสมุดวิทยาลัย ดำเนินการสัมภาษณ์ทั้งในชุมชนและวิทยาลัย พร้อมทั้งการสังเกต จดบันทึก หลังการสัมภาษณ์ การสังเกต ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหาพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลถ้าสามารถจดบันทึกได้ แต่ไม่สามารถจดบันทึกได้ก็จะกลับไปทำการถอดเทปที่บันทึกไว้คำต่อคำ เพื่อให้ได้ข้อมูลละเอียดและเป็นจริงถูกต้องที่สุด

6. ผู้วิจัย และคณะกรรมการห้องสมุดวิทยาลัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สรุปประเด็นต่างๆ เพื่อหารูปแบบกระบวนการเรียนรู้แล้วนำมาเชื่อมโยงส่วนที่เกี่ยวข้องให้ได้ทราบถึงสภาพความต้องการของ

ชุมชนและวิทยาลัย วางแผนการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เก็บรวบรวมข้อมูลและผลงาน

7. ผู้วิจัย และคณะกรรมการห้องสมุดวิทยาลัยร่วมกันพัฒนาปรับปรุงห้องสมุดตามแผนงาน โครงการความต้องการของชุมชนและวิทยาลัย และนำความรู้จากการศึกษาดูงานสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของห้องสมุด วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย

ระยะที่ 2 เวทีภูมิปัญญาท้องถิ่น “คนดีศรีสุโขทัย” โดยจัดเวทีกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

1. จัดเวทีกระบวนการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแผนงาน กำหนดตารางกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้และผู้รับผิดชอบกิจกรรม ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุกวันพุธ/ศุกร์ โดยใช้สถานที่คือ ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย

2. ดำเนินงานกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแผนปฏิบัติการ พร้อมวิเคราะห์พฤติกรรมทั้งของนักเรียน นักศึกษาและประชาชน จากการสังเกต พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ และสอบถามประชาชนเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาห้องสมุดจากการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. จัดเวทีประชุมเพื่อประเมินผล ตรวจสอบ หาข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย จนได้ข้อสรุปการพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาจัดหมวดหมู่เพื่อเผยแพร่ต่อไป

ระยะที่ 3 ร่วมจิตสร้างสรรค์การเรียนรู้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลและประเด็นต่างๆ ในการจัดห้องสมุดเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตั้งแต่เริ่มต้นการดำเนินงานจนได้ผลการวิจัย สรุปทำรายงานวิจัย

2. จัดนิทรรศการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานวิจัยให้ชุมชนในและนอกเขตบริการ หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่เอกสารภูมิปัญญาท้องถิ่น “คนดีศรีสุโขทัย”

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนั้นการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงได้มีการเก็บข้อมูลหลายวิธี โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย ถึงผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบ เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยประสานงานกับชุมชนในเขตบริการของวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย คณาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อบันทึกหมายวัน เวลา ที่จะเก็บข้อมูล

3. ผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการห้องสมุดวิทยาลัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธี สัมภาษณ์คณาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนในเขตบริการอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการ

ใช้แนวทางการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการห้องสมุดวิทยาลัยได้จัดทำขึ้นโดยยึดกรอบแนวคิดการวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหลัก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ด้วยการตีความตามเนื้อหา (Content Analysis) อาศัยแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาศัยวิธีการตรวจสอบจากกลุ่มร่วมกันสรุป วิเคราะห์ ประเมินผลร่วมกันและนำเสนอ เป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการดำเนินงานการพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยาลัย นามาศิลปสุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ดังนี้

1) สภาพและความต้องการในการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยนามาศิลปสุโขทัย พบว่าผลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) คณาจารย์ 48 คน กรรมการประจำวิทยาลัย 14 คน คณะกรรมการห้องสมุด จำนวน 17 คน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้ร่วมกัน วิเคราะห์ข้อมูลหาจุดแข็ง จุดอ่อนของชุมชนและวิทยาลัยได้สร้างความตระหนักถึงสภาพปัญหาห้องสมุดวิทยาลัยนามาศิลปสุโขทัย ที่ยังไม่ได้มาตรฐานเพราะสถานที่คับแคบ การให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษาไม่สะดวก หนังสือเก่า หนังสือไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ไม่มีสถานที่จัดกิจกรรมของห้องสมุด และไม่สามารถบริการชุมชนได้ คณะกรรมการประจำวิทยาลัยเสนอให้พาคณะกรรมการไปศึกษาดูงานห้องสมุดต้นแบบ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตำบลพลายชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

หลังจากคณะกรรมการห้องสมุดวิทยาลัยนามาศิลปสุโขทัยได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนโครงการและสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของวิทยาลัยเป็นของชุมชน ทำเพื่อลูกหลานซึ่งเป็นอนาคตของชาวตำบลเมืองเก่า ผู้นำชุมชนประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้นำองค์กรท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า ทุกฝ่ายมีความภาคภูมิใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งห้องสมุดวิทยาลัยได้รับการประเมินมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจากคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามคำสั่งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังนี้

การประเมินคุณภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามี 10 องค์ประกอบ ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ พันธกิจ/วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินงาน (มี)
2. โครงสร้างและการบริหาร (มี)
3. งบประมาณและการเงิน (มีไม่เพียงพอ)
4. บุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (มี 1 คน)
5. อาคาร สถานที่ และครุภัณฑ์ (ไม่เป็นอาคารเอกเทศ)
6. ทรัพยากรสารสนเทศ (มีไม่ครบ)
7. การบริการ (มีไม่ครบ)

8. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (มี)
9. การประเมินคุณภาพห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (มี)
10. ระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายใน (มี)

จากผลการประเมินร่วมกันของคณะกรรมการห้องสมุดตามเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2544 ได้รับการพัฒนาจึงเป็นที่ยอมรับของวิทยาลัยและชุมชน และนำไปสู่การขอรับรองมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยต่อไป

2) รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดวิทยาลัยกับชุมชน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พบว่าหลังจากการพัฒนาห้องสมุดวิทยาลัยให้เป็นห้องสมุดมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2544 ของทบวงมหาวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการห้องสมุดจึงมีมติเห็นชอบร่วมกันได้ข้อสรุปเป็นมาตรฐานในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพจริงของวิทยาลัยชุมชน คือจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้การบูรณาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยห้องสมุดเป็นฝ่ายประสานงานในการดำเนินงานเวทีภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นการสืบสาน ส่งเสริม อนุรักษ์ พัฒนาวัฒนธรรมให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชนและชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าและความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลเมืองเก่าให้แพร่หลายเป็นที่รู้จักกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยกำหนดปฏิทินการดำเนินงานเวทีภูมิปัญญาท้องถิ่น “คนดีศรีสุโขทัย” เป็นระยะเวลา 4 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2563 ถึง กุมภาพันธ์ 2564 จากการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง

3) ความพึงพอใจของผู้ใช้ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัยต่อการพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าด้านความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษา คณะกรรมการประจำวิทยาลัย คณะกรรมการห้องสมุด กลุ่มประชาชนในเขตบริการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด ทุกคนที่เกี่ยวข้องเกิดความรัก ความอบอุ่น ความสามัคคี ความเข้าใจซึ่งกันและกัน เกิดความภูมิใจ เกิดการเรียนรู้จากกันและกัน ทำงานที่ร่วมกันปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม ทั้งในการพัฒนาแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ครอบครัวอบอุ่น ทุกคนต้องการให้ดำเนินการร่วมมือกันในการจัดการศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน เชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนใจเพื่อขยายเครือข่ายต่อไป สรุปได้ว่ารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แกนนำแต่ละกลุ่มจัดให้นักเรียน นักศึกษา ทำให้นักเรียน นักศึกษาเกิดการเรียนรู้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดวิทยาลัยกับชุมชน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ทำให้การศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย มีมาตรฐานและคุณภาพที่ดีขึ้นอย่างปรากฏชัด ส่งผลให้มีความสมานสามัคคีในหมู่คณะ และสำนึกรักบ้านเกิดในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ มีข้อค้นพบที่สามารถสรุป ได้ดังนี้

1) ด้านสภาพชุมชนและวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พบว่า ชุมชนมีทรัพยากรด้านต่างๆ เข้าหนุนเสริมการจัดห้องสมุดเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีบุคลากร ผู้นำชุมชน มีองค์กรและกลุ่มต่างๆ ภายในชุมชน และประชาชนร่วมใจในการสร้างเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการศึกษาให้นักเรียน นักศึกษา ทั้งด้านวิชาการและเป็นแบบอย่าง ด้านการเรียนรู้ ด้านแหล่งเรียนรู้ สนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ สอดคล้องกับโครงการอ่านเทิดพระเกียรติ ส่วนสภาพวิทยาลัย พบว่า วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย มีบุคลากรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด การจัดการศึกษา โดยได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายสำหรับวิทยาลัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้บริหารวิทยาลัย คณาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ส่วนชุมชนได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มต่างๆ รวมถึงองค์กร หน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอกชุมชน จนเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัยได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนโครงการและสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของวิทยาลัยเป็นของชุมชน ทำเพื่อลูกหลานซึ่งเป็นอนาคตของชาวตำบลเมืองเก่า

และ จุดแข็ง จุดอ่อนของชุมชนกับวิทยาลัย พบว่าวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัยปัจจุบันมีผู้บริหารวิทยาลัยที่มีวิสัยทัศน์ สามารถประสานความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยกับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ได้ดีในการส่งเสริมการจัดการศึกษาจนได้รับรางวัลโครงการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ทำคุณประโยชน์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้บริหาร คณาจารย์มีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนสามารถจัดการเรียนการสอนจนได้รับรางวัลครูดีเด่นระดับจังหวัด

ชุมชนในเขตบริการวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย เป็นชุมชนที่ได้รับรางวัลหมู่บ้านดีเด่นด้านความสามัคคี ปีพุทธศักราช 2561 โครงการเกษตรอินทรีย์สุโขทัย ปัญหาที่พบในเขตบริการคือ ประชาชนส่วนใหญ่ฐานะยากจน มีอาชีพทำการเกษตร ขาดแรงงานต่างถิ่น ทั้งบุตรหลานไว้ในความดูแลของคนชรา ญาติพี่น้องสร้างปัญหาครอบครัว สังคมเด็กขาดความอบอุ่น ส่วนปัญหาของวิทยาลัยที่พบคือ ด้านการเรียนรู้เนื่องจากขาดงบประมาณ ขาดบุคลากรเฉพาะด้านส่งผลต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมไม่เต็มศักยภาพสอดคล้องกับการค้นหาและกำหนดปัญหาวิทยาลัยมีความต้องการด้านการจัดห้องสมุดวิทยาลัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวางแผนโครงการส่งเสริมต่อไป

2) ด้านรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดวิทยาลัยกับชุมชน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พบว่าหลังจากทุกฝ่ายร่วมคิดวิเคราะห์สภาพและศักยภาพ จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรคของชุมชนและวิทยาลัย คณะกรรมการประจำวิทยาลัย คณะกรรมการห้องสมุดได้ร่วมกันค้นหารูปแบบการบริหารจัดการห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยและชุมชนตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จนได้แนวทางใหม่ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เสริมในภูมิปัญญาท้องถิ่น และทุกกลุ่มได้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับสภาพ ศักยภาพ จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรค โดยปฏิบัติสลับเปลี่ยนกันจัดกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ตามแผนปฏิบัติการ คณาจารย์จะเป็นผู้เขียนแผนการเรียนรู้ มีการตรวจสอบแผนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน

มีการยืดหยุ่น ให้เหมาะสมกับเวลา สถานที่ รวมทั้งวิทยาการแกนนำ โดยมีการทดลองปฏิบัติจัดกระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเวลา 3 เดือน และสรุปผลการพัฒนาที่เหมาะสมสำหรับวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย และชุมชนในเขตบริการ

3) ความพึงพอใจของผู้ใช้ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัยต่อการพัฒนาห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียน นักศึกษาได้ทดสอบความรู้ก่อนและหลังการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินผลขณะดำเนินการและหลังดำเนินการด้านความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษา คณะกรรมการประจำวิทยาลัย คณะกรรมการห้องสมุด กลุ่มประชาชนในเขตบริการ พบว่าคณะกรรมการประจำวิทยาลัย คณะกรรมการห้องสมุด แกนนำทุกกลุ่ม นักเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด ทุกคนที่เกี่ยวข้องเกิดความรัก ความอบอุ่น ความสามัคคี ความเข้าใจซึ่งกันและกัน เกิดความภูมิใจ เกิดการเรียนรู้จากกันและกัน ทำงานที่ร่วมกันปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม ทั้งในการพัฒนาแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ครอบครัวอบอุ่น ทุกคนต้องการให้ดำเนินการร่วมมือกันในการจัดการศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน เชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนใจเพื่อขยายเครือข่ายต่อไป สรุปได้ว่ารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แกนนำแต่ละกลุ่มจัดให้นักเรียน นักศึกษา ทำให้นักเรียน นักศึกษาเกิดการเรียนรู้มากขึ้น นอกจากนี้มีการจัดนิทรรศการเพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานเพื่อเป็นการขยายเครือข่าย การจัดห้องสมุดเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่โรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย ต่างกลุ่มเครือข่ายชุมชนอื่น เป็นการสร้างความภูมิใจให้แก่นักเรียน นักศึกษา ทุกคนทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมเป็นอย่างมากเกิดความต่อเนื่องเป็นพลวัตที่ยั่งยืน การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สอดคล้องตามแนวการจัดการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนาแนวการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติไว้ ในมาตราที่ 22 (Office of the National Education Commission, 2002, p.13) ที่ว่า“หลักการจัดการศึกษาต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” ซึ่งให้เห็นความสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ได้เรียนจากประสบการณ์จริง มีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำไปประยุกต์ในการดำรงชีวิตได้

ผู้มีบทบาทสำคัญคือ ผู้สอน ซึ่งต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้น ท้าทาย ให้กำลังใจ ช่วยแก้ปัญหาและชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่ง Suthirat (2018, p.23) ระบุว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญประกอบด้วยการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด ได้ปฏิบัติจากสถานการณ์จริงที่หลากหลาย ได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และผู้เรียนได้ฝึกประเมินปรับปรุงพัฒนาการของตนเองอย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างสมดุล ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาโดยประสานความร่วมมือกับ

ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนเพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) เรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long education) นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุด ก็มีความจำเป็นต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้วย

ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยหรือห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เป็นแหล่งกลางรวบรวมสรรพวิทยาการทั้งหลายที่สมาชิกในสถาบันการศึกษา อันได้แก่ คณาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าประกอบการเรียนการสอน และบรรณารักษ์ใช้เป็นแหล่งปลูกฝัง ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับนักเรียน นักศึกษา ห้องสมุดสถาบันระดับอุดมศึกษาจึงควรถูกจัดตั้งขึ้นมาให้มีหน้าที่เสริมสร้างความรู้ความสามารถของนักเรียน นักศึกษาด้วยการจัดหาทรัพยากรความรู้ทุกรูปแบบมารวมไว้และส่งเสริมการใช้วัสดุความรู้เหล่านั้นโดยการจัดให้มีบริการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ ให้เข้าถึงทรัพยากรความรู้ และจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ให้ผู้รู้จักค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างถูกวิธี โดยให้มีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ คือ มีสถานที่ ทรัพยากรความรู้ บุคลากร เงิน งบประมาณสนับสนุน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่วิทยาลัย นักเรียน นักศึกษา คณาจารย์ และชุมชน ในการเสริมสร้างความรู้อย่างจริงจังและสมบูรณ์

ดังนั้น ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยหรือห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องประสานสัมพันธ์กับสังคมรอบด้าน โดยเฉพาะสังคมท้องถิ่นที่วิทยาลัย/มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ นำเอาภูมิปัญญาและทรัพยากรในท้องถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและชุมชนให้มากที่สุด จึงจะเกิดองค์ความรู้ที่พัฒนาและยั่งยืนสืบไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา ควรสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ในรายวิชาการศึกษาทั่วไป หรือสร้างเนื้อหาที่สอดแทรกเข้าไปในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีจิตสำนึกรักชุมชนท้องถิ่นที่อาศัย ตลอดจนสร้างโอกาสให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยถ้านักศึกษาสนใจสามารถศึกษาเรียนรู้อย่างจริงจังเพื่อนำมาใช้ประกอบอาชีพต่อยอดได้ในอนาคตต่อไปได้
2. วิทยาลัยควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่สมัครใจมีส่วนร่วม ยิ่งมากเท่าไรก็จะส่งผลดีต่อการส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุดมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความหลากหลาย ยั่งยืน ต่อเนื่อง และสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่นได้อีกด้วย
3. องค์กรรัฐและเอกชนควรสนับสนุนให้ทุกกลุ่มสามารถดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ด้วยตนเองโดยใช้แกนนำจากกลุ่มในแต่ละหมู่บ้านเป็นแกนนำร่วมกับบรรณารักษ์ห้องสมุด เพื่อดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป
4. โรงเรียน และวิทยาลัย/มหาวิทยาลัยต่างๆ ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา โดยหารูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษา ตามนโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

5. ทุกหน่วยงานควรมีนโยบายในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้คุ้มค่า
6. องค์กรรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมตามความคิด ความสนใจ สภาพการณ์เพื่อให้เกิดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อเนื่อง ยั่งยืน และสามารถเชื่อมโยงขยายเครือข่ายได้
7. โรงเรียน วิทยาลัย/มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนควรให้การสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมสร้างสรรค์และแก้ปัญหาด้วยการนำหลักการมีส่วนร่วมมาดำเนินการในเชิงระบบ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาโดยความร่วมมือของชุมชนในเขตบริการ
2. การพัฒนาห้องสมุดรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยความร่วมมือของภูมิปัญญาท้องถิ่น

References

- Bunditpatanasilpa Institute. (2020). **Bunditpatanasilpa Institute Order No. 367/2563 Subject: Assessment Quality of Internal Education for the Academic Year 2019.** Dated 19 June 2020. Bangkok : Bunditpatanasilpa Institute. [In Thai]
- Suthirat, C. (2018). **80 Innovations in Learning Management That Focuses on Learners.** (8 th ed.). Nonthaburi : P Balance Design and Printing. [In Thai]
- Jogi, L., Karu, K. & Krabi, K. (2015). Rethinking Teaching and Teaching Practice at University in a Lifelong Learning Context. **International Review of Education/International Zeitschrift fur Erziehungswissenschaft**, 61(1), 61-77.
- Thong-Em, M. (2016). **Guidelines for the Development of Desirable Library of Kamphaeng Phet Rajabhat Mae Sot University.** Kamphaeng Phet : Kamphaeng Phet Rajabhat University. [In Thai]
- Ministry of Universities. (2001) **Announcement of the Ministry of Universities Re : Library Standards of Higher Education Institutions 2001.** Bangkok : Teachers Council of Thailand Publisher. [In Thai]
- Muller, R., Remdisch, S., Kohler, K., Marr, L., Repo, S. & Yndigegn, C. (2015). Easing Access for Lifelong Learners: A Comparison of European Models for University Lifelong Learning. **International Journal of Lifelong Education**, 34(5), 530-550.
- Wiphawin, N. (2007). **Modern Library Administration.** (2 nd ed.). Bangkok : SR Printing Mass Products. [In Thai]

- Wittawuttisak, N. (2003). **Social Landscape: Integration to Increase and Respond to the Needs of the Community Towards the Land in the Documents for the Seminar on Local Information and Educational Development Date 24-25 July 2003.** Mahasarakham : Mahasarakham University. [In Thai]
- Office of the National Education Commission. (2002). **National Education Act, B.E. 1999 and Amended (No. 2), B.E. 2545.** Bangkok : Office of the Education Commission, National Office of the Prime Minister. [In Thai]
- Office of Academic Resources and Information Technology, Phibunsongkhram Rajabhat University. (2020). **Office of Academic Resources and Information Technology Phibunsongkhram Rajabhat University.** [Online]. Available : <https://library.psu.ac.th/web/> [2020, June 18] [In Thai]
- Office of the Secretary of the National Strategy Board, Office of the National Economic and Social Development Board. (2018). **National Strategy 2018-2047 (Abridged Version).** Bangkok : Office of the National Economic and Social Development Board. [In Thai]
- Sukhothai College of Dramatic Arts. (2019). **Development Plan of Sukhothai College of Dramatic Arts 2017-2021 (Fiscal Year 2021).** Sukhothai : Sukhothai College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture. [In Thai]

แนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการ

ธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร

Development Guideline Strategies for Competitive Environment in Golden Banana Transform Business Entrepreneurs, Kamphaeng Phet Province

เพ็ญศรี จันทร์อินทร์*

Pensri Janin

Received : December 4, 2021

Revised : March 28, 2022

Accepted : May 17, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป, วิเคราะห์ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป และหาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป วัตถุประสงค์ที่ 1 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปที่นำมาจำหน่าย ณ มอกล้วยไข่จังหวัดกำแพงเพชร เก็บข้อมูลทั้งหมด 196 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วัตถุประสงค์ที่ 2 และ 3 ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปที่นำมาจำหน่าย ณ มอกล้วยไข่จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 196 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำกลุ่มและผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปที่นำมาจำหน่าย ณ มอกล้วยไข่ จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 20 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ลำดับแรกคือ ด้านคู่แข่งมีจำนวนมาก รองลงมาคือ ด้านผู้ประกอบการมีวิธีการแข่งขันในการจำหน่ายสินค้ามีหลากหลายวิธี และด้านลูกค้าต้องการราคาสินค้ามากเมื่อซื้อสินค้าจำนวนมากต่อครั้ง ตามลำดับการวิเคราะห์ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปพบว่า ผู้นำกลุ่มและผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปมีความคิดเห็นตรงกันและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ อันดับแรกคือ สภาพแวดล้อมทางด้านคู่แข่งมีจำนวนมาก เมื่อวิเคราะห์แล้วอยู่ในระดับปัจจัยชีวิตอุตสาหกรรมในช่วงเจริญเติบโต รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมด้านผู้ประกอบการคิดหาวิธีการแข่งขันในการจำหน่ายสินค้าหลากหลายวิธี เมื่อวิเคราะห์แล้วอยู่ในระดับปัจจัยชีวิตอุตสาหกรรมในช่วงเจริญเติบโตถึงอิ่มตัว และสภาพแวดล้อมด้านลูกค้าต้องการราคาสินค้ามากเมื่อซื้อสินค้าจำนวนมากต่อครั้ง เมื่อวิเคราะห์แล้วอยู่ใน

*อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการจัดการธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Lecturer of Business Management Program, Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet

Rajabhat University e-mail: pizzy.spygirl@gmail.com

ระดับวงจรชีวิตอุตสาหกรรมในช่วงอิมตัว ส่วนแนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป ควรใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโต โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขายในตลาดเดิมและขยายไปยังตลาดใหม่ให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ โดยการผลิผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างจากคู่แข่ง

คำสำคัญ : สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน / การพัฒนากลยุทธ์ / ผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่

ABSTRACT

The objective of this research has the aim as to study the competitive environment of the Golden Banana transform business entrepreneurs, analyze the important competitive environment of the Golden Banana transform business entrepreneurs and find out the development guideline strategies for competitive environment in Golden Banana transform business entrepreneurs. The 1st objective: the data source was all of 196 people. Golden Banana transforms business entrepreneurs. The tool was the questionnaire. Mean and standard deviation are used to analyze the data. The 2nd and 3rd objectives: The populations were 196 Golden Banana transform business entrepreneurs. The samplings were 20 of the leaders and Golden Banana transform business entrepreneurs by using purposive sampling. The tool was the in-depth interview. Content analysis is used to analyze the data. The results had found that the whole image of the competitive environment of the Golden Banana transform business entrepreneurs was in moderate level. When considering in each aspect had found that there were a lot of competitors, followed by the entrepreneurs had variety competition channel methods and the customer bargained when they bought a lot of products, in order. The analyzing of the important competitive environment of the Golden Banana transform business entrepreneurs had found that the leaders and the entrepreneurs had the same ideas and consistent with the quantitative as 1st: there were a lot of the competitors which analyzed in growth industrial life cycle, 2nd: the entrepreneurs had variety competition channel methods which analyzed in growth to maturity industrial life cycle, and the customer bargained when they bought a lot of products which analyzed in maturity industrial life cycle. The development guideline strategies for competitive environment in Golden Banana transform business entrepreneurs should use growth strategy, not only develop the products to sell in the previous market, but also expand to the new market to reach the needs of the target customers and produce the differentiation products from the competitors.

Keywords : Competitive Environment / Strategy Development / Golden Banana business entrepreneurs

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นแผนที่ถูกใช้ให้เป็นกลไกเชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาในการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่จะต้องบรรลุผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาในรายละเอียดที่ต้องเชื่อมต่อการปฏิบัติที่ต้องดำเนินการในช่วง 5 ปี โดยได้กำหนดแผนงาน/โครงการสำคัญ และประเด็นพัฒนาเชิงบูรณาการที่สำคัญ ในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติโดยได้ดำเนินมาตรการเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดี มีการขยายการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นระบบโครงข่ายมากขึ้น และมีการเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาโดยสนับสนุนการวิจัยพัฒนา และสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นเครือข่ายระหว่างสถาบันวิจัยสถาบันการศึกษา ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน/ชุมชน รวมทั้งการปรับกลไกระบบวิจัยและพัฒนาของประเทศทั้งระบบ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017, pp.1-4)

จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่มีสภาพอากาศที่อบอุ่นตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด เฉลี่ย 33.4 องศาเซลเซียสอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.5 องศาเซลเซียส เดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุด คือเดือนเมษายน สำหรับเดือน ที่หนาวที่สุด คือเดือนธันวาคมสำหรับปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีของจังหวัดประมาณ 1,301.5 มิลลิเมตร และมีฝนตกเฉลี่ยประมาณ 123 วัน ช่วงที่มีฝนตกจะอยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงตุลาคม ซึ่งในช่วงนี้ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของเดือนจะอยู่ระหว่าง 148.4-272.7 มิลลิเมตร (Kamphaeng Phet Provincial Office, 2017) จังหวัดกำแพงเพชรจึงมีสภาพดินที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมกับการปลูกกล้วยไข่ทำให้กล้วยไข่มีความอร่อย รสชาติหวาน เนื้อแน่น เปลือกบางมีผลขนาดกลางและเล็ก มีเอกลักษณ์ และมีชื่อเสียง จึงได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ (Department of Intellectual Property, 2017) ส่งผลให้เกษตรกรทำการปลูกกล้วยไข่เป็นจำนวนมาก และมีการแปรรูปกล้วยไข่ออกขายจนล้นตลาด ในกรณีนี้กระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศไทยเป็นส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาสินค้าล้นตลาด การหาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชรจึงเป็นประเด็นในการวิจัยทางด้านเศรษฐกิจในการยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น จากการสำรวจของนักวิจัยพบว่ากล้วยไข่แปรรูปของจังหวัดกำแพงเพชรมีหลายประเภท ได้แก่ กล้วยไข่ฉาบดั้งเดิม กล้วยไข่ฉาบหวาน กล้วยไข่ฉาบเค็ม กล้วยไข่อบเนย กล้วยไข่ฉาบผงปาท่องโก๋ กล้วยไข่ทอดกรอบ กล้วยไข่ใส่มะขาม และกล้วยไข่ฉาบมัน เมื่อผู้ประกอบการผลิตสินค้าเป็นจำนวนมากจึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการแข่งขันด้านการบริหารจัดการทางการตลาด (Kamphaeng Phet Provincial Office, 2017)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน และหาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อปรับกลยุทธ์การ

ดำเนินงานของผู้ผลิต ทำให้สินค้ามีความน่าสนใจของผู้บริโภคมากขึ้น เพื่อที่จะทำให้ยอดขาย และสภาพทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อวิเคราะห์ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แนวคิดของ Michael E.Porter ที่เรียกว่า Porter's Five Forces (Porter E.P., 2020) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร

ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปที่นำมาจำหน่าย ณ มอกล้วยไข่ จังหวัดกำแพงเพชร จำนวนทั้งหมด 196 คน (Kamphaeng Phet Provincial Office, 2017) โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร

ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปที่นำมาจำหน่าย ณ มอกล้วยไข่จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 196 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำกลุ่มและผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปที่นำมาจำหน่าย ณ มอกล้วยไข่ จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 20 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้นำและคณะกรรมการของกลุ่ม

3. แนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร

ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปที่นำมาจำหน่าย ณ มอกล้วยไข่ จังหวัดกำแพงเพชร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 196 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำกลุ่มและผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปที่นำมาจำหน่าย ณ มอกล้วยไข่ จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 20 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้นำและคณะกรรมการของกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ใช้แบบสอบถามที่เป็นลักษณะ Rating Scale 5 ระดับ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจำนวน 196 ชุด

วัตถุประสงคที่ 2 ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจำนวน 20 ชุด

วัตถุประสงคที่ 3 ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจำนวน 20 ชุด

การตรวจสอบคุณภาพและการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลทฤษฎีภูมิ โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. นำแบบทดสอบเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและเชิงทฤษฎี (Content and Theory Validity)

4. ผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม มาคำนวณค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วพบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 ซึ่งรายการคำถามใช้ได้ทุกข้อโดยปรับปรุงภาษาในรายการคำถามบางข้อให้สั้นและสื่อความหมายชัดเจนขึ้นตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วัตถุประสงคที่ 1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยทำการวิเคราะห์และแปลผลเชิงปริมาณ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แสดงว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แสดงว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แสดงว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แสดงว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แสดงว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

2. วัตถุประสงคที่ 2 ทำการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป

3. วัตถุประสงคที่ 3 ทำการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมพบว่าผู้ประกอบการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ลำดับแรกคือด้านคู่แข่งมีจำนวนมาก ($\bar{X} = 3.53$) รองลงมาคือด้านผู้ประกอบการมีวิธีการแข่งขันในการจำหน่ายสินค้ามีหลากหลายวิธี ($\bar{X} = 3.44$) และด้านลูกค้าต้องการราคาสินค้ามากเมื่อซื้อสินค้าจำนวนมากต่อครั้ง ($\bar{X} = 3.43$) ตามลำดับ โดยได้ผลการวิจัยในรูปแบบตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร

ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. คู่แข่งขันสินค้ากล้วยไข่แปรรูปมีจำนวนมาก	3.53	.353	มาก
2. คู่แข่งขันขยายตลาดกล้วยไข่แปรรูปไปจำหน่ายที่อื่นได้ เช่น ตลาดออนไลน์	3.42	.255	ปานกลาง
3. ต้นทุนในการลงทุนสูงในการเพิ่มการผลิตกล้วยไข่แปรรูป	3.35	.262	ปานกลาง
4. ผู้ประกอบการมีการจำหน่ายกล้วยไข่แปรรูปได้น้อยกว่าคู่แข่ง	3.15	.013	ปานกลาง
5. ผู้ประกอบการมีวิธีการแข่งขันในการจำหน่ายสินค้ามีหลากหลายวิธี	3.44	.142	ปานกลาง
6. ลูกค้ามีความต้องการสินค้ากล้วยไข่แปรรูปมาก	3.37	.124	ปานกลาง
7. ลูกค้ามีทางเลือกในการซื้อสินค้าจากผู้ขายอื่น มากขึ้น	3.35	.130	ปานกลาง
8. ลูกค้าเปลี่ยนไปซื้อสินค้าอื่นที่ราคาถูกกว่ากล้วยไข่แปรรูป	3.20	.033	ปานกลาง
9. ลูกค้าต่อรองราคาสินค้ามากเมื่อซื้อสินค้าจำนวนมากต่อครั้ง	3.43	.188	ปานกลาง
10. ผู้ประกอบการมีการรวมกลุ่มของผู้ขายเพื่อลด การต่อรองราคาของลูกค้า	3.24	.056	ปานกลาง
11. ผู้ประกอบการมีสินค้าอื่นทดแทนในการบริโภคกล้วยไข่แปรรูป	3.17	.147	ปานกลาง
12. สินค้าทดแทนมีราคาต่ำกว่ากล้วยไข่แปรรูป	3.15	.069	ปานกลาง
13. รสชาติสินค้าทดแทนอร่อยกว่ากล้วยไข่แปรรูป	3.15	.954	ปานกลาง
14. กล้วยไข่แปรรูปเก็บรักษาได้ไม่นานเท่าสินค้าทดแทน	2.84	.080	ปานกลาง
15. บรรจุภัณฑ์สินค้าทดแทนมีความสวยงามกว่า	3.18	.062	ปานกลาง
16. ผู้ขายกล้วยไข่ขายในราคาสูง ส่งผลต่อกำไรที่น้อยลง	3.38	.949	ปานกลาง
17. ผู้ขายกล้วยไข่ให้เครดิตในการชำระเงินได้นาน	3.13	.165	ปานกลาง
18. ราคากล้วยไข่กำหนดโดยผู้ขาย	3.42	.983	ปานกลาง
19. ผู้ขายกล้วยไข่มีจำนวนน้อย แต่ผู้ซื้อนำไปแปรรูปมีจำนวนมาก	3.32	.079	ปานกลาง
20. ผู้ขายกล้วยไข่มีสินค้าเพียงพอต่อความต้องการซื้อ	3.25	.089	ปานกลาง
21. ผู้ขายรายอื่นมีกล้วยไข่แปรรูปที่หลากหลาย	3.38	.198	ปานกลาง
22. ผู้ขายรายอื่นตั้งราคาขายที่ถูกกว่า	3.35	.137	ปานกลาง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลการแข่งขันของผู้ประกอบการ ธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
23. ผู้ขายรายอื่นมีช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลายมากกว่า	3.25	.127	ปานกลาง
24. ผู้ขายรายอื่นมีการประชาสัมพันธ์การขายหลายช่องทาง	3.39	.135	ปานกลาง
25. ผู้ขายรายอื่นดึงดูดลูกค้าด้วยการลด แลก แจก แถม	3.35	.229	ปานกลาง
รวม	3.29	.118	ปานกลาง

2. การวิเคราะห์ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป ทำการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่าผู้ในกลุ่มและผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปมีความคิดเห็นตรงกันอันดับแรก คือ สภาพแวดล้อมทางด้านคู่แข่งสินค้ากล้วยไข่แปรรูปมีจำนวนมาก เมื่อวิเคราะห์แล้วอยู่ในระดับวงจรชีวิตอุตสาหกรรมในช่วงเจริญเติบโต อันดับที่สองคือ สภาพแวดล้อมด้านผู้ประกอบการคิดหาวิธีการแข่งขันในการจำหน่ายสินค้าหลากหลายวิธี เมื่อวิเคราะห์แล้วอยู่ในระดับวงจรชีวิตอุตสาหกรรมในช่วงเจริญเติบโตถึงอิมตัว อันดับที่สามารถคือ สภาพแวดล้อมด้านลูกค้าต่อรองราคาสินค้ามากเมื่อซื้อสินค้าจำนวนมากต่อครั้ง เมื่อวิเคราะห์แล้วอยู่ในระดับวงจรชีวิตอุตสาหกรรมในช่วงอิมตัว และน้อยที่สุดในด้านสภาพแวดล้อมด้านการแปรรูปกล้วยไข่ เก็บรักษาได้ไม่นานเท่าสินค้าทดแทน เมื่อวิเคราะห์แล้วอยู่ในระดับวงจรชีวิตอุตสาหกรรมในช่วงถดถอย

3. แนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป ทำการวิเคราะห์เนื้อหาจากผู้ในกลุ่มพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปควรใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโต โดยการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ขายในตลาดเดิม และจากผู้ประกอบการพบว่าควรขยายไปยังตลาดใหม่ให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ โดยการผลิผลิตผลิตภัณฑ์มีความแตกต่างจากคู่แข่ง และมีความคิดเห็นเหมือนกันในการปรับปรุงเรื่องดังต่อไปนี้

3.1 แนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันด้านคู่แข่ง ได้แก่ 1) ผู้ประกอบการควรทำการปรับปรุงทัศนร้านให้น่าเข้าชื้อสินค้า 2) ผู้ประกอบการควรผลิตสินค้าใหม่จำหน่ายตลอดทุกวัน และ 3) ผู้ประกอบการควรทำการเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์จากมดถุงขายเป็นใส่ถุงซิปล็อคและทำตราสินค้าให้สวยงาม

3.2 แนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันด้านลูกค้า ได้แก่ 1) ผู้ประกอบการควรทำการหาลูกค้าใหม่โดยการหาช่องทางไปส่งตามร้านค้าที่รับสินค้าไปขายต่อ 2) ผู้ประกอบการควรมีความอดทน และพูดจาไพเราะกับลูกค้า และ 3) เมื่อลูกค้าต่อรองราคาสินค้า ผู้ประกอบการควรมีการจงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้าเพิ่ม

3.3 แนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันด้านสินค้าทดแทน ได้แก่ 1) ผู้ประกอบการควรดัดแปลงโดยการแปรรูปเป็นกล้วยอบแห้งที่มีรสชาติเทียบเท่ากับกล้วยไข่แปรรูปอื่น ๆ 2) ผู้ประกอบการควรทำการผลิตสินค้าให้น้อยลงกว่าเดิมเพื่อไม่ให้สินค้าเสียหรือมีกลิ่น และ 3) ผู้ประกอบการควรเพิ่มการรูปแบบผลไม้ชนิดอื่นเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ลูกค้า

3.4 แนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันด้านผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ได้แก่ 1) ผู้ประกอบการควรซื้อกล้วยไข่มาจากชาวสวนโดยตรงเพื่อให้ต้นทุนการผลิตลดลง 2) ผู้ประกอบการควรขอลดราคากล้วยไข่จากชาวสวนและซื้อเป็นเจ้าประจำ และ 3) ผู้ประกอบการควรลดปริมาณการจัดซื้อสินค้าลงในบางช่วง

3.5 แนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันด้านการแข่งขันในตลาดผู้ขายกล้วยไข่แปรรูปเดียวกัน ได้แก่ 1) ผู้ประกอบการควรทำการโพสต์ขายในสื่อโซเชียลมีเดียทุกวัน ทำการอัพเดทสินค้าทุกวัน มีการรีวิวลินค้าทุกวัน 2) ผู้ประกอบการควรทำการขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าที่ผลิตเป็น OTOP และ 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือในการทำเพจประชาสัมพันธ์ของฝากเมืองกำแพงเพชรเพื่อที่จะทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักสินค้ามากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป ในภาพรวมพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ลำดับแรกคือด้านคู่แข่งที่มีจำนวนมาก รองลงมาคือด้านผู้ประกอบการมีวิธีการแข่งขันในการจำหน่ายสินค้ามีหลากหลายวิธี และด้านลูกค้าต่อราคาสินค้ามากเมื่อซื้อสินค้าจำนวนมากต่อครั้ง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงผลักดัน 5 ประการ (Five Forces Model) ว่าแรงผลักดันทางอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อระดับของการแข่งขันในอุตสาหกรรม และต่อศักยภาพในการทำกำไรของอุตสาหกรรมนั้นๆ (Porter E.P., 2020) และสอดคล้องผลงานวิจัยของ Punyaruang (2016) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีต่อผลความสำเร็จในการดำเนินงานตามแนวคิด Balance Scorecard ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหารของจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์มากที่สุดทางด้านความสำคัญกลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ความสำเร็จในการดำเนินงานตามแนวคิด Balance scorecard โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การวิเคราะห์ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป พบว่าผู้นำกลุ่มและผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูปมีความคิดเห็นตรงกัน และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณอันดับแรกคือ สภาพแวดล้อมทางด้านคู่แข่งสินค้ากล้วยไข่แปรรูปมีจำนวนมาก เมื่อวิเคราะห์แล้วอยู่ในระดับวงจรชีวิตอุตสาหกรรมในช่วงเจริญเติบโต รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมด้านผู้ประกอบการคิดหาวิธีการแข่งขันในการจำหน่ายสินค้าหลากหลายวิธี เมื่อวิเคราะห์แล้วอยู่ในระดับวงจรชีวิตอุตสาหกรรมในช่วงเจริญเติบโตถึงอิมมัตูและสภาพแวดล้อมด้านลูกค้าต่อราคาสินค้ามากเมื่อซื้อสินค้าจำนวนมากต่อครั้ง เมื่อวิเคราะห์แล้วอยู่ในระดับวงจรชีวิตอุตสาหกรรมในช่วงอิมมัตู ทั้งนี้ผู้ประกอบการควรใช้กลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบจากการที่ธุรกิจอยู่ในในช่วงกำลังเจริญเติบโต ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงผลักดัน 5 ประการ (Five Forces Model) ว่าพัฒนาการของอุตสาหกรรมจะมีแรงผลักดันที่แตกต่างกันไปตามวงจรชีวิตอุตสาหกรรม (Industry Life Cycle) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการอธิบายและคาดการณ์แนวโน้มของแรงผลักดัน 5 ประการที่มีผลต่อสภาวะการณ์แข่งขันในการทำกำไรในอุตสาหกรรมนั้น (Porter E.P., 2020) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Chaengploy

& Jadesalug (2016) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันในการดำเนินธุรกิจร้านค้าแฟของผู้ประกอบการรายย่อย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี พบว่ากลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันในการดำเนินธุรกิจร้านค้าแฟของผู้ประกอบการรายย่อย โดยใช้กลยุทธ์การสร้างแตกต่างในด้านผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยี และภาพลักษณ์ กลยุทธ์การเป็นผู้นำ ด้านต้นทุนต่ำ กลยุทธ์การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน และกลยุทธ์การตอบสนองอย่างรวดเร็ว ทำให้สามารถสร้างตราสินค้าให้มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของคนภายในจังหวัด และสามารถดำเนินธุรกิจให้คงอยู่อย่างมั่นคงและยาวนาน ผลการศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างกลยุทธ์รายได้เปรียบทางการแข่งขัน เพื่อให้ธุรกิจก้าวไปสู่ความสำเร็จ

3. แนวทางการพัฒนากลยุทธ์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจกล้วยไข่แปรรูป ควรใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโต โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขายในตลาดเดิม และขยายไปยังตลาดใหม่ให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ โดยการผลิตผลิตภัณฑ์มีความแตกต่างจากคู่แข่ง และปรับปรุงในเรื่องดังต่อไปนี้ 1) ด้านคู่แข่งผู้ประกอบการควรทำการปรับภูมิทัศน์ร้านให้ดูน่าเข้าร้านซื้อสินค้า 2) ด้านลูกค้า ผู้ประกอบการควรทำการหาลูกค้าใหม่โดยการหาช่องทางไปส่งตามร้านค้าที่รับสินค้าไปขายต่อ 3) ด้านสินค้าทดแทน ผู้ประกอบการควรดัดแปลงโดยการแปรรูปเป็นกล้วยอบแห้งที่มีรสชาติเทียบเท่ากับกล้วยไข่แปรรูปอื่นๆ 4) ด้านผู้นำรายวัตถุดิบ ผู้ประกอบการควรซื้อกล้วยไข่มาจากชาวสวนโดยตรงเพื่อให้ต้นทุนการผลิตลดลง และ 5) ด้านการแข่งขันในตลาดผู้ขายกล้วยไข่แปรรูปเดียวกัน ผู้ประกอบการควรทำการโพสต์ขายในสื่อโซเชียลมีเดียทุกวัน ทำการอัพเดทสินค้าทุกวัน มีการรีวิวสินค้าทุกวัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Pongtanapanich., et al. (2018) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป OTOP จังหวัดนนทบุรี พบว่า แนวทางการพัฒนากลยุทธ์สำหรับการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป OTOP ในจังหวัดนนทบุรี ควรใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโต โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขายในตลาดเดิม และขยายไปยังตลาดใหม่ให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย โดยการสร้างนวัตกรรมเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความแตกต่างจากคู่แข่ง การปรับปรุงรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ให้ดึงดูดใจผู้ซื้อ และการพัฒนากลยุทธ์ระดับหน้าที่ทางการผลิตให้มีประสิทธิภาพ และทางการตลาดให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลกระทบของกลุ่มที่เกิดจากผู้ประกอบการผลิตสินค้าเป็นจำนวนมากจึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการแข่งขันด้านการบริหารจัดการทางการตลาด จึงควรแก้ปัญหาโดยใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโต โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขายในตลาดเดิม และขยายไปยังตลาดใหม่ให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ โดยการผลิตผลิตภัณฑ์มีความแตกต่างจากคู่แข่ง และรวมกลุ่มเพื่อกระตุ้นการตลาดให้มีรายได้เข้าสู่ชุมชนให้มากขึ้น

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำแนะนำในการปรับภูมิทัศน์ร้านค้า การหาลูกค้าใหม่ การแปรรูปกล้วยไข่ การลดต้นทุนการผลิตสินค้า และการขายสินค้าทั้งรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลกระทบที่ได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำและคณะกรรมการของกลุ่มนั้นเกิดจากผู้ประกอบการผลิตสินค้าเป็นจำนวนมากจึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการแข่งขันด้านการบริหารจัดการทางการตลาด จึงควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดในเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์กล้วยไข่แปรรูปจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อสร้างโลโก้ และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ ให้มีรูปแบบที่สวยงาม มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง สำหรับผลิตภัณฑ์กล้วยไข่แปรรูป จังหวัดกำแพงเพชร

References

- Department of Intellectual Property. (2017). **The Registration of Geographical Indication of Golden Banana in Kamphaeng Phet**. [Online]. Available :
<https://www.ipthailand.go.th/images/3534/GI/bananaKP.pdf> [2564, November 11].
 [In Thai]
- Kamphaeng Phet Provincial Office. (2017). **Strategy of Kamphaeng Phet Province**.
 Kamphaeng Phet: Provincial Development Strategy Group. [In Thai]
- Porter E.P. (2020). **Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors (Abstract)**. [Online]. Available :
<https://www.investopedia.com/terms/p/porter.asp#:~:text=Key%20Takeaways,products%20influence%20a%20company's%20profitability> [2022, March 30].
- Punyaruang, K. (2016). **Strategies Competitive Advantage That Affects the Success of the Operation Base On The Balance Scorecard Concept in Small and Medium Enterprises Food Processing in Supanburi Province**. [Online]. Available :
<http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/932> [2021, November 23].
 [In Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). **Summary of National Economic and Social Plan No.12 A.D. 2017-2021**. [Online]. Available :
https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue [2021, October 11].
- Pongtanapanich, P., Tungpothisuwan, S. & Rojchanasang, C. (2018). **The study of competitive advantage of OTOP modified food industries in Nonthaburi**. [Online]. Available :
https://opac01.stou.ac.th/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=156571&shelfbrowse_itemnumber=534514 [2021, November 22]. [In Thai]

Chaengploy, W. & Jadesalug, V. (2016, September-December). Competitive Advantage Strategy In Coffee Shop Business Of Retail Entrepreneurs In Muaeng District, Ratchaburi Province. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 9(3), pp.1331-1349. [In Thai]

การศึกษาต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
An Empirical Study of Developmental Assets for Children and Youth
in Northeastern Thailand

คริสฐา อ่อนแก้ว*

Karittha Onkeaw

Received : December 23, 2021

Revised : March 23, 2022

Accepted : May 17, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับต้นทุนชีวิตและปัจจัยสำคัญของต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสำรวจต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย (ฉบับเยาวชน) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากเด็กและเยาวชนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 459 คน ผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนในภาพรวม ผ่านเกณฑ์ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.20 เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า พลังครอบครัวเป็นพลังที่เข้มแข็งที่สุด อยู่ระดับดี ร้อยละ 79.21 รองลงมา คือ พลังตัวตน อยู่ระดับดี ร้อยละ 73.27 พลังสร้างปัญญา ระดับปานกลาง ร้อยละ 69.04 พลังเพื่อนและกิจกรรม อยู่ระดับปานกลาง ร้อยละ 65.90 และพลังด้านชุมชนเป็นพลังที่อ่อนแอที่สุด ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน ร้อยละ 58.58 นอกจากนี้ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเด็กและเยาวชน อายุ สถานภาพของบิดามารดา บุคคลที่เด็กและเยาวชนพักอาศัยอยู่ด้วย คนสนิทในครอบครัว ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม ที่ต่างกัน ส่งผลต่อต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ต้นทุนชีวิต / เด็กและเยาวชน

*นักวิจัยประจำสถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Researcher, Institute for Continuing Education and Human Resources Thammasat University

E-mail: karittha_o@hotmail.com

ABSTRACT

A research on the cost of living of children and youth in the northeastern region of Thailand. The objective is to study the level of cost of life and the key factors of cost of life for children and youth is a quantitative research. An empirical study explores levels and factors affecting developmental assets of children and youth in Northeastern Thailand. Use of the survey questionnaire with a total of 459 adolescents and youth. The study revealed that overall factors accounted an average of 69.20%. The five powers represented Family (79.21%), Self (73.27%), Wisdom (69.04), Peer (65.90%), and Community (58.58%). However, Community was substandard whereas some important components including age, parental status, persons the adolescents and youth live with and whom they are closest, and frequency of participating in activities were statistically significant. The frequency of participating in different activities affects the cost of life for children and youth at a statistically significant difference at the .05 level.

Keywords : Developmental Assets / Children and Youth

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวโน้มสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงอายุจำนวนเด็กและเยาวชนย้อนหลัง 5 ปี มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ตามกลุ่มอายุที่สำคัญ คือ ประชากรวัยเด็ก (อายุ 1-14 ปี) และประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) มีจำนวนและสัดส่วนลดลงขณะที่ประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Office of the National Economic and Social Development Council, 2012) และโครงสร้างครอบครัวที่มีความเปลี่ยนแปลงไป โดยในช่วงปี 2562 พบว่า เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ มีเด็กและเยาวชนอาศัยอยู่กับพ่อและแม่เพียง ร้อยละ 53.7 ส่วนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ ร้อยละ 23.5 และอาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ ร้อยละ 21.4 ตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการอยู่อาศัยกับพ่อและแม่น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ เพียงร้อยละ 40.5 ในขณะที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับทั้งพ่อและแม่ ร้อยละ 35.9 อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ ร้อยละ 21.8 เด็กกลุ่มนี้จึงมีแนวโน้มที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ทั้งในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความมั่นคงด้านจิตใจ ตลอดจนความพร้อมของผู้ดูแลเด็ก (Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, 2021)

และจากรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2562 เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน 13 ปีขึ้นไป พบว่า ปัญหาหลักเป็นปัญหาด้านพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งความไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นต้องยิ่งที่เด็กและเยาวชนต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ซึ่ง กำหนดไว้ว่าต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน แต่ละช่วงวัยให้สอดคล้องตามพัฒนาการ โดยช่วงเด็กวัย 13-17 ปีมีจุดเน้นสำคัญ คือ การส่งเสริมความรู้และทักษะการใช้ชีวิตที่เหมาะสม การค้นหาบุคลิกภาพตนเอง และการจัดการอย่างเหมาะสม เรื่องเพศศึกษา พฤติกรรมอนามัยเจริญพันธุ์ และครอบครัว รวมถึงการสนับสนุน ให้เด็กมีทางเลือกทางการศึกษาที่หลากหลาย และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการ ของเด็กและสังคม (Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, 2021)

อย่างไรก็ตามจากแนวโน้มของปัญหาสังคมที่หลากหลาย หากวัยรุ่นไทยไม่มีความเข้มแข็งพอที่จะจัดการ ปัญหาที่ประสบได้ย่อมนำไปสู่ทางออกที่ไม่พึงปรารถนา ดังนั้นจึงถือเป็นความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้อง ศึกษาและสร้างเสริมภูมิคุ้มกันให้วัยรุ่นไทยได้มีต้นทุนชีวิตที่เข้มแข็งพร้อมที่จะดำรงตนได้อย่างปลอดภัยและ มีความสุข (Tripathi, Sungthong & Salajun, 2013) นำมาสู่การศึกษาวิจัยเพื่อหาคำตอบ โดยใช้แนวคิด ต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งหมายถึง ต้นทุนขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจ สังคม สติปัญญา ให้คนคนหนึ่งสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง ประกอบด้วย พลังตัวตน พลังครอบครัว พลังสร้าง ปัญญา พลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชน (Tripathi, 2010) มาเป็นแนวทางในการศึกษาระดับต้นทุนชีวิต และปัจจัยที่มีผลต่อต้นชีวิตเด็กและเยาวชน ในช่วงอายุ 13-17 ปี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งเป็นภาคที่มีจำนวนของเด็กในช่วงนี้มากที่สุดในประเทศไทย คือจำนวน 1,362,041 คน (Department of Children and Youth, 2019)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบสำคัญของต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนในพื้นที่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็น แบบสำรวจต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย (ฉบับเยาวชน) ที่พัฒนาขึ้นโดย Tripathi, et al. (2009)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเด็กและเยาวชน(อายุ 13-17 ปี) ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งมี จำนวนสูงที่สุดในประเทศไทย จำนวน 1,362,041 คน (Department of Children and Youth, 2019) กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่เก็บข้อมูลด้วยวิธีแจกแบบสอบถาม จำนวน 459 คน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดของประชากร
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น (e = .05)

จากสูตรที่ใช้ในการคำนวณ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน แต่เพื่อความแม่นยำของการวิจัยครั้งนี้จึงต้องการเก็บกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเป็น 459 คนใช้การกระจายเก็บข้อมูล 3 จังหวัด โดยการจับสลากตัวแทนรายภาค ทั้ง 3 จังหวัด ในจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งเป็นตัวแทนของภาคตะวันออกเฉียงตอนล่าง คือ จังหวัดสุรินทร์ ตัวแทนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน คือ จังหวัดหนองบัวลำภู และตัวแทนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางจังหวัดร้อยเอ็ด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นนำเอาแบบสอบถาม (Questionnaire) ต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย ที่ออกแบบโดย Tripatri, et al. (2009) ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 13-17 ปี

ส่วนที่ 2 แบบสำรวจต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทยประกอบด้วยข้อคำถามเชิงบวกทั้งสิ้น 48 ข้อ แบ่งเป็นพลัง 5 ด้าน ได้แก่ พลังตัวตน (15 ข้อ) พลังครอบครัว (8 ข้อ) พลังสร้างปัญญา (11 ข้อ) พลังเพื่อนและกิจกรรม (6 ข้อ) พลังชุมชน (8 ข้อ)

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสำรวจต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย (ฉบับเยาวชน) สำหรับช่วงอายุ 12-25 ปี ที่พัฒนาขึ้นโดย Tripatri, et al. (2009) ซึ่งแบบสำรวจชุดนี้มีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.89 และมีความตรงเชิงเนื้อหาโดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและการสำรวจเชิงคุณภาพแบบสนทนากลุ่ม (focus group)

เกณฑ์การให้คะแนน

ได้กำหนดคะแนนเพื่อการวัดค่าระดับพลังทุนชีวิตของโดยให้เลือกตอบได้คำตอบเดียว แบ่งเป็นเป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง และไม่เคย โดยกำหนดค่าดังนี้

ถ้าตอบ “เป็นประจำ”	ให้คะแนน 3 คะแนน
ถ้าตอบ “บ่อยครั้ง”	ให้คะแนน 2 คะแนน
ถ้าตอบ “บางครั้ง”	ให้คะแนน 1 คะแนน
ถ้าตอบ “ไม่เคย”	ให้คะแนน 0 คะแนน

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และประเมินผลต้นทุนชีวิตในแต่ละพลัง ได้กำหนดฐานของคะแนนต้นทุนชีวิตไว้ ดังนี้

ผลรวมคะแนน น้อยกว่าร้อยละ 60	ถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์
ผลรวมคะแนน อยู่ระหว่างร้อยละ 60-69.99	จัดอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
ผลรวมคะแนน อยู่ระหว่างร้อยละ 70-79.99	จัดอยู่ในเกณฑ์ดี
ผลรวมคะแนน มีค่าเกินกว่า ร้อยละ 80	จัดอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการติดต่อและลงพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยใช้แบบสำรวจต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย (ฉบับเยาวชน) กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่ยินดีให้เก็บข้อมูล โดยใช้เวลารวมทั้งสิ้น 5 เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2563 ถึง เมษายน พ.ศ. 2564

วิเคราะห์ผลการวิจัย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและผลของต้นทุนชีวิต
2. ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ด้วยการทดสอบค่าที (t- test for Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test One-Way Analysis of Variance : ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยรายคู่ LSD ของคะแนนเฉลี่ยรวมต้นทุนชีวิตกับปัจจัยส่วนบุคคล

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเด็กและเยาวชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 459 คน ดังนี้

- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.2 รองลงมาคือเพศชาย ร้อยละ 42.48 อายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 15 ปี ร้อยละ 23.75 รองลงมาคืออายุ 14 ปี ร้อยละ 23.09 อายุ 17 ปี ร้อยละ 20.48 อายุ 13 ปี ร้อยละ 16.99 และอายุ 16 ปี ร้อยละ 15.69 ตามลำดับ

- สถานภาพของบิดามารดากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 65.07 รองลงมาคือ หย่าร้าง แยกทาง ร้อยละ 22.27 แยกกันอยู่ ร้อยละ 8.30 และบิดาเสียชีวิต หรือมารดาเสียชีวิต หรือ ทั้งบิดาและมารดาเสียชีวิต ร้อยละ 4.37 ตามลำดับ

- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 54.27 รองลงมาคือ อยู่กับปู่ย่า ตายาย ร้อยละ 29.10 อยู่กับบิดาเพียงลำพังหรืออยู่กับมารดาเพียงลำพัง ร้อยละ 11.59 อยู่กับญาติ (ลุง ป้า น้า อา) ร้อยละ 4.16 และ อื่นๆ เช่น อยู่กับพี่น้อง (ไม่มีผู้ปกครอง) หรือ อยู่กับพ่อแม่บุญธรรม หรือ พักอยู่คนเดียว ร้อยละ 0.88 ตามลำดับ

- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 6 คน ขึ้นไป ร้อยละ 30.79 รองลงมาคือ จำนวน 4 คน ร้อยละ 29.44 จำนวน 5 คน ร้อยละ 26.52 จำนวน 3 คน ร้อยละ 11.24 และ จำนวน 1-2 คน ร้อยละ 2.02 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ สนับสนุนบิดา มารดา ร้อยละ 61.30 รองลงมาคือ สนับสนุนปู่ย่า ตายาย ป้า น้า ร้อยละ 24.84 สนับสนุนพี่น้อง ร้อยละ 13.82 และไม่สนับสนุนใครในครอบครัว ร้อยละ 0.61 ตามลำดับ

-ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 57.51 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 33.55 ประถมศึกษา ร้อยละ 5.00 และปวช และปวส ร้อยละ 3.90 ตามลำดับ

-กิจกรรมที่เข้าร่วมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความถี่ที่เข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้ต่างๆ ที่ อปท. โรงเรียน หน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้น ไม่เคยเข้าร่วม ร้อยละ 40.74 จำนวน 1-3 ครั้ง ร้อยละ 38.56 จำนวน 4-6 ครั้ง ร้อยละ 11.98 และจำนวนมากกว่า 6 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 8.71 ตามลำดับ ทั้งนี้ ประเภทกิจกรรมที่เคยเข้าร่วม ส่วนใหญ่ คือ กิจกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ป้องกันยาเสพติด ผลการดื่มสุรา ร้อยละ 20.36 รองลงมาคือ กิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ท้องไม่พร้อม เพศศึกษา ป้องกันเอดส์ กิจกรรมเข้าใจวัยรุ่น ร้อยละ 16.28 และอบรมสภาเด็กและเยาวชน ค่าเยาวชน ร้อยละ 10.94 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการระดับวิเคราะห์ต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชน

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ระดับคะแนนต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนรายพลัง

ต้นทุนชีวิตของเยาวชน	ร้อยละ	M	S.D.	ระดับการผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด
พลังตัวตน	73.27	2.198	0.478	ดี
พลังครอบครัว	79.21	2.376	0.557	ดี
พลังสร้างปัญญา	69.04	2.071	0.574	ปานกลาง
พลังเพื่อนและกิจกรรม	65.90	1.977	0.556	ปานกลาง
พลังชุมชน	58.58	1.757	0.612	ไม่ผ่านเกณฑ์
ภาพรวม	69.20	2.091	0.450	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชน พบว่า ต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนในภาพรวม ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.20 เมื่อพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลรายพลัง พบว่า พลังครอบครัวเป็นพลังที่เข้มแข็งที่สุด ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดอยู่ในระดับดี ร้อยละ 79.21 รองลงมา คือ พลังตัวตน ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดอยู่ในระดับดี ร้อยละ 73.27 พลังสร้างปัญญา ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.04 พลังเพื่อนและกิจกรรม ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 65.90 และพลังด้านชุมชนเป็นพลังที่อ่อนแอที่สุด ไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด ร้อยละ 58.58

ตารางที่ 2 วิเคราะห์คะแนนต้นทุนชีวิตที่เข้มแข็งที่สุด และอ่อนแอที่สุด 5 อันดับแรก

ต้นทุนชีวิตที่เข้มแข็ง			
พลัง	ข้อความ	ร้อยละ	ระดับการผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด
พลังครอบครัว	19.ฉันรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น และมีความสุขเมื่ออยู่ในครอบครัวตัวเอง	86.06	ดีมาก
พลังครอบครัว	16.ฉันได้รับความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ และการสนับสนุนในทางที่ดีจากครอบครัว	83.15	ดีมาก
พลังครอบครัว	18.ฉันมีผู้ปกครองที่ส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือด้านการเรียนรู้	81.48	ดีมาก
พลังครอบครัว	10.ฉันกล้าปฏิเสธพฤติกรรมเสี่ยง (เช่น เพศสัมพันธ์ ยาเสพติด ความรุนแรง และสื่อที่ไม่ดี)	81.26	ดีมาก
พลังครอบครัว	21.ฉันที่มีผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีให้ทำตาม	81.26	ดีมาก
พลังตัวตน	5.ฉันรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองทำ	79.88	ดี
ต้นทุนชีวิตที่อ่อนแอ			
พลัง	ข้อความ	ร้อยละ	ระดับการผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด
พลังชุมชน	45.ฉันเข้าร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน	52.58	ไม่ผ่านเกณฑ์
พลังชุมชน	44.ฉันได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน	52.80	ไม่ผ่านเกณฑ์
พลังชุมชน	42.ฉันมีเพื่อนบ้านที่สนใจ และให้กำลังใจ	55.63	ไม่ผ่านเกณฑ์
พลังสร้างปัญญา	34.ฉันที่จะสามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสื่อ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อประเภทอื่น ๆ กับครูเป็นประจำ	56.28	ไม่ผ่านเกณฑ์
พลังเพื่อนและกิจกรรม	38.ฉันเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา หรือ ประกอบพิธีกรรม	56.35	ไม่ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผลต้นทุนชีวิตที่มีความเข้มแข็งมากที่สุด 5 อันดับแรก พบว่าเกือบทั้งหมดอยู่ในพลังครอบครัว คือ ข้อที่ 19 “ฉันรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น และมีความสุขเมื่ออยู่ในครอบครัวตัวเอง” ร้อยละ 86.06 รองลงมา ข้อที่ 16 “ฉันได้รับความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ และการสนับสนุนในทางที่ดีจากครอบครัว” ร้อยละ 83.15 ข้อที่ 18 “ฉันมีผู้ปกครองที่ส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือด้านการเรียนรู้” ร้อยละ

81.48 และ ลำดับที่สี่ ข้อที่ 21 “ฉันที่มีผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีให้ทำตาม” ร้อยละ 81.26 ตามลำดับ และ ทุกข้อผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดอยู่ในระดับดีมาก โดยลำดับที่สี่ มีค่าคะแนนร้อยละเท่ากัน คือ ข้อที่ 10 “ฉันกล้าปฏิเสธ พฤติกรรมเสี่ยง (เช่น เพศสัมพันธ์ ยาเสพติด ความรุนแรง และสื่อที่ไม่ดี)” ร้อยละ 81.26 ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดอยู่ใน ระดับดีมาก และลำดับที่ห้า ข้อที่ 5 “ฉันรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองทำ” ร้อยละ 79.88 ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดอยู่ใน ระดับดี โดยลำดับที่สี่และห้าอยู่ในพลังตัวตน

ในขณะที่เดียวกันเมื่อวิเคราะห์ต้นทุนชีวิตที่มีความอ่อนแอมากที่สุด 5 อันดับแรก โดยสามลำดับแรกอยู่ใน พลังชุมชน คือ ข้อที่ 45 “ฉันเข้าร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน” ร้อยละ 52.58 รองลงมา ข้อที่ 44 “ฉัน ได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน” ร้อยละ 52.80 และ ข้อที่ 42 “ฉันมีเพื่อนบ้านที่สนใจ และให้กำลังใจ” ร้อยละ 55.63 ตามลำดับ ส่วนลำดับที่สี่ อยู่ในด้านพลังสร้าง ปัญญา คือ ข้อที่ 34 “ฉันที่จะสามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสื่อ เช่น วิทย์ ทวี สื่อประเภท อื่น ๆ กับครูเป็นประจำ” ร้อยละ 56.28 และลำดับที่ห้า อยู่ในด้านพลังเพื่อนและกิจกรรม คือ ข้อที่ 38 “ฉันเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา หรือประกอบพิธีกรรม” ร้อยละ 56.35 โดยในห้าลำดับต้นทุนชีวิตรายชื่อที่กล่าวมานั้น พบว่า ทุกข้อมีค่าคะแนนร้อยละที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดทั้งสิ้น

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน การทดสอบค่าคะแนนต้นทุนชีวิตและเด็กเยาวชน

- เพศ กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีต้นทุนชีวิตต่างกันในด้านพลังสร้างปัญญา พบว่า ค่าคะแนนร้อยละ ต้นทุนชีวิตด้านพลังปัญญาของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ($\bar{X} = 70.60$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย ($\bar{X} = 66.92$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- อายุ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีต้นทุนชีวิตในด้านพลังตัวตนต่างกัน เมื่อทำการทดสอบหา ค่าความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD พลังตัวตน พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตใน ด้านพลังตัวตนของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 17 ปี ($\bar{X} = 77.21$) มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 15 ปี ($\bar{X} = 74.21$) และมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 13 ปี ($\bar{X} = 69.40$) ในขณะที่ค่าคะแนนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 15 ปี ($\bar{X} = 74.21$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 13 ปี ($\bar{X} = 69.40$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- สถานภาพบิดามารดา กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพบิดามารดาต่างกันมีต้นทุนชีวิตที่ต่างกันในด้านพลัง ตัวตน พลังครอบครัว พลังสร้างปัญญา พลังชุมชน และภาพรวม ต่างกัน ในด้านพลังตัวตน พบว่า ค่าคะแนน ร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังตัวตนของกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาอยู่ด้วย ($\bar{X} = 74.46$) มากกว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่บิดามารดาแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือเสียชีวิต ($\bar{X} = 70.90$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านพลัง ครอบครัว พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ($\bar{X} = 81.75$) มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือเสียชีวิต ($\bar{X} = 74.49$) อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านพลังสร้างปัญญา พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังสร้างปัญญา ของกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ($\bar{X} = 70.43$) มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือเสียชีวิต ($\bar{X} = 66.37$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พลังชุมชน พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิต

ด้านพลังชุมชนของกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ($\bar{X} = 60.03$) มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาแยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือเสียชีวิต ($\bar{X} = 55.99$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- บุคคลที่เด็กและเยาวชนพักอาศัยอยู่ด้วย กลุ่มตัวอย่างที่มีพักอาศัยอยู่กับบุคคลต่างกัมีต้นทุนชีวิตที่ต่างกันในด้านพลังครอบครัว พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่กับบิดาและมารดา หรืออยู่กับบิดาหรือมารดามารดาเพียงลำพัง ($\bar{X} = 82.22$) มากกว่า อยู่กับบุคคลอื่นๆ เช่น ปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา พี่น้อง และอยู่คนเดียว ($\bar{X} = 78.08$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านพลังสร้างปัญญา พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังสร้างปัญญาของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่กับบิดาและมารดา หรืออยู่กับบิดาหรือมารดามารดาเพียงลำพัง ($\bar{X} = 71.27$) มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่กับคนอื่น เช่น ปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา พี่น้อง และอยู่คนเดียว ($\bar{X} = 67.61$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านพลังชุมชน พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังชุมชนของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่กับบิดาและมารดา หรือ อยู่กับบิดาหรือมารดามารดาเพียงลำพัง ($\bar{X} = 60.74$) มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่กับบุคคลอื่นๆ เช่น ปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา พี่น้อง และอยู่คนเดียว ($\bar{X} = 57.39$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- คนสนิทในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่มีคนสนิทในครอบครัวต่างกันมีต้นทุนชีวิตต่างกัน ในด้านพลังครอบครัว พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างสนิทกับบิดามารดา ($\bar{X} = 81.87$) มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่สนิทกับบิดามารดา ($\bar{X} = 75.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ในด้านพลังเพื่อนและกิจกรรม พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังเพื่อนและกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างมีสนิทกับคนในครอบครัว ($\bar{X} = 65.77$) ต่ำกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่สนิทกับบิดามารดา ($\bar{X} = 87.04$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

- ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกันมีต้นทุนชีวิตในด้านพลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชน ต่างกัน เมื่อทำการทดสอบหาค่าความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ในด้านพลังเพื่อนและกิจกรรม พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตพลังเพื่อนและกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป ($\bar{X} = 70.76$) มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 64.77$) และมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม 1-3 ครั้ง ($\bar{X} = 64.50$) ในด้านพลังชุมชน พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตพลังชุมชนของกลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป ($\bar{X} = 70.76$) มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 64.77$)

- กิจกรรมที่เข้าร่วม กลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกันมีต้นทุนชีวิตต่างกัน โดยกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ โรงเรียนครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่มีเข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ โรงเรียนครอบครัว ต่างกันมีต้นทุนชีวิตต่างกัน ในด้านพลังตัวตน พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังตัวตนของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ โรงเรียนครอบครัว ($\bar{X} = 72.94$) ต่ำกว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ โรงเรียนครอบครัว ($\bar{X} = 81.96$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านพลัง

สร้างปัญญา พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังสร้างปัญญาของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ โรงเรียนครอบครัว ($\bar{X} = 68.39$) ต่ำกว่า กลุ่มอย่างที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ โรงเรียนครอบครัว ($\bar{X} = 85.78$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านพลังชุมชน พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังชุมชนของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ โรงเรียนครอบครัว ($\bar{X} = 57.92$) ต่ำกว่า กลุ่มอย่างที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ โรงเรียนครอบครัว ($\bar{X} = 75.74$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เช่น งานประเพณี งานประจำปี ศิลปะท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่มีเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เช่น งานประเพณี งานประจำปี ศิลปะท้องถิ่น ต่างกันมีต้นทุนชีวิต ต่างกัน ในด้านพลังตัวตน พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังตัวตนของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เช่น งานประเพณี งานประจำปี ศิลปะท้องถิ่น ($\bar{X} = 72.93$) ต่ำกว่า กลุ่มอย่างที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เช่น งานประเพณี งานประจำปี ศิลปะท้องถิ่น ($\bar{X} = 81.60$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านพลังชุมชน พบว่า ค่าคะแนนร้อยละต้นทุนชีวิตด้านพลังชุมชนของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เช่น งานประเพณี งานประจำปี ศิลปะท้องถิ่น ($\bar{X} = 58.11$) ต่ำกว่า กลุ่มอย่างที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เช่น งานประเพณี งานประจำปี ศิลปะท้องถิ่น ($\bar{X} = 70.14$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทย พบว่า ระดับต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนในภาพรวมผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาระดับต้นทุนชีวิตรายพลังทั้ง 5 พลัง พบว่า พลังครอบครัวเป็นพลังที่เข้มแข็งที่สุด ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดอยู่ในระดับดี และจากคำตอบในแบบสอบถามที่คะแนนสูงที่สุดด้านนี้ สะท้อนมุมมองเด็กและเยาวชนว่า ครอบครัวยังเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและมีปลอดภัย รวมถึงการได้รับความรักและการสนับสนุนดูแลจากครอบครัวเป็นอย่างดี โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Khundiloknattawasa (2017); Wiangkamon, Homsin & Srisuriyawet (2017) และ Lertsakornsiri (2014) ที่พบว่า พลังครอบครัวเป็นด้านที่เข้มแข็งที่สุดเช่นกัน การได้รับดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากคนในครอบครัวเป็นการหล่อหลอม สร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ ให้ความรัก ความอบอุ่น ผูกพัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เป็นปัจจัยพื้นฐานในการเสริมสร้างต้นทุนชีวิตที่ดีและเป็นภูมิคุ้มกันสำคัญในการดำเนินชีวิตให้กับเด็กและเยาวชน

ในขณะที่พลังชุมชนซึ่งเป็นพลังที่อ่อนแอที่สุด และไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด จากคำตอบในแบบสอบถามที่คะแนนต่ำที่สุดด้านนี้ สะท้อนว่าการมีบทบาทและการได้รับมอบหมายให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการแสดงความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนในชุมชนยังมีน้อย ต้องมีการเสริมสร้างต้นทุนส่วนนี้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tripathi, et al. (2019) และ Petchruschatachart, Balhip & Piriakoon (2016) พบว่า พลังชุมชนเป็นพลังที่อ่อนแอที่สุด และไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด ด้วยลักษณะชุมชนปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบต่างคนต่างอยู่มากขึ้น ประกอบกับที่เด็กและเยาวชนไทยมักจะเติบโตมา

กับกรอบค่านิยมและสังคมที่ผู้ใหญ่วางให้ ต้องคิดและทำไปในแนวเดียวกับคนส่วนใหญ่ เมื่อคิดแตกต่างก็จะถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ผิด ส่งผลทำให้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และไม่คอยยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง หรือแสดงความคิดเห็น แต่ไม่สามารถให้เหตุผลได้ ดังนั้นจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชนและมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของเด็กเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตามในด้านของพลังสร้างปัญญา และพลังเพื่อนและกิจกรรม ยังคงมีส่วนที่อ่อนแอไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดและต้องเสริมสร้างให้เพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยจากคำตอบในแบบสอบถามที่คะแนนต่ำที่สุด ด้านพลังสร้างปัญญา สะท้อนว่าเด็กและเยาวชนยังขาดการเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น โรงเรียนและครูควรเปิดโอกาสในเด็กและเยาวชนได้มีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น และควรส่งเสริมด้านการอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้นในโรงเรียน และด้านพลังเพื่อนและกิจกรรม สะท้อนถึงการขาดการเข้าถึงในการปฏิบัติหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาของเด็กและเยาวชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Suktatan & Prabsangob (2018) พบว่า นักศึกษาสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวจากสื่อในกับครูในโรงเรียน รวมถึงการแสดงออกและการมีส่วนร่วมในชุมชนค่อนข้างต่ำ จึงควรมีกิจกรรมร่วมกันกับชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยความสามารถของตนเอง และมีใจอาสา ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาเป็นกลไกในการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี โดยโรงเรียนและชุมชนถือเป็นปัจจัยภายนอกที่มีส่วนสำคัญในช่วยสนับสนุนและส่งเสริมต้นทุนชีวิตเด็กในด้านต่างๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีการเติบโตที่แข็งแกร่งต่อไป

ปัจจัยและองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย อายุ ถือเป็นปัจจัยภายในของเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อระดับต้นทุนชีวิตในด้านพลังตัวตน เมื่อเด็กและเยาวชนมีอายุเพิ่มมากขึ้น ต้นทุนชีวิตพลังตนก็เพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกัน สะท้อนให้เห็นว่าอายุมีส่วนในพัฒนาการต่าง ๆ และมีผลต่อความเติบโตทางด้านร่างกาย อารมณ์ ความนึกคิด การเรียนรู้ที่จะเข้าใจและปรับตัวของเด็กและเยาวชนได้มากขึ้น ตามอายุที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tripatri, et al. (2019) พบว่า เยาวชนไทยมีแนวโน้มต้นทุนชีวิตที่สูงขึ้นเพิ่มสูงขึ้นตามอายุที่มากขึ้น

ในขณะที่ปัจจัยทางด้านบทบาทของครอบครัว ประกอบด้วย สถานภาพบิดามารดา บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย และคนสนิทในครอบครัว ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญพื้นฐานที่ส่งผลต่อระดับต้นทุนชีวิตในหลายพลัง พลังตัวตน พลังครอบครัว พลังสร้างปัญญา พลังชุมชน และภาพรวม สะท้อนว่า บทบาท สถานภาพ และความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยเฉพาะกับบิดามารดาส่งผลต่อต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนในทุกด้าน ซึ่งครอบครัวถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการหล่อหลอมต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนให้เข้มแข็ง เพื่อจะเป็นภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตต่อไป สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Srirachantr-intr, Ketumarn & Tripathi (2013) ครอบครัวถือเป็นจุดเริ่มต้นของการอบรม สั่งสอน หล่อหลอมทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และทัศนคติต่างๆ สิ่งที่ยาวชนได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูที่ดีจะเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างบุคลิกภาพ ความรู้สึกนึกคิดความภาคภูมิใจ และการเห็นคุณค่าในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา บรรยากาศและความสัมพันธ์ในครอบครัวตลอดจนทัศนคติของบิดามารดาที่มีต่อบุตร ล้วนแต่เป็นสิ่งสำคัญต่อการเสริมสร้างต้นทุนชีวิตของเยาวชนทั้งสิ้น และแม้ว่าแนวโน้มผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า เด็กและเยาวชนไม่ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดาเกือบครึ่งหนึ่ง แต่หากมี

ความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกับบิดามารดา ก็มีผลทำให้ต้นทุนชีวิตด้านพลังครอบครัวของเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับที่ดีไปด้วยเช่นกัน จึงเป็นการสะท้อนว่าแม่เด็กและเยาวชนจะไม่ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา แต่หากได้รับการดูแลใส่ใจและมีความสัมพันธ์ที่ดีเป็นสำคัญและมีผลต่อที่จะมีพลังต้นทุนชีวิตครอบครัวที่ดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Onkeaw (2021) พบว่า เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่กับผู้สูงอายุรู้สึกพึงพอใจและมีความสุขในชีวิตหากได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ สามารถบอกเล่าเรื่องราวความเป็นไปในชีวิตของตนเองและหากมีปัญหาหรือเรื่องที่ไม่สบายใจสามารถติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ได้ การใช้เทคโนโลยีถือเป็นสื่อกลางหลักในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันของพ่อแม่กับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการใช้โทรศัพท์พูดคุยกัน หรือการใช้ Social Media มีผลต่อการรับรู้ในการดูแลของเอาใจใส่ของพ่อแม่ที่มีเด็ก มากกว่าเด็กอาศัยอยู่กับผู้สูงอายุเพียงลำพัง โดยพ่อแม่ไม่มีการติดต่อกลับมาและไม่ได้รับความสนใจดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่

องค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัจจัยทางด้านความถนัดในการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า ยิ่งเด็กและเยาวชนมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ มากก็จะส่งผลต่อระดับต้นทุนชีวิตพลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชนให้เพิ่มสูงขึ้นด้วย โดยเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ โรงเรียนครอบครัว และกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เช่น งานประเพณี งานประจำปี ศิลปะท้องถิ่น จะเห็นว่าเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีต้นทุนชีวิตดีในด้านอื่นๆ ด้วย และไม่เพียงแต่เสริมสร้างต้นทุนชีวิตในพลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชนเท่านั้น แต่เป็นการเสริมสร้างต้นทุนชีวิตด้านพลังตัวตน และพลังสร้างปัญญาให้กับเด็กและเยาวชนอีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน ดังนั้นชุมชนและโรงเรียนจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมและบทบาทเพิ่มมากขึ้น

โดยสรุปผลการศึกษาด้านทุนชีวิตและเยาวชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยพลังครอบครัวเป็นพลังที่เข้มแข็งที่สุด และต้องรักษาให้มั่นคงแข็งแรงต่อไป ส่วนพลังสร้างปัญญา และพลังเพื่อนและกิจกรรม ยังมีส่วนที่อ่อนแอต้องมีการเสริมสร้างให้เข้มแข็งมากขึ้น ในขณะที่พลังด้านชุมชนเป็นพลังที่อ่อนแอที่สุด ไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด ต้องมีการเร่งเสริมสร้างต้นทุนชีวิตในส่วนนี้ให้กับเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น ส่วนปัจจัยที่มีองค์ประกอบสำคัญ ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านอายุเป็นส่วนในการสร้างเสริมต้นทุนชีวิตในพลังตัวตนผ่านการเรียนรู้และพัฒนาตามอายุที่เพิ่มขึ้น ในส่วนปัจจัยบทบาทของครอบครัวแม้ว่าแนวโน้มสถานการณ์การอยู่ด้วยกันของบิดามารดาและการพักอาศัยอยู่กับบิดามารดาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนลดลง แต่หากบิดามารดาที่มีความสัมพันธ์ที่ดีมีความสนิทสนมกับเด็กและเยาวชนย่อมส่งผลที่ดีต่อต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในด้านพลังครอบครัว ดังนั้นบทบาทของครอบครัวยังคงเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการเสริมสร้างต้นทุนชีวิตและเด็กเยาวชน ทั้งในพลังครอบครัว และพลังด้านอื่นๆ และในขณะเดียวกันต้องเร่งเสริมสร้างปัจจัยทางด้านโรงเรียน ชุมชน ถือเป็นองค์ประกอบแวดล้อมที่สำคัญเช่นกันในการเสริมสร้างต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชน สะท้อนผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมและกิจกรรมที่จัดให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วม ซึ่งต้องมีเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมากขึ้น โดยปัจจัยต่างๆ ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการสร้างต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตต่อไปในสังคม เพราะต้นทุนชีวิตคือต้นทุนขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจ สังคม สติปัญญาให้คนคนหนึ่งสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ชุมชนควรมีส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในชุมชนมากขึ้น เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการส่งเสริมพลังด้านชุมชนให้มีความแข็งแกร่งมากขึ้น เนื่องจากในภาพรวมพลังชุมชนมีความอ่อนแอมากที่สุดและไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรตระหนักในการเสริมสร้างอย่างเร่งด่วน โดยผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน งานประเพณีงานประจำปี ศิลปะท้องถิ่น และกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว เพราะกิจกรรมเหล่านี้นอกจากจะส่งผลต่อการเสริมสร้างต้นทุนชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนในด้านพลังชุมชนแล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่ส่งผลในการเสริมสร้างพลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังตัวตนให้กับเด็กและเยาวชนด้วยเช่นกัน

2. โรงเรียนควรเป็นพื้นที่ในการเปิดโอกาสและรับความพึงความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนให้สามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสื่อ เช่น วิทยุ ทีวี สื่อประเภทอื่นๆ กับครูอย่างสม่ำเสมอ เพราะโรงเรียนเป็นอีกปัจจัยสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ส่งเสริมการสร้างพลังสร้างปัญญา และพลังตัวตนของเด็กและเยาวชน

3. ครอบครัวควรมีการสร้างบรรยากาศและความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดี มีการดูแลเอาใจใส่ระหว่างกันในครอบครัว เปิดโอกาสให้การพูดคุยสื่อสารในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น หากจะไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกันก็สามารถใช้เทคโนโลยีเป็นตัวช่วยในการสื่อสารระหว่างกัน เพราะครอบครัวพื้นฐานสำคัญในการสร้างต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนในทุกๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างต้นทุนชีวิตให้กับเด็กและเยาวชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ เด็กและเยาวชน ครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทราบความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน และได้แนวทางในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการที่เหมาะสมเด็กและเยาวชนตรงตามความต้องการของในแต่ละพื้นที่

2. ควรมีศึกษาวิจัยเชิงลึกต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชน ในกลุ่มอื่นๆ ตามลักษณะปัญหาของแต่ละพื้นที่ เช่น กลุ่มเด็กนอกระบบ กลุ่มเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ กลุ่มเด็กที่มีปัญหาติดเกม กลุ่มเด็กที่มีปัญหาติดการพนันออนไลน์ กลุ่มเด็กที่มีปัญหาติดยาเสพติด กลุ่มเด็กที่กระทำความผิดคดี เป็นต้น เพื่อหาพลังที่เป็นจุดอ่อนและหาแนวทางให้ส่งเสริมต้นทุนชีวิต รวมถึงการแนวทางในแก้ไขปัญหาและการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหากับกลุ่มเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ต่อไป

References

- Department of Children and Youth. (2019). **Thailand has a large number of children and youth**. [Online]. Available : http://dcy.go.th/webnew/main/download_list.php?id=35 [2019, October 10]. [In Thai]
- Faculty of Social Sciences, Kasetsart University. (2021). **Child and Youth Development Report for the year 2019**. [Online]. Available : https://www.dcy.go.th/webnew/upload/download/file_th_20212201151946_1.pdf [2021, January 24]. [In Thai]
- Khundiloknattawasa, S. (2017). The developmental Assets of children's and youths in the Nakhonsawan Municipality NakhonSawan Province. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)**, 23(2), 38-50. [In Thai]
- Lertsakornsiri, M. (2014). The Relationships between Families' Strengths, Developmental assets and Self Health care behavior in Students at Mahayomsuksa V in Co-education School, Sathon District, Bangkok Metropolis. **Journal of The Royal Thai Army Nurses**, 15(3), 209-217. [In Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2012). **Report of the Population Projections for Thailand 2010-2040**. [Online]. Available : <https://shorturl.asia/605kQ> [2019, July 27]. [In Thai]
- Onkeaw, K. (2021). Quality of Life of Children and Youths in Skipped Generation Families in Thailand's Northeastern Region. **Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University**, 15(1), 92-104. [In Thai]
- Petchruschatachart, U., Balthip, K. & Piriyaakontorn, S. (2016). Life's Assets and Quality of Life of Thai Junior High School Adolescent, **Songkhla Province Songklanagarind Journal of Nursing**, 36(special), 55-69. [In Thai]
- Srichantr-intr, N., Ketumarn, K. & Tripathi, S. (2013). Life Assets in Academically Talented Students : Case Study of the Participants in International Mathematics and Science Olympiad. **J Psychiatr Assoc Thailand**, 59(2), 151-162. [In Thai]
- Suksatan, W. & Prabsangob, K. (2018). Developmental assets in College of Allied Health Sciences Students, Suan Sunandha Rajabhat University. **Journal of Nursing and Health Suan Sunandha Rajabhat University**, 1(1), 47-56 [In Thai]
- Tripathi, S. (2010). **Development Assets for children and youth to build self-power, family, wisdom, peer and activity and community**. [Online]. Available : <https://www.doctor.or.th/article/detail/11036> [2019, August 1]. [In Thai]

- Tripatri, S., Nitimanop, P. Chiangthong, S. Pinitniyom, A. Sungthong, P. Salajun, S. Srisuwan, T. & Sutthichi, L. (2009). **User guide on life assets inventory for Thai children and youth (youth version)**. Bangkok : Child and Youth Health Program. Thai Health Promotion Foundation. [In Thai]
- Tripathi, S., Sungthong, P. & Salajun, S. (2013, January-March). The National survey of Life assets (Positive youth Development) of secondary school students in Thailand. **Thai Journal of Pediatrics**, 2, 36-43. [In Thai]
- Tripathi, S., Virasa, T., Sripongpansakul, S., Srisanga, T., Sukprasert, K., Somjai, P., Poomthong, P., & Tummanon, T. (2019). **Survey of Thai children and teens aged 12 to 18 years on their developmental assets**. [Online]. Available : <http://dl.moralcenter.or.th/index.php> [2020, April 3]. [In Thai]
- Wiangkamon, S. Homsin, P. & Srisuriyawet, R. (2017). Life Assets and Factors Related to Early Smoking Stage among Male Upper Primary School Students, Kalasin Province. **Journal of Public Health Nursing**, 31(2), 89-107. [In Thai]

การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนดในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ท่ามกลางพลวัตสังคม The Existence of Sugar Palms Wisdom in Sathing Phra Peinsula in The Midst of Social Dynamics

อธิศา ปานคง*

Athisa Pankong

บุษกร โกมลตรี**

Busakorn Komoltree

ปัญญา เทพสิงห์**

Punya Tepsing

Received : November 1, 2021

Revised : April 12, 2022

Accepted : June 13, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนดในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ท่ามกลางพลวัตสังคมโดยเก็บข้อมูลภูมิปัญญาตาลโตนดจากกลุ่มอาชีพ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลูกตาลลอยแก้ว กลุ่มน้ำตาลโตนดผง กลุ่มโคไฟใบตาล และกลุ่มสบูจากตาลโตนด ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่มย่อย และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มอาชีพทั้ง 4 กลุ่มมีการดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนดในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระท่ามกลางพลวัตสังคม ได้แก่การรวบรวมฐานข้อมูลของกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดโดยแสดงสถานที่ตั้ง ชื่อ จำนวนสมาชิก และรายได้รวมของกลุ่มอาชีพ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาตาลโตนดจากภูมิปัญญาดั้งเดิมสู่การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ การพัฒนาภูมิปัญญาตาลโตนดให้เข้ากับยุคสมัยโดยการพัฒนากระบวนการผลิตและการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ การถ่ายทอดภูมิปัญญาตาลโตนดสู่สังคมด้วยการถ่ายทอดในครัวเรือน การถ่ายทอดในกลุ่มแม่บ้าน

*นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

Master of Arts Program in Human and Social Development, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University Hat Yai Campus e-mail: athisa.raa@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

Human and Social Development, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University Hat Yai Campus

และการถ่ายทอดความรู้แก่บุคคลที่สนใจ การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางหน่วยงานภาครัฐและภาคการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมประจำปีของทางอำเภอ สทิงพระ และการจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ การเผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาตาลโตนดกับพื้นที่ชุมชนอื่นทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ และการส่งเสริมบทบาทปราชญ์ท้องถิ่นที่มีความรู้ด้านภูมิปัญญาตาลโตนดในฐานะวิทยากร

คำสำคัญ : คาบสมุทรสทิงพระ / ภูมิปัญญาตาลโตนด / พลวัตสังคม

ABSTRACT

The purpose of the study was to investigate the existence of the wisdom of sugar palms in Sathing Phra Peninsula amidst social dynamic by data were collected from four occupational groups: a group of sugar palm fruit in syrup producers, a group of palm sugar powder producers, a group of sugar palm leaf lampshades producers, and a group of sugar palm soap producers. The data of this qualitative research were collected using in-depth interview, focus group discussion, participant observation and non-participant observation. The study found that in all the four occupational groups, the existence of the wisdom of sugar palms amidst social dynamics included a collection of databases about occupational groups related to wisdom of sugar palms showing locations, names, number of members and total incomes of the occupational groups. Moreover, the databases comprised conservation of wisdom of sugar palms from traditional wisdom to development of products; development of the wisdom of sugar palms up to date with the modern age by improving the production process and producing new products; transfer of the wisdom of sugar palms to society from transferring wisdom in family, in groups of housewives to transferring to people interested in sugar palms; promotion of learning activities related to wisdom of sugar palms by participating in activities organized by the government and the education sectors; participation in activities of the Annual Sugar Palm Fruit Fair of Sathing Phra District; establishment of a learning center to disseminate and exchange knowledge about sugar palms with other communities in the country and abroad; and promotion of local scholars as speakers to give talks about sugar palms.

Keywords : Sathing Phra Peninsula / Wisdom of Sugar Palms / Social Dynamics

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คาบสมุทรสทิงพระเป็นแผ่นดินใหญ่ในยุคโฮโลซีน (Holocene) ซึ่งเกิดจากการทับถมของซากหอย ปะการังและทราย ทำให้เกิดลักษณะเป็นที่ราบลุ่มและเป็นสันทราย (Liengpornpan, 2017) จึงทำให้มี ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์คนในชุมชนต่าง ๆ มีการดำเนินวิถีชีวิต วิถีอาชีพด้วยการประกอบอาชีพทำนา ทำตาลโตนด และการประมง เป็นต้น ในปัจจุบันอาชีพที่สร้างชื่อเสียงให้กับคนในชุมชนคาบสมุทรสทิงพระ อีกทั้งยังเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอสทิงพระเกิดเป็นรายได้หลักให้กับคนในชุมชนและเกิดเป็นสินค้าหนึ่ง ตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่สำคัญคือ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนด

ตาลโตนดเป็นพืชสารพัดประโยชน์สามารถนำทุกส่วนของตาลโตนดมาใช้ได้ทั้งสิ้น พื้นที่ในประเทศไทย ที่มีการปลูกตาลโตนดเป็นจำนวนมาก คือ พื้นที่อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เพราะตาลโตนดเป็นพืชที่ เจริญเติบโตเองได้ตามธรรมชาติ ลำต้นมีเปลือกแข็งและยังสามารถให้ผลผลิตได้ยาวนานถึง 80 ปี (Chaturawong, 2017) ในอดีตพื้นที่อำเภอสทิงพระเป็นพื้นที่ที่คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการทำผลิตภัณฑ์ที่มาจากตาลโตนดซึ่งเป็นอาชีพที่ทำกันมาอย่างแพร่หลายเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่เกิดเป็น การสร้างรายได้ที่เป็นทั้งรายได้หลักและรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว แต่ในปัจจุบันอาชีพที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนด มีคนทำในปริมาณที่ลดลงโดยเป็นคำบอกกล่าวจากคนในพื้นที่ซึ่งมาจากในหลายๆ สาเหตุด้วยกัน เช่น สาเหตุ ด้านสภาพแวดล้อม เนื่องจากพื้นที่อำเภอสทิงพระเป็นพื้นที่ที่ติดลุ่มน้ำจึงมีการรุกรานของน้ำเค็มเป็นสาเหตุทำให้ ต้นตาลโตนดยืนต้นตายส่งผลให้มีปริมาณต้นตาลโตนดลดน้อยลงไปจากอดีต ต่อมาเป็นสาเหตุปัญหาใน ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ จากอายุที่เพิ่มขึ้นจึงทำให้ไม่สามารถไปขึ้นตาลได้มากเหมือนตอนหนุ่มสาวหรืออาจจะ ทำได้ในปริมาณที่ลดน้อยลงจากเดิม สาเหตุต่อมาคือวัยรุ่นในปัจจุบันไม่สนใจในอาชีพนี้จึงมีการผันตัวเองไปทำ อาชีพอื่นทำให้ต้องออกไปทำงานในพื้นที่ห่างไกลและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเมืองเป็นส่วนใหญ่

นอกจากสาเหตุข้างต้นที่กล่าวมานั้นยังมีสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงต้นปีพุทธศักราช 2563 ประเทศไทย เกิดการพบโรคระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้คนในประเทศเกิดภาวะว่างงาน จึง ส่งผลให้คนสทิงพระที่ทำงานไกลบ้านได้กลับภูมิลำเนาและหันมาช่วยเหลือธุรกิจของครอบครัว ดังนั้นจึง จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันดังพลวัตทางสังคมที่มีการ เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ ทั้งนี้ตาลโตนดก็ยังคงดำรงอยู่ในพื้นที่อำเภอสทิงพระอีกและมีชื่อเสียงในด้านการทำ ตาลโตนดมาเป็นระยะเวลายาวนาน คือ พื้นที่ของตำบลชุมพล หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 5 มีภูมิปัญญาตาลโตนดลูกตาล ลอยแก้วและการผลิตน้ำตาลโตนดผง ในส่วนของตำบลท่าหิน หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 7 มีภูมิปัญญาตาลโตนด หัตถกรรมจากใบตาล และการผลิตสบู่จากตาลโตนด ดังนั้นแม้จะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เข้ามา ทำให้คนในชุมชนต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่ เกิดขึ้น เช่น การหันมาทำธุรกิจสินค้าออนไลน์ เพื่อให้คนทั่วไปมีการเข้าถึงสินค้าเพิ่มมากขึ้นเกิดเป็นช่องทางหนึ่ง ในการคงไว้ซึ่งอาชีพ อีกทั้งยังดำรงไว้ซึ่งภูมิปัญญาของบรรพบุรุษมิให้สูญหายไปอีกทั้งยังเป็นการช่วยเหลือ ด้านคุณภาพชีวิตให้สามารถดำรงชีพต่อไปได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนดในแถบคาบสมุทรสหิงพระท่ามกลางพลวัตสังคมเปลี่ยนแปลงไป เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมฐานข้อมูล และเรียนรู้ภูมิปัญญาดังกล่าวในการก้าวทันสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อันจะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดและสนับสนุนให้ผลิตภัณฑ์จากตาลโตนดของคนในชุมชนเติบโตได้อย่างมั่นคง สามารถสนองตอบความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนดในพื้นที่คาบสมุทรสหิงพระ ท่ามกลางพลวัตสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนดในคาบสมุทรสหิงพระ ท่ามกลางพลวัตสังคม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนและกระบวนการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากแหล่งงานเอกสารงานวิจัย เช่น เอกสารทางวิชาการที่มีการอธิบายถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา และการถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงวารสารที่มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปราชญ์ชาวบ้าน ตาลโตนด และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคาบสมุทรสหิงพระเพื่อนำมาอ้างอิงประกอบเข้ากับการวิจัย

2. การลงภาคสนามเก็บข้อมูลจากในพื้นที่ (Field Study) เป็นการศึกษาโดยผู้วิจัยได้เริ่มจากการติดต่อเจ้าหน้าที่พัฒนาการอำเภอเพื่อเป็นคนที่แนะนำพื้นที่ในการเข้าถึงข้อมูล อีกทั้งยังเป็นคนนำผู้วิจัยลงไปพบกับผู้นำชุมชน และกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามผ่านแบบสัมภาษณ์ การถ่ายภาพ และการจดข้อมูลลงสมุดบันทึก ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลวิจัยแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีการใช้คำถามประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้รายละเอียดของประเด็นปัญหาอย่างชัดเจน และอีกทั้งเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) มีการกำหนดลักษณะคำถามปลายเปิด ตามประเด็นการศึกษาได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ บริบทอาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์ และ การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนดในพื้นที่คาบสมุทรสหิงพระ ท่ามกลางพลวัตสังคม โดยใช้แนวคิดของ Chawengsak Khlaokhern & Waassanan Nuchanart (2007) ได้มีการกล่าวถึงการคงไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้ 1) การรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาในด้านต่างๆ 2) การอนุรักษ์และการเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) การพัฒนาภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัย 4) การถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเหมาะสม 5) ส่งเสริมกิจกรรมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชน 6) การเผยแพร่แลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม 7) การส่งเสริมปราชญ์ท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน อีกทั้งมีการยกย่องเกียรติคุณในลักษณะต่างๆ จากการนำแนวคิดข้างต้นมาปรับใช้นั้นเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดด้านการผลิต

ลูกตาลลอยแก้ว กลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดด้านการผลิตน้ำตาลโตนดผง กลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดด้านการผลิตโคมไฟใบตาล และกลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดด้านการผลิตสบู่จากตาลโตนด

2.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน โดยผู้วิจัยได้มีส่วนในการทดลองเรียนรู้ในการทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของทั้ง 4 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ การเลือกผลตาลโตนด การกวนน้ำตาลโตนดผง การพับใบตาลโตนด และการกวนสบู่จากตาลโตนด เป็นต้น เพื่อทราบถึงวิถีชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับภูมิปัญญาตาลโตนด

2.3 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) การสังเกตการทำกิจกรรมของชุมชน สังเกตการณ์ทำกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพเพียงเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำกิจกรรมแต่จะเป็นการเข้าไปในชุมชนกับพัฒนากรชุมชน เพื่อเข้าไปศึกษาดูงานของกลุ่มอาชีพทั้ง 4 กลุ่มโดยภาพรวมเป็นการศึกษาจากมุมมองคนภายนอกชุมชนเท่านั้น

2.4 การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เป็นการสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลที่กว้างมากยิ่งขึ้นโดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดในตำบลชุมพล หมู่ที่ 3 กลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดด้านการผลิตลูกตาลลอยแก้ว หมู่ที่ 5 กลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดด้านการผลิตน้ำตาลโตนดผง และกลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดในตำบลท่าหิน หมู่ที่ 3 กลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดด้านการผลิตโคมไฟใบตาล หมู่ที่ 7 กลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดด้านการผลิตสบู่จากตาลโตนด เพื่อเป็นการสอบถามถึงประสบการณ์แนวคิดหรือกระบวนการในการผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดในชุมชน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนดในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ท่ามกลางพลวัตสังคมทั้ง 4 กลุ่มอาชีพ ดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมฐานข้อมูลของกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนด เป็นการแสดงฐานข้อมูลสถานที่ตั้งของกลุ่มอาชีพ แสดงชื่อและจำนวนสมาชิกภายในกลุ่มอาชีพ อีกทั้งเป็นการรวบรวมฐานข้อมูลการแสดงถึงรายได้รวมของกลุ่มอาชีพที่ได้รับผลกระทบในช่วงที่เกิดสถานการณ์ของโรคระบาด Covid-19 เนื่องจากการเกิดสถานการณ์โรคระบาด Covid-19 ส่งผลกระทบต่อรายได้รวมของสมาชิกภายในกลุ่มเป็นอย่างมาก จากเดิมกลุ่มอาชีพมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 30,000 บาท ปัจจุบันขณะที่มีการระบาดของ Covid-19 ทำให้กลุ่มอาชีพมีรายได้เฉลี่ยลดลงเหลือประมาณ 10,000 บาท ดังนั้นการรวบรวมฐานข้อมูลจึงทำให้กลุ่มแต่ละกลุ่มตระหนักถึงการปรับตัวทางการตลาดหันมาทำธุรกิจออนไลน์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มอาชีพยังสามารถมีเงินเลี้ยงชีพเลี้ยงครอบครัวต่อไปได้ เพราะฉะนั้นกลุ่มอาชีพจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินกิจการในท่ามกลางสถานการณ์ที่มีการระบาดของโรคในปัจจุบัน

2. การอนุรักษ์ภูมิปัญญาตาลโตนด

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาตาลโตนดของทั้ง 4 กลุ่มอาชีพเกิดจากการนำภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนดดั้งเดิมมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนขึ้น ได้แก่ กลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดด้านการผลิตลูกตาลลอยแก้ว และกลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดด้านการผลิตน้ำตาลโตนดผงได้นำองค์ความรู้ภูมิปัญญาตาลโตนดที่

เกี่ยวข้องกับอาหารมาพัฒนาเพื่อยืดอายุอาหารให้อยู่ได้นานยิ่งขึ้น ต่อมากลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดด้านการผลิตโคไฟใบตาลได้นำภูมิปัญญาตาลโตนดที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักสานมาพัฒนาเป็นของใช้ในรูปแบบต่าง ๆ และ กลุ่มอาชีพภูมิปัญญาตาลโตนดด้านการผลิตสบูจากตาลโตนดได้มีการนำภูมิปัญญาตาลโตนดที่เกี่ยวข้องกับสรรพคุณทางยามาสกัดจนเกิดเป็นสบู่ หรือผลิตภัณฑ์เสริมความงามได้ เพราะฉะนั้นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาตาลโตนดเป็นสิ่งที่คนในชุมชนต้องมีความตระหนัก และให้ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้การสืบสานภูมิปัญญาตาลโตนดในพื้นที่อำเภอสิงหนคร หรือสามารถนำไปประยุกต์ปรับใช้ในพื้นที่บ้านเกิดของตนได้

3. การพัฒนาภูมิปัญญาตาลโตนดให้เข้ากับยุคสมัย

การพัฒนาภูมิปัญญาตาลโตนดให้เข้ากับยุคสมัยสามารถแบ่งได้ 2 กระบวนการ คือ

3.1 การพัฒนาด้านกระบวนการผลิตภูมิปัญญาตาลโตนดที่นำเทคโนโลยีเครื่องจักรมาปรับใช้ในกระบวนการผลิตด้วยกันทั้งหมด 3 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มลูกตาลลอยแก้ว กลุ่มโคไฟใบตาล และกลุ่มสบูจากตาลโตนด ยกเว้นกลุ่มน้ำตาลโตนดผงบี้ยังต้องมีการใช้กรรมวิธีดั้งเดิมอยู่ เพราะการผลิตสินค้าบางชนิดเครื่องจักรเทคโนโลยีก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้จึงทำให้กลุ่มอาชีพคงไว้ภูมิปัญญาการทำน้ำตาลโตนดผงบี้ด้วยฝีมือคนจนถึงปัจจุบัน

3.2 การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ ภูมิปัญญาตาลโตนดทั้ง 4 กลุ่มอาชีพได้ต่อยอดผลิตภัณฑ์จากรูปแบบดั้งเดิมมาเป็นรูปแบบใหม่ ให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคสมัย เช่น กลุ่มลูกตาลลอยแก้วได้พัฒนาผลิตภัณฑ์จากลูกตาลลอยแก้วเป็นลูกตาลอบแห้งบรรจุถุงสุญญากาศ กลุ่มน้ำตาลโตนดผงบี้ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นน้ำตาลโตนดผงบี้อัดแท่ง กลุ่มโคไฟใบตาลพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นหมวกใบตาล และตะกร้าสานจากใบตาล และกลุ่มสบูจากตาลโตนดได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นเซรั่มบำรุงผิวหน้าและโลชั่นบำรุงผิวกาย เป็นต้น กล่าวได้ว่าการพัฒนาภูมิปัญญาตาลโตนดให้เข้ากับยุคสมัยเป็นสิ่งที่ทุกกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดได้ตระหนักในวิธีการพัฒนาภูมิปัญญาเพื่อเป็นการต่อยอดผลิตภัณฑ์ และเป็นการสร้างมาตรฐานให้กับผลิตภัณฑ์โดยมีการประยุกต์การนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ ทั้งนี้การพัฒนาภูมิปัญญาตาลโตนดนั้น กลุ่มอาชีพได้มีการประชุมถึงแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตาลโตนดให้มีการพัฒนาต่อไปได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมในปัจจุบัน

4. การถ่ายทอดภูมิปัญญาตาลโตนดสู่สังคม กลุ่มภูมิปัญญาตาลโตนดทั้ง 4 กลุ่มอาชีพมีรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ 3 รูปแบบดังนี้

4.1 การถ่ายทอดในครัวเรือน เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนดโดยการสอน และปฏิบัติให้ดูเป็นแบบอย่างซึ่งลูกหลานได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

4.2 การถ่ายทอดในกลุ่มแม่บ้าน เป็นการให้ความรู้จากประธานกลุ่มอาชีพสู่คนในชุมชนให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกภายในกลุ่มอาชีพ เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น

4.3 การถ่ายทอดความรู้แก่บุคคลที่สนใจ เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาตาลโตนดสู่เยาวชนรุ่นใหม่เพิ่มพูนทักษะในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการเปิดโอกาสได้เข้าใจ เข้าถึงความรู้ และได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

5. การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนด

5.1 การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางหน่วยงานภาครัฐและภาคการศึกษา ดังตัวอย่าง

5.1.1 กลุ่มลูกตาลลอยแก้ว ได้มีการจัดกิจกรรมอบรมการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โดยมีหน่วยงานภาครัฐคือ สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา และหน่วยงานภาคการศึกษาคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยเข้ามาให้ความรู้ในการพัฒนา และออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงามและเป็นที่ต้องการของตลาด

5.1.2 กลุ่มน้ำตาลโตนดผง ได้เข้าร่วมอบรมให้ความรู้กับหน่วยงานภาครัฐ คือ พัฒนาชุมชนอำเภอสติงพระได้มีการจัดโครงการให้บุคคลที่สนใจในการทำน้ำตาลโตนดผงเข้ามาศึกษาดูงานภายในกลุ่มอาชีพ และหน่วยงานภาคการศึกษา ได้แก่โรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่อำเภอสติงพระ และระดับมหาวิทยาลัยได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

5.1.3 กลุ่มโคมไฟใบตาล มีการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ โดยมีมูลนิธิกองทุนการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้นำเด็กนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยการสร้างสรรค์โคมไฟจากใบตาลโตนด อีกทั้งมีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาโดยคณะอาจารย์และนักศึกษาเข้าร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การทำเครื่องจักรสานจากใบตาลโตนด เพื่อเป็นการต่อยอดความรู้ด้านภูมิปัญญา อีกทั้งเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างอาชีพต่อไปได้ในอนาคต

5.1.4 กลุ่มสบู่อากตาลโตนด มีการเข้าร่วมกันคิดค้นเทคโนโลยีในกระบวนการผลิตสบู่อากตาลโตนด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย หรือร่วมกับโรงเรียนแสงทองวิทยาหาดใหญ่ได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาตาลโตนดและเรียนรู้วิธีการผลิตสบู่อากตาลโตนด เป็นต้น อีกทั้งยังมีการร่วมกิจกรรมการอบรมสร้างต้นแบบผู้ประกอบการ OTOP ออนไลน์ชุมชนเข้มแข็งอีกด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษาเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

5.2 การเข้าร่วมกิจกรรมประจำปีของทางอำเภอสติงพระ

กลุ่มอาชีพทั้ง 4 กลุ่มได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมวันลูกโหนดประจำปีของอำเภอสติงพระ ซึ่งภายในงานมีการจัดกิจกรรมต่างๆ มากมาย อาทิ การออกบูธจัดแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ที่มาจากตาลโตนดของแต่ละกลุ่มอาชีพ มีการจัดประกวดลูกโหนดในสายพันธุ์ต่างๆ อีกทั้งยังมีการสาธิตกระบวนการทำผลิตภัณฑ์ที่มาจากตาลโตนดให้แก่นักเรียน นักศึกษาและบุคคลที่สนใจภายในงานอีกด้วย

5.3 การจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทั้ง 4 กลุ่มอาชีพได้มีการจัดตั้งดังนี้

5.3.1 กลุ่มลูกตาลลอยแก้ว “แม่บ้านเกษตรกรบ้านนางเหล้า”

5.3.2 กลุ่มน้ำตาลโตนดผง “กลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์น้ำตาลโตนด”

5.3.3 กลุ่มโคมไฟใบตาล “กลุ่มสวนเพชรปลายนา”

5.3.4 กลุ่มสบู่อากตาลโตนด “ศูนย์การเรียนรู้เชิงท่องเที่ยววิถี โหนด นา เล”

กลุ่มภูมิปัญญาตาลโตนดทั้ง 4 กลุ่มอาชีพได้มีการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ทางภูมิปัญญาตาลโตนดซึ่งได้รับความร่วมมือทั้งในส่วนองภาครัฐและภาคการศึกษา เช่น การเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาหรือบุคคลที่สนใจได้เข้ามาศึกษาวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่มอาชีพ โดยทางกลุ่มอาชีพได้มีการสาธิตให้ดูเป็นแบบอย่าง และในผู้ที่สนใจได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง อีกทั้งกลุ่มอาชีพก็ได้มีการส่งเสริมกิจกรรมที่สำคัญของอำเภอสังขละบุรี ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมงานวันลูกโหนดประจำปี และการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเก็บองค์ความรู้ภูมิปัญญาตาลโตนดของแต่ละชุมชนอีกด้วย

ภาพที่ 1 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสบูจากตาลโตนด และ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนน้ำตาลโตนดผง

6. การเผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาตาลโตนดกับพื้นที่ชุมชนอื่น

6.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในประเทศ

6.1.1 กลุ่มลูกตาลลอยแก้วได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนใกล้เคียงคือ ตำบลตีหลวง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา มีการออกบูทงานจัดแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และได้มีการเดินทางไปศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

6.1.2 กลุ่มน้ำตาลโตนดผงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานพัฒนาชุมชนอำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา โดยหน่วยงานของพัฒนาชุมชนได้มีการนำชาวบ้านจากชุมชนใกล้เคียงเข้ามาฝึกอบรมเรื่องของการทำน้ำตาลโตนดภายในกลุ่มอาชีพ มีการออกบูทงานจัดแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และได้เดินทางไปศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนดในจังหวัดชัยนาท และจังหวัดเพชรบุรี

6.1.3 กลุ่มโคมไฟใบตาลได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์การบริหารส่วนตำบลบางเจียด อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ซึ่งกลุ่มอาชีพโคมไฟใบตาลได้มีการไปบรรยายให้ความรู้ในการสร้างอาชีพจากใบตาลโตนด และได้มีการออกบูทงานจัดแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) อีกด้วย

6.1.4 กลุ่มสบูจากตาลโตนด ได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้โดยการเปิดโอกาสให้กลุ่มชมรมผู้สูงอายุของอำเภอสังขละบุรี การศึกษานอกโรงเรียนตำบลคูขุด การศึกษานอกโรงเรียนตำบลสนาม และชมรมผู้สูงอายุของอำเภอสทิงพระได้เข้ามาศึกษาขั้นตอนการทำสบูจากตาลโตนด และทางกลุ่มอาชีพได้มีการการเดินทางไปศึกษาดูงานในจังหวัดชุมพร และจังหวัดเพชรบุรี อีกทั้งยังได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานอุตสาหกรรมภาค 11 และหน่วยงานกระทรวงวิทยาศาสตร์การพัฒนานวัตกรรมในการเข้ามา

อบรมพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลอีกด้วย และทางกลุ่มอาชีพได้มีการออกบูทงานจัดแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ด้วยเช่นกัน

6.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่างประเทศมี 1 กลุ่มอาชีพคือ กลุ่มลูกตาลลอยแก้วที่ได้รับการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านผลิตภัณฑ์ตาลโตนดและการตลาด ณ ประเทศกัมพูชา กล่าวได้ว่า กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องของภูมิปัญญาตาลโตนดทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาตาลโตนดในพื้นที่อื่นนั้นจะเป็นการเรียนรู้ในด้านของการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์หรือด้านการตลาดในต่างประเทศ อีกทั้งยังได้มีการออกบูทในงานจัดแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และยังสามารถเพิ่มช่องทางในการขายผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดได้

7. การส่งเสริมบทบาทปราชญ์ท้องถิ่นที่มีความรู้ด้านภูมิปัญญาตาลโตนด

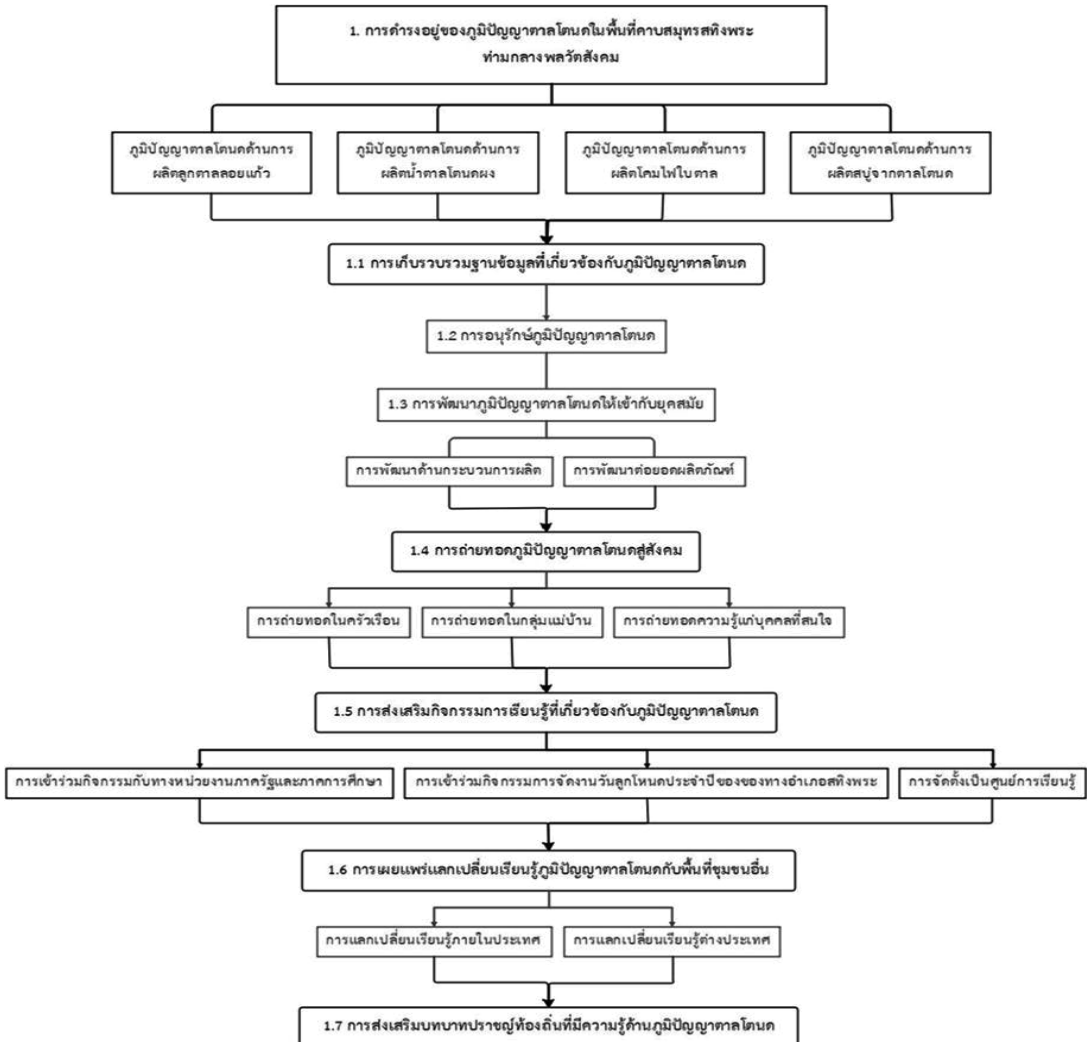
การส่งเสริมบทบาทปราชญ์ท้องถิ่นที่มีความรู้ด้านภูมิปัญญาตาลโตนดโดยทั้ง 4 กลุ่มอาชีพได้มีการส่งเสริมปราชญ์ท้องถิ่นในฐานะการเป็นวิทยากร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประธานของกลุ่มอาชีพเพราะเป็นคนที่มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดไว้มากมายมีการจัดระเบียบและขั้นตอนในการถ่ายทอดความรู้ เพราะฉะนั้นการส่งเสริมบทบาทปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อให้ปราชญ์ท้องถิ่นสามารถถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้คนรุ่นใหม่ตระหนักในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เพื่อให้มีการสืบสานต่อยอดต่อไปได้ในอนาคตและเนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันคนรุ่นใหม่เห็นความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นน้อยลงปราชญ์ท้องถิ่นจึงมีส่วนสำคัญในการเก็บรักษาองค์ความรู้ และเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้เข้ามาศึกษาภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนในพื้นที่อำเภอสทิงพระ เพื่อทำให้องค์ความรู้ภูมิปัญญาตาลโตนดยังคงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

ภาพที่ 2 ปราชญ์ท้องถิ่นในฐานะการเป็นวิทยากร

อภิปรายผลการวิจัย

การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนดในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระท่ามกลางพลวัตสังคมสามารถสรุปเป็นแผนผังได้ดังนี้

ภาพที่ 3 แผนผังองค์ความรู้การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนดในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระท่ามกลางพลวัตสังคม

การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนดในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ท่ามกลางพลวัตสังคมเป็นการศึกษา รวบรวมฐานข้อมูลของกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดและรายได้ก่อนมีการระบาดของโรค และ ในขณะที่มีการระบาดของโรค Covid-19 ส่งผลกระทบต่อรายได้รวมของกลุ่มอาชีพเป็นจำนวนมากจึงทำให้

กลุ่มอาชีพต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อเพิ่มยอดขายที่มากยิ่งขึ้นอีก กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดจึงมีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาตาลโตนดโดยนำภูมิปัญญาดั้งเดิมสู่การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Kamnuansin (2019) ที่พบว่าภูมิปัญญาและวัฒนธรรมการทำตาลโตนดบางอย่างจะสูญหายไปเพราะคนรุ่นใหม่ไม่รู้จักสิ่งเหล่านี้แล้ว เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีการสร้างตาลโตนดให้มีคุณค่าสามารถพัฒนาการทำอาชีพตาลโตนดได้ต่อไปในอนาคตและคนในชุมชนได้ตระหนักในคุณค่าของตาลโตนด เกิดแนวทางในการนำภูมิปัญญาดั้งเดิมสู่การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นที่ต้องการของตลาดและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคสูงสุด

เนื่องจากโลกได้มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาโดยการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการผลิตเพื่อทำให้ผลิตภัณฑ์มีประสิทธิภาพและตรงตามมาตรฐานที่ต้องการมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดได้มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เข้ากับยุคสมัย เพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานให้กับผลิตภัณฑ์และต้องมีแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อยู่เสมอท่ามกลางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ต่อมาในการถ่ายทอดความรู้โดยมีการให้ลูกหลานได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และได้มีการถ่ายทอดความรู้ภายในชุมชนเพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นสามารถเลี้ยงชีพและครอบครัวได้ จนกระทั่งเกิดการถ่ายทอดความรู้แก่บุคคลที่สนใจ โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่เพิ่มพูนทักษะในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นดังที่ Treesawat (2005) ได้สรุปเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ที่น่าสนใจโดยการถ่ายทอดความรู้ขึ้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาในอดีต มีวิธีการบอกเล่าพ่อสอนลูก หรือเพื่อนบ้านสอนเพื่อนบ้าน อีกทั้งในการประกอบอาชีพนั้นต้องมีการปลูกจิตสำนึกเกิดการหวงแหนในอาชีพของตนอีกด้วย แต่หากเปรียบเทียบกับการศึกษาของ Gampaengthong (2015) ได้ศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำน้ำตาลมะพร้าว ผู้ประกอบการน้ำตาลมะพร้าว ตำบลท่าคา อำเภอสทิงพระ จังหวัดสมุทรสงคราม สรุปการถ่ายทอดภูมิปัญญาออกเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาดั้งเดิม การถ่ายทอดภูมิปัญญาปัจจุบัน และการถ่ายทอดภูมิปัญญาในอนาคต ซึ่งเป็นผลการศึกษาในลักษณะของการถ่ายทอดความรู้ที่มีความแตกต่างออกไปจากการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำน้ำตาลโตนด เพราะการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำน้ำตาลโตนดนั้นจะเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านของการถ่ายทอดภายในครัวเรือนเพื่อให้ลูกหลานได้รับรู้ถึงอาชีพของบรรพบุรุษ การถ่ายทอดในกลุ่มแม่บ้านเพื่อสร้างอาชีพ และการถ่ายทอดความรู้แก่คนที่สนใจได้เข้ามาศึกษาดูงานภายในกลุ่มอาชีพ อย่างไรก็ตามการถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดจึงเป็นการส่งต่อความรู้จากบรรพบุรุษไปสู่คนรุ่นปัจจุบันให้เกิดความหวงแหนในอาชีพของคนในอำเภอสทิงพระเพื่อมิให้สูญหายไปจากพื้นที่

การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนดนั้นทำให้กลุ่มอาชีพที่ได้มีการส่งเสริมองค์ความรู้โดยได้รับความร่วมมือทั้งในส่วนองภาครัฐและภาคการศึกษาให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น อีกทั้งเป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาอันมีค่าของชุมชนและยังเป็นแหล่งเก็บองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นมิให้สูญหายไปจากพื้นที่อำเภอสทิงพระ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sennunta (2003) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหลวง กรมสามัญศึกษา จังหวัดน่าน พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของ

นักเรียนคือ ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ชุมชนเกิดความรักและหวงแหน ในภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ทางกลุ่มอาชีพได้การเผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญา ตาลโตนกับพื้นที่ชุมชนอื่นเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาตาลโตนที่เป็นทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อเป็นการนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์และการศึกษาตลาด เป็นต้น เนื่องจากสถานการณ์โรค ระบาด Covid-19 จึงทำให้ทุกกลุ่มอาชีพต้องมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินกิจการเพื่อให้กลุ่มอาชีพยังสามารถ ดำเนินกิจการต่อไปได้ท่ามกลางสถานการณ์ปัจจุบัน ประการต่อมาการส่งเสริมบทบาทปราชญ์ท้องถิ่นที่มีความรู้ ด้านภูมิปัญญาตาลโตน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมบทบาทปราชญ์ท้องถิ่นในฐานะวิทยากรผู้บรรยายให้ความรู้แก่คน ที่สนใจเข้ามาร่วมกิจกรรมภายในกลุ่มอาชีพ เพราะปราชญ์ท้องถิ่นเป็นบุคคลที่สามารถถ่ายทอดความรู้ที่ เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาตาลโตนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งมีส่วนสำคัญในการเก็บรักษาองค์ความรู้เพื่อให้อยู่คู่กับพื้นที่ อำเภอสทิงพระต่อไป ดังที่ Piyasakulkiat, Khiewphakdi, Yanatharo (Juntuek), Phonsiriwatcharasin & Priyakorn (2018) ได้กล่าวถึงบทบาทปราชญ์ท้องถิ่นที่เป็นผู้นำชุมชนต้องเป็นบุคคลต้นแบบรวมไปถึงการนำเอา วัฒนธรรมท้องถิ่นมาสร้างเป็นอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจในชุมชน เพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกของคนใน ชุมชนให้เกิดความรักบ้านเกิด อีกทั้งการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับนวัตกรรมต่างๆ ได้อย่างลงตัว และ ยังสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันเพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนให้ เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไปได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือสำนักงานพัฒนาชุมชนในจังหวัดอื่นหรือตำบลอื่นที่มีความ สนใจในการพัฒนาคนในชุมชนในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถนำแนวทางไปปรับ ใช้กับท้องถิ่นของตนได้

2. หน่วยงานภาคเอกชน หรือบริษัทมหาชนที่มีโครงการจัดกิจกรรมไม่แสวงหากำไร (CSR) ให้แก่คนใน ชุมชนก็สามารถนำแนวทางงานวิจัยไปประกอบการสร้างอาชีพให้แก่คนในชุมชนต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการดำรงอยู่ของภูมิปัญญาตาลโตนในพื้นที่ภาคใต้ กับพื้นที่ต่างภูมิภาค เช่น พื้นที่ภาคกลาง เพื่อเห็นความเหมือนและความแตกต่าง อันจะเป็นประโยชน์ในการนำมาใช้ในการพัฒนา ตาลโตนให้เกิดมูลค่าเพิ่มระดับประเทศต่อไป

2. ควรมีการศึกษาวินิจฉัยแบบเจาะจงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตาลโตนกับวัฒนธรรมทางอาหาร ของคนในพื้นที่อำเภอสทิงพระ หรือประเพณีความเชื่อที่สืบทอดมาแต่โบราณ เพื่อนำไปสู่การสร้างคุณค่า และ มูลค่าเพิ่มในการสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมอาหารจากภูมิปัญญาตาลโตนต่อไป

Reference

- Chaturawong, C. (2560). Historic Town of Sukhothai and Cultural Aspects of Its Toddy Palm Trees. **Najua Journal**, (14), 6-43. [In Thai]
- Gampaengthong, W. (2558). **The imparting of the local wisdom in making coconut palm-sugar from coconut palm-sugar traders in tha ka sub-district, Amphawa district, Samutsongkram**. Master of science in community development department of community development faculty of social administration Thammasat university. [In Thai]
- Kamnuansin, S. (2562). The knowledge and culture of palm sugar making of Phetchaburi people reflected in language. **Journal of Language and Culture**, 38(1), 41-64. [In Thai]
- Khlaokhern, C. & Nuchanart, W. (2550). **Inheritance of local wisdom in tin artwork product of Salokbat sub-district, Khanuworralakburi district, Kamphaengphet province (Report No. 20190917210204)**. Kamphaengphet : The office of academic resource and information technology Kamphaengphet Rajabhat University. [In Thai]
- Liengpornpan, S. (2560). A Study of The Potential of Ecotourism Resource Sites in The Sathing Phra Peninsula Area of Songkhla Province. **Dusit Thani College Journal**, 11(1), 184-204. [In Thai]
- Piyasakulkiat, O., Khiewphakdi, S., Yanatharo (Juntuek), P., Phonsiriwatcharasin, K. & Priyakorn, P. (2561). The Role of Local Wisdom Scholars in Community Self- Management. **Kasem Bundit Journal**, 19(Special Edition), 218-230. [In Thai]
- Sennunta, B. (2546). **Factors Affecting the Utilization of Local Wisdom on Learning Process of Secondary School Students: A Case Study of Ban Luang School under Department of General Education, Nan Province**. Master of Educational Educational Administration, Uttaradit Rajabhat University. [In Thai]
- Treesawat, W. (2548). Knowledge Transfer Process about dragon jar making in Chedi Hak sub district Mueang district, Ratchaburi Province. **Ratchaburi Local Arts and Culture Journal**, 7(7), 83-93. [In Thai]

คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ

ลัทธิทอ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วารสารลัทธิทอ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชน เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ และวัฒนธรรมเผยแพร่แก่นักวิชาการ และ บุคคลทั่วไป ปีละ 4 ฉบับ บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารจะต้องผ่านการตรวจพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน/บทความ โดยใช้การ Peer-review เป็นแบบ double blinded หากมีความเห็นว่ามีข้อบกพร่อง แก้ไขทางกองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อแก้ไขและขอสงวนสิทธิ์การพิจารณาไม่ลงพิมพ์เมื่อไม่ผ่านการพิจารณา ผู้ที่มีความประสงค์จะส่งบทความเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำ ดังต่อไปนี้

การส่งต้นฉบับและการพิมพ์บทความ

หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับและการพิมพ์บทความ

1. ต้นฉบับต้องพิมพ์ตามรูปแบบและข้อแนะนำในการเขียนบทความของวารสารนี้
2. ต้นฉบับที่ส่งมาให้พิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน และจะต้องไม่ส่งตีพิมพ์ซ้ำซ้อนในวารสารหลายฉบับในเวลาเดียวกัน
3. เอกสารอ้างอิงข้างท้ายบทความให้แปลจากภาษาไทยให้เป็นภาษาอังกฤษ โดยแยกเป็นส่วนเอกสารอ้างอิงภาษาไทย และเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ (References)
4. การตีพิมพ์บทความลงในวารสาร จะพิจารณาการตอบรับการลงตีพิมพ์เมื่อบทความผ่านตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของวารสาร
5. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตีพิมพ์บทความทุกเรื่องรวมทั้งการปรับปรุงบทความบางส่วนตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้อ่านบทความ
6. บทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสาร ถือว่าเป็นผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการของผู้เขียนไม่ใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ ผู้เขียนต้องรับผิดชอบต่อบทความของตน
7. บทความที่ได้ผ่านการพิจารณาแล้ว ทางกองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับเอกสารพร้อมแนบไฟล์ข้อมูล (ไฟล์ word) มาที่

<http://www.tci-thaijo.org/index.php/tgt> และสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ สถาบันวิจัยและพัฒนา อาคาร 1 ชั้น 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000 ติดต่อสอบถามได้ที่นายทวิช ปันวิเศษ โทรศัพท์ 08 4593 9223 หรือ 0 5570 6555 ต่อ 1760

รูปแบบการพิมพ์บทความ

1. ให้พิมพ์ลงบนกระดาษ ตั้งค่ากระดาษเป็น B5 (JIS) โดยจำนวนหน้าของเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ใช้รูปแบบของ Word ตัวอักษร TH Sarabun PSK และแต่ละหน้าไม่เกิน 30 บรรทัด

2. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1	ชื่อเรื่อง/บทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ชนิดหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
2	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้วิจัยผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกคนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ชนิดหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
3	สังกัดผู้เขียนบทความ	ถ้าเป็นนักศึกษา ให้ระบุวุฒิการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา และชื่อสถาบันการศึกษา ถ้าไม่ใช่ นักศึกษา ให้ระบุวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และชื่อหน่วยงานที่สังกัด (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดธรรมดา ไว้ที่เชิงอรรถท้ายหน้า
4	บทคัดย่อ (Abstract)	บทคัดย่อบทความวิจัย บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัด และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำ เขียนโดยสรุปซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย บทคัดย่อบทความวิชาการ บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัดและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำ เขียนโดยสรุปสาระสำคัญจากเนื้อหา
5	คำสำคัญ (Keywords)	ระบุคำสำคัญ 2-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้ท้ายบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
6	เนื้อหา (Content)	บทความวิจัย หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem) 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives) 3. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis) 4. วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology) (ระบุรายละเอียด

(ต่อ)

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
		เกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย (Research Design) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample) หรือแหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล (Source of Data / Informant) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument / Tool) และการหาคุณภาพ (Quality Testing) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) โดยเขียนแยกหัวข้อ 5. สรุปผลการวิจัย (Conclusion) (ระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยสรุปซึ่งอาจมีตารางหรือภาพประกอบ) 6. อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) (ระบุประเด็นที่เป็นผลการวิจัยที่สำคัญในแต่ละวัตถุประสงค์ และอภิปรายโดยมีการอ้างอิงทฤษฎีหรืองานวิจัย) 7. ข้อเสนอแนะ (Suggestion) (ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยนำเสนอแยกหัวข้อ) หัวข้อเนื้อหาทั้ง 7 หัวข้อ ไม่ต้องระบุหมายเลข ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา บทความวิชาการ หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย บทนำ (Introduction) เนื้อหา (Content) และสรุป (Conclusion) ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา
7	ตาราง (ถ้ามี)	ใช้ตารางแบบเส้นคู่ เปิด-ปิดตาราง
8	ภาพ (ถ้ามี)	รูปภาพประกอบ บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์
9	การอ้างอิงในเนื้อหา	ลงรายการตามรูปแบบ APA ทุกรายการเป็นภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา

(ต่อ)

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
10	เอกสารอ้างอิง (References)	ลงรายการบรรณานุกรมตามรูปแบบ APA ดังตัวอย่างรูปแบบรายการบรรณานุกรมในเอกสารอ้างอิง ข้างทำยนี้นำเสนอเฉพาะรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ ให้ครบทุกรายการ และแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษด้วย กรณีแหล่งเอกสารอ้างอิงอยู่ในประเทศไทยให้ต่อท้ายด้วยคำว่า [In Thai] เสมอ

ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา

1. หนังสือ

1.1 ผู้แต่งคนเดียว

(Wilson, 2007, p.67)

1.2 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน

(Crouhy, et al., 2006, pp.75-78)

1.3 ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน

(Ministry of Education, 2002, pp.70-71)

2. วิทยานิพนธ์

(Waranusast, 2018)

3. รายงานการประชุม

(Paitoon Sinlarat, 1995, p.217)

4. วารสาร

(Bekerian, 1993, pp.574-575)

5. หนังสือพิมพ์

(Krishman, 2007, pp.1, 12)

6. จุลสารแผ่นพับ แผ่นปลิว

(Research and Traning Center on Independent Living, 1993)

7. โสตทัศนวัสดุ

(Yupadi Phaknakapan, 1987)

8. ซีดีรอม

(Social Science Index, 1999)

9. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

9.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(Abell, 2002)

9.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

(Kenneth, 1998)

9.3 หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

(Zoom, (penname), 25 October 1999)

9.4 เอกสารจากเว็บไซต์เร็ว (www.)

(Ministry of Education, 2005)

10. การสัมภาษณ์

(Page, 1991, March 5)

ตัวอย่างรูปแบบรายการบรรณานุกรมในเอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

1.1 ผู้แต่งคนเดียว

Wilson, K. (2007). **Smart choice**. (2 nd ed). London : Oxford University Press.

1.2 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน

Aronson, E., Wilson, T.D. & Akert, R.M. (1999). **Social psychology**. (3 rd ed.).
New York : Longman.

1.3 ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน

Education, Ministry of. (2002). **Chiangmai : NopBueri Si Nakon Ping**. Bangkok :
Ministry of Education. [In Thai]

2. วิทยานิพนธ์

Almeida, D.M. (1990). **Father's participation in family work : Consequences for
fathers' stress and father child relation**. Master's thesis, University of Victoria.

3. รายงานการประชุม

Sinlarat, P. (1995). Success and failure of facility in Thai university. In Somwang
Pitiyanuwat, et al. (Eds), **Preparing teachers for All the World's Children :
An Era of Transformation Proceedings of International Conference,
Bangkok 1992**. (pp. 217-233). Bangkok : UNICEF. [In Thai]

4. วารสาร

Bekerian, D.A. (1993, June). In search of the typical eyewitness. **American
Psychologist**, 48, 574-576.

5. หนังสือพิมพ์

Krishman, E. (2007, June 26). Rebuilding self-esteem **Bangkok post**, p.1, 12. [In Thai]

6. จุลสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว

Research and Training Center on Independent Living. (1993). **Guidelines for reporting and writing about people with disabilities**. [Brochure]. Lawrence : Research and Training Center on Independent Living.

7. โสตทัศนวัสดุ

Shocken, M. (1992). Over the waterfall. **Arkansas traveler**. [VCD]. New York : Polygram Music.

8. ซีดีรอม

Social Science Index. (1999). [CD-ROM]. Available : UMI/Social Science Index. [2005, June 26].

9. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

9.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

Abell, S.K. (2002). **Science teacher education : An international perspective**. [Online]. Available : <http://ebook.Springerlink.com/Search/SearchResults.aspx?> [2007, June 30].

9.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

Kenneth, I. (1998). A Buddhist response to the nature of human rights. **Journal of Buddhist Ethies**. [Online], 2, (9). Available : <http://www.cac.psu.edu/Jbe/twocont.html>. [2006, August 12]. [In Thai]

9.3 หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

Education, Ministry of. (2005). **The Regional Seminar on Higher Education in Southeast Asian Countries**. [Online]. Available : <http://www.inter.mua.go.th/news/News%20January%202005.htm>. [2006, January 5]. [In Thai]

10. การสัมภาษณ์

Page, O. (1991, March 5). President, Austin Peay State University. Interview.

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อเผยแพร่ใน สัปดาห์ : วารสาร

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
2. ระดับการศึกษาสูงสุด.....ตำแหน่งทางวิชาการ.....
3. สถานะภาพของผู้ส่งบทความ ☐ อาจารย์ ☐ บุคคลทั่วไป
4. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

โทรศัพท์.....E-mail.....

5. ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

6. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

7. บทความฉบับนี้มีการอ้างอิงบทความจาก สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

จำนวน.....บทความ โดยเป็นบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน.....บทความ
หรืออ้างอิงบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากวารสารอื่นๆ จำนวน.....บทความ

8. บทความฉบับนี้ไม่ได้คัดลอกผลงาน มิได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ ซึ่งผู้เขียนบทความเขียนโดยใช้ความรู้ ความสามารถและการสังเคราะห์ของตนเอง

9. ผู้เขียนบทความยินยอให้ค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีผู้เรียกร้องหรือฟ้องร้องตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตีพิมพ์บทความของกองบรรณาธิการหรือเจ้าของวารสาร

10. กรณีบทความที่มีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ผู้เขียนบทความทุกคนได้ลงชื่อยืนยันการเป็นผู้เขียนบทความ โดยยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารนี้ทุกประการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างยื่นขอตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงใน สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการนี้ข้าพเจ้าดำเนินการจัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบทความที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตามรายการตรวจสอบบทความ และข้าพเจ้าได้ส่งบทความในระบบ Online ที่ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index> เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

หมายเหตุ บทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้
จะไม่ดำเนินการในขั้นตอนใดๆ จนกว่าจะมีการส่งรายการตรวจสอบบทความดังกล่าว ผู้เขียนบทความสามารถ
download แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>

แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความเพื่อนำส่งตีพิมพ์ในวารสาร

“สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”

คำชี้แจง : ผู้เขียนบทความโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารายการที่ท่านได้ตรวจสอบบทความของท่านในรายการที่พบว่ามีปรากฏในบทความของท่านอย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วตามคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความที่วารสารได้กำหนดไว้

- ☐ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ☐ ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบที่ตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของ Word และใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- ☐ รูปภาพประกอบต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG เท่านั้น

บทความวิจัย มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)
- ☐ วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- ☐ สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis)
- ☐ วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- ☐ สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- ☐ อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- ☐ ข้อเสนอแนะ (Suggestions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการ มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทนำ (Introduction)
- ☐ เนื้อหา (Content)
- ☐ สรุป (Conclusions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อเผยแพร่ใน สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

☐ ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....

2. สถานะภาพของผู้ส่งบทความ ☐ นักศึกษา

3. (สำหรับนักศึกษา) ปีที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

4. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

โทรศัพท์.....E-mail.....

5. ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

6. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

7. บทความฉบับนี้มีการอ้างอิงบทความจาก สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

จำนวน.....บทความ โดยเป็นบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน.....บทความ
หรืออ้างอิงบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากวารสารอื่นๆ จำนวน.....บทความ

8. บทความฉบับนี้มิได้คัดลอกผลงาน มิได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ ซึ่งผู้เขียนบทความเขียนโดย
ใช้ความรู้ ความสามารถและการสร้างสรรค์ของตนเอง

9. ผู้เขียนบทความยินยอให้ค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีผู้เรียกร้องหรือฟ้องร้องตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่
เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตีพิมพ์บทความของกองบรรณาธิการหรือเจ้าของวารสาร

10. กรณีบทความที่มีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ผู้เขียนบทความทุกคนได้ลงชื่อยืนยันการเป็นผู้เขียน
บทความ โดยยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารนี้ทุกประการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงานสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการ
รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างยื่นขอตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในสักทอง : วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการนี้ข้าพเจ้าดำเนินการจัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบทความที่
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตาม
รายการตรวจสอบบทความและ ข้าพเจ้าได้ส่งบทความในระบบ Online ที่

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index> เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ความคิดเห็นของประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
“พิจารณาบทความแล้วเห็นสมควรเผยแพร่ได้”

ลงชื่อ.....
(.....)

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (ถ้ามี)

ลงชื่อ.....
(.....)

ลงชื่อ.....
(.....)

ลงชื่อ.....
(.....)

ผู้เขียนบทความ

- หมายเหตุ**
1. ถ้ามีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ขอให้ลงชื่อเป็นผู้ส่งบทความทุกคน
 2. บทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือมีไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ จะไม่ดำเนินการในขั้นตอนใดๆ จนกว่าจะมีการส่งรายการตรวจสอบบทความดังกล่าว ผู้เขียนบทความสามารถ download แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>

แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความเพื่อนำส่งตีพิมพ์ในวารสาร

“สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”

คำชี้แจง : ผู้เขียนบทความโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารายการที่ท่านได้ตรวจสอบบทความของท่านในรายการที่พบว่ามีปรากฏในบทความของท่านอย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วตามคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความที่วารสารได้กำหนดไว้

- ☐ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ☐ ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบที่ตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของ Word และใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- ☐ รูปภาพประกอบต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG เท่านั้น

บทความวิจัย มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)
- ☐ วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- ☐ สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis)
- ☐ วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- ☐ สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- ☐ อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- ☐ ข้อเสนอแนะ (Suggestions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการ มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทนำ (Introduction)
- ☐ เนื้อหา (Content)
- ☐ สรุป (Conclusions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์บทความเพื่อเผยแพร่ในวารสาร

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1. ข้อมูลผู้ส่งบทความ

ชื่อ นางสาว/นาง/นาย

อาชีพ.....

เบอร์โทร..... e-mail

2. ที่อยู่สำหรับจัดส่งเล่มวารสาร เลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

3. ค่าดำเนินการตรวจประเมินบทความ บทความละ 4,500 บาท โดยผู้ส่งบทความได้รับวารสาร 1 เล่ม

4. ผู้ส่งบทความประสงค์จะซื้อวารสารเพิ่มราคา 500 บาท จำนวน.....เล่ม เป็นเงิน.....บาท

5. ค่าสมัครสมาชิกวารสาร ปีละ 1,000 บาท

☐ มีความประสงค์สมัครสมาชิก ☐ ไม่มีความประสงค์สมัครสมาชิก

6. การชำระเงิน

☐ โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย สาขาชาวกังราว จำนวน.....บาท

เลขบัญชี 347-0-60979-9

ชื่อบัญชี สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

☐ แจ้งหลักฐานการชำระเงินทางระบบส่งบทความ

ลงชื่อผู้ส่งบทความ.....

(.....)

...../...../.....

หมายเหตุ : กรณีบทความไม่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ลงใน สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ทางกองบรรณาธิการจะไม่คืนค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ของท่าน

จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร “สัททอง” (Publication Ethics)

การเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานสร้างสรรค์ในปัจจุบันมีหลายลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน งานแปล บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ งานวิจัยที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ งานประดิษฐ์หรืองานสร้างสรรค์ วารสาร “สัททอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” มุ่งมั่นที่จะรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องรักษามาตรฐานของวารสาร รวมทั้งพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพ และทันสมัยอยู่เสมอ
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และจะต้องไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจ และนำไปเป็นผลงานของตนเอง
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการพิจารณาคุณภาพของบทความอย่างเคร่งครัด
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อขอลงตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา กับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนตีพิมพ์
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่แก้ไขผลการประเมินบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ
6. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้งโดยปราศจากอคติที่มีต่อบทความ ผู้พิมพ์ และสังกัดของผู้พิมพ์
8. หากบรรณาธิการและกองบรรณาธิการตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงาน บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องแจ้งให้ผู้พิมพ์ทราบทันที และปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้น
8. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้พิมพ์ ให้แก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง
9. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการจะไม่รับบทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก โดยพิจารณาบทความด้วยหลักการและเหตุผลทางวิชาการ โดยปราศจากอคติ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาในการตรวจประเมินตามกรอบเวลาที่กำหนด และไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญโดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความวิจัย
4. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์จากบทความที่ตรวจประเมินโดยเด็ดขาด
5. หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงานจากที่อื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบทันที หรือปฏิเสธบทความนั้น โดยการประเมินให้ “ไม่ผ่าน”

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. บทความของผู้นิพนธ์ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการเรียบเรียงบทความนี้จริง
3. ผู้นิพนธ์ต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาเสนอหรืออ้างอิงในเนื้อหาและทำบทความของตนเอง ถ้าวารสารทราบว่าบทความของผู้นิพนธ์มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ทางวารสารจะไม่ขอรับผิดชอบ และให้อาณัติจากผู้นิพนธ์ทุกประการ
4. ผู้นิพนธ์ต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จในบทความ
5. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้ในคำแนะนำของวารสารอย่างถูกต้อง รวมทั้งต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จในบทความ
6. ผู้นิพนธ์ต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำบทความไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร
ค่าสมัครสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๒

.....

ตามที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีการจัดทำวารสารเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสักทอง: วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับข้อ ๕.๒ และข้อ ๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรว่าด้วยการจัดบริการวิชาการและจัดหารายได้ พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร ค่าสมัครสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“อธิการบดี” หมายความว่า อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“สถาบันวิจัยและพัฒนา” หมายความว่า สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

กำแพงเพชร

“วารสาร” หมายความว่า วารสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้แก่ สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือสักทอง : วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

“บุคลากรภายใน” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และนักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“บุคคลภายนอก” หมายความว่า บุคคลอื่นใดที่ไม่ได้สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“ผู้ทรงคุณวุฒิ” หมายความว่า ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาอื่นๆ ตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควร

“สมาชิก” หมายความว่า บุคลากรภายในหรือบุคคลภายนอกที่สมัครเป็นสมาชิกวารสาร

ข้อ ๔ มหาวิทยาลัยเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสารจากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ดังนี้

๔.๑ ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร บทความละ ๔,๕๐๐ บาท

๔.๒ ค่าสมัครสมาชิกวารสาร ปีละ ๑,๐๐๐ บาท

๔.๓ ค่าเล่มวารสาร เล่มละ ๕๐๐ บาท

ข้อ ๕ เงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร จากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ในข้อ ๔ ให้ดำเนินการดังนี้

๕.๑ ใช้ใบเสร็จเบ็ดเตล็ดของมหาวิทยาลัยเป็นใบเสร็จรับเงินที่เรียกเก็บตามประกาศนี้

๕.๒ นำเงินฝากธนาคารกรุงไทย สาขาซากงราว ในชื่อบัญชี สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย

๕.๓ เมื่อสิ้นปีงบประมาณหากมีเงินเหลือให้สมทบเป็นเงินรายได้เงินฝากถอนคืนวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของสถาบันวิจัยและพัฒนา

ข้อ ๖ สถาบันวิจัยและพัฒนาเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร ในข้อ ๔ ดังนี้

๖.๑ จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคืนของมหาวิทยาลัย ร้อยละ ๑๐

๖.๒ จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคืนของสถาบันวิจัยและพัฒนา ไม่เกินร้อยละ ๑๐

๖.๓ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความ คนละ ๑,๐๐๐ บาท ต่อ ๑ บทความ

๖.๔ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความและบรรณาธิการภาษาอังกฤษ บทความละ

๓๐๐ บาท

๖.๕ ค่าใช้สอยในการประชุมกองบรรณาธิการ ไม่เกินครั้งละ ๑,๐๐๐ บาท

๖.๖ ค่าใช้สอยในการจัดส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกินบทความละ ๒๐๐ บาท

การเบิกจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินรายได้ในข้อ ๖.๑ และ ๖.๒ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงินเป็นผู้เบิกจ่าย

ข้อ ๗ ค่าใช้จ่ายอื่นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ ๖ ให้เบิกจ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลัง หรือระเบียบมหาวิทยาลัย

ข้อ ๘ ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้ ในกรณีที่เกิดปัญหาจากการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้อธิการบดีมีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของอธิการบดีถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒

(รองศาสตราจารย์สุวิทย์ วงษ์บุญมาก)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<https://research.kpru.ac.th>

ที่มาภาพ : วัฒนองปกิจ จ.กำาพพพพพ
เพจ Facebook ที่นี้ "กำาพพพพพ"